CUVINTE FOLOSITOARE ALE SFINŢILOR BĂTRÂNI CEI FĂRĂ DE NUME

Carte tipărită cu binecuvântarea
Înaltpreasfinţitului
TEOFAN
Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei

Editura DOXOLOGIA a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei
Iaşi, 2009

CUPRINS

Cuvânt înainte*

Iubiți copii ai lui Hristos,

1. Bunul Dumnezeu ne-a creat singur numai pentru El – nu şi pentru dracu sau patimi. Ne-a creat dintr-o fără margini iubire.

2. Trebuie să-i dovedim şi noi iubire, fie direct, fie iubind semenii noştri şi întreaga creație.

3. Nu-i niciodată cineva degeaba lângă tine, dă-i ceva, nu din ceea ce ai, dă-i din ceea ce eşti.

4. Prin marea Întrupare Hristos ne-a adus mai mult decât ne-a pierdut Adam: îndumnezeirea după har şi putința de a ierta – deci prețuim cât prețuieşte El (după trup). A fost una cu noi şi acum noi suntem una cu El.

5. E foarte dureros că pierdem timpul care e foarte scump la Dumnezeu şi să se intre într-o dulce nepăsare.

6. Trezeşte-te frate şi întreabă-te cine ne-a făcut şi pentru ce ne-a făcut – sigur – să fim împreună cu El în marea Fericire veşnică lângă Maica Domnului ca îngerii.

7. Maica Domnului este o nouă lume. Cât poate Dumnezeu cu puterea poate şi Maica Domnului cu rugăciunea. Consider că e supărată pe toți care nu-i cer nimic.

---

* Dorind să arate legătura dintre Părinții din vechime şi cei de azi şi să atragă atenția asupra actualității şi importanței mesajului lor, Editura Moldovei şi Bucovinei a adresat Preacuvioşiei Sale Părintelui Arhim. Arsenie Papacioc, duhovnicul Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” – Techirghiol, rugămintea de a scrie un *Cuvânt înainte* la această lucrare. Preacuvioşia Sa ne-a transmis acest text pe care doreşte să-l lase ca pe un *Testament duhovnicesc* tuturor fiilor săi duhovniceşti şi celor care sunt iubitori şi trăitori ai adevărului mărturisit de Sfinții Părinți (*nota editurii*).

8. Iertați fără amânare. Iertarea este mai mare decât jignirea pe care considerăm că ți s-a făcut pentru că iubirea lui Dumnezeu este mai mare decât ura şi duşmănia satanică.

9. Să ne iubim fraților. Nu mai este vreme şi de altceva. Nu mai judecați cu inimă rea pe alții, luați câte o gură de aer creştin şi păstrați-vă inima într-o veselie răcoritoare; aceasta vă poate înlocui nepăsarea sufletului şi să rămâneți într-o mare apropiere de inima Domnului Iisus Hristos, Care a aruncat focul pe pământ şi a zis: „Ce alta doresc decât să țineți cu străjnicie flacăra aprinsă şi înțelegeți că omul nu este lup, ci este dumnezeu pentru om".

10. Ca să puteți respira aerul îngerilor rămâneți într-o neschimbată prezență creştină care este mai plăcută la Dumnezeu decât o obişnuită şi pretențioasă nevoință.

11. Încercați să vă cunoaşteți zborul pe singura direcție – Iisus Hristos.

12. Şi... hai, veseliți-vă!

Arhimandrit Arsenie Papacioc

Pentru fără de grijă şi liniştea cu tăcere

1) Zis-a un bătrân oarecare:

– Dator este călugărul să-şi cumpere fără-de-grija, măcar de se va şi lipsi de alte trebuinţe trupeşti.

*

2) Spunea un bătrân oarecare despre trei fraţi silitori, care s-au sfătuit împreună să-şi aleagă fiecare dintr-înşii câte o faptă bună, pe care păzind-o să se mântuiască prin ea. Deci cel dintâi şi-a ales să fie împăciuitor, adică să se silească să împace pe cei ce îi va vedea că sunt învrăjbiţi, după cuvântul Domnului ce este scris: fericiţi sunt făcătorii de pace. Cel de al doilea şi-a ales să cerceteze bolnavii şi să le slujească lor. Iar cel al treilea şi-a ales fără-de-grija, adică viaţa liniştită şi acesta a mers şi s-a sălăşluit în pustie.

Deci cel dintâi, care îşi alese să fie împăciuitor celor învrăjbiţi, văzând că nu poate să-i împace pe toţi şi supărându-se de multa lor gâlceava, s-a lăsat de acea slujbă şi sculându-se a mers la fratele său care îşi alesese să slujească bolnavilor. Şi mergând la dânsul, l-a găsit pe el scârbit, ca s-a săturat a mai sluji bolnavilor, văzând că nu poate nici într-un chip să le facă tuturor pe voie. Şi s-au sfătuit amândoi, să meargă la fratele lor cel din pustie, care şi-a ales fără-de-grija. Şi aşa, sculându-se, au plecat şi au mers la dânsul şi i-au spus amândoi întâmplările şi supărările lor. Şi l-au rugat să le spună lor şi el, ce a isprăvit cu fără-de-grija lui în acea pustie? Iar el tăcând puţin şi sculându-se, a mers la baltă şi luând apă cu un vas, a turnat şi a umplut un pahar cu apă şi l-a adus la dânşii şi le-a zis lor:

– Căutaţi, fraţilor, şi vedeţi bine cum este această apă.

Şi era apa tulbure, pentru că atunci o luase din baltă.

Zis-au lui frații:

– Vedem, frate, că este tulbure.

Şi punând-o să stea puțin, s-a aşezat şi s-a limpezit apa precum cristalul. Atunci luând-o aşa limpede, iarăşi le-a arătat-o lor, zicând:

– Căutați acum, fraților şi vedeți apa aceea care era tulbure, cum s-a limpezit.

Iar ei, căutând, se minunau, că îşi vedeau într-însa, ca în oglindă, fețele lor.

Apoi le-a zis:

– Vedeți, fraților, şi înțelegând să cunoaşteți, că precum ați văzut apa aceasta cum era întâi tulbure şi întunecată, iar acum o vedeți limpede şi luminată, aşa este şi acel ce trăieşte în lume cu oamenii: de tulburarea gâlcevilor lumeşti este tulburat şi întunecat şi nu îşi vede păcatele şi răutățile sale. Iar dacă se deosebeşte pe sine şi iese din gâlceavă, atunci i se limpezeşte inima şi mintea şi toate simțirile lui. Astfel, îşi vede şi îşi cunoaşte păcatele şi răutățile sale.

*

3) Un frate a mers la un bătrân iscusit şi l-a întrebat zicând:

– Ce voi face, părinte, că foarte mi s-a urât a mai şedea în pustie?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Această urâciune, fiule, îți este o ispită; dar rabdă puțin şi şezi în chilie cu linişte, rugându-te lui Dumnezeu. Şi Dumnezeu văzând răbdarea ta, îți va trimite ție mângâiere şi odihnă.

*

4) Zis-a un bătrân:

– Precum pe drumul cel bătut nu poate creşte nici un fel de pajişte, măcar şi sămânță de ai semăna, pentru că este locul pururea călcat, aşa şi faptele bune nu pot creşte într-un la loc călcat de gâlcevile lumeşti. Dar, de te vei deosebi pe tine de gâlcevile lumeşti, atunci vei vedea adăugându-se şi crescându-ți bunătățile tale.

*

5) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Avvo, bine este oare a trăi în pustie?

Bătrânul i-a răspuns:

– Fiii lui Israel, dacă au lăsat lucrurile Egiptului şi au ieşit la pustie, atunci au cunoscut cum se cade a se teme de Dumnezeu. Aşa şi corabia când se învăluie în mijlocul mării, fără de neguțătorie este, iar dacă iese la liman, atunci îşi face neguțătoria. Deci şi călugărul, de nu va răbda la un loc, nu va putea lua cunoştința adevărată, că de la călugări, mai vârtos decât toate lucrurile, tăcerea a ales-o Dumnezeu. Că zice: spre cine voi căuta, decât spre cel blând şi liniştit şi care se cutremură de cuvintele Mele.

Zis-a fratele:

– Dar nu se poate, părinte, a trăi în singurătate?

Iar bătrânul i-a răspuns:

– Ostaşul de nu se va osteni întâi împreună cu mulți, nu poate să învețe meşteşugul biruinței războiului, ca să se poată bate singur cu vrăjmaşul său. Aşa şi călugărul, de nu se va învăța întâi a trăi împreună cu frații în mănăstire şi a-şi înfrâna limba şi pântecele şi mânia sa şi alte patimi, a-şi goni gândurile şi a-şi păzi mintea sa, unul ca acela nu va putea să trăiască deosebit în singurătate.

*

6) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Avvo, ce va face omul, ca să câştige fapte bune?

Bătrânul i-a răspuns:

– Acel care doreşte şi voieşte să învețe vreun meşteşug, toate lucrurile le lasă şi numai spre acel meşteşug se sileşte şi se supune, se smereşte învățătorului său, negândindu-se la alte lucruri, până ce prin multă silință şi răbdare învață acel meşteşug. Aşa şi călugărul, de nu va lăsa toată grija şi gâlceava lumească şi nu se va osândi şi se va smeri pe sine, socotindu-se mai păcătos decât toți oamenii, nu va putea câştiga fapte bune; iar de se va smeri pe sine la

toate lucrurile, atunci singure de la sine vor fi bunătățile cu dânsul şi vor fi tari.

*

7) Zis-a un bătrân:

– Acela care a greşit, se cade să se pocăiască, deosebindu-se de toată dragostea şi însoțirea omenească, până când se va înştiința, că i-a primit Dumnezeu pocăința. Pentru că dragostea lumii acesteia ne desparte pe noi de dragostea lui Dumnezeu.

*

8) Zis-a un bătrân:

– Precum cineva murind în cetate nu mai aude glasurile, nici gâlcevile, nici vorbele omeneşti, ci odată a murit şi la alt loc s-a mutat, unde nu sunt vorbele, lucrurile şi gâlcevile omeneşti; aşa şi călugărul, când se îmbracă cu sfântul chip şi se leapădă de această lume, dator este a-şi lăsa părinții săi, rudele şi toate neamurile sale şi să meargă la loc unde nu este gâlceavă, nici tulburare, nici deşertăciunile acestei lumi. Iar cel ce se călugăreşte şi nu va ieşi dintre rudele şi neamurile sale, sau din oraş, sat, ori casa sa, acela este asemenea cu mortul, care zace neîngropat în casă, şi se umple casa aceea şi tot locul de putoarea lui, pe lângă care casă toți cei ce trec se îngrețoşează ca de o mare putoare se feresc şi-şi întorc fețele dintr-acolo. Aşa şi Dumnezeu se îngrețoşează şi îşi întoarce fața Sa de la călugărul care petrece în lume, între neamurile, rudele şi prietenii săi.

*

9) Zis-a un bătrân:

– Precum este carnea, care de nu va fi sărată bine, se strică, se împute şi toți se îngrețoşează şi îşi întorc fețele de la dânsa, aşa este şi călugărul care zăboveşte cu lucrurile şi deşertăciunile lumeşti, cu gâlcevile mireneşti şi nu şade în mănăstire, în chilia sa, ca să-şi păzească cu frica lui Dumnezeu, cinul şi orânduiala gătindu-se în toate zilele de ieşirea şi mergerea sa către Domnul Dumnezeul său. Unul ca acela se

împute şi se umple de viermi, adică de gânduri necuvioase, încât se îngrețoşează Dumnezeu de putoarea lui şi îşi întoarce fața Sa şi îngerul de la dânsul; iar când va lăsa călugărul şi va părăsi deşertăciunile, lucrurile, gâlcevile şi grijile lumeşti şi va năzui la mila lui Dumnezeu, cu rugile şi gândurile şi faptele sufleteşti, punându-şi toată grija şi nădejdea sa cu bună credință în Dumnezeu, că îl va chivernisi şi îl va hrăni, atunci îi va trimite Dumnezeu sarea bunătății duhovniceşti şi duhul iubirii de oameni şi venind acestea, gonesc dintr-însul patimile.

*

10) Zis-a un bătrân:

– Precum este baia, când i se deschide adeseori uşa şi îi iese căldura, aşa şi sufletul, când va să grăiască, măcar şi vorbe bune de va grăi, deschizând uşile graiului, îşi pierde căldura sa. Deci, mult mai bună şi bine primită este tăcerea cu înțelegere, care este maica preaînțeleptelor gânduri.

*

11) Zis-a un bătrân:

– Se cade călugărului să se ispitească pe sine, socotindu-se pururea cu gândul său, ca şi cum ar ieşi dintr-această viață şi ar trece spre alta. Oare va scăpa de cei ce vor să-l oprească şi să-l încerce în văzduh? Oare, se izbăveşte de dânşii până încă este el în trup? Sau încă în ceva este supus robiei lor şi tot nu s-a slobozit?

*

12) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Cum se cade a şedea cu tăcere călugărul în chilia sa?

Bătrânul i-a răspuns:

– A şedea călugărul în chilie, este, ca să-şi aducă aminte pururea de starea sa înaintea lui Dumnezeu şi să-şi păzească după putința sa, mintea şi inima de gândurile necuvioase, cele semănate de vrăjmaşul şi aceasta este a fugi de lume.

Fratele i-a zis:

– Ce este lumea?

Iar bătrânul i-a răspuns:

– Lumea este a lucra peste fire şi a-ți împlini poftele trupului tău şi a te griji mai mult de trup decât de suflet, a-ți petrece viața ta ostenindu-te mai mult pentru cele trupeşti decât pentru cele sufleteşti şi mai mult pentru agoniseala trupească decât pentru cea sufletească. Aceasta este lumea, fiule.

*

13) Zis-a un bătrân:

– Acel ce va vrea sa trăiască fără de gâlceavă, ori să meargă să se aşeze în pustie, ori în lavră unde sunt frați mulți; iar de se va aşeza în alt loc, mai departe de mănăstire, atunci nu va putea fi fără gâlceavă şi supărare. Pentru ca toți cei ce vor trece şi vor umbla pe acolo, prin acel loc, toți se vor abate pe la dânsul, neavând unde să se odihnească şi nu va putea să nu-i primească. Dar de va fi aproape de alți frați, sau în mănăstire, atunci, de nu-i va primi el, îi va primi alți frați şi el va fi liniştit.

*

14) Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând:

– Spune-mi mie, părinte, care este acea temniță ce este scrisă în Evanghelie, unde zice: în temniță am fost şi ați venit la Mine?

Iar bătrânul i-a răspuns:

– Acea temniță, fiule, este chilia călugărului, în care şezând călugărul, pururea cheamă milostivirea lui Dumnezeu.

*

15) Un frate oarecare şedea într-un munte singur în linişte, fără gâlceavă, postind, la care mergând un părinte din lavra Calamoschiei, l-a întrebat, zicând:

– Spune-mi, frate, de atâta vreme trăind în singurătate, în acest munte, cu tăcere şi cu post, ce ai săvârşit?

Fratele i-a răspuns, zicând:

– Mergi acum, avvo şi după cinci zile să vii la mine şi atunci îți voi spune ce am săvârşit, şezând aici în singurătate.

Şi aşa a mers acel părinte, iar după ce s-au plinit cinci zile, iarăşi a venit şi l-a găsit răposat şi în spatele lui o scrisoare scrisă aşa: iartă-mă, frate, că făcându-mi pravila, niciodată n-am lăsat gândul şi mintea mea pe pământ.

*

16) Erau doi frați, care trăiau împreună în pustie, iar unul din ei când îşi aducea aminte de judecata lui Dumnezeu, de multe ori fugea, se depărta şi se ascundea în pustie, iar celălalt frate ieşea după dânsul căutându-l până îl găsea şi îi zicea:

– Pentru ce, frate, fugi aşa şi te ascunzi în pustie? Oare tu singur ai făcut păcatele a toată lumea?

Iar el răspundea, zicând:

– Apoi eu nu ştiu, frate, că mi s-au iertat mie greşalele? Adevărat, ştiu, că mi s-au iertat, însă osteneala aceasta o fac, fugind şi ascunzându-mă în pustie, pentru ca să nu văd în ziua judecății pe cei ce mă vor judeca.

*

17) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Avvo, ce este tăcerea şi ce folos am de la dânsa?

Iar bătrânul i-a răspuns:

– Fiule, tăcerea este aceasta: a şedea singur în chilie cu înțelepciune şi cu frica lui Dumnezeu, ferindu-ți inima de gânduri şi cugete necuvioase. O tăcere ca aceea, naşte alte bunătăți şi-l păzeşte pe călugăr de săgețile cele aprinse ale vrăjmaşului şi nu-l lasă să fie rănit de ele. O, linişte fără de gâlceavă, scară cerească! O, fără de grijă, maica umilinței! O, fără de grijă, luminătoarea sufletului! O, tăcere vorbitoare cu îngerii! O, tăcere, strălucitoarea inimii! O, linişte fără gâlceavă, născătoare a toate bunătățile, întărirea postirii, frâul limbii, înfrânarea pântecelui! O, linişte, îndemnarea rugăciunii şi a citirii Sfintelor Scripturi! O, tăcere

îngrijorătoare numai pentru ale tale şi totdeauna cu Hristos vorbitoare şi neîncetat văzător a morții înaintea ochilor săi şi păzitoarea luminii cele nestinse! Pe aceea, cine o păzeşte neîncetat, cântă zicând: gata este inima mea, Dumnezeule, gata este inima mea, că Ție se cuvine lauda şi slava, în veci, amin!

*

18) Zis-a un bătrân:

– Nu se cade călugărului a se griji de izvoare bine curgătoare, sau de grădini având toate verdețurile, sau de case împodobite. Să nu fie precupeț, nici să-şi îndeletnicească mintea sa în turme de oi şi cirezi de boi. Mai vârtos să aibă viața cea cu tăcere îngerească şi neîncetată cuvântare de mărire şi mulțumită lui Dumnezeu. Calea vieții acesteia să fie străină şi depărtată de toată dragostea cea trupească. Iar de se va slăvi şi se va lipi de lucrurile cele trupeşti, nu poate fi drag lui Dumnezeu, nici poate să scape de defăimările oamenilor, că-l cheamă gâlcevile pentru moşii, pentru răzoare, pentru hotare, pentru case împodobite, pentru grădini, pentru stăpâniri şi pentru toate unele ca acestea se tulbură, făcându-se rob turmelor şi se îngrijeşte pentru lipsuri de grădini, de vii şi pofteşte a şi le câştiga. Aşa totdeauna se tulbură de multe gâlcevi şi certuri şi cel de-a pururea pe stăpân a-l chema în ajutor, să-şi împlinească voia. Şi, ce folos este din aceasta călugărului cel ce s-a lepădat de lume însă iar se încurcă cu lucrurile lumeşti? Precum zice apostolul: nimeni ostaş fiind, nu se leagă cu lucrurile lumeşti ca să fie plăcut voievodului. Să lăsăm, dar, de acum răul nărav al iubirii de argint şi toate cele ce îneacă mintea noastră şi prăpădesc şi cele ce pogoară sufletul nostru în fundul iadului, să dezlegăm sarcina păcatelor, ca astfel şi mintea noastră, ca un cârmaci ce se învață cu gândurile, să poată ajunge cu bună tăcere la liman.

*

19) Un frate a mers la un bătrân iscusit şi i-a zis:

– Mă mâhnesc.

Şi i-a zis bătrânul:

– Şezi în chilie şi Dumnezeu îți va da odihnă!

*

20) A văzut cineva pe un iubitor de osteneală, purtând un mort într-un pat şi i-a zis:

– Pe cei morți porți? Mergi de poartă pe cei vii!

*

21) Un frate a mers la un bătrân care şedea în pustie şi a aflat pe lângă chilia lui nişte copii păscând dobitoace şi vorbind necuvios. Şi dacă şi-a spus gândurile sale şi folosindu-se de cuvintele bătrânului, i-a zis:

– Cum suferi, avvo, aceşti copii şi nu le zici lor să nu facă cele de necuviință?

Bătrânul i-a zis:

– Cu adevărat, frate, de multe zile vreau să le zic lor, dar mă opresc chiar pe mine a le zice, grăind: iată, nu pot să sufăr acest lucru, ce este puțin, dar cum voi putea să rabd, de vor veni asupra mea ispite? Pentru aceasta nimic nu le-am zis ca să mă deprind cu ispitele ce-mi vin asupra-mi.

*

22) Povestesc bătrânii de un bătrân, care avea un copil viețuind cu dânsul şi l-a văzut făcându-şi lucru nefolositor şi i-a zis odată să nu mai facă acea faptă mai mult şi n-a vroit să-l asculte şi dacă a călcat porunca, s-a scârbit bătrânul şi a aruncat asupra lui păcatul, iar tânărul a încuiat uşa chiliei în care era pâinea şi l-a lăsat pe bătrân flămând treisprezece zile şi nu i-a zis bătrânul:

– Unde mergi, sau unde ai fost?

Mai viețuia încă cineva lângă bătrânul şi înştiințându-se că întârzie tânărul, făcea puțină fiertură şi îi dădea prin perete, rugându-l să guste. Şi-l întreba, de ce întârzie fratele.

Bătrânul îi răspundea:

– Când se va îndeletnici, va veni.

*

23) Oarecine a povestit că nişte filosofi au voit să ispitească pe nişte monahi. Trecând cineva bine îmbrăcat i-au zis lui:

– Vino încoace!

Iar acela supărându-se, i-a certat. Deci a trecut un alt călugăr şi i-au zis lui:

– Tu, călugăre, răule bătrâne, vino încoace!

Iar acela a venit şi l-au lovit filosofii peste obraz, iar el a întors şi pe celălalt. Aceia îndată s-au sculat şi i s-au închinat lui zicând:

– Iată, acesta cu adevărat este călugăr.

Şi punându-l între dânşii, îl întrebau:

– Ce faceți mai mult decât noi în pustie? Postiți? Şi noi postim. Privegheați? Şi noi priveghem. Ce faceți dar mai mult decât noi, şezând în pustie?

Bătrânul le-a răspuns:

– Noi nădăjduim spre darul lui Dumnezeu şi ne păzim mintea.

Şi i-au zis aceia:

– Noi aceasta n-o putem face.

Şi folosindu-se l-au lăsat.

*

24) Povestit-a cineva din părinții Egiptului:

– Odată am voit să mă înstrăinez şi am mers în Atena şi intrând în cetate, am văzut un bătrân monah, împodobit cu haine, purtând o cruce mică cusută şi alergau şi alții după dânsul. Intrând în cetate, l-a întâmpinat norodul mult şi îl trăgea la privelişte şi am întrebat pe un oarecare om: cine este acesta? Şi mi s-a răspuns că acesta este un elin, mai mare decât toți filozofii şi s-a făcut creştin şi zidindu-şi mănăstire, s-a făcut călugăr, viețuind cincisprezece ani; mai întâi neintrând în cetate, iar astăzi a intrat. Pentru aceasta alergăm să-l vedem ce va spune.

Aşa am plecat şi eu cu dânsul; şi adunându-se cei mai de frunte ai cetății, l-au poftit, zicând:

– Spune-ne nouă, ce vrei să ne vorbeşti?

El le-a zis:

– Nu este nici o limbă sub cer, ca cea creştină şi mai frumos cin, ca cinul călugăresc; aceasta numai îi vătăma pe dânşii, că aduce asupra lor diavolul pizma unul asupra altuia, zicând, că mi-a zis şi i-am zis şi necurații înaintea lor având, nu le văd.

Iar aceasta auzind toți, l-au proslăvit şi au plecat.

*

25) A fost un patriarh în dumnezeiasca Cetate, care atât era de milostiv şi lesne iertător greşiților, că unul dintre ai casei lui a furat de la dânsul aurul şi temându-se, a fugit în Tebaida Egiptului. Acesta umblând, l-au aflat barbarii şi luându-l, l-au dus la locul lor. Dar aflând arhiepiscopul, l-a cumpărat cu optzeci de galbeni. Deci venind el acolo, l-a primit milostivul, încât ziceau unii din cetățeni că nimic n-a greşit arhiepiscopului.

Pentru umilinţă

1) Zis-a un bătrân:

– Sileşte-te de îți învață şi îți deprinde inima ta a gândi şi grăi întru sine pentru fiecare frate, zicând: acest frate este cu mult mai cuvios şi mai vrednic de toată cinstea şi lauda, decât mine ticălosul. Şi aşa, încet, încet, îți vei deprinde inima şi gândul tău a te ocărî şi a te defăima pe tine însuți, a te socoti mai nevrednic, mai ticălos şi mai păcătos decât toți oamenii. Aşa se va sălăşlui şi va vieţui întru tine Sfântul Duh. Iar de te vei socoti mai vrednic de cinste, mai cuvios şi mai bun decât alți frați şi vei începe a ocărî şi a defăima pe alții, atunci iese şi fuge de la tine darul Duhului lui Dumnezeu şi vine asupra ta duhul spurcăciunii trupeşti şi acela îți împietreşte inima şi pleacă umilința de la tine.

*

2) Zis-a un bătrân oarecare:

– Nu este mai rău lucru şi mai amar decât deprinderea şi obiceiul rău, că multă vreme, silință şi osteneală trebuie unuia ca acela ca să-şi poată tăia şi dezrădăcina obiceiul şi deprinderea lui cea rea. Osteneală au avut mulți, iar vreme n-au avut, că i-a pripit şi i-a tăiat secera morții împreună cu obiceiul şi deprinderea lor şi numai Însuşi Dumnezeu ştie ce va face cu aceia în ziua judecății.

*

3) Spunea un bătrân, că era un frate care trăia în linişte şi tăcere în chilia lui, şi zăbovea pururea citind Sfintele Scripturi, patericele şi viețile Sfinților Părinți, şi aşa a petrecut douăzeci de ani. După aceea, într-una din zile, i-a venit o umilință şi un gând ca să iasă şi să meargă în pustie, să

petreacă în linişte fără de gâlceavă; precum au petrecut şi Sfinții Părinți cei de demult. Şi aşa a ieşit din chilia sa şi a plecat să meargă în pustie. Mergând spre pustie, l-a întâlnit avva Isaac, care l-a întrebat, zicând:

– Unde mergi, fiule?

Fratele i-a răspuns:

– Douăzeci de ani sunt de când pururea citesc Sfintele Scripturi, viețile şi învățăturile Sfinților Părinți, iar acum vreau să merg să încep şi cu lucrul, poruncile şi învățăturile pe care le-am citit.

Bătrânul făcând rugăciune l-a blagoslovit, zicând:

– Domnul Dumnezeu să te blagoslovească, fiule, să te îndrepteze şi să te povățuiască, ca să mergi şi pe urma Sfinților Părinți la calea mântuirii.

*

4) Un frate oarecare, silitor fiind spre pocăință şi mântuirea sa, mergând la muntele Sinai şi găsind acolo o chiliuță veche în care locuise un părinte din cei de demult, s-a sălăşluit într-însa. În ziua dintâi, când s-a aşezat în acea chiliuță, a găsit o scrisoare pe un lemnişor, scrisă de un frate din cei ce trăiseră mai înainte în acel loc. Şi era scris acest cuvânt: Eu, Moise am venit mărturisindu-mă lui Teodor. El văzând acea scrisoare şi citind-o, foarte s-a umilit şi a început a plânge cu lacrimi, zicând:

– O, frate, unde eşti acum tu cel care ai scris aici, că ai venit mărturisind? Unde este acum mâna aceea, care a scris aici? O, frate, în ce stare eşti?

Şi aşa în toate zilele făcea, punând înaintea ochilor săi acel lemn scris, apoi plângea cu lacrimi, vorbind cu dânsul, ca şi cum ar fi fost viu de față şi aşa, aducându-şi aminte de moartea sa, plângea în toate zilele cu amară umilință. El avea lucrul mâinilor sale scrisoarea, că ştia să scrie slovă curată şi scria cărți. Şi i-au adus lui frații hârtie, cheltuială şi plată pentru scris, iar el luând hârtia şi plata de la frați,

s-a pristăvit şi n-a scris nimănui nimic, numai câte un text şi a pus la hârtia şi plata fiecărui frate, scriind aşa:

– Iertați-mă, părinților şi frați ai mei, că am avut puțintică treabă cu cineva şi pentru aceea n-am avut vreme ca să vă scriu vouă cărțile.

*

5) La acest frate mai sus pomenit, a mai venit şi alt frate oarecare, ierusalimitean, şi s-a aşezat lângă dânsul şi trăiau împreună. Acest frate şi-a făcut grădină de legume şi de verdețuri, iar într-o zi a vrut să meargă la un oraş care era aproape ca la douăsprezece stadii de locul în care petreceau ei. Venind acel frate la vecinul său, scriitorul, l-a rugat, zicând:

– Rogu-te, frate, păzeşte-mi grădina până voi veni eu de la târg, ca să nu mi-o strice animalele.

Răspunzând fratele, i-a zis:

– Bine, frate, fii nădăjduit că după cât voi putea nu mă voi lenevi.

Şi aşa a plecat fratele la târg. Iar el a început a grăi în sine, zicând:

– Ticăloase suflete al meu, nevoieşte-te acum pentru grădină până ai vreme bună!

Apoi sculându-se şi stând la rugăciune de seara până dimineața, n-a încetat citind şi cu lacrimi rugându-se lui Dumnezeu. Aşişderea şi toată ziua aceea, că era sfântă Duminica mare. Dacă s-a făcut seară, a venit şi fratele vecinului lui, de la târg, şi a aflat grădina toată stricată de fiarele sălbatice. Şi a zis fratelui său:

– Frate, nu mi-ai păzit grădina precum te-am rugat, şi mi-au stricat-o fiarele. Dumnezeu să te ierte, frate!

Iar el răspunzând, i-a zis:

– Dumnezeu ştie, că eu după putința mea m-am silit s-o păzesc, că doar ne va da Dumnezeu roadă acestei grădini mici.

Zis-a fratele:

– Crede-mă, frate, că de tot a stricat-o.

Răspuns-a lui fratele, scriitorul:

– Cred lui Dumnezeu şi ştiu că iarăşi o va înverzi.

Zis-a lui fratele:

– Vino, frate, şi vezi.

Scriitorul i-a răspuns:

– Mergi, frate, şi păzeşte frăția ta acum, iar eu voi păzi la noapte.

Şi s-a făcut secetă şi s-a uscat pământul şi era în mare scârbă acel frate pentru grădina lui şi a zis fratelui său:

– Să ştii, frate, că de nu ne va da Dumnezeu ploaie, ne va lipsi de la grădină.

Scriitorul i-a răspuns:

– Amar nouă, frate, că de ne vor seca izvoarele grădinii cu adevărat nu vom dobândi mântuirea.

Aceasta o zicea el despre lacrimi.

Acest frate, bun scriitor, când era să se ducă la Domnul, l-a chemat pe acel frate, pe vecinul lui şi l-a rugat, zicând:

– Iubite frate, iată mi-a venit vremea să mă duc la Domnul, deci te rog să faci dragoste frățească, să şezi astăzi lângă mine şi să nu spui nimănui că sunt eu bolnav. Dacă voi muri, să iei, frate, trupul meu şi să-l duci înlăuntrul pustiului şi să-l arunci acolo, ca să-l mănânce fiarele şi păsările, pentru că a greşit Domnului Dumnezeului meu şi nu este vrednic de îngropare.

Răspuns-a lui fratele:

– Să mă crezi, frate, că nu voieşte sufletul şi inima mea să fac aceasta.

Zis-a lui bolnavul:

– Acel păcat, frate, asupra mea va fi şi iată, îți făgăduiesc şi îți dau cuvânt, că de mă vei asculta şi-mi vei face aceasta, dacă voi putea îți voi ajuta ție.

Şi acestea zicând, s-a pristăvit. Iar fratele a făcut cum l-a rugat. Luând trupul mortului gol, l-a dus şi l-a aruncat în

pustie, iar a treia zi după moartea lui, s-a arătat în vis vecinului său şi i-a zis:

– Frate, Domnul Dumnezeu să te miluiască, precum şi tu m-ai miluit pe mine! Să ştii, frate, că mare milă a făcut cu mine, pentru că nu s-a îngropat după obicei trupul meu, căci am auzit de la Domnul acest cuvânt glăsuindu-mi aşa: iată, pentru multă smerenia ta, am poruncit să fii împreună cu Antonie. Iată, frate, că m-am rugat şi pentru tine. Deci lasă grădina şi te nevoieşte şi te îngrijeşte de cealaltă grădină, că eu frate, în ceasul când îmi ieşea sufletul din trup, am văzut lacrimile stingând focul în care era să fiu aruncat pentru faptele mele.

*

6) În timpul prigoanelor, când prigoneau şi omorau pe creştini pentru credinţa în Hristos, au prins şi pe doi fraţi călugări să-i muncească şi i-au aruncat în temniţă până a doua zi, ca a doua zi să-i scoată, să-i muncească şi să-i omoare. Aceşti doi fraţi aveau vrajbă şi pizmă între dânşii. Fiind deci ei în temniţă aruncaţi, bătuţi şi munciţi, unul umilindu-se cu inima a zis celuilalt:

– Frate, iată, mâine ne vor scoate la judecata lor şi ne vor munci şi ne vor omorî şi vom merge către Domnul. Pentru aceea, dar, vrajba şi pizma ce a fost şi este şi acum între noi, să cade să o lăsăm, să ne împăcăm, să ne iertăm unul pe altul, mai înainte de moartea noastră, ca să luăm, curaţi fiind, muncile şi moartea pentru credinţa şi dragostea lui Hristos şi aşa ne vom învrednici a lua cununile muceniceşti din mâinile lui Hristos şi vom fi primiţi în ceata mucenicilor.

Acestea zicând i-a făcut metanie după obiceiul călugăresc, grăind:

– Iartă-mă, frate, ca să fii şi tu iertat de mine şi de Dumnezeu!

Iar acela fiind biruit de vrăjmăşească pizmă, n-a vrut nicidecum să-l ierte. Iar a doua zi dacă s-a făcut ziuă, i-au scos pe ei din temniţă, ca să-i taie. Atunci cel care n-a vrut

să se împace şi să ierte pe fratele său, văzând că vor să-l taie, înspăimântându-se s-a lepădat de Hristos, iar pe cel de lângă el crezând în numele Domnului, l-au tăiat. Pe cel ce s-a lepădat de Hristos, l-a întrebat:

– Pentru ce ieri nu te-ai lepădat de Hristos? Ca să nu te fi chinuit?

Răspuns-a lui acela:

– Când L-am lăsat eu pe Dumnezeul meu şi nu m-am împăcat cu fratele meu, atunci şi pe mine m-a lăsat şi m-a părăsit ajutorul Lui şi rămânând gol de Dânsul, m-am lepădat de Hristos.

*

7) Doi frați după trup s-au lepădat de lume şi au mers amândoi la muntele Nitriei şi petreceau acolo în sihăstrie şi în ascultare. Dumnezeu le-a dat amândurora darul umilinței şi lacrimi, în rugăciunile lor. Odată, bătrânul sihăstriei a văzut în vis pe amândoi frații stând la rugăciune şi fiecare ținea câte o hârtie scrisă în mâna lui şi udând hârtia cu lacrimile lor, se spălau slovele scrisorii de pe hârtie şi scrisoarea unuia lesne se spăla iar a celuilalt cu anevoie şi chiar dacă se spăla, iarăşi se cunoşteau slovele. Bătrânul s-a rugat lui Dumnezeu să-i arate acea vedenie cu acei doi frați. Şi trimițând Dumnezeu îngerul Său, i-a spus zicând:

– Slovele şi scrisoarea scrisă pe acele hârtii pe care le-ai văzut ținându-le în mâinile lor, acelea sunt păcatele lor. Unul din ei a păcătuit fireşte, adică după fire şi pentru aceea aceluia lesne i se spală slovele. Celălalt a căzut în necurății şi spurcăciuni peste fire. De aceea, mai multă osteneală îi trebuie întru pocăința lui.

Şi de atunci totdeauna îi zicea bătrânul:

– Sileşte-te, frate, osteneşte-te, frate, că se cunosc slovele.

Dar nu i-a arătat bătrânul, nici nu i-a spus aceasta, până la moartea lui, ca nu cumva scârbindu-se să-şi smintească silința sa, ci totdeauna îi zicea:

– Sileşte-te, frate, căci cu multă osteneală se spală slovele zapisului.

*

8) Un frate oarecare, silitor fiind, îşi făcea rugăciunea şi pravila împreună cu alt frate al lui şi cum începea a citi, îl biruiau lacrimile şi umilința sa. Pentru aceea nu putea să citească, ci lăsa câte un stih din psalmi. Odată l-a rugat vecinul lui să-i spună ce gândeşte când stă el la pravila şi rugăciunea sa, de plânge cu aşa amar?

Iar el i-a răspuns:

– Iartă-mă, frate, că totdeauna când stau la pravila şi rugăciunea mea, văd pe Judecătorul şi pe mine ca pe un osândit stând, întrebat şi mustrat fiind şi zicându-mi Judecătorul: pentru ce ai făcut cutare păcat şi cutare? Şi de aceea eu nu mai ştiu ce voi răspunde, că mi se astupă gura de vădirea cugetului meu şi nu pot citi, ci las câte un cuvânt din psalmi. Mă iartă, frate, că şi pe tine te smintesc şi pentru aceea, frate, dacă vei vrea, să facem separat fiecare pravila sa.

Răspuns-a lui fratele, zicând:

– Nu, frate, că eu măcar de nu am darul umilinței, ca să pot plânge, văzându-te pe tine, mă văd şi mă cunosc pe mine nevrednic şi ticălos.

Iar Dumnezeu văzând smerenia lui, i-a dat şi lui darul umilinței şi lacrimi ca şi celuilalt.

*

9) Un frate oarecare a mers la un bătrân care petrecea în muntele Sinai şi l-a rugat zicând:

– Spune-mi, părinte şi mă învață, cum mă voi ruga lui Dumnezeu, pentru că mult L-am supărat.

Bătrânul i-a zis:

– Eu, fiule, aşa mă rog lui Dumnezeu: Doamne, învredniceşte-mă a Te iubi, precum am iubit mai înainte păcatul şi a-Ți sluji Ție, precum am slujit mai înainte satanei

celui înşelător! Însă fiule, bine este a ridica mâinile în sus, spre văzduh şi a ruga pururea cu osârdie pe Domnul Dumnezeu, ca în vremea ieşirii sufletului din trup, să poată trece sufletul nesmintit şi nesupărat de spurcaţii şi cumpliţii diavoli cei din văzduh.

*

10) Un bătrân a trimis pe un călugăr ucenic al său, la un frate care avea grădină cu pomi în Sinai, poftindu-l să-i trimită puţine poame. Mergând călugărul, s-a închinat după obicei zicând:

– Părintele, bătrânul meu, m-a trimis poftindu-te, dacă ai poame în livadă, să-i trimiţi câteva.

Fratele i-a răspuns:

– Sunt, fiule, mergi în livadă şi ia-ţi din care vrei şi câte vei putea.

După ce şi-a luat călugărul poame, l-a întrebat pe frate, zicând:

– Părinte, aici este mila lui Dumnezeu?

Iar fratele auzind aceasta, a tăcut şi căutând la pământ, gândea şi se minuna de acea întrebare. După aceea i-a zis:

– Ce ai zis, fiule, ce ai întrebat, că nu am înţeles?

Zis-a lui călugărul:

– Am întrebat, părinte, este aici mila lui Dumnezeu?

Iar fratele iarăşi a tăcut ca un ceas, gândind în sine, ce-i va răspunde şi neştiind ce să-i răspundă, a suspinat şi a zis:

– Domnul Dumnezeu să te ajute, fiule!

Şi aşa a trimis pe călugăr cu poamele la bătrânul său. După ce a mers călugărul, acel frate îndată părăsindu-şi chilia şi livada şi luându-şi haina, a ieşit în pustie, zicând în sine: de vreme ce nu am putut să dau răspuns unui copil ce mă întreba, când va să mă întrebe Dumnezeu, ce voi face? Pentru aceea merg să caut mila lui Dumnezeu.

*

11) Un frate oarecare trăia la Ierusalim în muntele Eleonului şi odată a mers în sfânta Cetate şi ducându-se la stăpânul

şi judecătorul cetății, şi-a mărturisit faptele şi răutățile sale înaintea acestuia şi a supuşilor lui, rugându-se foarte, să-l pedepsească după lege, pentru răutățile lui.

Stăpânul cetății, socotind în sine, i-a zis:

– Omule, de vreme ce tu însuți îți mărturiseşti faptele şi răutățile tale, poate că Dumnezeu te-a iertat şi pentru aceea eu nu îndrăznesc să te judec şi să te pedepsesc pentru acele fapte pe care tu însuți de bunăvoie le mărturiseşti; că acea judecată nu este a noastră ci a lui Dumnezeu. Mergi, deci, omule, la locul tău şi îți păzeşte tăcerea şi rugăciunea.

Şi ieşind a mers la chilia sa şi şi-a pus el însuşi cătuşi mari de fier în picioare şi în grumaji şi aşa s-a încuiat în chilie. Iar când mergea cineva din oameni la dânsul şi îl întreba cine l-a pus în cătuşi cumplite ca acelea şi pentru ce, el răspundea:

– Judecătorul m-a pus pentru răutățile mele.

Şi aşa a petrecut până la moartea sa, iar mai înainte cu o zi de sfârşitul lui, au căzut singure cătuşele din picioarele şi grumajii lui şi venind fratele care îl slujea, l-a găsit slobod de cătuşe şi minunându-se, l-a întrebat zicând:

– Părinte, cine te-a slobozit?

Iar el a răspuns:

– Cel Ce mi-a dezlegat păcatele. Acela mi s-a arătat mie ieri, zicând: iată, pentru multa smerenie şi răbdarea ta, te dezleg de toate păcatele tale şi atingându-se cu mâna de cătuşi, au căzut din picioarele şi de pe grumajii mei.

Acestea spunând el fratelui său, a răposat şi s-a dus către Domnul.

*

12) Era un ostaş oarecare la Schitopol, care multe răutăți făcuse şi în multe chipuri îşi pângărise şi îşi spurcase trupul său. Acesta, cu mila lui Dumnezeu, venindu-şi în fire şi în cunoştința sa umilindu-se, s-a lepădat de lume şi a ieşit în pustie unde, găsind o vale adâncă, s-a pogorât acolo şi şi-a făcut chilie şi s-a aşezat în acea adâncime, plângându-şi

păcatele şi rugându-se lui Dumnezeu pentru mântuirea sa. Înştiinţându-se de dânsul cunoscuții lui, au început a-i trimite acolo pâine şi finice şi toate ce-i trebuiau. El însă văzându-se în odihnă şi nimic lipsindu-i, zicea întru sine:

– Această odihnă a mea mă va goni din cealaltă odihnă, de vreme ce eu nu sunt vrednic de o odihnă ca aceasta.

Şi lăsând acel loc şi chilia sa, a fugit zicând:

– Să mergem de aici, suflete, la scârbă, că mie mi se cade să-mi fie mâncarea iarbă, ca a dobitoacelor, fiindcă şi eu fapte dobitoceşti am făcut.

*

13) Ne spuneau nouă nişte fraţi care veniseră la noi în Rait, despre un bătrân oarecare nevoitor, care şedea într-o peşteră mai sus de locul ce se cheamă „Israel", că aşa era de treaz cu mintea, încât ori încotro mergea, sta adeseori să-şi încerce şi să-şi socotească gândul său, grăind singur în sine:

– Ce este, frate? Unde suntem acum? Să luăm seama!

Şi de-şi găsea gândul său întru preamărirea şi rugăciunea către Dumnezeu, era bine, iar de-l găsea depărtat într-alte lucruri, îndată începea a se defăima şi a se osândi zicând:

– Întoarce-te, ticăloase, degrabă la lucrul tău!

Şi totdeauna vorbea în sine, zicând aşa:

– Frate, aproape este vremea mergerii tale şi încă nici un lucru bun în tine nu văd.

Acestui bătrân i s-a arătat odată diavolul şi i-a zis:

– Bătrâne, ce te osteneşti în zadar, căci să mă crezi că nu te vei mântui.

Bătrânul i-a răspuns:

– Nu purta tu grijă de aceasta, ori mă voi mântui, ori nu mă voi mântui; căci chiar de nu mă voi mântui totuşi deasupra capului tău voi fi, iar tu în munci mai dedesubtul tuturor vei arde.

Acestea auzind diavolul, s-a făcut nevăzut.

*

14) Zis-a un bătrân:

– De la călugărul cel nevoitor şi silitor pentru mântuirea sa, aceste două lucruri mai vârtos le cere Dumnezeu: neagoniseala şi fără-de-grija; căci aceste două lucruri, adică agoniseala şi gâlceava smintesc pe călugăr de la învățătura lui Iisus Hristos şi de la umilință.

*

15) Zis-a iarăşi:

– Amar ție, ticăloase suflete, că te-ai deprins numai a întreba şi a auzi dumnezeieştile cuvinte şi învățăturile cele de mântuire, iar din cele ce auzi şi citeşti, nimic nu faci! Amar ție, ticăloase trupule, că ai cunoscut şi pururea cunoşti cele ce te spurcă pe tine şi totdeauna acelea le cauți: mâncărurile şi săturarea! Amar tânărului care îşi îmbuibă pântecele şi se supune voii sale, căci în zadar a făcut ieşirea şi lepădarea sa de lume!

*

16) Zis-a un bătrân:

– Şezând cu tăcere în chilia ta, să ai pururea pe Dumnezeu în gândul tău şi leapădă de la sufletul tău tot păcatul şi toată răutatea şi fărădelegea şi se va sălăşlui în tine frica lui Dumnezeu.

*

17) Zis-a un bătrân:

– Cel ce are frica de Dumnezeu, acela are o vistierie plină de toate bunătățile, pentru că frica de Dumnezeu păzeşte pe om de tot păcatul.

*

18) Un bătrân oarecare a şezut în singurătate, în chilia sa, şaizeci de ani şi niciodată nu şi-a smintit pocăința şi pururea zicea:

– Fiilor, această puțină viață, numai pentru pocăință ne-a dat-o Domnul Dumnezeu şi de vom pierde această puțină vreme ce-o avem pentru pocăință, trăind în păcate fără de pocăință şi în răutăți, mult o vom căuta şi vom dori această vreme şi nu vom găsi-o.

*

19) Zis-a un bătrân oarecare:

– De eşti neputiincios şi slab cu trupul tău, după putința ta fă-ți pravila şi postul tău, dar nu te sili peste putința ta, ca nu cumva să cazi în boală şi vei pofti atunci unele şi altele, îngreunând pe fratele care îți slujeşte ție. Iar de te tulbură gânduri spurcate şi necuviincioase, nu le tăinui, ci îndată le spune duhovnicescului tău părinte şi le vădeşte. Căci cu cât îşi ascunde şi îşi tăinuieşte omul gândurile cele rele, cu atât se înmulțesc şi mai vârtos se întăresc în inima lui.

*

20) Zis-a iarăşi:

– Precum şarpele, dacă iese din vizuina sa, îndată fuge, aşa şi gândurile rele descoperindu-se, îndată pier. Şi precum cariul strică şi mănâncă lemnul, aşa şi gândurile cele rele şi spurcate strică şi mănâncă inima omului. Cel ce îşi descoperă şi îşi arată gândurile sale, îndată se tămăduieşte, iar cel ce îşi acoperă şi îşi tăinuieşte gândurile sale, acela are mândrie. De nu vrei să te încredințezi şi nimănui să-ți descoperi şi să-ți arăți gândurile, apoi este semn că nu ai smerenie; că smerenia toate bunătățile le are. Sfinții se socoteau şi se vedeau pe dânşii mai greşiți şi mai păcătoşi decât toți oamenii. Iar de va chema omul din tot sufletul său pe Dumnezeu şi atunci va merge şi va întreba pe vreun om, cerând sfat pentru gândurile sale, îi va răspunde lui acel om şi mai vârtos Dumnezeu, Cel ce-a deschis gura asinei lui Varlaam, Acela va deschide şi gura acelui om, pe care-l vei întreba spre folosul tău, măcar de va fi chiar şi păcătos omul acela.

*

21) Zis-a iarăşi:

– De sunt morminte cu oase de oameni, aproape de locul în care trăieşti, mergi adeseori acolo şi deschizând mormintele, vezi pe cei ce zac acolo, gândeşte-te şi-ți adu aminte

că şi tu peste putină vreme aşa vei fi, şi aceasta mai ales atunci când te supără gândurile cele spurcate trupeşti.

*

22) Zis-a iarăşi:

– De vei auzi că o să se ducă vreunul din frați la Domnul, mergi şi fii lângă dânsul în acea zi şi vezi cum se desparte sufletul de ticălosul trup. De-ți va zice cineva să te rogi lui Dumnezeu pentru dânsul, răspunde-i aşa: Domnul Dumnezeu, frate, pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri, să ne miluiască pe mine şi pe tine, după voia Lui!

*

23) Zis-a iarăşi:

– De te vei îngreuia cândva cu mâncarea, atunci nevoieşte-te cu un lucru oarecare, de-ți osteneşte trupul ca să ți se uşureze trupul tău mai înainte de noapte şi nu vei vedea năluciri şi visuri rele în somnul tău. Şi aşa fii luptător viteaz împotriva diavolului şi dincotro te loveşte acesta, dintr-acolo loveşte-l şi tu. De te îngreuiază cu mâncarea, îngreuiază-l pe el cu privegherea. Iar de te slăbeşte cu somnul, slăbeşte-l şi tu cu osteneala trupului. Iar de te înşeală cumva cu înălțarea, fă şi tu un lucru oarecare, prin care să te necinstească oamenii; căci să ştii aceasta, că de nimic nu se scârbeşte, nu se necăjeşte şi nu se topeşte satana mai mult, ca de aceasta, când doreşte însuşi omul şi iubeşte necinstirea din partea oamenilor şi smerenia.

*

24) Zis-a un bătrân:

– De eşti tânăr, fugi de vin ca de şarpe şi de ți se va întâmpla să bei puțin pentru dragostea frățească, numai să-l guşti, iar restul lasă-l. Măcar de te-ar şi blestema cel ce te sileşte să bei, sau de te-ar ruga, făcându-ți ție metanii, tu nu băga în seamă blestemul acela, rugămintea şi metaniile lui, pentru că să ştii că satana îndeamnă pe unii ca aceia, să-i silească pe călugării cei tineri să bea vin, fiindcă ştie

vicleanul că vinul şi femeile depărtează pe călugări de Dumnezeu.

*

25) Zis-a iarăşi:

– De ți se va întâmpla o călătorie la un loc străin, între oameni necunoscuți şi făcându-se seară, vei merge la oameni ca să găzduieşti şi să te odihneşti şi nimeni nu te va primi în casă, fiind străin, tu nu te scârbi. Ci zi în gândul tău aşa: de aş fi eu vrednic, Dumnezeu mi-ar face mie odihnă şi i-ar îndemna pe oameni de m-ar primi.

*

26) Zis-a iarăşi:

– De te va chema cineva la masă pentru dragostea lui Hristos şi te va pune să şezi la locul cel mai de jos, tu să nu te scârbeşti ci zi aşa în gândul tău: eu nici pe acest loc nu sunt vrednic să şed; căci iată, zic ție, că nici necinstea, nici scârba, ori în ce chip ar fi, nu vine omului fără ştirea şi voia lui Dumnezeu, pentru ispitirea şi îndreptarea lui, sau pentru păcatele lui. Şi cine nu gândeşte şi nu crede acestea, căci Dumnezeu este Drept Judecător?

*

27) Zis-a iarăşi:

– De ți se va întâmpla să trăieşti în pustie, păzeşte-ți mintea, ca să nu-şi facă dracii batjocură de tine, aducându-ți ție gânduri, ca acestea, zicând: iată acum trăieşti bine, cu pace, iată acum te-ai despărțit de gâlcevi şi te-ai izbăvit de clevetirile şi vorbele oamenilor. Fă, deci, acum slujbă puțină şi trebuința ta în odihnă. Acestea de le vei gândi în cugetul tău, atunci Dumnezeu îşi va lua ajutorul Său de la tine şi îți vei cunoaşte neputința; însă trăind tu în pustie, acestea ți se cade să zici pururea în gândul tău: O! Amar mie, ticălosului, de vreme ce eu cu trupul trăiesc aici în pustie, iar cu mintea şi cu gândul meu sînt totdeauna în lume şi oamenii mă socotesc că trăiesc aici viața pustnicească – şi nu ştiu ei,

că eu aici viețuiesc cu multă lenevire şi gânduri spurcate, mâncând, bând şi dormind, în zadar petrecându-mi zilele vieții mele!

*

28) Zis-a iarăşi:

– Când vrei să mergi ca să-ți descoperi gândurile şi cugetele tale unui părinte duhovnicesc şi să-l întrebi să-ți spună cele pentru folosul sufletului tău, după obiceiul călugăresc, atunci ți se cade să te rogi lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Dumnezeul meu, cele ce vrei Tu şi le ştii că sunt spre folosul sufletului meu, acelea dă-le în gura acelui părinte, ca să mi le zică şi eu să primesc ca din gura Ta cuvintele lui şi să mă folosesc de dânsele! Întăreşte-te bine în cuvintele acestea, de vreme ce osteneala, tăcerea, sărăcia şi pătimirea nasc omului smerenia, iar smerenia iartă toate păcatele.

*

29) Zis-a iarăşi:

– De vei auzi că cutare te-a clevetit, te-a grăit de rău şi te-a defăimat şi de va veni acela la tine, să nu îl vădeşti, ci veseleşte-te împreună cu dânsul şi fii cu fața veselă către dânsul, ca să ai îndrăzneală către Dumnezeu în rugăciunea ta.

*

30) Zis-a iarăşi:

– De va veni la tine un frate, atunci, pentru fratele acela lasă-ți treaba şi pravila şi umilința ta, plângerile şi lacrimile de le vei avea şi ascunde-le în inimă, până când se va duce fratele. Dacă va ieşi şi se va duce, apucă-te iar cu umilință de pravilă, de vreme ce se tem dracii văzând umilința ta.

*

31) Zis-a iarăşi:

– De te vor supăra pe tine cândva gândurile mândriei, zi-i acelui drac aşa: du-te de la mine, satano, de vreme ce zice Domnul că tot cel ce se va înălța, smerise-va, iar de

îmi zici ca sunt om bun şi cucernic, eu abia atunci mă voi pricepe că sunt bun, când voi avea smerenie!

*

32) Zis-a iarăşi:

– De vei cădea în vreun păcat şi după aceea îl vei părăsi şi vei începe a te umili, a te scârbi şi a te căi de acel păcat, ia aminte ca până la moartea ta, neîncetat să te căieşti, să te scârbeşti şi să suspini către Domnul Dumnezeu. De nu te vei scârbi de păcatele tale, iarăşi vei cădea într-însele. Că scârba pentru păcate este sufletului frâu tare şi nu îl lasă să cadă.

*

33) Când vezi că te miluieşte Dumnezeu şi începe a-ţi veni umilinţa în inimă, satana văzând, îndată îţi aduce în gând o treabă oarecare în chilie, zicând: Cutare lucru şi cutare trebuie să-l faci acum, să mergi la cutare frate pentru cutare trebuinţă.

Acestea şi altele îţi aduce în gând – nişte lucruri şi treburi, ca şi cum ar fi de mare trebuinţă –, vrând vrăjmaşul cu acestea să te smintească şi să te lipsească de folositoarea umilinţă pe care o vedea că vine în inima ta. Dar tu, fiule, ia aminte şi cunoaşte vicleşugul şi meşteşugul vrăjmaşului şi nu-l asculta, nici nu te supune îndată gândurilor tale. Iar dacă vede vrăjmaşul că îi cunoşti meşteşugul şi vicleşugul lui şi nu primeşti nici nu te supui gândului pe care îl aduce el, ci îţi păzeşti cu osârdie şi cu umilinţă rugăciunea ta, silindu-te pentru sufletul tău, atunci el îţi aduce altă ispită într-alt chip, ori de la vreun om oarecare, ori altă pricină ori scârbă. Dacă vede că îi stai tare împotrivă şi nu i te supui, atunci te săgetează la inimă cu arma lui cea mai tare şi mai veninoasă, adică îţi aruncă din săgeata lui focul mâniei în inimă şi îndată te umpli şi te aprinzi de mânie. Căci ştie vrăjmaşul că nici un alt lucru rău ca mânia şi iuţimea, nu goneşte aşa de tare, umilinţa şi frica lui Dumnezeu din inima omului.

*

34) Zis-a iarăşi:

– De nu îşi va pedepsi călugărul trupul său, ca pe un vrăjmaş şi potrivnic, nimic făcând pe voia şi plăcerea lui, nu se va putea slobozi de lanțurile vrăjmaşului, că lanțurile şi mreaja diavolului este trupul, mai ales al călugărului celui tânăr.

*

35) Un bătrân oarecare şedea în Rait şi avea acest fel de lucrare: şedea în chilia sa umilit, aplecat spre pământ, clătinând cu capul şi zicând cu oftare:

– Dar ce va să fie?

Şi iar şedea tăcând şi lucra la fâşii şi iar clătina din cap, acelaşi cuvânt zicând:

– Dar ce va să fie?

Şi aşa şi-a sfârşit toate zilele vieții sale, întristându-se pururea de ieşirea sa din trup.

*

36) Zis-a un bătrân:

– De petreci împreună cu frații, ia seama, să nu le porunceşti ca şi cum ai stăpâni peste dânşii, ca să nu se înalțe inima ta, ci opreşte îndrăznirea cu chipul său, iar cu sufletul socoteşte-te rob şi mai mic decât toți.

*

37) Zis-a iarăşi:

– De voieşti să ai darul plângerii, iubeşte sărăcia şi smerenia şi să nu doreşti a avea în chilia ta nici un lucru bun, căci atunci când va pofti sufletul tău ceva şi nu va afla, oftează şi se smereşte şi atunci îl mângâie Dumnezeu, şi îi dăruieşte umilință. Când va gusta sufletul din dulceața lui Dumnezeu, atunci urăşte şi haina pe care o poartă şi însuşi trupul său. Iată, îți zic ție, fiule: de nu va urî omul trupul său ca pe un vrăjmaş şi potrivnic al său, nefăcând nici într-un lucru plăcerea lui, nu va putea scăpa de lațurile vrăjmaşului. Căci lațul diavolului asupra călugărilor şi mai vârtos

asupra celor tineri este trupul nostru, precum ne învață avva Isaia, zicând: nu apuca pe altul de mână, nici să scarpini trupul altui om, afară de mare boală, şi aceasta cu frică, nici să laşi a se atinge cineva de tine, nici să te atingi de vreun trup străin, ci şi la al tău cu frică uită-te. Să nu zici cuiva: ia ceva de pe capul meu, sau de pe barbă, sau din faldurile hainelor tale. Să nu dormi cu cineva în acelaşi pat în toată viața ta. Să nu dai sărutare celui tânăr, ce este fără barbă, nici măcar în biserică, nici vreunui străin ce va veni, nici să şezi aproape de el, ca să nu se atingă de tine! De vreme ce mulți nebăgând de seamă lucrurile acestea, ca şi cum ar fi mici şi de nimic, au căzut din acestea în mari prăpăstii şi au pierit. Fiindcă tot lucrul bun sau rău, din lucrurile cele mici începe apoi se face mare. Cel ce se păzeşte, fiule, păzeşte plângerea şi umilința, iar cel ce nu bagă în seamă acestea, fără de plângere este şi fără lacrimi. Cel ce nu are acestea, nu are cu sine pe Dumnezeu Care îl apără şi îl păzeşte.

*

38) Lângă un bătrân oarecare, viețuia un frate care era cam leneş. Acesta urmând să moară, zăcea în preajma unuia din părinți, şi îl vedea bătrânul uşor ieşind din trup. Vrând bătrânul a încredința pe frați, i-a zis lui:

– Frate, să mă crezi, că noi toți ştim, că n-ai fost frate nevoitor spre postire şi cum de ieşi aşa cu uşurință din trup?

Fratele i-a răspuns:

– Cred, părinte, că adevărat ai zis dar de când m-am făcut monah nu mă ştiu să fi judecat pe vreun om. Deci vreau să zic către Dumnezeu: Tu ai zis, Stăpâne, nu judecați şi nu veți fi judecați, lăsați şi vi se va lăsa vouă!

Zis-a lui bătrânul:

– Pace ție, fiule!

Şi s-a mântuit fără osteneală.

*

39) Iarăşi, alt oarecare părinte petrecea în muntele Rait, în locul care se numeşte Mideno. La acesta a venit unul din bătrâni şi i-a zis:

– Avvo, mă necăjesc când trimit pe fratele la slujbă, mai ales când întârzie.

Şi i-a zis şi acela:

– Şi eu când trimit ucenic la trebuință, şezând la uşă privesc, iar când îmi zice gândul: oare când va veni fratele, atunci îi zic: dar de va grăbi să vină alt frate, adică îngerul şi va veni să te ia către Domnul, ce va fi? Aşa, în toată ziua privind la uşă, mă întristez şi plâng de păcatele mele zicând: oare ce frate va veni mai degrabă cel de sus, sau cel de jos?

Şi foarte folosindu-se bătrânul, a plecat şi de atunci a apucat şi el aceeaşi faptă.

Pentru grijă şi plângere

1) Un bătrân oarecare a adormit în Domnul şi peste puţină vreme iar a înviat, iar fraţii au început a-l întreba, să le spună, ce a văzut acolo. El le-a răspuns, zicând:

– Fiilor, eu acolo încă n-am apucat să merg să văd ceva, dar am auzit ţipete şi vaiete, cu glasuri de mulţime de noroade strigând: vai şi amar mie! Aşa ni se cade şi nouă pururea a plânge în viaţa aceasta şi a zice: Vai! Vai! Şi: amar mie, că am scârbit pe Domnul Dumnezeul meu!

*

2) Întrebat-a un frate pe un bătrân oarecare, zicând:

– Ce să fac, părinte, să mă mântuiesc?

Bătrânul i-a răspuns:

– Mergi, fiule şi şezi cu linişte şi cu tăcere în chilia ta şi sileşte-ţi inima să plângi şi să verşi lacrimi din ochii tăi! Aşa fă şi te vei mântui.

*

3) Ne spunea nouă un bătrân oarecare, că era un tânăr care dorea şi voia să iasă din lume şi să meargă la o mănăstire să se facă călugăr şi nu-l lăsa mama sa nicidecum să facă aceasta. El totdeauna zicea mamei sale:

– Lasă-mă să merg la mănăstire după dorinţa mea, căci vreau să-mi mântuiesc sufletul!

Iar ea, de multe ori oprindu-l n-a mai putut să-l oprească, ci l-a slobozit şi el s-a dus. Aşa mergând la o mănăstire, s-a călugărit şi a început a trăi în trândăvie şi lenevie, neavând nici o purtare de grijă pentru mântuirea sa. După puţină vreme i-a murit mama, iar el petrecându-şi zilele sale aşa, în multă lenevie şi nepurtare de grijă i s-a întâmplat de s-a

îmbolnăvit de o boală foarte grea, şi leşinând, a văzut o vedenie foarte înspăimântătoare. A fost răpit şi dus în temnițele iadului, unde sunt sufletele oamenilor celor osândiți la muncile cele veşnice. Acolo a găsit-o pe mama lui zăcând împreună cu cei osândiți. Ea, dacă l-a văzut s-a mirat şi i-a zis:

– Dar aceasta ce este, fiul meu? Şi tu eşti osândit aici, în acest loc, care este al celor osândiți? Unde este cuvântul tău, fiule, în care spuneai că mergi la mănăstire să te călugăreşti, să-ți mântuieşti sufletul?

El s-a ruşinat de acele cuvinte ale mamei şi neavând ce să-i răspundă tăcea mâhnit. Aşa tăcând, a auzit glas poruncind şi zicând:

– Luați-l pe acesta de aici şi-l duceți acolo, de unde l-ați luat, căci nu v-am trimis să-l aduceți aici, ci pe cutare din cutare mănăstire, care este numit cu acelaşi nume.

Acestea grăindu-se, s-a deşteptat, şi venindu-şi în fire, a spus tuturor fraților înspăimântătoarea vedenie. Iar ei auzind, se minunau. Apoi au trimis la acea mănăstire să-l vadă pe călugărul, la care s-a trimis să-l ia şi să îl ducă la locul osândiților. Mergând trimisul, l-a găsit răposat Şi aşa mai vârtos se minunau toți frații, încredințându-se de acea vedenie înspăimântătoare. Iar acestui frate, cu mila lui Dumnezeu, a început a-i fi mai bine.

Curând după aceea s-a ridicat de la el înfricoşătoarea vedenie pe care i-a arătat-o Domnul Dumnezeu. Şi s-a închis într-o chilie şi şezând, plângea cu lacrimi ziua şi noaptea în toată viața sa, îngrijindu-se pentru mântuirea sufletului şi căindu-se pentru viața lui cea de mai dinainte, petrecută în lenevire şi în deşert. Şi atâta îi dăduse Dumnezeu lui umilință, lacrimi şi plângere, încât de multe ori mergeau frații la dânsul şi voiau să-l mângâie să nu înnebunească de atâta plângere. El însă nu voia nicidecum să se mângâie, ci le zicea lor aşa:

– Fraților, de vreme ce n-am putut de ruşine să sufăr dojenirea de la maica mea, cum voi putea suferi ruşinea

cea care va fi înaintea lui Hristos şi a sfinţilor Săi îngeri în ziua judecăţii?

*

4) Zis-a un bătrân oarecare:

– La înfricoşătoarea a doua venire a lui Hristos, după învierea morţilor, de s-ar putea să mai moară oamenii toţi, ar muri de frică şi de marea spaimă ce va fi atunci. Că înfricoşător este a vedea cerul desfăcându-se şi Dumnezeu arătându-se cu mânie şi urgie, cu oaste de îngeri fără număr; şi toţi oamenii câţi s-au născut pe pământ, de la Adam până atunci, împreună de faţă vor sta, aşteptând fiecare hotărârea la judecată. Pentru aceea, acestea gândindu-le pururea şi aşteptându-le noi, datori suntem a trăi ca şi cum am fi în toate zilele întrebaţi şi cercaţi pentru viata noastră, de Însuşi Domnul Dumnezeu.

*

5) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Oare, părinte, pentru ce îmi este inima aşa de împietrită, încât n-am nicidecum frica de Dumnezeu în inimă?

Bătrânul i-a răspuns:

– Mi se pare, fiule, că deoarece nu are omul mustrarea inimii, pentru aceasta nu dobândeşte frica lui Dumnezeu.

Şi i-a zis lui fratele:

– Dar ce este părinte, acea mustrare a inimii?

Zis-a lui bătrânul:

– Mustrarea inimii aceasta este, să se mustre omul pe sine totdeauna în toate lucrurile sale, zicând aşa: adu-ţi aminte, ticăloase, că după scurtă vreme o să stai înaintea lui Dumnezeu şi o să dai răspuns pentru toate lucrurile şi vorbele, gândurile şi cugetele tale. Deci dar, de ce trebuie să şezi cu oamenii la vorbă deşartă? Întru acestea, fiule, învăţându-te şi deprinzându-te a le vorbi pururea în gândul tău, îţi va veni frica de Dumnezeu în inimă şi te vei mântui.

*

6) Zis-a un bătrân:

– Precum umbra noastră pururea o avem cu noi, ori încotro mergem, aşa ni se cade nouă să avem umilința şi plângerea pururea cu noi, ori încotro vom merge şi oriunde vom fi.

*

7) Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând:

– Spune-mi mie, părinte, ce voi face, că doreşte sufletul meu lacrimi şi nu am, că-mi este inima foarte împietrită pentru umilință, măcar că citesc viețile Sfinților Părinți sau le aud; şi nicidecum nu-mi pot umili inima şi foarte scârbit e sufletul meu de aceasta.

Bătrânul i-a răspuns:

– Fiii lui Israel, după 40 de ani au intrat în Pământul Făgăduinței, în care, dacă au intrat, nu s-au mai temut de războaie. Aşa şi nouă ne-a poruncit Dumnezeu, să ne mâhnim şi să ne scârbim pentru mântuirea noastră. Căci scris este: cu multe scârbe ni se cade să intrăm întru Împărăția Cerului, iar fără de scârbe, nu vom putea intra în Pământul Făgăduinței. Ascultă, fiule, să-ți spun o istorie a unui tânăr. Era un tânăr care dorind viață călugărească, a mers la muntele Nitriei şi acolo s-a făcut călugăr. Şi era chilia lui aproape de chilia unui frate, pe care îl auzea în toate zilele plângându-şi cu mare tânguire şi lacrimi păcatele sale, iar inima lui era împietrită şi nu-i venea umilință şi lacrimi ca să poată plânge. Deci, se mustra pe sine zicând: nu vrei ticăloase să plângi şi să verşi lacrimi pentru păcatele tale acum, până ai vreme şi eşti fără de simțire şi nebăgător de seamă! Să ştii, că dacă nu vrei să plângi, eu te voi face şi te voi învăța să plângi. Şi avea o funie tare împletită şi luând acea funie, se dezbrăca de haine şi se bătea cu funia peste spatele gol, până când i se rănea foarte trupul lui şi nu mai putea suferi şi atunci începea să plângă. Iar acel frate, care era aproape de dânsul cu chilia, luând seama ce face şi văzându-l de multe ori făcând aşa, bătându-se şi însuşi muncindu-se, se minuna foarte. Şi a început a se ruga lui Dumnezeu

ca să-i arate, dacă este plăcut lui Dumnezeu lucrul acelui frate, care se bate el însuşi şi se munceşte aşa. Şi i-a arătat lui Dumnezeu: într-o noapte în vis l-a văzut fiind în ceata mucenicilor, purtând cunună mucenicească pe cap şi îl arăta lui cineva cu degetul, zicând: vezi, iată mucenicul cel bun, care rabdă pentru Hristos! Acesta împreună cu mucenicii fiind primit, s-a încununat. Aşa şi tu, fiule, sileşte-te pentru Hristos să pătimeşti şi să rabzi toate scârbele ce se vor întâmpla şi aşa nu numai umilința şi lacrimile pe care le doreşti, ți le va da Dumnezeu, ci şi cu cunună mucenicească te va încununa.

*

8) Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând:

– Ce voi face, părinte, ca să mă mântuiesc? Spune-mi un cuvânt de învățătură!

Bătrânul i-a răspuns:

– Când a bătut şi a certat Dumnezeu Egiptul, atunci nu era acolo nici o casă în care să nu fie plângere. Aşa fă şi tu, fiule, de vrei să te mântuieşti: lăcrimează şi plângi şi Dumnezeu te va mântui şi te vei mântui.

*

9) Ne spuneau nouă părinții că şezând ei odinioară la masa unui frate şi pentru dragoste ospătând, a râs un frate la masă. Şi văzând aceasta avva Ioan, a plâns şi a zis:

– Ce este în inima acelui frate de a râs, fiind dator a plânge, fiindcă mănâncă din osteneală străină?

*

10) Un bătrân l-a văzut pe un frate râzând şi i-a zis:

– Frate, dar nu ştii că avem să dăm cuvânt de toată viața noastră înaintea lui Dumnezeu Celui Ce este peste cer şi peste pământ şi tu râzi în loc să plângi?

Pentru smerenie şi umilinţă

1) Un părinte oarecare trăia aproape de Fericitul Antonie, în lunca de cealaltă parte de râu. Şi a mers odată în Egipt pentru oarecare trebuință, luând cu sine şi pe ucenicul său şi mergând în oraşul ce se chema Kint, a zăbovit acolo o săptămână. Zăbovind ei acolo, au văzut în toate diminețile bărbați şi femei ieşind şi mergând la morminte şi plângându-şi fiecare morții cu mare tânguire, până la al treilea ceas din zi, căci aşa le era lor obiceiul. Bătrânul i-a zis ucenicului său:

– Vezi, fiule, ce fac oamenii aceştia? Cum se scoală aşa de dimineață şi merg la morminte şi plâng cu atâta tânguire pe morții lor? Să ştii, fiule, că de nu vom face şi noi aşa, la pieire vom merge.

Deci, întorcându-se la chiliile lor, îndată şi-au făcut morminte, departe unul de altul. Şi aşa, sculându-se de dimineață, în toate zilele, mergea fiecare la mormântul său şi-şi plângea cu mare umilință şi tânguire sufletul ca pe un mort, până la al treilea ceas din zi. Când se întâmpla de adormea ucenicul său dimineața la acea vreme, îl deştepta bătrânul zicând:

– Scoală-te, fiule, că egiptenii acum plâng la mormintele lor!

Iar ucenicul zicea:

– Părinte, ce să fac, că îmi este foarte împietrită inima şi nu pot să plâng?

Bătrânul răspunzând, i-a zis:

– Sileşte-te, fiule, şi te osteneşte răbdând puțintel şi văzând Dumnezeu osteneala ta, îți-va trimite darul Său şi îți va ajuta ție şi după aceea nu te vei mai osteni. Căci îți zic ție,

fiule, când Dumnezeu rănește inima omului spre plângere, atunci nu mai fuge umilința și plângerea de la acela, ci petrec cu dânsul până la moarte și oriunde va merge și oriunde va fi, plângerea, umilința și lacrimile pururea cu dânsul sunt și ori de lucrează, ori de mănâncă, ori de doarme, sau altceva face, inima lui pururea plânge, căci este rănită fără de vindecare.

*

2) Într-una din zile, l-a văzut bătrânul pe ucenicul său mâncând peste măsură, fiindcă veniseră oarecare frați pentru cercetarea bătrânului și chemându-l deosebi, i-a zis:

– Fiule, nu știi, că plângerea este ca o lumânare ce luminează și de nu o vei păzi bine, se va stinge? Așa este plângerea, iar mâncarea și băutura cea peste măsură, dormirea și somnul mult, clevetirea, vorba multă și toată odihna trupească o vor pierde.

*

3) Un bătrân oarecare, foarte silitor spre mântuirea sa, avea un frate mai trândav și mai leneș spre mântuire care văzându-l pe bătrân postind și câte șase zile nemâncând, a zis:

– Părinte, eu am citit că postirea multă aduce omului mândrie.

Bătrânul i-a răspuns:

– Frate, de vom socoti noi aceea, apoi prin lenevire și prin nepurtarea de griji și prin nesilință, ne va veni umilința. Dacă este așa, frate, să lăsăm dar pustia și să mergem de aici în lume să ne luăm femei, să mâncăm carne și să bem vin! Amar nouă, frate, că suntem înșelați și batjocoriți de vrăjmașul. Nouă, frate, ni se cade în toată vremea și în tot ceasul și în tot lucrul nostru să gândim și să zicem așa: de mă va certa Dumnezeu acum cu moartea, oare, ce fapte de îndreptare am împreună cu care să mă arăt Judecătorului? Și ia aminte ce îți va răspunde ție către acestea cugetul tău. De te judecă pe tine și te învinuiește cu ceva cugetul sau pentru vreun lucru te înalță gândul tău, atunci îndată să te

lași de acel lucru și să te apuci de altul, prin care să nădăjduiești că Dumnezeu îți va ajuta ție printr-însul. Căci se cade călugărului să fie gata în tot ceasul de începerea călătoriei sale, când va ieși sufletul său din trup. Pentru aceea, frate, ori de mănânci, ori de bei, ori altceva de lucrezi, totdeauna zi în gândul tău: oare, de mă va chema Dumnezeu astăzi, ce voi face, ca să fiu primit și plăcut Domnului? Atunci ia aminte, cum cugetul tău te va sfătui și te va învăța ce să faci și să te silești să faci ce îți va zice. Iar de te vei îndrepta și vei începe a petrece cu post, cu priveghere, cu nevoință și cu osteneală și după aceea ele vor slăbi, să nu fii, frate, împuținat la suflet, ci iar începe și nu înceta a te nevoi și a păzi acestea până la moarte. Căci în ce fapte te va găsi moartea, în acele fapte vei fi judecat. Ori în post, ori în priveghere, în silință și osteneală, ori în lenevire și în trândăvire și într-alte fapte lumești nefolositoare și în nepurtare de grijă. Pentru aceea, frate, datori suntem în toate zilele, în toată vremea și în tot ceasul, a ne cerca și a ne ispiti, oare la ce sporire a faptelor bune ne aflăm? Oare sporesc eu în lucrurile și faptele prin care să aibă nădejde mântuirea mea: în priveghere, în rugăciuni, în post, sau în tăcere liniștită? Sau mai ales decât toate, în smerenie, căci aceasta este sporirea cea adevărată a sufletului, ca în tot ceasul să fii mai smerit și tuturor plecat, zicând în sine, că tot omul este mai vrednic și mai bun decât tine. Fără de această smerenie, departe este călugărul de Dumnezeu și fără smerenie nu este nici o nădejde de mântuirea lui. Iar de vei merge la vreun bătrân ca să-l întrebi de vreun lucru folositor de suflet și după rugăciune îți va zice să șezi, tu închinându-te, zi-i lui cu smerenie: părinte, spune-mi un cuvânt de învățătură pentru mântuire și viața veșnică, cum s-o dobândesc și te roagă, părinte, lui Dumnezeu pentru mine, că multe păcate am! Și după aceste cuvinte taci cu smerenie și să nu zici nici un cuvânt, până nu te va întreba de ceva. De îți va spune vreun frate taina sa, iar alt frate te va blestema cu

blestem, ca să-i arăți acea taină a acelui frate care ți-a încredințat-o ție, ia aminte ca nu cumva să te înşele să i-o spui, măcar de te va blestema, căci blestemul lui peste dânsul se întoarce, iar tu curat rămâi. De n-ai, frate, umilință în inima ta, atunci să ştii şi să pricepi, că ai oarecare înălțare în inimă şi ea nu lasă umilință, ci îți împietreşte inima pentru umilință. De îți va lipsi ceva din cele ce sunt pentru trebuința vieții trupului, nu cere aceasta de la oameni, ci mai vârtos aruncă spre Domnul grija ta şi nu-L uita pe Dumnezeu şi Dumnezeu nu te va lăsa. Iar cel ce cere de la oameni, acela nu are credință, căci Dumnezeu poate să-i ajute şi să-l chivernisească. De îți va aduce vreun om şi îți va da ție ceva de cele ce-ți trebuiesc, primeşte cu mulțumire, ca din mâna lui Dumnezeu, socotind că Însuşi Dumnezeu ți-a trimis acea milă. Iar de îți va aduce şi îți va da vreun lucru ce nu-ți trebuie, să nu primeşti ca să nu te ispitească vrăjmaşul să primeşti cele ce nu-ți trebuie ție. Opreşte-ți, fiule şi îți învață ochii tăi a nu se uita spre trup străin, şi de s-ar putea nici trupul tău să nu-l vezi. De îți va da ție Dumnezeu umilință şi plângere – şi acesta este darul cel de mai mare milă al lui Dumnezeu –, să nu cumva să te înalți cu gândul în inimă, socotind că mare lucru faci înaintea lui Dumnezeu, pentru că plângi şi lăcrimezi, ci mai vârtos te smereşte, te osândeşte, te defaimă şi te ocărăşte, căci Dumnezeu când îl vede pe om înălțându-se cu gândul şi lăudându-se în inima sa pentru plângerea şi lacrimile ce le-a dobândit, atunci El ia de la dânsul umilința, plângerea şi lacrimile şi se învârtoşează şi se împietreşte ca piatra inima lui. Şi aşa îl lasă şi îl părăseşte Dumnezeu, ca să se smerească şi să-şi cunoască neputința. De nu ai, frate, smerenie duhovnicească, nevoieşte-te şi te sileşte de-ți câştigă măcar smerenia cea trupească şi din smerenia cea trupească îți va veni smerenia cea duhovnicească. Iar fără de smerenie, în zadar îți este osteneala. De vei merge la vreun părinte duhovnicesc şi îl vei întreba vreun cuvânt de folos

sufletesc, sileşte-te, fiule, să faci cele ce ți-a zis acel părinte, iar peste puțin de vei slăbi şi nu le vei face, sau le vei uita, să nu-ți fie greu a merge şi a-l mai întreba acel cuvânt. Că cel ce nu se leneveşte a merge şi a întreba, dorind să audă cuvântul de învățătură, acela măcar şi de nu poate să împlinească şi să facă cuvântul şi învățătura pe care o aude, însă auzind, dobândeşte umilință şi smerenie în inima lui, prin care află şi dobândeşte folos. Iar cel care nici nu doreşte să audă cuvântul de învățătură, nici nu întreabă pe nimeni, acela nici nu face şi nici nu-i vine umilință şi smerenie în inimă şi nici nu dobândeşte folos şi milă. De te va lăuda un om, fiind tu de față, atunci îndată adu-ți aminte de păcatele tale şi zi-i lui aşa: frate, pentru Dumnezeu, te rog, nu mă lăuda, că sunt un ticălos şi nu sunt vrednic de o laudă ca aceea. Iar de va fi un om mare acel care te va lăuda, te închină cu smerenie şi zi-i: iartă-mă! Şi te roagă lui Dumnezeu în gândul tău zicând: Doamne, acoperă-mă şi mă izbăveşte de lauda aceasta! De vei cădea în desfrânare şi va fi aproape de tine acel loc unde trăieşte acel obraz cu care ai căzut, fugi şi te depărtează căci nu te vei putea pocăi, fiind aproape de acel loc. De vei vedea cu ochii tăi pe un frate făcând desfrânare, sau alt păcat, să nu-l osândeşti, ci fă rugăciune către Dumnezeu pentru dânsul, zicând: Doamne, păzeşte-l pe fratele meu şi pe mine de înşelăciunea aceasta! Şi zi: blestemat să fii tu, diavole, că al tău lucru este acesta, căci fratele meu n-ar fi făcut aceasta, de nu l-ai fi înşelat! Întăreşte-ți inima şi te păzeşte să nu-l osândeşti, ca să nu se depărteze de la tine Duhul Sfânt. De va cleveti cineva către tine pe fratele său, să nu adaugi cuvânt la clevetirea lui, ci ori taci, ori zi aşa: eu, frate, însumi mă aflu foarte păcătos şi osândit, aşa încât nu îndrăznesc şi nici nu pot să osândesc pe alții; şi aşa vei mântui şi sufletul aceluia şi pe tine de osândire. De vei cădea într-o boală şi vei cere ceva de la cineva şi nu-ți va da, ia aminte ca nu cumva să te scârbeşti cu inima spre dânsul, ci zi în gândul tău aşa: de aş fi fost

eu vrednic să mi se dea ceea ce am poftit şi am cerut de la acel om, i-ar fi grăit Dumnezeu în inima lui şi îndată mi-ar fi dat ce am cerut; însă amar mie, că nu sunt vrednic. Trei cete erau desăvârşite între sfinții părinți: cei dintâi nu primeau uşor de la cineva ceva. cei de mijloc nu cereau de la nimeni să le dea ceva; cei mai de pe urmă, de le aducea cineva ceva şi le da de bună voie lor pentru Dumnezeu, ei primeau şi luau cu mulțumire, ca din mâna lui Dumnezeu trimisă lor. De vei fi, frate, neputincios şi nu poți lucra ca să-ți câştigi cu osteneala mâinilor tale hrana, îmbrăcămintea şi trebuința ta, atunci să ceri cu smerenie cele ce îți trebuiesc, de la creştinii cei iubitori de Dumnezeu, defăimându-ți şi ocărându-ți însuți ticăloşia ta. De-ți va trimite Dumnezeu lacrimi şi umilință, în puțină vreme sau în multe zile, atunci să laşi tot lucrul mâinilor tale şi dacă cunoşti că îți este de folos, petreci în acea umilință şi plângere, pentru că îți este aproape ziua morții tale şi pentru aceasta ți-a trimis Dumnezeu umilință şi lacrimi, ca prin acestea să afli milă. Căci precum diavolul mai vârtos, la sfârşitul vieții omului, se sileşte să-l piardă, aşa şi Dumnezeu, la sfârşitul vieții omului cu o pricină îl mântuieşte. Sculându-te din somn, întâi proslăveşte pe Dumnezeu cu buzele tale şi îndată începe-ți rugăciunea şi pravila ta cu toată smerenia şi umilința, cu luare aminte, cu tot gândul tău şi cu frica lui Dumnezeu, ca şi cum ai sta de față înaintea lui Dumnezeu şi cu Dânsul vorbind, de vreme ce mintea omului întru cele ce se îndreaptă de dimineață, întru acelea petrece şi peste zi. Precum este şi piatra morii: ce bagi într-însa dimineața, aceea macină şi peste zi, ori grâu ori neghină. Pentru aceea şi tu, te sileşte de dimineață a băga totdeauna grâu mai înainte, până nu va băga vrăjmaşul tău pleavă sau neghină. De vei vedea în vis nălucindu-se ție o femeie oarecare, cu ochii, cu fața şi vorba înşelătoare, după ce te vei deştepta din somn păzeşte-te, frate, şi ia aminte să nu-ți fie gândul tău la dânsa, pentru că gândul la ea îți va spurca sufletul.

Când te vei culca pe patul tău, fiule, adu-ți aminte de mormântul tău, în care o să zaci peste puțină vreme, zicând în tine: nu ştiu dacă voi ajunge dimineața să mă scol, sau nu. Mai înainte de culcare, roagă-te Domnului Dumnezeu cu toată osârdia, cu smerenia inimii şi aşa însemnându-ți fața ta cu semnul Cinstitei Cruci, culcă-te! Şi după ce te vei culca, ia aminte ca nu cumva să gândeşti ceva lucru spurcat şi necuvios, nici la vreun obraz femeiesc să nu gândeşti în gândul tău, măcar de ar fi femeie sfântă, ci mai vârtos rugându-te lui Dumnezeu, gândeşte-te la ziua judecății, cum o să stai înaintea Prea Dreptului Judecător şi să dai răspuns de toate faptele, cuvintele şi gândurile. Că ce gândeşte omul ziua, în gândul său, aceea s-a obişnuit a i se năluci noaptea, în vis. Sunt duhuri necurate spre acea treabă rânduite de satana lor, care, dacă se culcă omul, mai ales călugărul, pe patul lui, şed lângă dânsul şi-i aduc în gând aducerea aminte de oarecare femeie şi de spurcăciunea ei şi-i aprinde trupul lui spre spurcata poftă trupească, până îi spurcă inima şi sufletul. La fel şi îngerii sunt rânduiți de la Dumnezeu, care şed lângă om, şi-l păzesc de lațurile şi mrejele vrăjmaşului. De te va îndemna inima ziua şi noaptea, zicând: scoală-te şi te roagă lui Dumnezeu, atunci să ştii că sfântul înger al lui Dumnezeu care te păzeşte, acela îți grăieşte ție: scoală-te şi te roagă!

Deci, de te vei scula tu şi el se va scula şi va sta la rugăciune împreună cu tine, întărindu-te în nevoință şi gonind de la tine duhul cel necurat care te înşeală şi răcneşte ca un leu asupra ta. Iar de nu te vei scula, îndată se va depărta de la tine îngerul şi atunci vei cădea în mâinile vrăjmaşului. De vei lucra ceva de obşte împreună cu frații, să nu cumva să te arăți tu cum că lucrezi mai mult decât alții; iar de te vei lăuda, îți pierzi plata ta. Păzeşte-te, fiule, de vorbă multă, de vreme ce tăcerea cu înțelepciune este mai bună, iar în vorba multă, măcar de se întâmplă uneori de este şi de folos, se amestecă în ea şi cuvinte nefolositoare. Păzeş-

te-te, fiule, în vorbele tale, să nu te căieşti după ce ai vorbit, căci mulți pentru vorba lor şi-au pierdut cinstea, iar alții şi viața. De vei avea un lucru în chilia ta şi va veni ceasul de rugăciune, să nu cumva să zici: să mai las puțin până voi săvârşi acest lucru, ci îndată scoală-te, fiule şi închinându-te lui Dumnezeu te roagă Lui cu osârdie, ca să-ți îndrepte Domnul viața, să te păzească şi să te izbăvească de toți vrăjmaşii văzuți şi nevăzuți şi să te învrednicească împărăției Sale.

*

4) Zis-a un bătrân oarecare, învățându-l pe ucenicul său:

– Fiule, de te vei lenevi a te scula noaptea la slujba utreniei, în acea zi nu se cade să dai trupului tău mâncare, căci scrie Apostolul, că pe degeaba nu se cade a mânca. Iarăşi, zic ție, că mireanul de va fura, este vinovat. Aceeaşi vină o socoteşte Dumnezeu fiecărui frate, care se va lenevi şi nu se va scula la slujba bisericii, afară de boală, sau de o mare împiedicare, însă şi de la cel bolnav şi ostenit aşteaptă Dumnezeu rugăciune duhovnicească, căci aceasta poate să o facă şi cel bolnav şi neputincios. De ai clevetit cumva pe vreun frate şi te mustră cugetul tău, mergi cu smerenie la acel frate şi te închină până la pământ, zicând: iartă-mă, frate, că am greşit şi te-am clevetit! Şi de aici înainte păzeşte-te şi nu mai cleveti pe nimeni, căci clevetirea este moartea sufletului. De îți va aduce ție un frate vreun lucru, orice ar fi şi ți-l va dărui pentru dragostea frățească şi ştiind că acel frate este mai sărac şi mai neputincios decât tine, atunci sileşte-te şi dăruieşte-i şi tu lui ceva îndoit mai mult decât ți-a dăruit el ție. Iar de nu vei avea ce să-i dai şi să-i răsplăteşti, atunci închină-i-te până la pământ cu smerenie, zicând: iartă-mă pentru Dumnezeu, iubite frate, că eu nu am ce să-ți dăruiesc! Domnul Dumnezeu să-ți plătească pentru dragostea ce-o arăți către mine. De vei citi sau vei auzi viețile Sfinților Părinți, începe şi te nevoieşte a face şi a viețui şi tu aşa, chemându-L pe Dumnezeu în ajutorul tău, ca să te întărească şi să-ți ajute şi rabdă fără slăbire în lucrul

ce vei începe, lăudând şi mulțumind lui Dumnezeu. Iar de ai început şi nu ai săvârşit, atunci defaimă-ți neputința ta, ocărăşte-ți cugetul tău şi smereşte-ți gândul, ca pe un rău, leneş şi trândav; pururea neîncetat mustră-ți sufletul pentru că ce ai început, n-ai sfârşit. De ai greşit şi ai făcut păcat trupesc, nu te mai gândi după aceea la dânsul, cum l-ai făcut, căci gândind la dânsul iarăşi ți se aprinde trupul şi ți se spurcă sufletul. De-ți vei deosebi viața ta şi ieşind vei merge şi te vei aşeza în pustie, când vei cunoaşte că te cercetează Domnul Dumnezeu, să nu cumva să te înşeli, frate, să te înalți cu inima zicând că mare lucru faci că şezi în pustie şi pentru aceea te cercetează Dumnezeu, căci de te vei înălța şi te vei lăuda în inima ta, gândind acestea, atunci Dumnezeu îți va lua ajutorul Său şi tu îți vei cunoaşte neputința. Ci, mai vârtos, frate, cu smerenia inimii tale, zi aşa în gândul tău: eu pentru slăbiciunea, ticăloşia şi neputința mea, şed aici, în această pustie, iar Prea Bunul Dumnezeu pentru bunătatea Sa îşi face cu mine nevrednicul mila Sa, ca să nu slăbesc, ci să rabd. De vei da orice lucru, vreunui frate – pentru dragostea lui Hristos, iar mai pe urmă îți va aduce vrăjmaşul căință de aceasta în gândul tău, zicând: rău am făcut că m-am grăbit de am dat acel lucru care îmi trebuia foarte mult, sau că acel lucru nu era de obrazul aceluia, sau prea mult i-am dat lui, tu, frate, nu asculta acel gând, căci este al vrăjmaşului, ci, venindu-ți acel gând să-i răspunzi aşa: eu am dat împrumut acel lucru lui Hristos Însuşi. Şi aşa, vrăjmaşul se va duce de la tine ruşinat, iar tu vei lua plată mare de la Dumnezeu Hristos.

*

5) Zis-a un bătrân:

– Dator este călugărul când şade cu frații la masă, să caute pururea în jos, spre pământ, iar nu la fața fraților, mai ales a celor tineri şi să aibă gândurile lui pururea către Dumnezeu, că mare şi nesuferită scârbă face călugărul diavolului, atunci când are gândul la cer, către Părintele lui.

*

6) Zis-a un bătrân:

– Gândurile cele rele şi necurate din inima omului sunt asemenea şoarecilor care umblă în casă, pe care de-i vei omorî câte unul, îndată ce-i vei vedea, nu te vei osteni, iar de îi vei lăsa până se vor înmulți şi vor umple casa, atunci multă osteneală vei avea gonindu-i şi neputându-i goni, ți se va urî şi vei lăsa de se va pustii casa ta.

*

7) Zis-a un bătrân oarecare:

– Călugărul care a greşit înaintea lui Dumnezeu, scârbindu-L pe Făcătorul său, şi-i va veni oarecare umilință şi îşi va cunoaşte greşeala şi va voi să se pocăiască de păcatele sale, unuia ca acela i se cade să se depărteze de lume, să se deosebească de alți frați, să iasă şi să se aşeze singur la un loc liniştit, cu tăcere; şi aşa umilindu-se şi smerindu-se înaintea lui Dumnezeu, pururea să-şi plângă păcatele sale, ziua şi noaptea, curățindu-şi mintea şi inima de gândurile lumeşti. Să se păzească foarte mult ca să nu scârbească sau să osândească pe cineva, ci pe sine pururea să se osândească, să se ocărască, să se mustre şi să se defăimeze, pentru că a păcătuit scârbind pe Domnul Dumnezeu şi Făcătorul său. Şi aşa, cu multă înfrânare a trupului şi a patimilor, cu multă umilință, plângere şi lacrimi rugându-L pe Dumnezeu, va dobândi milă şi iertare.

*

8) Spunea un oarecare bătrân, avva Teodor, pustnicul cel mare, zicând:

– Odată am mers cu oarecare frați în Kanop, care este ca la cincisprezece stadii departe de cetatea Alexandria, la părintele Teodor, pustnicul cel mare, care avea darul răbdării. Şi vorbind cu noi bătrânul şi mult folosindu-ne, între alte vorbe, ne-a spus şi aceasta: era un frate care trăia într-o chiliuță, afară din cetatea Alexandria, în dosul zidului şi acel frate avea darul lacrimilor. Odată, într-o zi, în urma

dorinței inimii sale, i-a venit umilință şi plângere mai mult decât altădată; iar el văzându-se în atâta umilință şi mulțime de lacrimi, zicea în sine, aşa: cu adevărat, acesta este semnul că se apropie ziua morții mele. Şi când gândea aceasta, plângerea şi lacrimile mai mult se adăugau. Iar dacă el vedea aşa adăugându-se şi înmulțindu-se lacrimile şi umilința lui, iarăşi zicea: cu adevărat, aproape este vremea ieşirii mele. Şi aşa, în toate zilele plângea cu amar. Iar noi auzind şi mult folosindu-ne de vorbele şi povestirile acestui bătrân, l-am întrebat despre lacrimi, zicând: oare, părinte, ce este acest lucru, că uneori vin umilința şi lacrimile singure, sau uneori prin multă osteneală abia vine omului o picătură de lacrimă? Şi răspunzând, ne-a zis nouă bătrânul: fiilor, lacrimile sunt asemenea cu ploaia sau ninsoarea, iar călugărul este ca un lucrător grădinar sau viticultor, care când vede că vine ploaia, se cade să lase toate celelalte lucruri ale sale şi să alerge şi să se nevoiască, să-şi curățească toate jgheaburile grădinii sau ale viei şi să nu lase să curgă pâraiele ploii pe dinafară de grădină, ci să se silească să le îndrepte pe jgheaburile lui, în grădina sa, ca să curgă şi să adape toată grădina. Căci zic vouă, fiilor, că decât toate zilele anului, mai mult folos face o zi de ploaie care răsare, creşte şi înmulțeşte toate roadele grădinii. Aşa sunt şi lacrimile. Deci, când simțim că ne cercetează Dumnezeu şi ne vine umilința în inimă, ni se cade să lăsăm îndată toate celelalte lucruri şi treburi şi cu toată osârdia să ne rugăm lui Dumnezeu, căci nu ştim, găsi-vom aşa o altă zi, în care să ne vină cercetarea lui Dumnezeu?

*

9) Şi iar l-au întrebat pe avva Teodor, zicând:

– Spune-ne nouă, avvo, cum pot să se păzească lacrimile când vin la om?

Bătrânul ne-a răspuns:

– Fiilor, când vin omului lacrimile şi umilința, atunci mai înainte de toate se cade să se păzească să nu vorbească cu

nimeni şi să nu iasă afară din chilia lui, păzindu-se de mâncare multă şi dormire. Tot aşa, să-şi păzească inima de gânduri, să nu gândească în sine că face mare şi bun lucru pentru că plânge şi lăcrimează. Ci mai mult atunci, cu toată osârdia să se roage lui Dumnezeu, citind Sfintele Scripturi însă când îi va veni omului umilință şi plângere, acestea-l vor învăța ce să facă.

*

10) Zis-a lor iarăşi bătrânul:

– Fiilor, eu am văzut un frate oarecare şezând în chilia lui şi împletind coşurile (rucodelia sa) şi când îi venea umilință şi lacrimi, îndată lăsând lucrul, se scula la rugăciune şi cum se scula şi începea a se ruga, îndată fugeau umilința şi lacrimile de la dânsul. Iar dacă şedea jos şi începea a lucra lucrul său şi lucrând îşi aduna gândurile, îndată îi veneau lacrimile şi iar se scula la rugăciune şi iar îi trecea umilința. Iar când lua vreo carte să citească, cum începea a citi îndată îi veneau lacrimile şi plângea.

Şi atunci a zis acel frate:

– Bine au zis sfinții părinți că plângerea este învățător, căci îl învață pe om tot folosul.

*

11) Zis-a lor iarăşi:

– Fiilor, bătrânul meu avea obicei de a se îndepărta totdeauna în adâncul pustiului şi acolo îşi petrecea viața în tăcere şi linişte. Iar eu, odată, i-am zis: pentru ce, părinte, totdeauna fugi de noi şi te depărtezi în adâncul pustiului? Nu este mai bine să trăieşti aproape de oameni, ca ei văzând nevoința ta cea bună, să se folosească şi alții iar tu vei avea mai mare plată de la Dumnezeu?

Bătrânul i-a răspuns:

– Crede-mă, fiule, că măcar de ar fi cineva asemenea cu marele prooroc al lui Dumnezeu, Moise, şi va trăi împreună cu oamenii, nu poate nicidecum să se cheme fiu al lui Dumnezeu după dar şi să-şi folosească sufletul său. Eu

sunt fiu al lui Adam şi precum Adam, părintele meu, văzând roadă frumoasă şi bună la gust, n-a răbdat să nu ia să guste, prin care a şi murit, aşa sunt şi eu, când văd rodul păcatului: îndată îl poftesc, din care luând şi gustând mor. Pentru aceea, prea cuvioşii noştri fugeau din lume în pustie, ca să-şi omoare patimile şi poftele dulceților, acolo unde nu aflau mâncarea care naşte poftele păcatului.

*

12) Zis-a iarăşi:

– De se va da însuşi omul de bună voia sa spre greutate, scârbă, supărare şi răbdare pentru Dumnezeu, eu cred că pe acela cu sfinții mucenici îl va împărtăşi Dumnezeu, pentru că acea greutate şi scârbă pe care o rabdă cineva pentru Dumnezeu, în loc de sânge se primeşte.

*

13) Zis-a iarăşi:

– Fiilor, precum tot păcatul pe care-l face omul, afară de trup este, iar cel ce face desfrânare, în trupul său greşeşte pentru că dintr-însul iese spurcăciunea şi îi spurcă tot trupul, aşa şi toate bunătățile afară de trup sunt. Iar cel ce plânge pentru mântuirea sufletului său, acela îşi curăță şi trupul său, pentru că lacrimile care ies din ochii lui, acelea tot trupul şi sufletul lui îi spală.

*

14) Un frate l-a întrebat pe un oarecare bătrân, zicând:

– Te rog, părinte, spune-mi, ce să facă omul ca să i se umilească inima şi să-i vină lacrimi şi plângere?

Bătrânul i-a răspuns:

– Fiule, lacrimile şi plângerea vin la om din aducere aminte de păcatele sale pe care le-a făcut în viața sa, înaintea ochilor lui Dumnezeu şi cum că are să dea răspuns înfricoşătorului Judecător pentru dânsele. La fel, celui ce va să-i vină umilință şi lacrimi, i se cade pururea să aibă aducerea aminte de sfârşitul şi moartea sa, cum că peste puțină vreme are să iasă şi să se despartă sufletul lui de

ticălosul trup, rămânând trupul ca o stricăciune cu miros urât spre putreziciune, iar cu sufletul va merge gol prin groaznice, înfricoşate şi cumplite locuri, până va ajunge şi va sosi la locul unde i s-a gătit după faptele sale, aşteptând ziua înfricoşătoarei judecăți ca să-şi ia hotărâtul răspuns după fapte. Asemenea, să-şi aducă aminte pururea în gând de înfricoşata şi groaznica zi a judecății, în care tot neamul omenesc, de la Adam până atunci, vor sta goi înaintea înfricoşătorului şi Prea Dreptului Judecător, plângând cu amar, şi aşteptând răspunsul cel cu hotărâtă judecată, ori în muncile focului veşnic, ori în veselia vieții celei nesfârşite, după faptele lui şi de groaznica mânie, mustrare şi urgie a Prea Dreptului Judecător şi de trimiterea cea cu urgie fără de nici o milostivire şi aruncarea în pedeapsa cumplitelor şi veşnicilor munci ale întunecatului iad, din care munci, după aceea nu mai este nădejde de ieşit vreodată, de sfârşit sau de moarte, că acolo nu este moarte, nici sfârşit sau slăbire a cumplitelor munci, ci pedeapsă fără de sfârşit. Să-şi aducă, apoi, aminte în gândul său, de răposații săi părinți, cum au murit şi au putrezit, s-au făcut țărână şi pământ. Şi cum şi el, peste puțină vreme, aşa se va face şi oare unde sunt sufletele părinților săi?

Fratele i-a zis:

– Se cade, părinte, ca un călugăr să se gândească la părinții săi?

Bătrânul i-a zis:

– De vei cunoaşte că îți vin umilință şi lacrimi, pentru gândirea la răposații tăi părinți, acel gând îți este foarte de folos. Căci dacă îți vin lacrimile, atunci poți să le întorci încotro îți este voia, ori pentru păcatele tale, ori pentru alt oarecare gând bun. Acestea, fiule, se cade a gândi cel ce doreşte lacrimi şi plângere, căci din aceste gânduri vin omului umilința, lacrimile şi plângerea.

Zis-a fratele:

– Cu adevărat, aşa este, părinte, mult m-am folosit acum de părinteştile tale cuvinte.

Zis-a lui bătrânul:

– Eu, fiule, am văzut un frate care era foarte iubitor de osteneală şi nevoitor pentru mântuirea sa, însă inima lui era împietrită şi nu-i venea umilință şi lacrimi şi de multe ori se bătea singur şi se chinuia, până când îşi rănea trupul şi atunci, de usturime şi de durere, îi veneau lacrimi şi plângere. Iar el întorcea alte lacrimi şi plângere şi plângea pentru păcatele sale, şi aşa Dumnezeu l-a miluit şi el s-a mântuit.

*

15) Zis-a iarăşi bătrânul:

– Fiilor, să ştiți că smerenia pe mulți fără nici o osteneală i-a mântuit şi mărturisesc aceasta vameşul şi fiul cel rătăcit, care puține cuvinte au grăit către Dumnezeu şi s-au mântuit. Iar ostenelile şi faptele cele bune ale omului îl pierd, dacă nu va avea smerenie, căci osteneala şi faptele cele bune pe mulți i-au tras la mândrie şi au pierit, precum şi fariseul acela care se lăuda cu faptele lui cele bune şi se mândrea.

*

16) Zis-a iarăşi un bătrân:

– Vorba cea multă de iscodire pentru dumnezeire şi citirea cea cu multă cercare a cuvintelor celor pentru credință, usucă lacrimile şi golesc umilința de la om. Tu, fiule, citeşte viețile şi graiurile Sfinților şi prea cuvioşilor Părinți şi ele îți vor lumina sufletul.

*

17) Zis-a iarăşi:

– Postul smereşte trupul şi privegherea luminează mintea, tăcerea liniştită aduce umilință şi lacrimi, iar lacrimile şi plângerile îl fac pe călugăr desăvârşit şi fără de păcate.

*

18) Odată, fiind praznic la Schit, au venit şi s-au adunat toți părinții de prin pustie. Şi şezând la masă, au adus şi vin ca să le dea lor, iar fratele care era rânduit să dea vin la masă, umplând un pahar, a dat unuia din părinți şi acela uitându-se la frate s-a mâniat zicând:

– Fiule, te rog, nu-mi da acel şarpe veninos.

Auzind aceasta părinții, nici unul n-a vrut să primească vin să bea, iar care apucaseră mai înainte de băură câte un pahar, se căiau foarte şi se defăimau.

*

19) Un frate oarecare s-a mâniat pe alt frate şi stând la rugăciune, cerea de la Dumnezeu răbdare şi să ia de la dânsul fără de ispită, acea mânie. Rugându-se astfel, a văzut ca un fum ieşind din gura lui şi îndată i-a trecut mânia.

*

20) Un frate oarecare flămânzind, a vrut să mănânce de dimineață şi se lupta cu gândul să nu mănânce, până nu se vor împlini trei ceasuri din zi. Şi luând posmagi i-a pus în apă să se moaie, iar dacă au trecut trei ceasuri din zi, a şezut să mănânce şi căutând spre mâncare cu mare poftă, fiind foarte flămând, şi-a zis: mai bine este să mai aştept puțin să nu mănânc până ce se vor împlini nouă ceasuri din zi. Iar dacă s-au împlinit, s-a sculat şi a stat la rugăciune şi atunci a văzut cu ochii lui pe vrăjmaşul diavol ca un fum ieşind de sub şervetul care era aşternut unde-şi gătise el să mănânce pâine. Şi îndată i-a trecut foamea, scăpând şi de lăcomia pântecelui şi de nesăturare.

*

21) Un bătrân oarecare era bolnav de multă vreme şi multe zile n-a mâncat, nici n-a băut, iar ucenicul lui văzând că atâtea zile n-a mâncat nimic, i s-a făcut milă de dânsul şi îl ruga, zicând:

– Te rog, părinte, mănâncă ceva, cât de puțin şi ți se va mai deschide gustul şi te vei mai răcori din boală.

Şi îndată făcând foc, a pus de i-a gătit puțină mâncare. Căci avea doua vase: în unul avea puțină miere, iar în altul puțin ulei de cânepă, pe care îl ținea de multă vreme pentru candelă şi care era rânced, amar şi împuțit.

Deci, fratele voind să ia puțină miere ca să îndulcească bucatele pe care le făcuse pentru bătrânul său, n-a luat

seama bine din care vas să ia şi în loc să ia miere a greşit şi a luat ulei rânced şi amar, şi a pus în bucatele bătrânului său şi a dus la bătrânul rugându-l să guste. Iar bătrânul luând odată şi gustând, îndată a cunoscut greşeala fratelui şi a tăcut, nezicând nimic. Fratele îl ruga cu osârdie să mai guste măcar o dată sau de două ori. Însă bătrânul nu mai voia să guste, zicând:

– Ajunge, fiule.

Fratele însă îl silea să mai guste, zicând:

– Te rog, mai gustă, părinte că foarte bune bucate ți-am făcut. Iată că şi eu am să mănânc cu tine.

Şi luând cu lingura şi gustând, atunci a văzut ce a făcut şi căzând la picioarele bătrânului, i-a zis:

– Amar mie, ce-am făcut! Iartă-mă, părinte, că ți-am greşit şi n-am ştiut şi în loc de miere ți-am pus în bucate ulei rânced şi amar şi te-am prăpădit şi nu mi-ai spus când ai luat de ai gustat, socotind poate, că eu înadins am făcut aceasta, punând asupra mea acel păcat.

Bătrânul i-a zis:

– Nu te scârbi de aceasta, fiule, că de ar fi vrut Dumnezeu ca să-mi pui miere în bucate, miere mi-ai fi pus, iar acum, ce a vrut Dumnezeu, aceea mi-ai pus.

Şi aceasta zicând bătrânul, îndată s-a simțit desăvârşit sănătos şi sculându-se din patul lui, a mulțumit lui Dumnezeu, mângâindu-l şi pe ucenicul său.

*

22) Un frate a mers la muntele Feremului, la un oarecare bătrân mare cu viața şi foarte iscusit cu fapte bune. Închinându-se după obicei, l-a întrebat zicând:

– Ce voi face, părinte, căci îmi piere sufletul?

Bătrânul a zis:

– Pentru ce îți piere sufletul?

Fratele i-a răspuns:

– Când eram în lume, în viața mirenească, foarte mult posteam, rugăciuni şi privegheri făceam şi multă râvnă

sufletească, umilință şi lacrimi aveam, iar dacă m-am lepădat de lume şi m-am făcut călugăr, nici una din acele bunătăți nu văd în mine.

Bătrânul i-a zis:

– Să mă crezi, fiule, că acele bunătăți care-mi spusei că le făceai când erai mirean, toate pentru mândria şi lauda oamenilor le făceai, căci aveai îndemnător spre ele pe cel ce în taină se lupta cu tine şi acele fapte ale tale nu erau primite de Dumnezeu. Pentru aceea diavolul nu te băga în seamă, nici îți sta împotrivă cu război, ca să ia sporirea ta. Acum vede că ai ieşit ca la război, asupra lui şi pentru aceea şi el se înarmează asupra ta. Mai plăcut şi mai primit este la Dumnezeu un psalm ce-l vei citi acum cu smerenie, decât o mie de psalmi pe care-i citeai în viața mirenească cu mândrie.

Zis-a iarăşi fratele:

– Eu, părinte, acum nici să postesc nu pot şi toate lucrurile şi faptele bune s-au luat de la mine.

Bătrânul i-a zis:

– Frate, îți ajunge ce ai, rabdă cu mulțumire şi te vei folosi.

Iar el ținea tot una, zicând:

– Cu adevărat, părinte, pierdut este sufletul meu.

Atunci bătrânul a început a-i zice lui aşa:

– Crede-mă, frate, că nu voiam să-ți zic cele ce ți-am zis, ca să nu-ți slăbească gândul, căci te văd foarte înşelat de vrăjmaşul diavol şi eşti aruncat în trândăvie şi în deznădăjduire; ci ascultă sfatul meu şi lasă părerea pe care o ai că vietuiai şi făceai bine când erai în viața mirenească, de vreme ce toate acele fapte ale tale din viața mirenească erau pentru mândrie, precum şi a fariseului aceluia care pentru bunătățile lui cele cu multă mândrie, i se părea că este mai plăcut decât toți oamenii lui Dumnezeu, şi cu acea părere, a mândriei, şi-a pierdut toate ostenelile. Iar tu acum smerindu-te înaintea lui Dumnezeu şi părându-ți-se că nu faci

nici o faptă bună înaintea Lui, această smerenie, fiule, îți ajunge pentru mântuirea sufletului, ca şi vameşul care nici o bunătate nu făcuse şi cu o smerenie ca aceasta s-a îndreptat. Că mai plăcut lui Dumnezeu este omul păcătos şi leneş şi cu inima înfrântă şi smerită, decât cel ce face multe bunătăți şi se înalță în gândul său, socotindu-se, că mai plăcut este înaintea lui Dumnezeu.

Acestea auzind fratele a luat mare folosință şi multă mângâiere sufletului său şi s-a închinat bătrânului până la pământ, zicând:

– Să ştii, părinte, că astăzi mi-ai mântuit sufletul, şi aşa s-a dus, mulțumind lui Dumnezeu.

Pentru post şi înfrânare, nu numai de bucate, ci şi de alte patimi vătămătoare de suflet

1) Zis-a un bătrân:

– Unii oameni sunt din firea lor tăcuţi şi posomorâţi şi nu grăiesc, nici vorbesc mult, şi tăcerea acelora nu câştigă dar. Alţii sunt tăcuţi pentru lauda şi slava omenească, şi aceia nu se folosesc cu nimic din tăcerea lor. Iar alţii sunt tăcuţi pentru Dumnezeu şi aceasta este cu adevărat faptă bună şi dobândesc dar de la Dumnezeu.

*

2) Ne spunea nouă un ucenic al unui bătrân, despre bătrânul său, că douăzeci de ani, nu s-a culcat să doarmă şi dormirea lui era şezând pe un scăunaş, lucrând lucrul său, iar mâncarea lui era la două zile, uneori la trei şi chiar la cinci zile.

*

3) Încă ne spunea nouă şi aceasta, zicând:

– Într-una din zile, ne citeam noi pravila după obicei împreună cu bătrânul meu, şi citind eu psalmii, am greşit şi am sărit un cuvânt dintr-un psalm şi n-am priceput. După ce am săvârşit slujba, mi-a zis bătrânul:

– Eu, fiule, când îmi fac pravila şi rugăciunea, atunci mi se pare că arde foc sub mine şi nu poate să umble mintea şi gândul meu încoace şi încolo. Ţie unde îţi era mintea şi gândul tău când citeai psalmii, de ai trecut un cuvânt din psalmi? Nu ştii, că în vremea când îţi faci rugăciunea înaintea lui Dumnezeu stai şi cu Însuşi Dumnezeu grăieşti?

*

4) Un bătrân oarecare s-a îmbolnăvit de o boală foarte grea şi curgea sânge din lăuntrul lui iar unui frate, făcându-i-se milă de dânsul i-a fiert puțină mâncare şi aducându-i l-a rugat să mănânce, zicând:

– Rogu-te, părinte, gustă şi mănâncă puțin din această mâncare, că ți-am adus şi poate o să-ți fie de folos.

Bătrânul căutând la dânsul, i-a zis:

– Domnul să-ți primească dragostea, frate, dar adevăr zic ție, că aş vrea să mă lase Dumnezeu aşa, în această boală, chiar şi până la treizeci de ani.

Şi n-a vrut să guste. Iar fratele mirându-se de această răbdare a acelui bătrân, s-a dus luând mult folos.

*

5) Un bătrân oarecare, pustnic, se înfrâna să nu bea apă patruzeci de zile, şi când era căldură mare, îşi spăla paharul cel de băut apă şi umplându-l cu apă îl punea înaintea sa.

Odată, l-au întrebat frații, zicând:

– De ce faci asta părinte, că de apă posteşti şi nu bei, iar paharul îl umpli cu apă şi-l pui înaintea ta?

Bătrânul le-a răspuns:

– Pentru ca văzând paharul plin cu apă înaintea mea mai multă sete şi poftă să-mi fie, şi să mă silesc să pătimesc şi să rabd, ca mai multă plată să iau de la Dumnezeu.

*

6) Ne spunea un bătrân, zicând:

– Fiilor, eu am petrecut în adâncul pustiului cu alți părinți şaptezeci de ani, postind, şi mâncarea noastră acolo nu era alta decât legume şi puține finice (curmale).

*

7) Zis-a un bătrân:

– Fraților, îmbuibarea pântecelui este maica desfrânări, iar postul şi înfrânarea este bogăția sufletului; deci aceasta să ne silim să o câştigăm cu smerită înțelepciune, păzindu-ne

de mândrie, plăcere şi de lauda oamenilor care este maica tuturor răutăților.

*

8) Zis-a iarăşi:

– Fiilor, bine este a-l sătura pe cel sărac şi flămând şi aşa să posteşti.

*

9) Zis-a iarăşi:

– Fiilor, trebuie ca noi mai mult cu cuvintele cele dumnezeieşti să ne hrănim şi cu învățăturile sfinților părinți să prăznuim, nu numai pântecele să-l hrănim şi să-l săturăm şi de suflet să nu purtăm grijă, ci duhovniceşte să prăznuim veselindu-ne.

*

10) Spuneau părinții despre un bătrân înduhovnicit care trăia în lavra părintelui Petru, că a şezut într-o peşteră cincizeci de ani, şi în acei ani nici pâine n-a mâncat, nici vin n-a băut, ci numai pâine de tărâte, de trei ori pe săptămână.

*

11) Un sihastru oarecare trăia în adâncul pustiului de treizeci de ani. Mâncarea lui era o buruiană oarecare, ce creştea în acea pustie. Mai târziu a început a gândi şi a grăi în sine, zicând:

– În zadar mă necăjesc de atâția ani aici, în această pustie şi nu mănânc decât această buruiană şi nici o descoperire sau vedenie în vis sau aievea nu văd, sau nici o minune n-am făcut, precum făceau alți părinți înainte de mine. Ci mai bine să las această pustie fără de nici un folos şi să ies în lume, că şi acolo cel ce vrea să se mântuiască, se mântuieşte.

Aceasta gândind el şi vroind să plece din pustie în lume, i s-a arătat îngerul Domnului şi stându-i înainte, i-a zis:

– Ce vrei să faci, bătrânule? Pentru ce primeşti în inima ta acele gânduri şi sfaturi vrăjmăşeşti? Adică, pentru

că nu faci minuni, să ieşi în lume? Dar ce minune mai mare decât aceasta doreşti, că de atâția ani trăieşti, aici în această pustie şi Dumnezeu te hrăneşte, te întăreşte, te păzeşte şi nimic nu-ți lipseşte ca şi unuia din lavră? Deci, pentru ce te supui sfatului vrăjmaşului? De acum să nu te mai supui gândurilor şi sfatului vrăjmăşesc ci şezi aici, în acest loc până la sfârşitul tău, şi te roagă lui Dumnezeu ca să-ți dea smerenie şi răbdare!

Iar el fiind întărit de sfatul îngerului, a petrecut acolo toată vremea vieții sale şi s-a mântuit.

*

12) Zis-a un bătrân:

– De vrei să vorbeşti de greşeala şi păcatul vreunui frate, socoteşte că de vei crede că îl vei îndrepta pe el, sau îl vei folosi pe altul, atunci să grăieşti, iar în alt chip de vei vorbi, adică cu răutate numai ca să-l mustri şi să-i descoperi, să-i arăți greşeala şi păcatul lui înaintea altora, să ştii că nu o să scapi de dumnezeiasca certare, ci şi tu singur în aceeaşi greşeală şi păcat, sau într-altul mai rău vei cădea, părăsindu-te ajutorul lui Dumnezeu şi de alții fiind mustrat, te vei ruşina.

*

13) Zis-a un bătrân oarecare:

– Fiilor şi fraților, să înțelegeți şi să ştiți toți, că nici una din faptele cele bune nu este aşa de iubită şi plăcută lui Dumnezeu, şi de nici una nu se bucură Dumnezeu aşa de mult, ca atunci când se întâmplă omului să cadă în vreo scârbă oarecare, ori în ce chip ar fi, iar el cu mulțumire rabdă bucuros, până la sfârşit. La fel şi de la cel ce este bolnav cu trupul său, nu cere Dumnezeu, nici cearcă de la dânsul post, înfrânare la mâncare şi băutură, sau altă osteneală de nevoință a trupului, decât răbdare, mulțumire şi rugăciune duhovnicească şi să-i fie mintea şi gândul pururea la Dumnezeu. Iar postul şi osteneala trupească le face omul pentru înfrânarea zburdărilor necuratelor pofte şi a patimilor

trupului, că boala trupului este mai presus şi mai tare decât postul şi decât orice altă nevoință şi osteneală a trupului. Pentru aceasta, de la bolnav nu se cere, nici se cearcă post, înfrânare şi alte osteneli, ci datoria lui este să mulțumească pururea, cu osârdie şi cu toată inima lui Dumnezeu, rugându-se să-i dea răbdare.

*

14) Zis-a un bătrân oarecare:

– Se bucură călugărul tânăr, când se apropie ziua vreunui praznic, ştiind că atunci o să se pună la masă mai bune bucate, iar celui ce este adevărat călugăr, mâncarea cea mai bună şi băutura lui sunt umilința şi lacrimile.

*

15) Zis-a un bătrân oarecare ucenicului său, învățându-l:

– Fiule, păzindu-te, poartă grijă ca niciodată să nu iasă cuvânt rău şi necuvios din gura ta.

*

16) Odată, preotul Schitului a mers la arhiepiscopul Alexandriei pentru o trebuință bisericească. Dacă s-a întors şi a venit la Schit, îl întrebau frații, zicând:

– Cum ai umblat, avvo? Ce ai văzut în oraş?

Răspuns-a lor:

– Eu, fraților, altă față de om n-am văzut în cetate, decât pe arhiepiscopul.

Iar ei auzind aceasta, se minunau şi după acest cuvânt al lui, au început toți frații foarte tare a păzi acel obicei, adică a-şi păzi ochii lor de vederile nefolositoare.

*

17) Un frate oarecare avea o soră după trup, care era călugăriță într-o mănăstire de maici şi auzind el că s-a îmbolnăvit sora lui şi urma să moară, a mers să o cerceteze de boala ei, fiindcă n-o văzuse de multă vreme. Ea însă fiind foarte înțeleaptă şi cuvioasă, se păzea să nu vadă niciodată

bărbat cu ochii, nu numai străini, dar nici pe fratele ei nu vroia să-l vadă. Deci, surorile i-au spus că a venit fratele ei şi aşteaptă la poartă, vrând să intre în mănăstire, s-o vadă şi s-o cerceteze în boala ei. Ea auzind că a venit fratele ei cu atâta dorință să o vadă a lăcrimat şi a suspinat din inimă şi chemând pe o soră care era mai bătrână şi foarte înțeleaptă şi cu frica lui Dumnezeu, a rugat-o să meargă afară la poarta mănăstirii, unde stă şi aşteaptă fratele ei şi să-i spună aşa:

– Aceste cuvinte ți-a spus ție sora ta: prea dulcele şi prea doritorul meu frate, pentru osteneala ce ai făcut de ai venit aici, dorind să mă vezi şi să mă cercetezi pe mine, sora ta, Domnul Dumnezeul nostru să-ți plătească cu darul şi mila bunătății Sale. Iar, ca să mă vezi cu ochi tăi aici, în acest veac, de nici un folos sau mângâiere adevărată nu ne este nouă. Ci mergi, frate, şi te întoarce cu pace la chilia ta şi fii îngăduitor şi ne vom vedea în veacul viitor, unde este bucuria şi mângâierea cea adevărată.

Acestea auzind el, s-a întors şi a venit cu mult folos şi cu mare mângâiere şi nădejde la chilia lui.

*

18) Spunea un frate că umblând prin nişte munți mari, a găsit un bătrân în vârful unui munte înalt, având chilie bună, zidită şi făcută din piatră şi acoperită cu lespezi late şi o ogradă împrejurul chiliei, unde se afla un izvor de apă curată. Şi-mi spunea mie acel bătrân, zis-a fratele, că i s-au împlinit lui cincizeci de ani de când nu s-a pogorât din vârful acelui munte înalt, iar hrana lui erau rădăcinile şi buruienile care creşteau pe vârful muntelui şi băutura lui, apa de izvor.

*

19) Au fost doi frați care viețuiau aproape, iar unul din ei băga în ascuns pâine în pâinile cele cinci ale celuilalt, sau altceva băga în taină în lucrurile celuilalt frate de aproape. Acela însă nepricepând, se mira că se înmulțesc ale lui.

Într-o zi venind în pripă, l-a prins făcând acestea şi a început a se certa cu el zicându-i:

– Cu cele trupeşti ale tale ai furat cele duhovniceşti ale mele şi cerea de la el făgăduință să nu mai facă mai mult aceasta şi aşa l-a iertat.

*

20) Au povestit unii despre un bătrân că a poftit odinioară să mănânce o smochină şi luând-o a spânzurat-o înaintea ochilor săi şi se muncea căindu-se, că i-a venit pofta, nebiruindu-se de poftă.

*

21) Se povestea şi un lucru ca acesta:

– Era un bătrân mare şi văzător cu mintea şi s-a întâmplat ca el odată să şadă cu mai mulți frați la masă şi când mâncau ei, lua aminte bătrânul cu duhul şi vedea că unii mănâncă miere, alții pâine, iar alții balegă. Şi se minuna şi se ruga lui Dumnezeu, zicând:

– Doamne, descoperă-mi taina aceasta, că aceleaşi bucate fiind puse pe masă înaintea tuturor, când mănâncă se văd aşa schimbate.

Şi i-a venit lui glas de sus, zicând:

– Cei ce mănâncă miere, sunt cei ce cu frică, cu cutremur şi cu bucurie duhovnicească şed la masă şi neîncetat se roagă şi rugăciunea lor ca tămâia se suie la Dumnezeu. Cei ce mănâncă pâine, sunt cei ce mulțumesc pentru împărtăşirea celor dăruite de la Dumnezeu, iar cei ce mănâncă balegă, sunt cei ce cârtesc şi zic: aceasta este bună, aceasta este putredă. Deci nu trebuie să zicem acestea sau aşa să socotim, ci mai vârtos să proslăvim pe Dumnezeu şi laude să-l înălțăm Lui, ca să se plinească cuvântul cel zis de Apostol: ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți.

*

22) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Iată, mă duc undeva cu frații şi ni se pune nouă înainte să mâncăm şi poate frații, ori pentru înfrânare, ori după masă fiind, nu voiesc să mănânce, iar mie îmi este foame. Ce voi face?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Dacă ție îți este foame, ia aminte la cei ce şed câți sunt! Socoteşte şi cele puse înainte şi partea ce socoteşti că ți se cuvine ție, aceasta mănânc-o şi nu-ți este ție greşeală; trebuința ta ți-ai împlinit. Iar de te vei birui şi vei mânca mai mult, aceasta îți este ție prihană.

Pentru multe feluri de patimi şi războaie ale desfrânării, ce se ridică asupra robilor lui Dumnezeu

1) La un frate oarecare s-a ridicat dracul desfrânării cu mare şi iute război asupra lui, atât de mult, încât ardea ca focul înfierbântarea necuvioasă în trupul său. Iar el se întărea şi se împotrivea atât de tare, încât nici gândul său nu-l lăsă să se abată spre acea necurăție. Şi aşa, multă vreme luptându-se şi împotrivindu-se acelui război diavolesc, cu darul lui Dumnezeu a biruit şi a fugit de la dânsul acel război, neputând nimic să-i facă împotriva răbdării lui. Şi îndată a simțit strălucire de lumină sufletească în inimă.

*

2) A zis un bătrân către un frate ce era supărat de desfrânare:

– Frate, au doară dormind vrei să te mântuieşti? Du-te, lucrează, osteneşte-te, caută şi vei afla. Priveghează în rugăciune, bate şi ți se va deschide şi aşa, Domnul Dumnezeu, văzând silința şi răbdarea ta, îți va da biruință asupra acestei ispite!

*

3) Zis-a un bătrân:

– Războiul desfrânării în acest chip este ca şi cum ar trece cineva pe lângă târg sau pe lângă cârciumă, şi trecând îi va veni lui în nas mirosul fierturilor şi a fel de fel de fripturi. Deci, de se va birui şi se va supune, ca o muscă, acelor mirosuri, el îşi va lăsa drumul său, se va abate acolo şi va mânca până se va sătura. Iar de nu va băga de seamă şi nu va vrea

să se abată să mănânce, măcar de îi şi vor mirosi bucatele acelea, el tace şi trece şi îşi păzeşte calea, scuturându-şi gândul cel spurcat din inimă, rugându-se lui Dumnezeu şi zicând: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi mie şi goneşte pe vrăjmaşii ce se luptă cu mine! Aceasta să îți fie împotriva a toate gândurile vrăjmăşeşti şi aşa vor fugi de la tine.

*

4) Un frate oarecare, fiind supărat de gândurile cele din pofta desfrânării, a mers la un bătrân mare şi l-a rugat, zicând:

– Rogu-te, părinte, fă rugăciune lui Dumnezeu pentru mine, că mă supără foarte războiul desfrânării, şi pentru rugăciunea Sfinției tale mă va izbăvi Dumnezeu de acea supărare!

Răspuns-a lui bătrânul:

– Bine, fiule, voi face rugăciune.

Şi aşa bătrânul a început a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul, iar fratele s-a dus la chilia lui. Şi după câteva zile iar a venit fratele la acel bătrân, jeluindu-se că nu se poate izbăvi de acea supărare şi rugându-l să se roage cu deadinsul lui Dumnezeu pentru dânsul. Iar bătrânul iar a început a se ruga lui Dumnezeu pentru dânsul, zicând:

– Doamne, arată-mi mie fapta acestui frate şi de unde-i vine lui acea deznădăjduire şi lucrare diavolească într-însul, că m-am rugat Ție pentru el şi nu s-a izbăvit de supărare.

Şi Dumnezeu i-a descoperit lui pe acel frate şi l-a văzut pe el şezând şi duhul desfrânării aproape de dânsul cu care glumea şi râdea şi se mângâia. Pe îngerul lui îl vedea stând departe şi mâniindu-se pe el pentru că nu alerga la ajutorul lui Dumnezeu, ci se îndulcea cu necuvioasele sale gânduri şi tot gândul şi-l da spre mângâierea vrăjmaşului. Şi a priceput bătrânul că partea fratelui este pricina războiului său şi chemându-l, i-a zis:

– Fiule, eu am cunoscut că pricina acelui război eşti tu însuți, pentru că te îndulceşti şi te mângâi şi te dezmierzi

cu acele gânduri spurcate pe care tu însuți, de voia ta le gândești și le primești.

Și așa l-a învățat cum să se împotrivească și să stea împotriva gândurilor sale. Iar fratele, mult folosindu-se cu rugăciunea bătrânului, a mers la chilia sa.

*

5) Un bătrân oarecare, l-a văzut pe ucenicul său că este foarte supărat și necăjit de dracul curviei. Și i-a zis lui:

– Fiule, vrei să-L rog pe Dumnezeu să depărteze de la tine și să te părăsească acel război?

Iar el a zis:

– Ba nu, părinte, că deși mă supără și mă necăjește acel război și mă ostenesc muncindu-mă, dar văd din osteneală roada răbdării întru mine. Pentru aceasta, mai vârtos te roagă pentru mine, părinte, să-mi dea Dumnezeu răbdare ca să pot purta cu mulțumire această ispită.

Zis-a lui bătrânul:

– Acum, fiule, am cunoscut că ești în sporire și că mă întreci.

*

6) Era în Schit un frate oarecare foarte silitor și nevoitor spre mântuirea sa. Acestui frate i-a adus vrăjmașul în gând aducerea aminte de o femeie foarte frumoasă pe care o văzuse în Egipt și îl supăra gândul cu acea femeie și avea pururea război mare și se muncea. Apoi, după iconomia lui Dumnezeu, a venit la Schit un frate din Egipt. Și întrebându-l pe el frații unele și altele și ce veste are din Egipt, între alte vorbe, el a spus și aceasta:

– Cutare femeie a cutărui om a murit și aceasta era chiar femeia pentru care avea război acel frate.

Iar fratele auzind că a murit femeia la care pururea îi era gândul, muncindu-l pofta desfrânării, s-a bucurat. Și sculându-se, a mers în Egipt la locul unde era ea și dacă a ajuns acolo, a găsit un copil aproape de mormântul unde era îngropată. Chemându-l pe acel copil, l-a întrebat zicând:

– Fiule, ştii unde este îngropată cutare femeie?

Zis-a copilul:

– Ştiu, părinte, că am fost şi eu acolo când au îngropat-o.

Zis-a lui fratele:

– Dacă ştii, fiule, unde este îngropată, te poftesc dar să mergi cu mine să-mi arăți mormântul ei pentru ca să fac o rugăciune la mormânt, că ea mi-a fost rudenie!

Şi a mers copilul cu dânsul şi i-a arătat mormântul ei. Iar el a aşteptat până s-a făcut seară. Şi dacă a înnoptat, s-a apucat şi a dezgropat pe acea femeie şi luând ştergarul a şters putreziciunea trupului ei cel rău mirositor şi astupând iarăşi mormântul cu țărână, s-a întors la chilia lui. Iar când îi veneau gânduri de poftă spurcată, el scotea acel ştergar cu spurcăciunea şi îl punea înaintea ochilor săi, zicând în sine:

– Iată, ticăloase, pofta care doreşti, îndulceşte-te dar!

Şi aşa se lupta cu spurcatele gânduri, până când s-a luat şi s-a depărtat de la dânsul acel război.

*

7) Doi frați au mers împreună la un târg, ca să-şi vândă lucrul mâinilor lor şi dacă au intrat în târg, s-au despărțit unul de altul. Iar unul, cu meşteşugul şi îndemnarea diavolului, s-a înşelat şi a căzut în păcatul desfrânării. După aceea, aflându-l pe el fratele, i-a zis:

– Să mergem, frate, la locul şi chiliile noastre.

Acesta a zis:

– Eu, frate, astăzi nu voi merge cu tine.

Iar fratele auzind acel cuvânt, s-a minunat şi l-a întrebat zicând:

– Pentru ce, frate, zici că nu vei merge cu mine?

El a oftat şi i-a spus, zicând:

– Eu, frate, după ce te-ai dus tu şi te-ai depărtat de mine, am căzut cu o femeie în păcatul desfrânării şi de aceea nu voi merge acum cu tine la chilia mea.

Fratele auzind acestea şi văzându-l foarte mâhnit, scârbit şi deznădăjduit şi vrând ca să-i scoată sufletul din pieirea deznădăjduirii, i-a zis:

– Frate şi eu dacă m-am despărțit de tine, am căzut în acelaşi păcat. Pentru aceea dar, frate, să mergem degrabă la chiliile noastre şi cu osârdie să ne pocăim şi Dumnezeu ne va ierta greşeala şi păcatul nostru.

Şi aşa, ascultând fratele, a mers la chilia sa şi mergând la bătrânul, şi-au mărturisit amândoi împreună căderea lor în păcatul curviei. Iar bătrânul le-a dat canon de pocăință; şi amândoi, cu dragoste primind canonul, se rugau lui Dumnezeu unul pentru altul. Văzând Dumnezeu silința şi osteneala pe care o făcea fratele cel ce nu căzuse în păcat pentru dragostea şi mântuirea fratelui său, peste puține zile i-a iertat păcatul. Şi l-a înştiințat Dumnezeu pe bătrânul, că pentru multa dragoste a fratelui ce n-a greşit, s-a iertat păcatul celui ce a greşit.

– Iată fraților, a zis bătrânul, aceasta este dragostea cea adevărată, ca să-şi pună cineva sufletul său pentru mântuirea fratelui său.

*

8) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce voi face, avvo, că mă supără pururea gândurile desfrânării şi nu-mi dau odihnă nici măcar un ceas şi pentru aceasta mare scârbă are sufletul meu!

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Fiule, doctoria acestei boli, adică a gândurilor spurcate, este aceasta: când vei simți că-ți seamănă diavolul gânduri spurcate în inimă, nu le primi, nici nu le lăsa să înceapă a se înrădăcina în inima ta, ci îndată mută-ți gândul tău la orice alt lucru şi aşa nu vor putea prinde rădăcină gândurile vrăjmaşului. Iar de vei lăsa cât de puțin şi nu-ți vei muta gândul într-altă parte, la alt lucru oarecare, atunci acel gând spurcat, îndată prinde rădăcină şi începe pofta necurăției. Căci obiceiul vrăjmaşului diavol aşa este:

aruncă gânduri necurate şi le seamănă în inima noastră, însă nu ne sileşte spre săvârşirea răutății ci ne lasă în voia noastră, ori să primim gândurile şi sfaturile lui, ori să nu le primim.

Zis-a fratele:

– Dar ce voi face, părinte, că eu sunt foarte neputiincios şi nu pot să stau împotriva spurcatelor gânduri?

Răspuns-a bătrânul:

– Păzeşte-te, fiule, pricepe şi cunoaşte gândurile şi sfaturile vicleanului vrăjmaş, care, când le vei simți semănându-se în inima ta, nu le răspunde, nici nu zăbovi cu dânsele, ci îndată scoală-te şi te închină lui Dumnezeu până la pământ, rugându-te aşa: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, ajută-mi şi mă miluieşte, pe mine păcătosul!

Zis-a lui fratele:

– Eu, părinte, aceasta mă silesc şi o zic, dar nu simt folos şi umilință în inima mea, fiindcă nu este în limba noastră această rugăciune şi nu înțeleg ce zic şi ce mă rog.

Zis-a lui bătrânul:

– Fiule, nu te îndoi de aceasta, că nu este pe limba ta şi nu înțelegi ce zici, sileşte-te cu tot dinadinsul şi zi-o şi Dumnezeu îți va ajuta ție. Căci precum a zis avva Pimen şi alți mulți sfinți părinți, că şi descântătorii care descântă şi cheamă şerpii şi vin, nici aceia nu înțeleg ce zic, căci acel descântec nu-l zic în limba lor, însă auzind descântecul, vin şi se supun, că înțeleg puterea acelor cuvinte. Aşa şi noi, fiule, măcar de nu sunt în limba noastră acestea şi nu le înțelegem, însă dracii auzind că zicem noi cuvintele şi înțelegând ei puterea lor, fug şi se depărtează.

*

9) Doi frați dintr-o mănăstire, fiind foarte supărați şi biruiți de războiul şi pofta curviei, neputând să mai sufere acel foc şi război în trupul lor, s-au sfătuit împreună şi ieşind din mănăstire, s-au dus la țară într-un sat, şi s-au însurat şi trăiau cu soțiile lor aproape unul de altul. Iar după

câtva timp a început amândurora a le veni urâciune, simțire, cunoştință, căință şi umilință în inimi. Şi aşa au început iar amândoi a se sfătui, zicând:

– Frate, ce-am câştigat şi ce folos am dobândit noi că ne-am supus spurcatei pofte şi patimi trupeşti, lepădând sfântul cin îngeresc şi venind în această spurcată viață după care vom merge în muncile cele veşnice? Deci, frate, să lăsăm soțiile şi să mergem iarăşi în pustie, să ne pocăim. Iar Dumnezeu văzând căința şi pocăința noastră, îşi va face milă de noi şi ne va ierta, precum şi pe alți mulți păcătoşi câți s-au pocăit, i-a iertat şi i-a miluit.

Acestea sfătuindu-se ei şi învoindu-se şi aşa tăinuindu-se de soții, le-au lăsat şi au venit în pustie la mănăstirea din care ieşiseră şi căzând cu umilință la picioarele părintelui lor, l-au rugat să-i primească, mărturisindu-şi căderea şi păcatul lor. Iar părintele văzând căința şi umilința lor, făcându-i-se milă de dânşii, i-a primit şi le-a dat canon de pocăință şi de iertare. A poruncit iconomului său să-i pună la închisoare un an deplin neieşiți, la locuri deosebite unul de altul şi să le dea ca mâncare şi băutură, pâine şi apă amândurora întocmai. Iar dacă s-a plinit anul închisorii şi al canonului lor, a poruncit părintele şi i-a scos de la închisoare. Şi unul era galben la față şi uscat ca chipul mortului iar celălalt era vesel şi luminat la față ca şi cum ar fi fost la o mare desfătare de care lucru foarte se minunau frații, ştiind că pâine şi apă li se dăduse amândurora la fel. Şi l-au întrebat pe cel galben şi uscat la față să spună cum trăia şi ce făcea şi ce gânduri îl luptau pe el şezând la închisoare. Iar el le-a spus, zicând:

– Eu, fraților, alte gânduri nu aveam, decât că gândeam la răutățile faptelor pe care le-am făcut şi la veşnicele munci şi de frica aceea mi s-a lipit trupul de oase.

După aceea l-au întrebat şi pe celălalt zicând:

– Iar tu ce gândeai şezând la închisoare?

Răspuns-a lor acela zicând:

– Eu nu gândeam altceva, fără numai mulțumeam şi slăveam pe Dumnezeu că m-a miluit şi m-a scos din viața cea spurcată şi m-a izbăvit din robia lumească şi de muncile cele veşnice şi iar m-a adus în viața şi cinul îngeresc.

Şi au cunoscut părinții că amândoi au făcut întocmai pocăința lor către Dumnezeu şi aşa s-au mântuit.

*

10) Era un părinte bătrân în Schit şi căzând într-o boală mare, îi slujeau lui frații. Iar el văzând că pururea se ostenesc şi se necăjesc frații pentru dânsul slujindu-i la boală, s-a sfătuit în sine, zicând:

– Decât să se ostenească şi să se necăjească frații, slujindu-mi mie la boală, mai bine să merg eu în Egipt, la o rudenie oarecare a mea.

Deci, gătindu-se el, voia să meargă aşa bolnav precum era. Avva Moise şi cu alți părinți îl sfătuiau zicând:

– Lasă-te, părinte, nu merge în Egipt, căci vei cădea în desfrânare!

Iar el auzind acestea, s-a supărat pe ei zicând:

– Dar nu vedeți că zilele vieții mele au trecut peste, optzeci de ani şi trupul meu s-a vestejit şi a amorțit. Cum gândiți şi grăiți acestea despre mine?

Şi neascultând sfatul părinților, a plecat şi a mers în Egipt, la rudenia lui. Şi auzind de dânsul iubitorii de Hristos creştini, îi aduceau hrană şi cele ce îi trebuiau. Auzind şi o fecioară oarecare, iubitoare de Hristos de venirea acelui părinte, s-a bucurat foarte. Pentru dragostea lui Hristos venea acea fecioară de multe ori la dânsul şi-i slujea ca unui părinte bătrân şi sfânt. După puțină vreme s-a ridicat din boală iar din lucrarea şi meşteşugirea şi înşelăciunea diavolului, s-a poticnit şi a căzut cu acea fecioară în păcatul desfrânării, şi îndată a luat ea şi a zămislit în pântece. Oamenii văzând-o cu pântecele mare, au adus-o la judecător şi judecătorul a întrebat-o cu cine a greşit şi cine este cel ce a stricat-o. Iar ea a spus, zicând:

– Sihastrul cel bătrân de care ați auzit că a venit bolnav de la Schit, acela m-a stricat.

Judecătorul auzind aceasta despre acest părinte bătrân şi sfânt, n-a crezut-o. Bătrânul însă, auzind că a chemat judecătorul pe fată şi a întrebat-o cu cine a greşit şi cine a stricat-o, şi a spus ea cu cine a greşit dar n-au crezut-o, s-a sculat el singur şi s-a dus la judecător şi a spus el însuşi şi a mărturisit păcatul lui înaintea tuturor, zicând:

– Cu adevărat, eu am făcut acest păcat, eu am greşit, eu am stricat această nevinovată fecioară, eu sunt vrednic de pedeapsă, iar ea este nevinovată. Ci vă rog, dacă va naşte pruncul ce este zămislit într-însa, să-l țină şi să-l păzească până îl va întări şi după ce îl va înțărca să mi-l dea mie şi ea să rămână nevinovată şi fără nici o grijă.

Atunci a zis judecătorul cu toți împreună:

– Bine ai zis, părinte, aşa să fie!

Şi aşa a şi făcut. Căci fata a născut prunc de parte bărbătească şi l-a ținut până l-a înțărcat, iar după ce l-a înțărcat, l-a dus şi l-a dat lui, fiindcă a aşteptat şi el acolo până la acea vreme. După ce i-a dat pruncul şi a venit vremea praznicului Schitului, s-a sculat şi a plecat de acolo luând pruncul cu sine şi a venit la Schit în ziua praznicului, fiind adunată mulțime de părinți şi oameni. Intrând în biserică cu copilul în brațe s-a închinat părinților cu glas mare, zicând:

– Iertați-mă, părinți sfinți, că eu am călcat porunca voastră şi nu v-am ascultat când mă sfătuiați să nu ies în lume că voi cădea în curvie. Iată, acesta este rodul neascultării! Păziți-vă, fraților şi vă rugați lui Dumnezeu pentru mine păcătosul, că eu iată, acum la bătrânețile mele am pătimit aceasta.

Iar părinții auzind şi văzând aceasta, au plâns toți şi s-au rugat lui Dumnezeu pentru dânsul. El, după ce a ieşit din biserică, a mers la chilia lui şi iarăşi a pus început vieții sale, rugându-se lui Dumnezeu, căindu-se şi plângând în toate zilele.

*

11) Un frate oarecare era supărat foarte de dracul desfrânării şi patru duhuri necurate se luptau cu dânsul, închipuindu-se în chipul unor femei frumoase. Patruzeci de zile l-au luptat pe el, vrând să-l înşele şi să-l spurce. Iar el îmbărbătându-se vitejeşte împotriva patimii, a rămas nebiruit. Şi văzând Dumnezeu nevoința lui cea bună şi răbdarea lui, n-a mai slobozit de atunci ispită spurcată asupra lui.

*

12) Un frate oarecare din Tebaida ne spunea nouă, zicând:

– Eu, fraților am fost feciorul unui jertfitor idolesc. Deci, când eram copil, îl vedeam pe tatăl meu de multe ori seara şi dimineața mergând în capişte, închinându-se şi tămâind idolii. Odată am mers şi eu după tatăl meu în taină, neştiindu-mă el, ca să-l văd ce face, dacă merge în capişte şi cum se închină. Iar dacă am mers şi am intrat în capişte, l-am văzut pe satana şezând ca un împărat pe un scaun împărătesc şi toți ostaşii lui stând înaintea sa. Şi a venit unul din draci şi i s-a închinat. Iar el l-a întrebat, zicând:

– De unde vii şi ce ai făcut?

Răspuns-a dracul şi a zis:

– Iată în cutare parte am fost şi am ridicat sfadă, război mare şi multă vărsare de sânge am făcut între oameni şi am venit să-ți spun.

Zis-a lui satana:

– În câte zile ai făcut acestea?

Răspuns-a dracul:

– În treizeci de zile.

Mâniindu-se a poruncit şi l-a bătut pe el, zicând:

– Numai această slujbă mi-ai făcut în atâtea zile?

Apoi a venit altul, închinându-i-se iar el l-a întrebat şi pe acela, zicând:

– De unde ai venit?

Răspuns-a:

– Am fost pe mare şi am ridicat furtună asupra unei corăbii cu mulțime de oameni şi s-au înecat toți şi am venit să-ți spun.

Apoi l-a întrebat, zicând:

– În câte zile ai făcut aceasta?

Răspuns-a:

– În douăzeci de zile.

Şi a poruncit de l-au bătut şi pe el, zicând:

– Pentru ce numai aşa puțin lucru şi aşa puțină slujbă mi-ai făcut în atâtea zile?

Iată şi al treilea a venit şi i s-a închinat. Atunci l-a întrebat şi pe el:

– De unde ai venit?

Iar acela a răspuns zicând:

– În această cetate s-a făcut o nuntă. Şi am pornit sfadă şi război mare între nuntaşi, între mire şi mireasă şi multă vărsare de sânge am făcut şi am venit să-ți spun.

Şi l-a întrebat pe dânsul, zicând:

– În câte zile ai făcut aceasta?

Şi a zis:

– În cinci zile.

Şi a poruncit ca să-l bată şi pe acela, zicând:

– Pentru ce în cinci zile numai atâta slujbă şi lucru mi-ai făcut?

După aceasta a venit altul şi i s-a închinat. Şi l-a întrebat şi pe acela, zicând:

– Dar tu de unde ai venit?

Răspuns-a acela, zicând:

– Eu, stăpâne, patruzeci de ani sunt de când pururea mă lupt cu un călugăr sihastru în pustie, iar în această noapte l-am împins şi l-am aruncat în desfrânare.

Satana auzind aceasta, s-a sculat şi l-a sărutat şi luând cununa care era pe capul lui, a pus-o pe capul aceluia. Şi l-a pus pe scaun aproape de dânsul, zicând:

– Cu adevărat, bun lucru şi plăcută slujbă mi-ai făcut, vrednic eşti de cinstea mea că ai făcut o biruință ca aceasta.

Acestea eu văzându-le cu ochii mei şi cu urechile mele auzindu-le, am cunoscut că mare este cinul călugăresc. Şi

așa, lăsând lumea, am venit în pustie, povățuindu-mă Domnul Dumnezeu la calea mântuirii.

*

13) Era un călugăr sihastru care trăia într-un munte în pustie, aproape de locul lui Antonie. Şi era cucernic foarte, silitor şi nevoitor pentru mântuirea sa şi mulți părinți s-au folosit de viața şi cuvintele lui. Fericita viață a acestuia zavistuindu-o pizmaşul bunătăților, diavolul, i-a pus în gândul lui aceasta, în chip de smerenie, că nu este vrednic să se ostenească frații pentru dânsul şi să-i slujească, căci veneau frații la dânsul pentru învățătura şi folosul sufletesc şi luându-i lucrul mâinilor lui, mergeau la târg şi îl vindeau şi alte slujbe cu mare evlavie îi făceau. Deci s-a socotit că nu este vrednic ca să-i slujească frații, ci s-ar cădea mai vârtos pentru smerenie, să slujească el fraților şi măcar slujba sa să şi-o facă el însuşi. Mai bine să meargă el însuşi la târg să-şi vândă lucrul mâinilor lui, şi cumpărându-şi cele ce îi trebuiesc, să se întoarcă iarăşi în pustie, la locul şi chilia sa, să nu-i mai îngreuieze pe alții cu slujba lui. Acestea îl sfătuia pe el vrăjmaşul diavol, zavistuindu-i viața cea liniştită şi folosul celor mulți ce veneau la dânsul de se foloseau. Căci pretutindeni se sileşte şi se nevoieşte vrăjmaşul să prindă pe cineva în cursele sale şi să împiedice pe cei ce se nevoiesc întru Domnul. Iar el nepricepând şi necunoscând meşteşugul şi vicleşugul vrăjmaşului, s-a supus ca unui sfat bun şi folositor acelui gând, ca să facă aşa. Şi a ieşit din chilie şi s-a pogorât din munte, plecând la târg să-şi vândă lucrul mâinilor sale. Aşa, cel ce mai înainte era slăvit şi minunat, şi de mulți cunoscut pentru viața lui cea multă, mai pe urmă a fost batjocorit de vrăjmaş şi, pentru nesocotința sa, s-a poticnit, vai! Căci vorbind cu o femeie oarecare, a căzut cu dânsa în spurcată desfrânare. Abia atunci a cunoscut şi a priceput, că acel gând şi sfat a fost al diavolului, căruia s-a supus şi s-a înşelat. Şi s-a bucurat vrăjmaşul de căderea lui. Bâtrânul voia să se arunce pe sine în deznădăjduire, zicând:

– O, vai mie! Ce-am făcut, că pe Duhul lui Dumnezeu L-am scârbit şi pe sfinții îngeri, şi am smintit pe sfinții părinți, care mulți trăind prin mijlocul târgurilor, l-au biruit pe diavol? Iar eu nici unuia dintr-aceia nu m-am asemănat.

Şi aşa, de multă scârbă şi supărare fiind cuprins, nu ştia ce să facă. Şi de împuținarea sufletului, nu gândea că este pocăință şi primirea celor ce se întorc cu adevărată pocăință către Dumnezeu şi cărora li se trimite iarăşi darul lui Dumnezeu. Ci de multă scârbă a inimii sale îl îndemna diavolul în gândul lui, să se arunce pe sine şi să sară într-o apă mare ce trecea pe acolo, ca să se înece, fiind deznădăjduit de mântuirea lui. Iar spre mai mare bucurie a diavolului, şi de multă durere a sufletului său, i-a slăbit trupul. Şi de nu l-ar fi ajutat Domnul Dumnezeu cu mila Sa să nu moară cu moarte rea ca aceea şi vremelnică şi veşnică, s-ar fi sălăşluit sufletul lui în iad.

Încetul cu încetul venindu-şi în fire, s-a gândit în sine să adauge osteneală peste osteneală, nevoință peste nevoință şi rugându-se cu lacrimi şi cu tânguire lui Dumnezeu, s-a întors în munte, la chilia sa, şi închizându-se, şedea fără ieşire, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, cu post, cu multă priveghere şi cu umilință, pururea plângându-şi căderea sa. Şi citind învățătura Sfintelor Scripturi, s-a topit şi i s-a uscat trupul, rugându-se şi cerând de la Dumnezeu semn de înştiințare pentru iertarea sa. Iar frații veneau de multe ori la dânsul, ca şi mai înainte, pentru folosul sufletesc, şi băteau în uşa lui după obicei, dar el grăia către dânşii dinăuntrul chiliei, zicând:

– Iertați-mă, părinților şi fraților, şi nu mă supărați, de vreme ce m-am făgăduit cu toată inima, mea şi am dat cuvântul Domnului Dumnezeului meu ca să mă pocăiesc în acest an. Deci nu voi deschide uşa nimănui din cei ce vor veni la mine. Ci vă rog, părinților şi fraților, să rugați pe Dumnezeul nostru pentru mine păcătosul!

Însă nu îndrăznea să spună cuiva căderea sa, ca nu cumva auzind frații, să se îngrețoşeze şi să se smintească. Şi aşa a petrecut tot acel an, postind şi căindu-se din tot sufletul.

Când a venit ziua Paştilor Învierii lui Hristos, a găsit o candelă şi a pus într-însa untdelemn. Apoi, a început cu osârdie a ruga pe Dumnezeu să-l ierte de acea greşeală şi cădere a sa. Iar de-şi va face milă să-l ierte, să-i arate semn lui, adică Însuşi Domnul Dumnezeu să-i aprindă candela cu dumnezeiescul foc şi aşa îşi va cunoaşte iertarea sa. Şi a pus candela înaintea icoanei, neaprinsă şi a îngenuncheat şi a pus capul şi fata sa la pământ şi a început a se ruga, zicând aşa:

– Dumnezeule îndurate şi mult milostive, Care nu voieşti moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să-şi vină întru cunoştința sa cea adevărată, către Tine am alergat, Mântuitorul lumii, mântuieşte-mă şi pe mine care Te-am mâniat pe Tine cu mulțimea fărădelegilor mele şi nu mă da până în sfârşit bucurie diavolului! Că iată, ascultând eu sfatul vicleanului, m-am depărtat de Tine şi m-am omorât cu faptele mele cele rele. Căci Tu, Stăpâne, n-ai venit să chemi pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi la pocăință. Şi Tu înveți ca să miluim pe aproapele nostru. Miluieşte-mă şi pe mine ticălosul, milostiveşte-Te spre smerenia mea, că eşti bun şi milostiv spre zidirea Ta şi Ție toate ți se pot! Că iată, s-a apropiat de iad sufletul meu, fă şi cu mine mila Ta, că făptura Ta sunt! Tu în ziua cea de pe urmă a înfricoşătoarei judecăți, trupurile cele risipite şi putrezite vrei să le înviezi; ridică-mă şi pe mine care zac jos, în păcate! Auzi-mă şi pe mine, Doamne, Dumnezeul meu, că a slăbit sufletul meu şi mi s-a topit trupul meu pe care l-am spurcat. De aceea, nu mai pot să trăiesc, fiind cuprins de frica Ta, pentru că n-am nici un semn de înştiințare pentru iertarea păcatelor mele. Ci mă rog părinteştii Tale bunătăți, înviază-mă pe mine risipitul şi mă curățeşte pe mine spurcatul şi porunceşte să se aprindă candela aceasta cu focul Tău cel din cer, ca să văd şi spre mine nevrednicul mila Ta şi să-mi cunosc iertarea păcatelor! Să trăiesc de acum înainte viața mea, păzind sfintele Tale porunci şi întru frica Ta cu toată inima mea să-ți slujesc ție în toate zilele vieții mele.

Aşa rugându-se cu multă umilință şi lacrimi, a săvârşit rugăciunea. După ce a sfârşit rugăciunea, şi-a ridicat capul de la pământ şi a căutat să vadă, oare aprinsu-s-a candela? Dacă a văzut că este întuneric şi nu i s-a aprins candela, iar a pus capul la pământ, rugându-se şi zicând aşa:

– Ştiu, Doamne şi văd că am fost biruit şi n-am căutat cu ochii mei şi rău înaintea Ta am făcut şi în loc să fiu încununat, am voit pentru spurcata dulceață a poftei trupeşti să merg în muncile cele veşnice! Ci Te îndură de mine, Doamne, Dumnezeul meu, şi mă iartă şi mă miluieşte după mare mila Ta! Iată, iar îmi mărturisesc toată ruşinea mea înaintea iubirii Tale de oameni şi înaintea sfinților Tăi îngeri şi a tuturor sfinților. Şi de nu s-ar face sminteală, aş mărturisi şi înaintea tuturor oamenilor, spurcata mea faptă cea de ruşine. Pentru aceea, te rog pe Tine, Dumnezeul meu, milostiveşte-Te spre mine şi mă miluieşte şi mă învață să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu!

După aceasta, iar a mai ridicat capul de la pământ să vadă dacă nu i s-a aprins candela, şi a văzut că nu s-a aprins. Şi iarăşi a pus capul şi fața sa la pământ şi a început mai cu mare umilință a se ruga cu plângere mare, cu tânguire, cu strigare şi cu suspinare dintru adâncul inimii sale. Şi lacrimi ca nişte izvoare slobozea din ochi. Şi aşa, cu mare umilință şi cu multă osârdie, de trei ori rugându-se, l-a ascultat şi l-a miluit Dumnezeu. Căci sculându-se şi ridicându-şi capul de la pământ, a văzut candela aprinsă şi arzând cu multă strălucire de lumină. Şi s-a bucurat foarte, şi s-a întărit cu nădejdea în bucuria inimii sale. Şi se minuna de mila şi de darul lui Dumnezeu, că l-a înştiințat şi l-a încredințat de iertarea lui, netrecând cu vederea rugăciunea. Cu mare bucurie a ridicat mâinile sale, mulțumind lui Dumnezeu, şi zicând aşa:

– Mulțumescu-ți Ție, Doamne, Dumnezeul meu, că eu spurcat şi nevrednic fiind, m-ai miluit cu acest mare şi minunat nou semn! Cu milostivirea Ta, miluieşti făptura Ta.

Şi aşa mărturisindu-se şi mulțumind lui Dumnezeu, s-a luminat de ziuă şi bucurându-se şi veselindu-se întru Domnul, a uitat de mâncarea trupească şi atunci şi-a descuiat uşa chiliei lui. Iar acel foc din candelă l-a păzit cu multă grijă toată viața sa, pururea turnându-i untdelemn ca nu cumva să se stingă. De atunci iar s-a sălăşluit în dânsul darul Sfântului Duh. Şi s-a făcut slăvit de toți, numit şi îmbunătățit cu viața sa, smerit şi blând întru mărturisire şi întru frica lui Dumnezeu. Iar când i s-a apropiat vremea sfârşitului şi a ieşirii sale din trup, i s-a înştiințat cu câteva zile mai înainte ziua morții sale. Şi aşa, cu pace adormind, a mers la veşnica odihnă.

*

14) Un frate oarecare a mers într-un loc la un pârâu, ca să ia apă şi a găsit acolo o femeie spălând cămăşi în pârâu şi prin lucrarea diavolului îndată a căzut cu dânsa în păcatul desfrânării. După săvârşirea păcatului, luând apă în vasul său, a plecat să meargă la chilie cu apa. Iar diavolul vrând să-l arunce în deznădăjduire, îi aducea gânduri rele înainte, zicându-i aşa:

– O, ticăloase, pentru ce mai mergi tu acum la chilia ta, fiindcă păcat mare ai făcut şi l-ai mâniat pe Dumnezeu atât de mult, încât nu mai este nici o nădejde de mântuirea ta; ci mai bine de acum du-te în lume!

Fratele cunoscând că aceste gânduri sunt sfaturi ale vrăjmaşului, care vrea până la sfârşit să-l înşele şi să-l piardă, a zis către acele gânduri:

– De unde ați venit voi la mine şi mă îndemnați să mă deznădăjduiesc şi să mă duc în lume? Nu vă ascult, nici nu voi face după sfatul vostru, că nu am greşit nimic, însă de am greşit, iarăşi este pocăință şi milostivirea lui Dumnezeu este gata pururea.

Aşa mergând la chilia lui, şedea în linişte, rugându-se lui Dumnezeu şi păzindu-şi orânduiala sa nesmintită, după obiceiul său, rugându-se lui Dumnezeu cu lacrimi, cu plângere şi cu suspinare pentru iertarea păcatului. Iar Domnul

Dumnezeu, văzând curajul şi pocăința lui, a descoperit aceasta unui părinte bătrân, ce era aproape cu chilia lui de dânsul, zicând aşa:

– Cutare frate a căzut şi iar s-a sculat, şi îmbărbătându-se, a biruit.

Iar bătrânul înțelegând acestea pentru acel frate, a mers la dânsul şi l-a întrebat, zicând:

– Fiule, cum te mântuieşti?[1]

Răspuns-a lui fratele:

– Bine, cu rugăciunile tale!

Zis-a bătrânul:

– Nu ți s-a întâmplat vreo ispită oarecare în aceste zile?

Zis-a fratele:

– Nu, părinte!

Zis-a bătrânul:

– Fiule, nu tăinui de mine ceea ce ți s-a întâmplat, că Dumnezeu mi-a arătat ce ți s-a întâmplat, căci ai căzut, şi sculându-te, ai biruit!

Atunci, fratele i-a spus toată întâmplarea. Iar bătrânul i-a zis:

– Cu adevărat, socotința ta şi priceperea ta, fiule, au risipit şi au surpat puterea vrăjmaşului.

Şi aşa, bătrânul a mers la chilia sa, iar fratele a petrecut întru pocăință toate zilele vieții sale şi aşa pentru pocăința lui s-a mântuit.

*

15) Un frate oarecare fiind trimis de bătrânul său cu ascultare la țară şi mergând pe drum a ajuns la un pârâu aproape de un sat, în câmp. Văzând el o femeie tânără, singură pe câmp, spălând cămăşi în pârâu, i s-a aprins foarte trupul lui de spurcata poftă trupească. Văzând că nu este nimeni să-l vadă, a mers la dânsa şi a început a-i grăi şi a o pofti să-i facă voia. Ea, măcar că era tânără, era foarte înțeleaptă şi i-a răspuns aşa:

---

[1] Cum petreci?

– Părinte, acest lucru pentru care mă pofteşti, nu este lucru mult şi cu zăbavă şi pot prea lesne şi fără de zăbavă a-ți face voia după pofta ta. Dar, de voi face eu aceasta după voia ta, voi fi pricinuitoare de multă scârbă, supărare şi osteneală pentru tine.

Zis-a ei fratele:

– Cum şi pentru ce să fii pricinuitoarea scârbei mele şi ce scârbă să am eu, sau osteneală, cum zici?

Răspuns-a femeia, zicând:

– Părinte, după săvârşirea păcatului, îndată te vei vedea foarte înşelat şi va începe să te mustre cugetul. După aceea, ori te vei deznădăjdui de mântuire, ori multă pocăință şi osteneală îți trebuie, ca să revii în rânduiala şi măsura în care eşti acum. Eu te sfătuiesc să te laşi de acel lucru rău şi necuvios şi mergi curat, nevinovat şi fără prihană în calea ta şi roagă-te lui Dumnezeu şi pentru mine păcătoasa.

Iar el auzind de la dânsa aceste cuvinte, s-a umilit cu inima şi a plecat în calea sa minunându-se de înțelepciunea acelei femei şi mulțumind lui Dumnezeu că l-a izbăvit de căderea în acel păcat. După ce s-a săvârşit slujba şi ascultarea sa, s-a întors şi a venit la bătrânul său şi i-a spus toată întâmplarea cu acea femeie. Atunci s-a mirat şi bătrânul de înțelepciunea ei. Apoi l-a rugat fratele pe bătrânul său să nu-l mai trimită din mănăstire în lume. Şi aşa a petrecut neieşind din mănăstire până la moartea sa.

*

16) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce voi face, părinte, că mă supără gândurile curviei?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Fiule, de aceste gânduri se cade să te păzeşti după cât îți este ție cu putință. Pentru că din aceste gânduri, dacă omul cade în păcat, vine la deznădăjduire. Căci precum este corabia pe mare, care este purtată de valurile mării şi de i se va rupe cârma, pătimeşte şi se necăjeşte, dar tot înoată, tot aşa şi lemnul cârmei de se va rupe, tot mai are oarecare

nădejde, fiind corabia întreagă, iar dacă se va sparge corabia şi începe a se cufunda, nu mai este nădejde de mântuire. Aşa şi călugărul, de se supără de alte patimi, nădăjduieşte că le va. birui prin pocăință. Iar de cade în spurcata curvie, îndată urmează şi deznădăjduirea.

*

17) Întrebat-a un frate pe un bătrân, zicând:

– Ce voi face, părinte, că mă supără spurcatele gânduri ale desfânării?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Aceasta fă, fiule, de socoteşti că vor fi de vreun folos acele gânduri, primeşte-le şi te supune şi urmează lor! Iar de socoteşti că nu vor fi de folos, dacă vin la tine, nu le primi, ci îndată leapădă-le, goneşte-le şi le depărtează de la tine!

*

18) Spuneau părinții despre un bătrân, care mergând pe un drum, a văzut urme de femeie pe nisip, pe lângă drum. Iar el mergând, tot astupa cu piciorul acele urme, zicând:

– Nu cumva să le vadă vreun frate neputincios şi din vederea acestora să înceapă a-l supăra pe el gândurile şi războiul desfrânării.

*

19) Spuneau părinții despre un bătrân înduhovnicit, că mergând la o mănăstire, a văzut acolo un copil învățând carte şi n-a vrut să şadă câtuşi de puțin acolo, ci îndată a ieşit din acea mănăstire, deşi îl rugau părinții să petreacă cu dânşii. Atunci, frații care erau cu dânsul, l-au întrebat:

– De ce, avvo, dacă l-ai văzut pe acel copil, nu ai vrut să mai zăboveşti câtuşi de puțin în acea mănăstire? Au doară, avvo şi tu te temi?

Răspuns-a lor bătrânul:

– Eu nu mă tem, fiilor, dar pentru ce să primesc fără de nici o nevoie războiul pe care îl urăşte sufletul meu?

*

20) Spuneau părinții că închipuindu-se diavolul în chipul unui bătrân virtuos, a mers la o mănăstire şi bătând în poarta mănăstirii, a ieşit un copil înaintea lui ca să-l întrebe; iar diavolul văzându-l pe copil, i-a zis:

– Dacă trăieşti tu aici, eu nu am ce face, că toată treaba mea o vei face tu şi tu le vei sluji fraților în locul meu.

*

21) Ziceau părinții că pe copiii care vin în mănăstiri şi în sihăstrii nu-i aduce Dumnezeu, ci diavolul, ca să smintească şi să răzvrătească pe cei ce vor vrea să petreacă cu linişte în curata şi cinstita viață călugărească.

*

22) Un frate oarecare trăia în pustie şi îl supăra foarte pe el dracul desfrânării. Iar el văzându-se întru atâta supărare de atâta foc şi poftă spurcată şi găsind un bârlog de urs, a intrat acolo şi a şezut şase zile, nemâncând nimic. Când a venit ursul, văzându-l fratele, s-a temut şi s-a spăimântat foarte şi a strigat, zicând:

– Doamne, de ştii Tu că voi cădea în păcatul necurăției ca să-mi spurc trupul meu, mai bine voiesc să fiu mâncat de această fiară! Iar de ştii că nu voi cădea în păcatul necurăției, izbăveşte-mă de fiara aceasta!

Şi îndată a auzit glas grăind:

– Eliberați-l şi-l lăsați aşa!

Imediat a simțit că s-a luat de la dânsul acel război şi supărarea. Şi venind ursul, a şezut lângă el şi nu i-a făcut nimic. Iar el ieşind, a mers cu pace la chilia sa.

*

23) Un frate oarecare fiind supărat de pofta desfrânării, a mers la un bătrân şi şi-a mărturisit neputința şi supărarea sa. Apoi l-a poftit, să-L roage pe Dumnezeu pentru dânsul, să-l izbăvească din acea supărare. Bătrânului, făcându-i-se milă de acel frate, s-a rugat lui Dumnezeu cu osârdie timp de şapte zile. În a opta zi, iarăşi a venit fratele

după cum i-a fost lui porunca şi l-a întrebat pe el bătrânul, zicând:

– Cum îți mai este, fiule?

Zis-a lui fratele:

– Nicicum, părinte, nu m-am simțit mai uşurat.

Bătrânul, auzind acestea, s-a mirat şi dacă s-a făcut seară şi noapte, iar a început a se ruga pentru fratele. Şi cu osârdie rugându-se el pentru fratele, a venit diavolul şi stând înaintea lui, a zis:

– Crede-mă, bătrâne, că din ziua dintâi când ai început a te ruga lui Dumnezeu pentru acel frate, îndată am fugit şi m-am depărtat de la dânsul. Dar el are dracul lui şi pricina războiului lui sunt gâtlejul şi pântecele, iar eu cu acestea nici o treabă nu am. El însuşi îşi este pricinuitor războiului său, mâncând bine şi dormind fără măsură. De acolo vine războiul de care suferă el.

*

24) Un frate oarecare, ce trăia în Enat, în mănăstirea Alexandriei, a căzut în păcatul desfrânării şi după cădere, de multa lui scârbă l-a adus pe el vrăjmaşul la deznădăjduire. El mai venindu-şi în fire şi văzându-se biruit de scârbă şi deznădăjduit, singur, ca un doctor iscusit fiind, a pus gândul său spre buna nădejde, zicând:

– Cred în marea milostivire a lui Dumnezeu, că va face şi cu mine păcătosul şi mă va ierta!

Iar când grăia el întru sine acestea, diavolii i-au zis:

– Cum ştii tu că îşi va face milă cu tine?

Şi le răspundea lor, aşa:

– Dar voi cine sunteți şi ce grijă aveți, de îşi va face Dumnezeu milă cu mine ori de nu îşi va face? Că voi sunteți fiii întunericului, ai gheenei şi ai pieirii veşnice, iar Dumnezeu este bun şi milostiv. Voi ce treabă aveți?

Acestea grăindu-le lor fratele, au fugit dracii ruşinați de la dânsul, neputând să-i mai facă nimic. Iar fratele, cu nădejdea şi cu ajutorul lui Dumnezeu, s-a pocăit şi s-a mântuit.

*

25) Zis-a un bătrân:

– Precum amărăciunea pelinului sminteşte şi strică dulcețile mierii, aşa şi păcatul trupesc sminteşte şi lipseşte pe om de Împărăția Cerului, şi-l dă pe el gheenei. Iar tu, smeritule călugăr, fugi, fereşte-te şi te depărtează de spurcatul păcat trupesc, ca să nu fii lipsit de Împărăția cerurilor!

*

26) Întrebat-a un frate pe un bătrân oarecare zicând:

– Spune-mi mie, părinte, ce voi face ca să mă mântuiesc?

Zis-a lui bătrânul:

– Păzeşte, fiule, ce îți voi zice şi te vei mântui, întâi, sileşte-te de învață psalmi şi rugăciuni sufleteşti către Dumnezeu, pentru că acelea te vor păzi de robia vrăjmaşului şi să nu-ți laşi pravila ta ca să nu cazi în mâinile vrăjmaşilor tăi. Iubeşte toată pătimirea rea şi scârba întru răbdare şi se vor smeri întru tine patimile tale. Ia aminte foarte, ca întru nimic să nu te socoteşti pe tine că eşti ceva, căci din aceasta îți va veni umilință şi plângere pentru păcatele tale. Păzeşte-te şi-ți fereşte limba de minciună, căci ea goneşte frica lui Dumnezeu de la om! Mărturiseşte-ți toate faptele tale, toate cugetele şi gândurile tale duhovnicescului tău părinte şi ajutorul lui Dumnezeu te va acoperi! Străduieşte-te cu toată osârdia ta spre lucrul mâinilor tale, prin care se va sălăşlui întru tine frica lui Dumnezeu. Păzeşte-te de vorba multă cu femeile, mai vârtos cu cele tinere! Să nu ai multă iubire cu cei tineri, nici să dormi într-un aşternut cu dânşii! Păzeşte-ți ochii când ți se întâmplă să te dezbraci, ca să nu-ți vezi goliciunea trupului! Că şi din vederea goliciunii trupului se ridică război necurat asupra călugărului. De ți se va întâmpla să stai la vreo masă cu oameni cinstiți şi te vor sili să bei vin, pentru cinstea şi dragostea lor primeşte până la trei pahare, iar mai mult să nu îndrăzneşti! De vei vedea că te silesc să bei mai mult, atunci mai bine scoală-te şi fugi de la masa lor decât să calci porunca sfinților părinți. De la

locul în care ţi se întâmplă ţie adeseori poticnirea şi căderea în spurcatul păcat şi îl mânii pe Dumnezeu, fugi şi te depărtează, pentru că în acel loc nu vei putea să te pocăieşti! Aceste porunci, fiule, de le vei păzi, cred lui Dumnezeu că te vei mântui.

*

27) Zis-a un bătrân:

– Sarea este din apă şi când se apropie de apă, se topeşte şi piere! Aşa şi călugărul, din femeie este născut şi de se va apropia de ea, se va topi şi va pieri.

*

28) Ne spunea nouă un frate oarecare o întâmplare a lui, zicând:

– Odată, mi s-a întâmplat mie tulburarea gândurilor şi foarte mare poftă de femeie, încât nu ştiam ce să fac de supărarea aceea şi cu nălucirile de noapte. Şi eram aproape cu gândul să las pustia şi să mă întorc în lume. Aşa tulburat fiind, mi-a venit un gând: să merg în adâncul pustiului, să-i cercetez pe părinţii care se află acolo. Şi îndată am ieşit şi am plecat umblând douăzeci de zile în pustie, şi cercetând pe părinţii care au îmbătrânit acolo cu pustnicească viaţă, între ei am găsit mai mare în iscusinţă, în înţelegere şi pustnicească viaţă pe Sfântul părintele Pamvo. Lui am îndrăznit a-i spune toate gândurile mele. Iar bătrânul mi-a zis:

– Fiule, nu te mira de acest lucru, că aceasta nu doar din slăbiciune o pătimeşti, ci din nevoinţa şi silinţa ta. Că la această patimă mai vârtos se cade călugărului a părăsi grijile cele multe din afară, din lume şi vorba multă cu oamenii. De vreme ce războiul desfrânării este în trei chipuri: întâi se ridică asupra călugărului, când este trupul lui sănătos; al doilea, din gândirea faptelor celor mai dinainte şi al treilea, din zavistia diavolească şi dintr-alte pricini. Căci iată, fiule, mă vezi că sunt bătrân şi sunt şaptezeci de ani de când trăiesc aici, în această chilie, îngrijindu-mă de mântuirea

mea şi la bătrânețe şi la vârstă ca aceasta am ispită şi supărare. Şi să crezi, fiule, că doisprezece ani neîncetat, ziua şi noaptea, m-a supărat dracul desfrânării, ziua cu gânduri spurcate, iar noaptea cu arătări şi cu năluciri necuvioase, aşa încât socoteam în gândul meu, că s-a depărtat Dumnezeu de mine şi pentru aceasta sunt biruit de patimi, însă eu mai bucuros doream să mor decât să-mi spurc trupul. Aşa am mers în pustie, ca să mă dau mâncare fiarelor şi aflând vizuină de urs, am intrat într-însa şi m-am aruncat jos la pământ, ca venind ursul să mă mănânce. Şi făcându-se seară, au venit urşii şi m-au mirosit de la picioare până la cap şi socoteam că mă vor mânca, însă ei după ce m-au mirosit peste tot trupul, m-au lăsat şi ieşind afară din vizuină, s-au dus nefăcându-mi nimic rău. Atunci am cunoscut că m-a miluit Dumnezeu şi ieşind de acolo am mers la chilia mea şi nu după multă vreme iar a început să mă supere dracul curviei, încât de atâta supărare şi scârbă începuse a-mi veni gânduri de hulă împotriva lui Dumnezeu. Iar vrăjmaşul văzându-mă pe mine aşa de tulburat, s-a prefăcut în chipul unei fete arabe pe care o văzusem odată în vremea secerişului strângând spice pe urma secerătorilor şi care venind la mine, a şezut în brațele mele. Iar mie aşa mi s-a întunecat mintea, încât mi se părea că săvârşesc păcatul trupesc. Dar scârbindu-mă foarte, cu mare mânie am lovit-o cu palma peste obraz şi îndată s-a făcut nevăzută, însă din lovitura aceea, doi ani n-am putut duce mâna la gură, de mare şi spurcată putoare nesuferită. De aceea, de mare scârbă şi împuținare a sufletului îmi venea deznădăjduire. Şi de multă supărare, iar am mers în pustie, unde umblând aşa supărat, am găsit un pui de aspidă şi prinzându-l l-am luat şi l-am pus pe trupul meu cel de taină şi-l frecam cu capul de trupul meu, că doar mă va muşca să mor, însă nicidecum n-a vrut să mă muşte. Atunci am auzit glas de sus grăind şi zicându-mi:

– Pamvo, întoarce-te şi mergi la chilia ta şi nu te mai scârbi de acestea. Căci pentru aceasta te-am lăsat să fii în

aceste ispite, ca să nu te înalți cu firea, socotindu-te în gândul tău că eşti mare, nici să socoteşti că vei putea face ceva fără ajutorul lui Dumnezeu. De acum, să-ți cunoşti neputința şi să nu te nădăjduieşti în faptele şi în bunătățile tale, ci în mila şi ajutorul lui Dumnezeu.

– Aşa m-am întors şi am venit la chilia mea şi de atunci nu m-a mai supărat acel război, ci cu ajutorul lui Dumnezeu sunt în pace şi mi-am dat în seama lui Dumnezeu toată grija mea.

*

29) Un frate oarecare petrecând multe ispite de la neprietenul, cădea totdeauna în desfrânare şi petrecea nevoindu-se a nu-şi lăsa chipul călugăresc, ci făcea câte puțină slujbă şi se ruga lui Dumnezeu cu suspinuri, zicând:

– Doamne, ori de voiesc, ori de nu voiesc, mântuieşte-mă!

Şi zicea acestea în toate zilele şi de cădea în curvie şi de nu cădea. Odată, a căzut în obiceiul păcatului noaptea şi s-a sculat şi îndată a început a cânta un canon. Iar dracul se mira de nădejdea lui şi de nemâhnirea lui şi i s-a arătat în vederea ochilor şi i-a zis, când cânta:

– Cum nu te ruşinezi cu totul a sta înaintea lui Dumnezeu, sau a pomeni numele Lui?

I-a zis fratele:

– Ştii că chilia aceasta este nicovală, odată vei lovi cu ciocanul şi odată vei lua, iar eu voi răbda luptându-mă cu tine până la moarte, ori unde te voi ajunge în ziua de apoi şi cu jurământ îți fac ție încredințare, că aşa să-mi ajute Cel ce a venit să mântuiască pe păcătoşi, că nu voi înceta pârându-te pe tine lui Dumnezeu, până ce vei înceta a te lupta cu mine şi voi vedea cine va birui, tu sau Dumnezeu.

Dacă a auzit dracul acestea, a zis către dânsul:

– Într-adevăr, de acum nu mă voi mai lupta cu tine, ca să nu-ți agonisesc ție cunună, luptându-mă pentru răbdarea ta; şi s-a dus dracul.

*

30) Un călugăr oarecare din mănăstirea părintelui Severian, a fost trimis la ascultare de părintele lui în părțile Eleteropolului[2]. Acolo a venit la un oarecare bărbat iubitor de Hristos şi avea acel om numai o fată, iar mama fetei murise mai înainte de vreme. Şi a făcut acel călugăr, în casa acelui om, câteva zile, iar cel ce pururea urăşte binele creştinesc, diavolul, băga fratelui gânduri viclene şi-i da război de desfrânare spre fată şi cerca vreme îndemânatică să strice fecioara. Diavolul care dădea război, a aflat şi vremea cea îndemânatică. Căci tatăl său se dusese la Ascalon pentru o treabă. Iar dacă a văzut fratele că nu este nimeni în casa lor, decât el şi fata, a mers la dânsa vrând să o apuce cu sila, dar ea dacă l-a văzut pe dânsul tulburat şi întru tot aprins de poftă, i-a grăit:

– Nimic să nu te tulbure, nici să-mi faci mie ceva necuvios, căci tatăl meu nici astăzi, nici mâine nu va veni. Ci întâi mă ascultă pe mine ce-ți voi grăi şi ştie Dumnezeu că şi eu cu osârdie voi face ceea ce pofteşti.

După aceea cu smerenie a grăit către dânsul:

– Într-adevăr, părinte şi frate, câți ani sunt de când eşti în mănăstirea ta?

Iar el a răspuns:

– Şaptesprezece.

Şi i-a zis lui:

– Dar ai ştiință ce este femeia?

– Nu, i-a răspuns, fratele.

Grăit-a fata:

– Dar voieşti să-ți pierzi osteneala de atâția ani într-un ceas? Şi câte lacrimi ai vărsat, ca să-ți pui trupul tău curat înaintea lui Hristos, iar acum pentru puțină dulceață voieşti să fii lipsit de acea osteneală multă? Ascultă: de vrei să păcătuieşti cu mine, ai unde mă duce să mă ții şi să mă hrăneşti?

---

[2] Aceasta şi cea după aceasta sunt din Limonar.

Şi a grăit fratele:

– Nu!

Atunci a răspuns fata iarăşi:

– Într-adevăr, nu te mint, că de mă vei silui, o să fii vinovat de multe răutăți.

A grăit ei călugărul:

– Pentru ce?

Răspuns-a ea:

– Întâi, o să-ți pierzi sufletul; al doilea, o să dai seamă şi pentru sufletul meu. Şi aceasta să o mai ştii, sfinte părinte, căci cu jurământ îți spun, şi aşa să-mi ajute Cel Ce a venit să mântuiască pe cei păcătoşi, că de mă vei silui, singură, cu o funie mă voi spânzura şi te vei afla că ai făcut şi ucidere, şi la judecata lui Hristos vei fi judecat ca un ucigaş de suflete. Ci te rog, părinte, mai înainte să fii tu vinovat de atâtea răutăți, du-te cu pace la mănăstirea ta şi apoi roagă-te mult în rugăciunile tale şi pentru mine.

Iar fratele, venindu-şi întru sine, s-a umilit şi îndată a ieşit din casa ei şi s-a dus la mănăstire, la părintele lui, a făcut metanie şi i-a spus toate. Şi s-a rugat părintelui, ca de acum să nu-l mai scoată din mănăstire afară. Aşa a făcut în mănăstire trei luni şi s-a dus către Domnul.

*

31) Spusu-ne-a nouă Părintele Teodor, că a fost în muntele Eleonului un sihastru foarte nevoitor şi-l bântuia pe dânsul foarte mult dracul desfrânării. Iar odată, tare supărându-l, a început bătrânul a sta împotriva dracului şi i-a grăit:

– Până când mă vei supăra aşa? De acum depărtează-te de la mine, că ai îmbătrânit cu mine.

Şi i s-a arătat lui dracul şi i-a zis la arătare:

– Jură-te mie, călugăre, că nu vei spune nimănui ce-ți voi zice şi de acum nu te voi mai bântui.

Şi s-a jurat bătrânul grăind:

– Mă jur pe Cel Ce locuieşte în cer, că nu voi spune nimănui din ce-mi vei zice.

Atunci i-a grăit dracul:

– Nu te mai închina acelui chip şi nu te voi mai bântui.

Bătrânul avea zugrăvit chipul Stăpânei noastre, Prea Cinstitei Născătoarei de Dumnezeu, ținând în mâini pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Şi a grăit bătrânul către drac:

– Lasă-mă să mă mai gândesc.

Iar a doua zi a spus părintelui Teodor, care ne-a spus nouă aceasta, că el locuia atunci la o anume mănăstire.

Iar bătrânul i-a zis:

– Adevărat, frate, batjocorit eşti, că te-ai jurat dar bine ai făcut că ai spus, iar mai de folos îți este într-această parte să nu laşi nici o întinare să rămână, decât să nu te închini chipului Domnului nostru Iisus Hristos cu Maica Lui.

Şi l-a învățat şi l-a întărit cu mai multe cuvinte şi s-a dus la locul lui. Şi iar i s-a arătat lui dracul şi a grăit:

– Ce poate fi aceasta, călugăre, oare nu te-ai jurat că nu vei spune nimănui? Cum ai spus toate câte am vorbit către tine? Îți grăiesc ție, călugăre, ca un călcător de jurământ o să fii judecat în ziua judecății.

Şi i-a răspuns lui bătrânul:

– Ce m-am jurat, m-am jurat şi că sunt călcător de jurământ încă ştiu, dar Stăpânului meu sunt călcător de jurământ, iar pe tine nu te voi asculta, că de la tine este sfatul cel rău şi călcarea de jurământ ca un vinovat ce eşti acestora. Iar în ziua judecății, Domnul va căuta.

*

32) Era un bătrân oarecare şi avea un ucenic, care era luptat de dracul curviei, şi-l îndemna bătrânul, zicând:

– Rabdă, fiule, de vreme ce este război drăcesc.

El însă i-a răspuns:

– De acum nu mai pot răbda, avvo, de nu voi merge să fac fapta.

Şi s-a făcut bătrânul că şi el are luptă şi i-a zis:

– Şi eu am război, să mergem dimpreună şi să facem fapta aceasta şi să ne întoarcem la chilia noastră.

Deci, avea bătrânul un galben şi luându-l îl ducea cu sine. Dacă au ajuns la locul ştiut, grăi bătrânul către ucenicul său:

– Stai afară să intru eu mai întâi, iar tu mai pe urmă.

Şi intrând bătrânul, a dat galbenul desfrânatei şi o ruga să nu-l spurce pe ucenicul lui. Şi a dat femeia cuvânt bătrânului că nu-l va spurca pe fratele. Şi ieşind bătrânul, a zis fratelui:

– Intră!

Deci, intrând el, i-a zis femeia:

– Mai aşteaptă, frățioare, că deşi sunt păcătoasă, însă am lege şi ni se cade nouă a o împlini mai întâi.

Deci, i-a poruncit lui să stea deoparte şi să facă cincizeci de metanii şi ea în altă parte la fel. Dacă au făcut douăzeci, sau treizeci de metanii, s-a umilit fratele şi i-a zis:

– Cum, rugându-mă lui Dumnezeu, voi să fac această faptă pângărită?

Şi îndată a ieşit nespurcându-se. Şi văzând Dumnezeu osteneala bătrânului, a ridicat războiul de la fratele şi s-a întors la chilia lui slăvindu-L pe Dumnezeu.

*

33) Era un episcop oarecare şi i s-a întâmplat o boală cumplită, încât nu mai trăgea nimeni nădejde de viață. Deci era acolo o mănăstire de femei şi înştiințându-se stareța că nu mai trag nădejde de episcopul lor, luând cu ea două bătrâne surori a mers să-l cerceteze. Şi dacă a vorbit cu dânsa episcopul, una din ucenicele ei stând la picioarele episcopului, s-a atins de piciorul lui, vrând a pricepe cum îi este. Acestuia din pipăit i-a venit război şi a rugat pe bătrână, zicându-i:

– De vreme ce nu am pe cineva din cei doctori să-mi slujească, lasă pe sora ta să-mi slujească.

Iar ea negândind ceva rău, a lăsat-o. Deci luând putere de la diavolul, i-a zis ei:

– Fă-mi puțină fiertură să mănânc şi i-a făcut precum i-a zis.

Apoi, mâncând el, s-a şi culcat cu ea şi a făcut păcatul; iar ea luând în pântece, au apucat-o clericii, zicându-i:

– Spune-ne nouă, cine te-a făcut aşa?

Iar ea nu voia să spună. Episcopul le-a zis:

– Lăsați-o, că eu am făcut acest păcat.

Şi ridicându-se din boală, a intrat în biserică, a pus omoforul său pe prestol şi ieşind a luat un toiag în mână şi a plecat la mănăstire, unde nu-l ştia nimeni. Stareţul mănăstirii aceleia avea darul mai înainte vederii şi a cunoscut că va să vină episcopul la mănăstire şi a poruncit portarului, zicând:

– Păzeşte, frate, că episcopul va să vină astăzi aici.

Portarul socotea că pe apă va veni şi n-a înştiințat pricina. Egumenul, însă înştiințându-se, a ieşit în întâmpinarea lui şi sărutându-l, i-a zis:

– Bine ai venit, stăpâne!

Iar el se mira foarte că a fost cunoscut şi dorea să fugă la o altă mănăstire, însă egumenul i-a zis:

– Oriunde vei merge, cu tine merg şi rugându-l mult, l-a băgat în mănăstire.

Acolo, episcopul pocăindu-se cu pocăința cea adevărată a şi răposat cu pace, încât şi semne s-au făcut la ieşirea sufletului lui.

*

34) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce voi face, părinte, că pântecele meu mă supără şi nu pot să-l opresc? De aceea zburdă trupul meu. Zisa lui bătrânul:

– De nu vei pune întru el frică şi post, nu vei îndrepta paşii tăi pe cărarea lui Dumnezeu.

Şi i-a adus această pildă, grăind:

– Un om avea un măgar şi dacă îl încăleca, îl da în lături din drum şi îl purta încoace şi încolo. Şi luând omul un toiag, îl bătea şi-i zicea măgarul: nu mă bate, că de acum mă voi îndrepta pe cale. Şi dacă au mers puțin, a descălecat

de pe el şi a pus toiagul pe dânsul şi nu ştia măgarul că este toiagul deasupra lui. Şi dacă l-a văzut pe stăpân nepurtând toiag, nu l-a băgat în seamă şi a început a se abate încoace şi încolo prin țarină. Atunci stăpânul lui a alergat şi luând toiagul l-a bătut până ce s-au îndreptat picioarele a merge drept. Aşa se cade a face pentru trup şi pentru pântece.

*

35) Pogorâtu-s-a odată o corabie în lațurile Diochiei şi s-a lipit de marginea muntelui unde erau călugări. Şi o femeie ieşind din corabie şedea pe un dâmb. Venind după aceea un frate şi văzând-o, s-a întors la bătrânul grăind:

– Iată o femeie stă lângă apă, lucru care n-a fost niciodată aici.

Iar bătrânul, dacă a auzit, luând un toiag a ieşit şi alergând striga:

– Ajutați, fraților, că au venit aici tâlharii!

Şi văzându-l toți, alergau cu bețe asupra corăbiei şi dacă au văzut corăbierii pornirea lor, au priceput şi luând femeia de pe deal şi trăgând funiile, au îndreptat corabia să meargă în larg.

*

36) Un bătrân oarecare avea pe lângă dânsul doisprezece ucenici. Deci, s-a întâmplat, din ispita diavolului, ca unul dintr-înşii să meargă în sat şi să cadă cu o femeie în păcat şi totdeauna pleca după utrenie în sat şi venea doar dimineața, încă fiind întuneric. Apoi, a aflat bătrânul şi frații fapta şi pentru ca să-l acopere, nu-l vădeau. Iar frații de multe ori au strigat asupra egumenului, zicând:

– Cum îl laşi pe el aşa şi nimic nu-i zici?

Odată însă a mers bătrânul la fratele, încă de dimineață fiind şi l-a aflat numai ce venise din sat. Şi se întâmplase de schimbase în grabă mantia sa şi o lăsase pe aceea şi luase haina femeii. Deci, i-a zis lui bătrânul:

– Unde ai fost frate?

Iar el a mințit, zicând:

– Până în cutare loc am fost pentru o trebuință.

Şi i-a zis bătrânul:

– A cui este haina aceasta?

Şi dacă a văzut fratele că este a femeii, s-a aruncat la picioarele bătrânului, zicând:

– Iartă-mă, stăpâne, că nu voi mai face aceasta de acum înainte!

Bătrânul l-a iertat şi l-a mângâiat, zicându-i:

– Păzeşte-te de acum înainte, fiule, că ce câştigi, sau ce folos ai din acea spurcăciune, decât numai aici, de la oameni, ocară şi ruşine, iar în veacul ce va să fie, focul nestins şi viermii cei neadormiți şi fără de sfârşit. Nu mai face, fiule, nu mai face, mă rog ca să nu te mai tăvăleşti cu această faptă urâtă.

Şi cu iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi cu îndelunga răbdare a bătrânului, s-a întors fratele cel cu totul spurcat şi s-a făcut monah iscusit şi toți frații dimpreună au mulțumit lui Dumnezeu pentru îndreptarea lui. Şi au zis bătrânului:

– Rugămu-te, părinte, spune-ne nouă, pentru ce ai răbdat atâta fratelui?

Iar el le-a zis:

– Îl vedeam pe diavolul de o mână ținându-l şi trăgându-l în lume, iar eu îl țineam cu îndelungă răbdarea mea de cealaltă mână, ca nu cumva dojenindu-l să meargă în lume. Iar când a vrut Dumnezeu să mântuiască făptura sa, l-am apucat şi de cealaltă mână şi l-am văzut cu totul mântuit. Deci, bună este răbdarea împreună cu rugăciunea, când se va întâmpla fratelui nostru ispitire, că doar fiind cumva îmbunat Dumnezeu, se va îndura şi va mântui pe cel ce a greşit. Că dojana şi înfruntarea cea fără de vreme, nu face niciun bine.

*

37) Un frate călătorea împreună cu mama sa, bătrână fiind. Ajungând ei la un râu, nu putea bătrâna să treacă.

Deci, luând fiul ei haina sa, şi-a învelit mâinile şi aşa luând-o, a trecut de cealaltă parte. Apoi i-a zis lui mama:

– Fiule, pentru ce ai înfăşurat mâinile tale?

Iar el a zis:

– Pentru că trupul femeii foc este şi din aceasta vine amintirea altor femei şi de aceea am făcut aşa, să nu mă ating de trupul tău gol.

*

38) Un sihastru oarecare din părțile Egiptului, şedea singur într-o chilie în pustie şi era vestit. Dar din lucrarea diavolului, o femeie neruşinată auzind despre dânsul, zicea celor tineri:

– Ce îmi veți da, să-l surp pe sihastrul acesta?

Iar ei s-au tocmit să-i dea orice.

Şi ieşind ea seara, a venit la chilia lui, ca şi cum s-ar fi rătăcit şi stând la uşă, a bătut. Iar bătrânul ieşind şi văzând-o, s-a tulburat şi a zis:

– Cum ai venit aici?

Ea însă plângând, a răspuns:

– Rătăcindu-mă, am venit aici, ci fă milă cu mine şi nu mă lăsa să mă mănânce fiarele.

Deci făcându-i-se lui milă, a băgat-o înăuntru. Apoi noaptea, a început diavolul să-i semene gândurile desfrânării. Iar el cunoscând războiul vrăjmaşului, a zis întru sine:

– Meşteşugurile vrăjmaşului întuneric sunt, iar Fiul lui Dumnezeu lumină este.

Şi sculându-se, a aprins lihnariul (candela) şi fiindcă flacăra poftei încă creştea într-însul şi cumplit îl aprinsese pe bărbat, a zis iarăşi întru sine:

– Cei ce fac acestea merg în chinuri. Deci, de aici te cearcă de poți suferi focul cel veşnic.

Şi punându-şi degetul său în focul lihnariului, nu l-a luat până ce nu a ars cu totul. Căci pentru mulțimea înfocării trupului arzând, el de foc nu simțea atât. Deci, după ce a ars cel dintâi, l-a pus pe cel de-al doilea, după aceea pe

cel de-al treilea; şi aşa făcând până dimineață, toate degetele mâinilor lui le-a ars. Iar ticăloasa aceea văzând ce a făcut bătrânul, de frică a încremenit şi cu totul a amorțit. Tinerii ce se tocmiseră cu ea, făcându-se dimineață, au venit la sihastru şi l-au întrebat, zicând:

– Venit-a aseară aici o femeie?

Şi le-a răspuns lor:

– A venit şi doarme înăuntru.

Iar ei intrând au aflat-o moartă. Apoi i-au zis lui:

– Avvo, a murit.

Atunci bătrânul descoperindu-şi mâinile sale, le-a arătat lor, zicând:

– Iată ce mi-a făcut fiica diavolului, mi-a prăpădit degetele!

Şi povestindu-le lor cele despre sine, a zis:

– Scris este, nu răsplăti rău pentru rău, ci să ne rugăm să învieze.

Şi făcând el rugăciune, a sculat-o şi a slobozit-o. Iar ea ducându-se, s-a înțelepțit de aici înainte.

*

39) Un sihastru oarecare era feciorelnic şi nu ştia nicidecum de femeie şi ce este desfrânarea şi zicea că mădularul acesta îl are omul pentru a deşerta udul, precum este la buriu canaua spre a deşerta apa dintr-însul. Şi căutând el cu ochii săi a văzut pe draci ca pe nişte arapi împrejurul lui, pornindu-i patima. Deci, se aprindea şi poftea, dar din neştiință nu ştia ce pofteşte, într-una din zile i-a arătat lui diavolul un bărbat făcând păcatul cu o femeie şi văzând Dumnezeu răutatea cea mare a dracului, l-a acoperit pe frate, povățuindu-l să meargă la un bătrân iscusit, care, învățându-l cum trebuie să se lupte împotriva dracilor, l-a slobozit. Şi întorcându-se fratele, s-a luptat rugându-se lui Dumnezeu şi i-a dat Dumnezeu de a sporit atât de mult, încât de mare dar s-a învrednicit. Căci cunoştea pentru sufletul fiecăruia din frații ce mureau, de se află în bine sau în rău şi unde va să meargă fiecare.

*

40) A zis cineva din părinți, despre gândurile curviei care se nasc în inimă şi nu se săvârşesc cu lucrul:

– Precum cel ce va vedea vie şi va pofti cu toată inima să mănânce struguri, dar temându-se să nu fie prins şi ca un fur să fie omorât nu va intra, ci pe lângă gard trecând, pândeşte în vie şi se uită împrejurul ei şi aceasta făcând, de va fi prins, nu este omorât unul ca acesta, că nici n-a sărit peste gard, nici a gustat, dar bătăi ia, că poftind s-a aflat pândind. Aşa şi cel ce pofteşte, dar nu săvârşeşte păcatul cu lucrul, vrednic este, nu de moarte, ci de bătăi.

*

41) Un frate călătorea împreuna cu altul şi l-au biruit gândurile spre desfrâu şi mergând a vestit părinților, zicând:

– Ce voi face, că nu mi se mângâie inima pentru că m-am aplecat războiului vrăjmaşului? Sunt ca şi cum aş fi făcut păcatul.

Şi i-au zis lui părinții:

– Nu este păcat desăvârşit, căci vrăjmaşul a venit să te ispitească, iar Dumnezeu te-a acoperit.

Fratele auzind aceasta, nu s-a încredințat, fiind biruit de scârbă. Şi i-au povestit lui părinții, zicând:

– Doi frați trimişi fiind din chinovie la un sat, călătoreau împreună. Şi asupra unuia s-a sculat război de la diavolul de cinci ori să păcătuiască. El însă sculându-se, făcea rugăciune şi nu s-a biruit de gânduri, dar s-a supărat tare. Deci, întorcându-se ei către părintele lor, era fața fratelui aceluia tulburată şi întrebându-se care este pricina tulburării, a pus metanie, zicând:

– Roagă-te, părinte, pentru mine, că am căzut în desfrânare, şi i-a povestit cum a fost luptat de gânduri.

Iar bătrânul fiind văzător cu mintea, a văzut pe capul lui cinci cununi şi i-a zis:

– Îndrăzneşte, fiule, că nu te-ai biruit ci mai vârtos ai biruit cu faptul că nu ai săvârşit păcatul. Deci şi tu frate, a

zis bătrânul, îndrăzneşte şi nu te scârbi, că nu ai făcut păcatul, fiindcă mare luptă este când omul având prilej, se înfrânează. Şi mare plată ia pentru aceasta. Căci nu este război mai tare decât acesta şi mai iute. Pentru aceea a-l birui pe acesta este foarte greu şi cu osteneală. Că ce socoteşti despre fericitul Iosif: oare fără osteneală a isprăvit el un lucru ca acesta? Nu, ci cu multă osteneală şi luptă şi ca într-o privelişte era ceea ce se făcea şi Însuşi Dumnezeu şi mulțimile sfinților îngeri priveau de sus spre nevoitorul luptându-se cu diavolul şi cu toată oastea lui cea rea, aprinzând pofta bărbatului şi pe femeie mai mult sălbăticind-o.

Deci, când a biruit nevoitorul, toate oştile îngerilor cu mare glas au dat laudă lui Dumnezeu, zicând:

– A biruit nevoitorul, făcând biruință mare! Bine este, deci, frate, a nu face răul nici cu gândul, iar de eşti ispitit, nevoieşte-te ca să nu fii biruit şi să faci cu lucrul.

*

42) A zis un bătrân:

– Dacă desfrânarea se luptă cu trupul tău, vezi din care pricină s-a pornit războiul asupra ta şi o îndreptează. Sau din desfătare, sau din somn mult, sau din mândrie, sau de te socoteşti pe tine mai bun decât pe altul, sau ai osândit pe cineva când greşea. Fiindcă afară de acestea, nu se luptă omul spre desfrânare.

Pentru multe feluri de năluciri și înșelăciuni diavolești, cu care amăgește și înșală vrăjmașul pe mulți, vrând ca să-i smintească din calea mântuirii, să-i depărteze de Dumnezeu și să le fie în zadar osteneala lor

1) Era un oarecare sihastru iscusit și trăia în pustie cu multă înfrânare, postire și priveghere și alte osteneli pentru mântuirea sa, așa încât se socotea pe sine că a ajuns la măsura părinților celor de demult. Pe acesta a început vrăjmașul diavol a-l amăgi și a-l înșela cu năluciri diavolești. I se arăta lui adesea în chip de înger, ca și cum ar fi de la Dumnezeu trimis pentru pustnicească lui viață cea iscusită, ca să-l povățuiască și să-l învețe cele ce i se cad lui. Și așa, multă vreme arătându-i-se în chipul îngerului luminat, multe lucruri neștiute îi arăta și îi spunea. Iar el nesocotind vicleșugul vrăjmașului, s-a încredințat cum că este îngerul și îi slujește pentru viața sa plăcută lui Dumnezeu. Tatăl acestui sihastru încă era viu și trăia la țară. Și după multă vreme auzind el despre feciorul lui sihastru, unde trăiește și în ce loc în pustie, a dorit să meargă acolo, să-l mai vadă cu ochii mai înainte de moartea sa, fiindcă numai pe acel fecior îl avea și de mulți ani nu-l văzuse. Și așa, luându-și traista și o secure în mână, a plecat și a ajuns în acea pustie. Apropiindu-se de acel loc, unde era chilia sihastrului, acel înger al satanei care pururea se arăta sihastrului, i-a grăit lui zicând:

– Păzeşte-te şi ia aminte de tine că diavolul s-a închipuit în chipul tatălui tău şi vine la tine cu o traistă şi cu o secure în mână vrând să te omoare. Deci, ia-ți şi tu degrabă securea în mână şi ieşi înaintea lui şi apropiindu-te de dânsul, apucă înainte şi-l loveşte cu securea şi-l omoară.

Iar el încredințându-se acelui înger şi ascultându-l a ieşit şi văzându-şi tatăl venind cu securea în mână, precum i-a spus, s-a apropiat de el şi lovindu-l cu muchia securii în cap, l-a omorât şi îndată l-a apucat necuratul duh şi l-a muncit până l-a omorât şi pe el.

*

2) Un frate oarecare când a părăsit lumea şi a venit în pustie să se călugărească, având un copilaş, l-a luat cu sine şi venind în pustie s-a călugărit şi îşi ținea şi copilaşul său cu dânsul. Acestui frate adeseori i se arăta diavolul în chilie, în chip de înger luminat şi multe lucruri neştiute îi spunea şi despre cele viitoare ce aveau să fie. I le spunea lui şi se izbândeau şi erau aşa, se împlineau toate cum i le spunea, până s-a încredințat bine, cum că este îngerul lui Dumnezeu trimis la dânsul ca să-l învețe şi să-l povățuiască spre lucrurile şi faptele cele folositoare şi plăcute lui Dumnezeu. Deci, odată a început a-i povesti lui şi a-i spune despre patriarhul Avraam, cum i-a poruncit Dumnezeu să-l junghie pe Isaac, fiul său cel iubit, jertfă bine primită lui Dumnezeu. Despre aceasta auzind Avraam, nimic n-a cârtit, ci îndată l-a luat pe Isaac, fiul său cel iubit şi l-a dus fără nicio milă să-l junghie după poruncă şi pentru acest lucru l-a blagoslovit Dumnezeu pe Avraam şi l-a făcut mare şi slăvit. Deci şi tu fă acum acest lucru bine primit şi foarte iubit lui Dumnezeu, mai vârtos decât toate bunătățile lumii. Ia-ți fiul acesta şi-l du la cutare loc, şi-l înjunghie acolo cu cuțitul şi aşa vei fi blagoslovit de Dumnezeu şi mai mult vei fi slăvit decât Avraam în zilele acestea, însă el nepricepând şi necunoscând vicleşugul vrăjmaşului, a făcut aşa cum i-a zis lui. A luat copilul său şi l-a dus la locul unde i s-a arătat

lui vicleanul vrăjmaş şi scoțând cuțitul l-a ascuțit şi apucând copilul şi vrând să-l pună la pământ, cu fața în sus, să-l junghie, copilul fiind isteț, a cunoscut ce vrea să-i facă şi smucindu-se din mâinile lui, a fugit şi aşa a scăpat.

*

3) Era un sihastru iscusit, ce trăia în pustie şi care se închisese într-o peşteră şi cu multa lui înfrânare, cu postul, cu privegherea întru rugăciuni, cu alte nevoințe, osteneli şi fapte bune, întrecea şi îi covârşea pe alții. Dar nepăzindu-se şi nesocotind înşelăciunea vicleanului diavol, fu batjocorit de vrăjmaşul şi a căzut în cumplită ispită. Căci amăgindu-l pe el vrăjmaşul, îi arăta lui în vis feluri şi feluri de vedenii şi cele ce vedea el în vis se izbândeau aievea, până s-a încrezut deplin visurilor. După ce s-a încrezut deplin visurilor într-o noapte i-a arătat lui diavolul, neamul şi soborul creştinesc cu apostolii şi cu mucenicii, fiind la un loc întunecat, ponegrit şi pedepsit, de tot binele lipsit, plin de toată ruşinea şi necurăția şi erau toți mâhniți şi scârbiți. Iar în dreptul lor era neamul jidovesc, cu Moise şi cu toți proorocii, într-un loc luminat, liniştit, plin de lumină, plin de toată mângâierea, bucuria şi veselia. Şi îl sfătuia înşelătorul, zicând:

– Iată, acum vezi şi neamul vostru creştinesc la ce loc şi în ce chip se află şi neamul jidovesc. Deci, de vei vrea să fii însoțit şi împărtăşit fericirii şi bucuriei neamului jidovesc, te sfătuiesc să mergi şi să primeşti tăierea împrejur, legea şi credința jidovească.

Iar el, după cum am zis, fiind foarte încredințat visurilor, a făcut aşa precum l-a sfătuit vrăjmaşul. Ieşind din peştera lui şi lăsând pustia şi viața pustnicească, a venit în lume, deşi erau şaizeci de ani de când nu ieşise din pustie şi mergând la şcoala şi soborul jidovilor, le-a spus lor cum a văzut în vis neamul creştinesc în loc întunecat şi pedepsit, iar neamul jidovesc la loc luminat, plin de bucurie şi de veselie. Iar jidovii auzind aceasta, s-au bucurat şi l-au îndemnat

să primească legea lor. Iar el cu mare bucurie a primit tăierea împrejur pe trupul său şi toată legea lor şi aşa a pierit. Aceasta i s-a întâmplat lui, pentru că n-a câştigat dreapta socoteală, şi s-a deprins din tinereţile sale numai voii şi sfaturilor gândurilor sale a se supune, iar sfatul cel bun şi folositor al părinților şi al fraților, niciodată nu l-a încercat.

*

4) La un frate oarecare, într-o noapte citindu-şi pravila şi rugându-se lui Dumnezeu, pe la miezul nopţii, după obiceiul său, vicleanul diavol prefăcându-se în chip de înger luminat, a intrat în chilie şi a început a-l ferici, zicând:

– Fericit eşti, robule şi ostaşule cel bun al lui Dumnezeu, că nu te leneveşti să te scoli din somnul tău la rugăciunea şi slujba lui Dumnezeu.

Şi l-a întrebat fratele, zicând:

– Dar cine eşti tu, de ai venit la mine să mă fericeşti şi să mă lauzi aşa?

Răspuns-a acela, zicând:

– Eu sunt îngerul lui Dumnezeu şi am venit la tine să te păzesc şi să te izbăvesc de toate cursele şi înşelăciunile vrăjmaşului, să te povățuiesc spre faptele cele bune şi plăcute lui Dumnezeu.

Zis-a lui fratele:

– De ai fi tu cum zici, îngerul lui Dumnezeu, n-ai veni la mine noaptea, să-mi sminteşti pravila şi rugăciunea, ci ai veni ziua. Deci, eu nu te socotesc a fi îngerul lui Dumnezeu, deşi eşti aşa de strălucitor, ci mi se pare că eşti îngerul întunericului, căci pentru aceea te arăți tu noaptea, nu ziua.

Vicleanul vrăjmaş auzind aceasta, n-a mai putut suferi nici nu a putut să mai zică ceva, decât atât:

– O, călugăr rău, fii blestemat, şi aceasta zicând, s-a făcut nevăzut.

*

5) Unui frate oarecare i s-a arătat diavolul într-o noapte, în chip de înger luminat şi i-a zis lui:

– Eu sunt Gavriil şi sunt trimis la tine să-ți aduc o veste bună.

Iar fratele i-a răspuns:

– Cred că vei fi fost trimis la alții, căci eu sunt păcătos şi nu sunt vrednic să văd înger.

Aceasta zicând el, îndată a pierit vicleanul dinaintea lui s-a făcut nevăzut.

*

6) Spuneau părinții despre un bătrân oarecare, că şezând în chilia lui şi nevoindu-se pentru mântuire îl vedea aievea pe diavol umblând şi-l hulea. Iar diavolul văzându-se pe sine că de multe ori este batjocorit de acest bătrân, i s-a arătat lui, zicând:

– Eu sunt Hristos!

Bătrânul văzându-l, şi-a închis ochii.

Zis-a diavolul:

– Pentru ce îți închizi ochii? Caută de mă vezi, că eu sunt Hristos.

Răspuns-a lui bătrânul:

– Eu nu vreau să-L văd pe Hristos cu ochii mei în lumea aceasta.

Acestea auzind diavolul, s-a făcut nevăzut.

*

7) Ne spunea nouă avva Or, zicând:

– Eu, fiilor, ştiu un om oarecare în pustia aceasta, care zece ani mâncare pământească n-a mâncat. Ci îngerul lui Dumnezeu îi aducea lui odată la trei zile mâncare cerească şi-i da în gură şi aceea îi era în loc de mâncare şi de băutură. Şi ştiu pe un om ca acela, la care a venit un pâlc de diavoli luminați, strălucind în chipul unei cete de îngeri şi o căruță de foc, cu cai de foc şi mulțime de ostaşi înarmați, întocmai cum ar veni un împărat. Venind şi apropiindu-se de dânsul, i-au zis:

– Omule tu ai isprăvit toate faptele cele bune, vino acum şi te închină mie şi te voi lua în căruța aceasta şi te

voi înălța de pe pământ la cer, ca pe Ilie Tesviteanul şi te voi aşeza la un loc împreună cu dânsul.

El auzind acestea, zicea în gândul său:

– Eu în toate zilele şi nopțile mă închin Împăratului şi Dumnezeului meu. Acesta cine este de îmi zice mie să mă închin lui?

Acestea socotindu-le în gândul său, a răspuns aceluia ce-i zicea să i se închine:

– Eu îl am pe Domnul Iisus Hristos, Împăratul şi Dumnezeul şi Mântuitorul meu, Căruia pururea mă închin ziua şi noaptea. Iar ție ți se închină cei ce sunt cu tine.

Acestea auzind diavolul, îndată a pierit şi s-a făcut nevăzut cu căruța cu cai şi cu toate oştile lui. Acestea le spunea bătrânul ca despre altcineva, tăinuindu-şi viața sa. Iar părinții care erau cu dânsul, ne-au spus nouă, că el însuşi era acela, căruia i s-au întâmplat acestea.

*

8) Un frate oarecare şedea cu tăcere liniştită în chilia lui, păzindu-şi pravila şi orânduiala. Vrăjmaşul diavol, vrând să-l amăgească şi să-l înşele, într-o noapte culcându-se fratele în chilia lui, s-a închipuit vicleanul în chip de înger luminat şi mergând la dânsul l-a deşteptat, zicând:

– Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta!

Fratele, deşteptându-se din somn, l-a văzut pe el strălucind luminat, dar îndată s-a făcut nevăzut. Sculându-se fratele, s-a apucat de rugăciune şi de obişnuita lui pravilă, socotind că îngerul lui Dumnezeu este acel ce l-a deşteptat.

Când a fost a doua noapte, dacă s-a culcat fratele şi numai a adormit, iarăşi a venit vicleanul şi l-a deşteptat, zicând:

– Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta!

Şi aşa de multe ori, în multe nopți făcându-i, cum adormea, venea şi îl deştepta.

Odată a mers fratele la un bătrân, care nu era prea departe de dânsul şi i-a spus, zicând:

– Părinte, pe mine, de ceva vreme, în toate nopţile, dacă mă culc şi adorm, îndată vine îngerul şi mă deşteaptă la rugăciune.

Zis-a lui bătrânul:

– Dar în ce chip vine la tine îngerul şi cum te deşteaptă?

Răspuns-a lui fratele:

– După ce mă culc şi adorm, îndată vine la mine îngerul, strălucind luminat şi apropiindu-se mă deşteaptă, zicând: scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta! Iar eu deşteptându-mă şi deschizând ochii îl văd pe dânsul strălucind luminat şi îndată fuge şi se face nevăzut. Aşa îmi face în toate nopţile şi nici cât de puţin nu mă lasă să dorm.

Zis-a lui bătrânul:

– Fiule, acela nu este îngerul care doreşte binele şi mântuirea ta, ci este vicleanul diavol, care vrea şi îţi doreşte pieirea şi vrea să te amăgească până te vei încredinţa lui deplin. Apoi te va înşela şi te va pierde, precum şi pe mulţi alţii i-a pierdut. Deci, tu, fiule, nu-l asculta, ci când va mai veni la tine să te deştepte, zi-i aşa: Eu, când îmi va veni vremea de sculat şi îmi va fi voia să mă scol, mă voi scula şi fără de tine, iar pe tine nu te ascult şi nici nu te voi asculta.

Această învăţătură luând fratele, de la acel bătrân, a mers la chilia sa. Iar dacă a venit noaptea şi s-a culcat fratele să doarmă, vicleanul îndată ce a adormit a şi venit la dânsul şi l-a deşteptat, după cum se obişnuise, zicând:

– Scoală-te, robul lui Dumnezeu, la rugăciunea şi pravila ta!

Iar fratele i-a răspuns, după cum îl învăţase pe el bătrânul:

– Eu, când îmi va veni vremea şi voi vrea să mă scol, mă voi scula fără deşteptarea ta, iar pe tine nu te ascult, nici nu te voi asculta.

Acestea auzind vicleanul, a oftat, zicând:

– O, călugăr nebun şi fără de minte şi blestemat, ai mers la bătrânul cel rău şi mincinos şi te-a înşelat. La acel bătrân a mers ieri un frate, şi l-a rugat foarte, ca să-i facă lui bine, să-l împrumute cu un galben, fiindu-i de mare trebuință, dar n-a vrut să-l împrumute, ci a mințit zicând că nu are şi avea un galben. Deci, din aceasta să ştii şi să cunoşti că acela este un bătrân rău şi mincinos şi te-a înşelat, fiind prost şi fără minte.

Acestea zicând vicleanul, s-a făcut nevăzut. Iar fratele, după ce s-a făcut ziuă, a mers la acel bătrân şi i-a spus, cum i-a zis el vicleanului diavol, precum l-a învățat pe el şi ce i-a răspuns lui vicleanul şi cum i-a spus lui de un frate ce a venit de s-a rugat să-i facă lui bine, să-l împrumute cu un galben şi nu l-a împrumutat zicând că nu are, deşi avea. Deci l-a întrebat pe bătrân:

– Sunt aşa acestea, părinte?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Cu adevărat aşa este, fiule! A venit la mine un frate şi a cerut să-i dau un galben împrumut şi am un galben, însă am zis că nu am, pentru că ştiam că nu îi este de folos acel lucru pentru care cere galbenul, ci mai vârtos de vătămarea sufletului îi era. Pentru aceea am socotit mai bine să spun o minciună şi să-l izbăvesc pe frate de vătămarea sufletească. Astfel nu i-am dat galbenul, zicând că nu am. Ci tu, fiule, păzeşte-te şi cunoaşte-l pe vicleanul vrăjmaş, care umblă să te înşele!

Şi mult fiind învățat şi întărit de bătrânul, a mers la chilia sa.

*

9) Un frate oarecare, Avramie, trăia în pustie şi era foarte îndărătnic, neascultător şi nesupus, umblând numai după voia gândului său şi a părerii sale. Acesta, cu foarte multă dorință poftea Sfânta preoție şi multe năluciri şi vedenii îi arăta lui înşelătorul noaptea în vis pe care el, socotindu-le

cu amănuntul, le credea că sunt adevărate. Şi de vreme ce multe din cele ce vedea în vis, se izbândeau aievea, se încredea foarte mult visurilor sale.

Odată a venit la dânsul diavolul în vis, în chipul lui Hristos şi cu îngerii săi şi i-a zis:

– Văzut-am multa şi marea ta poftă şi dorință, pe care de mult o ai pentru Sfânta preoție. Bun şi ales lucru doreşti, căci în vremurile acestea cu mare nevoie se câştigă preoția şi numai cei ce sunt bogați şi de neam slăvit o pot câştiga. Căci arhiereii s-au făcut acum toți lacomi, mândri, măreți şi iubitori de cinste. Pentru aceea eu însumi am venit la tine, văzându-ți multa şi marea ta dorință, să te hirotonesc şi să te fac preot.

Acestea zicând, au început îngerii a cânta cântare dulce şi veselă: axios, adică vrednic! Şi aşa l-au tuns pe el şi l-au făcut preot şi după ce l-au preoțit, l-au, lăsat şi s-au ridicat cu îngerii înălțându-se la cer.

Aceasta făcându-se, s-a deşteptat fratele din somnul său şi se minuna şi se bucura foarte de acel vis minunat. Aşa a crezut că este preot cu adevărat. Şi mulțumea lui Hristos că l-a făcut preot şi a început a-şi citi pravila cu începere preoțească. După aceea a mers la biserica părinților, ca să liturghisească, fiind ziua duminicii. Şi se adunaseră părinții de prin pustie la biserică. Atunci a venit şi el şi intrând în biserică, a mers drept în altar şi cu mare îndrăzneală a luat sfintele veşminte să se îmbrace, neîntrebând pe nimeni. Dar preoții bisericii care erau în altar, văzându-l că ia sfintele veşminte preoțeşti, l-au întrebat, zicând:

– Ce vrei să faci? Pentru ce iei veşmintele?

El le-a răspuns:

– Eu vreau să mă îmbrac, să liturghisesc astăzi.

Zis-au lui:

– Dar cum vrei să faci tu aceasta, nefiind preot şi cum îndrăzneşti de intri în sfântul altar, unde numai preoții şi slujitorii lor intră? Şi cum îndrăzneşti de iei veşmintele

preoțești, de care nu ți se cade ție nici să te atingi? Au doară ai înnebunit?

Răspuns-a lor, zicând:

– Nu! Nu am înnebunit, ci şi eu sunt preot ca şi voi.

Iar ei ştiind că nu este preot, l-au scos afară din Sfântul altar. Atunci a început a se gâlcevi şi a striga în gura mare, zicând:

– Pentru ce să mă scoată pe mine afară din altar, că şi eu sunt preot şi m-a preoțit Însuşi Domnul Hristos cu Sfinții îngeri.

Iar părinții văzând şi auzind acestea de la dânsul, l-au cunoscut că este amăgit şi înşelat de vrăjmaşul diavol. Atunci au cunoscut părinții că pentru îndărătnicia, neplecarea şi nesupunerea lui, i s-a întâmplat aceasta. Şi au poruncit părinții de i-au pus fiare mari în picioare şi l-au trimis la o mănăstire afară din pustie şi au poruncit să fie acolo în pază şi să-l smerească cu ascultări grele, fără de odihnă, până ce se va smeri şi îşi va cunoaşte neputința şi înşelăciunea sa. Şi aşa i-au făcut, până ce a venit el întru cunoştință şi a cunoscut înşelăciunea şi smerindu-se, s-a pocăit.

*

10) Spunea cineva despre un călugăr că se ruga lui Dumnezeu să-l învrednicească să fie ca Isaac patriarhul. Şi după multă rugăminte a lui i-a venit un glas de la Dumnezeu, grăind lui:

– Nu vei putea să fii ca Isaac patriarhul.

Şi a zis călugărul:

– De nu voi putea să fiu ca Isaac, măcar să fiu ca Iov.

Glasul iar a grăit către dânsul:

– De vei birui pe diavolul ca şi el, vei putea să fii ca el.

Şi s-a făgăduit călugărul aşa şi a auzit glas:

– Mergi în chilia ta şi te trezeşte!

Iar după câteva zile, i s-a arătat diavolul în chipul unui voinic oarecare şi a venit la călugăr, zicând:

– Părinte, rogu-mă Sfinției tale, fie-ți milă de mine, că sunt un voinic gonit de împăratul şi ia acestea de la mine,

adică două sute de lire de aur, o fată şi un fecior, şi-i păzeşte la tine într-un loc ascuns, că eu mă voi duce într-altă țară.

Şi călugărul neştiind vânarea diavolului, a zis:

– Fătul meu, nu voi putea să-i iau eu, că sunt un om slab şi nu voi putea să-i păzesc.

Şi-l îndemna vicleanul voinic pe călugăr şi iar i-a zis călugărul:

– Mergi, fătul meu, la acea piatră de le ascunde!

Iar mai pe urmă l-a ascultat călugărul şi a luat aurul, copilul şi fata, batjocorit fiind de dracul. Iar după puține zile a ridicat război călugărului spre fată şi a stricat-o şi s-a căit de lucrul ce făcuse şi a ucis-o. După aceea i-a zis lui gândul:

– Ucide-l şi pe fecior, să nu ți se vădească lucrul.

Aşa l-a ucis şi pe fecior şi i-a zis lui gândul iarăşi:

– Ia aurul ce ți-a dat şi fugi în altă țară pentru gâlceava celui ce ți-a dat aurul.

Şi sculându-se de acolo, s-a dus într-alt loc şi a început din aur a zidi biserică. Şi sfârşind el lucrul, iată a venit diavolul în chip de voinic şi a început a striga şi a grăi acolo:

– Nevoie mare, ajutați-mi! Acest călugăr din aurul ce i-am dat eu a ridicat biserica aceasta.

Şi s-a sculat norodul acelui loc şi cu toată ocara l-a gonit pe acel viclean voinic. Dar el lăudându-se, a mers de acolo grăind că altele va face călugărului, care nu i-a trecut prin minte vreodată şi aşa lăudându-se s-a dus. Iar călugărul nu se odihnea nici noaptea, nici ziua, luptându-se cu cugetele, până ce l-a biruit cugetul a se duce din acel loc, zicând:

– A ajuns a se vădi lucrurile mele, aşa că lua-voi aurul ce mi-a rămas şi mă voi duce într-altă cetate mai departe, unde voinicul acela nu va mai putea veni.

Deci a mers într-altă cetate şi a căzut acolo în curvie cu fata unui călău, pe care stăpânul locului aceluia îl avea la

tăierea vinovaților. Şi vorbind tatăl ei, a dat-o lui nevastă. După ceva vreme a murit tatăl fetei şi a venit stăpân nou în locul stăpânului cel vechi. Şi a căutat după tocmeala crăiască, un om să-i slujească la tăierea vinovaților şi au zis oamenii:

– Nouă aşa ne este obiceiul, cel ce a luat fata mortului, acela să ia şi slujba, măcar de n-ar şi voi. Şi este la noi unul ca acela, care şi cinul călugăresc ni se pare că a ținut.

Iar el a zis:

– Mergeți de-l aduceți la mine.

Şi-l aduseră la stăpân şi i-a zis să-i slujească neapărat. Şi a căzut un om oarecare în osândă de moarte şi a primit poruncă cel care odinioară fusese călugăr, iar acum ucigător. De mă veți crede, firea milosârdiei nu mă lasă fără de lacrimi a trece povestea acestui sărac. Şi i-a poruncit lui stăpânul să adune smoală şi alte chinuri, pentru cei osândiți. Făcând el aceasta, iată şi satana a venit în chip de voinic şi a început a striga unele ca acestea, încât şi norodul se strânsese la glasul lui, căci cerea de la stăpânitor dreptate şi izbândire cu stăruință.

Răspuns-a stăpânul şi a zis către dânsul:

– Conteneşte, voinice şi ia aminte şi mai cu înțelegere spune despre tine! Nu striga lătrând ca un câine.

Iar voinicul a grăit către stăpân:

– Acest călău era odată călugăr. Iar eu fiind gonit de oarecare vrăjmaşi ai mei, i-am dat aur mult, un copil al meu şi o fată. Deci porunceşte să-mi iau înapoi ce i-am dat.

Stăpânul a primit cu dulceață aceste lucruri şi l-a întrebat pe cel ce era odinioară călugăr, iar acum călău:

– Oare cuvintele acestui voinic adevărate sunt?

Iar el zise:

– Aşa este.

Şi ispitindu-l a întoarce cele date lui, a spus despre uciderea feciorului, a fetei şi cheltuirea aurului. Dar neavând stăpânul ce lua de la dânsul, a poruncit să fie pedepsit cu

moartea blestematul călău. Astfel, ducându-l la locul de pierzare, i-a ieşit înainte voinicul şi vrăjmaşul lui şi i-a zis:

– Oare ştii, părinte, cine sunt eu?

Iar el zise:

– Adevărat, tu eşti voinicul de la care acum cunosc tot răul.

Voinicul a zis către dânsul:

– Eu sunt de care ai auzit: Satana. Eu i-am înşelat pe Adam şi Eva, cei dintâi zidiți, eu bat război cu oamenii şi nu las pe niciunul să se mântuiască, sau să fie ca Isaac, sau ca Iacob, ci mă nevoiesc să-i fac ca Ahitofel, sau ca Iuda Iscarioteanul, sau ca şi Cain şi ca bătrânii cei din Babilon şi ca cei ce sunt asemenea lor. Să mă crezi că şi tu fuseseşi batjocorit de mine şi nu ai ştiut să te lupți cu războiul cel ascuns.

Şi dracul zicând acestea şi altele multe decât acestea, numaidecât s-a făcut nevăzut. Iar acel sărac călugăr şi vârtos ucigaş, a pătimit moarte de spânzurare, batjocorit fiind de dracul, pentru mărirea deşartă şi înălțarea minții lui.

*

11) Doi frați s-au dus în pustia cea mai dinăuntru şi şase zile se despărțeau unul de altul, iar în a şaptea zi întâlnindu-se, făceau rugăciunile şi mâncau împreună, nimic mai mult vorbind între dânşii. Deci, mergând dracii la unul dintr-înşii, îl amăgeau în multe feluri şi îi arătau mai înainte veniri de frați şi cele ce se făceau în multe locuri. Acestea văzându-le şi auzindu-le el că se fac întocmai, credea lor, socotind că sunt îngeri cei ce îi vestesc lui mai înainte acestea. L-au oprit să se mai ducă şi la fratele său în ziua cea orânduită.

Deci, s-a dus odată să-l cerceteze pe un frate în mănăstire şi a arătat unora din mănăstire, întrebând ca pentru altul de este cu putință ca cineva să ştie cele din lume. Iar ei auzind şi cunoscând că el este cel înşelat, l-au cercetat, zicând:

– Dacă te îndeletniceşti cu acestea, să nu mai vii la noi.

Şi îndată s-a pocăit, lepădând toate, întorcându-se la locul său, au venit iarăşi dracii după obicei, să-l amăgească, dar el îi numea mincinoşi şi îi certa. Şi îndată s-au prefăcut în dobitoace necuvântătoare şi îngrozindu-l, s-au dus.

*

12) Către alt bătrân au zis dracii:

– Voieşti să-L vezi pe Hristos?

Şi le-a răspuns:

– Anatema vouă şi celui pentru care ziceţi! Căci în Hristosul meu cred, Care a zis: De va zice vouă cineva, iată aici este Hristos, iată acolo este, voi să nu credeţi.

Şi auzind dracii, s-au făcut nevăzuţi.

Pentru gândurile cele de hulă care vin în inima omului, hulitoare spre Dumnezeu, spre Preacurata Fecioara Maica lui Hristos Dumnezeu, spre sfinţii lui Dumnezeu şi spre Sfintele Taine

Întrebare[3]

1) Oare, de unde se întâmplă de vin şi intră în inima omului, fără de voia şi învoirea lui, nişte gânduri rele, necurate şi hulitoare spre Însuşi Domnul Dumnezeu şi spre Preacurata şi pururea Fecioara Maria, Maica lui Hristos Dumnezeu şi spre Sfinții lui Dumnezeu, în vremea rugăciunii şi în vremea cuminecării cu Sfintele Taine? Pentru care mulți au căzut întru deznădăjduire, socotindu-se pe ei fără Dumnezeu şi mai răi decât păgânii şi decât dobitoacele cele necuvântătoare, atât de mult, încât de aceea nici creştini nu se mai socoteau a fi şi mulți de această supărare s-au oprit de la Sfânta Împărtăşire. Unii au vrut ori să sară în apă să se înece, ori într-alt chip să se omoare, socotindu-se că ei nu mai au iertare de păcatul acesta, nici nu mai este nădejde de mântuirea lor, pentru că au hulit pe Însuşi Domnul Dumnezeu, aducându-şi aminte şi socotind cuvântul Domnului ce este scris în Sfânta Evanghelie, care zice: „Tot păcatul şi hula se va ierta oamenilor, iar hula care este asupra Duhului Sfânt nu se va ierta, nici în acest veac, nici în

[3] Dintre ale lui Anastasie Sinaitul, puțin schimbată.

veacul ce va să fie". Deci, de unde vin în inima omului nişte gânduri rele şi spurcate şi hulitoare de Dumnezeu, ca acelea care sunt fără voia omului? Şi în ce chip poate omul să se izbăvească şi să scape de pieirea acelor gânduri pierzătoare de suflet?

Răspuns

De acea ispită, de vei citi cu luare aminte, vei afla folos, că ispită ca aceea se întâmplă la mulți dacă-l sloboade Dumnezeu pe diavol, ca să-i ispitească pentru înălțarea şi mândria lor, ca să-i smerească şi să-şi vină întru cunoştință, să-şi cunoască neputința lor şi să se pocăiască de mândria lor. Iar unora fiind smeriți şi cucernici, li se întâmplă lor o ispită ca aceea, din zavistia şi pizma vrăjmaşului diavol. Pentru aceea şi multora din prea cuvioşii părinți care trăiau prin pustie cu multă înfrânare şi pustnicească viață, li se întâmpla lor de cădeau în acea boală şi în ispita diavolească a gândurilor rele şi hulitoare asupra Dumnezeirii. Precum zice Sfântul Ioan Scărarul şi alți Sfinți Părinți, că de multă supărare şi scârbă ce aveau pentru acele gânduri diavoleşti hulitoare de Dumnezeu, cădeau în deznădăjduire, întru slăbiciune şi boală sufletească şi trupească, încât li se veştejeau şi li se schimbau fețele de multe osteneli, foame şi sete, răbdare cu privegheri şi rugăciuni, că doar s-ar izbăvi de acele gânduri hulitoare, dar nu se puteau izbăvi. Şi când le veneau lor acele gânduri hulitoare asupra lui Dumnezeu, li se părea că se va desface pământul şi-i va înghiți, sau va cădea foc din cer şi-i va arde. Dar toate le pătimeau şi le răbdau pentru nesocotința, neştiința şi nepriceperea lor, că nu se socoteau, nici ştiau, nici pricepeau aceasta, că tot adevăratul dreptmăritor creştin care se teme de Dumnezeu şi face poruncile Lui, nevinovat este de nişte gânduri spurcate, rele şi hulitoare de Dumnezeu ale vicleanului diavol care nu sunt cu voia şi învoirea omului, ci sunt nişte năvăliri diavoleşti asupra omului, fără de voia lui. Pentru care gânduri omul nu are nicio vină sau păcat, nici

pedeapsă de la Dumnezeu, fiindcă omul nu le primeşte nici nu le urmează lor, ci îi cad lui năpastă. Căci cum ar putea cineva din creştini să-L hulească pe Dumnezeu, căruia I se închină şi I se roagă? Noi creştinii, Aceluia ne închinăm şi ne rugăm şi-L binecuvântăm ziua şi noaptea, în toată vremea şi în tot ceasul. Aceluia îi mulțumim şi pe Dânsul îl preamărim. Aceluia îi slujim, pe Acela îl chemăm pururea întru ajutorul nostru, înaintea Lui stăm şi îl rugăm şi pe El Unul îl ştim Dumnezeu, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, într-o Dumnezeire, slăvit de toată făptura. Pentru Acela toate chinurile şi mucenicia cu bucurie le primim, le răbdăm şi le pătimim. De aceea suntem necăjiți şi supărați şi luptați de vrăjmaşi, pentru Acela suntem goniți, pentru Acela ne lepădăm de lume şi de toate cele ce sunt într-însa. De aceea îi lăsăm pe părinții, frații şi surorile noastre şi ne lăsăm soțiile şi fiii noştri, încă şi viața noastră şi trupul nostru le dăm la munci şi la pedepse cu osârdie. Cum s-ar putea ca să hulim şi să grăim de rău şi să-L ocărâm pe Dumnezeul nostru, pentru Care în toate zilele murim? Însă acele gânduri rele şi hulitoare sunt ispitele vicleanului duh al satanei, care vrea să ne smintească şi să ne despartă pe noi de Dumnezeul nostru. Nimeni nu poate să facă aceasta precum mai sus am zis, să se închine lui Dumnezeu şi să-L hulească, nici elinii cei păgâni. Nici chiar diavolii, care ne aduc şi ne aruncă în inimi gânduri rele şi hulitoare ca acelea, nu îndrăznesc să-L hulească pe Dumnezeu. Precum despre aceasta mărturiseşte Sfântul Apostol Iacov, fratele Domnului, zicând: tu crezi că este un Dumnezeu şi bine faci, că şi dracii cred şi se cutremură. Deci, lucru arătat este, că ei nu îndrăznesc să-L hulească, încă şi de Domnul Hristos cu frică şi cu cutremur se rugau să nu-i trimită pe ei în chinuri şi Îl mărturiseau şi Îl grăiau de bine, zicând: ce este nouă şi Ție, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, Celui viu? Ai venit mai înainte de vreme să ne munceşti? Ştimu-Te pe Tine cine eşti, Sfântul lui Dumnezeu. Precum de aici este arătat şi cunoscut lucru că diavolii vrăjmaşi fiind neamului omenesc şi având

pururea mare pizmă şi zavistie asupra noastră, aruncă aceste gânduri spurcate şi hulitoare de Dumnezeu în inima omului, socotind vrăjmaşul căci cu acele gânduri hulitoare asupra Dumnezeirii, ar putea omul să se scârbească şi să se deznădăjduiască de mântuire, şi cu aceasta să-l despartă şi să-l îndepărteze de Dumnezeu. Dar noi creştinii şi credincioşii lui Hristos, pentru acele gânduri străine ale vrăjmaşului diavol, nicio osândă, cercetare, sau pedeapsă nu avem de la Dumnezeu. Că de ar fi ale noastre şi din inima noastră acele gânduri hulitoare, pe care le-am grăi noi şi le-am zice cu gura noastră! Ci noi mai mult voim să fim arşi în foc decât să grăim cu gura noastră cuvinte de hulă asupra Dumnezeului nostru. De acestea noi înştiințându-ne şi încredințându-ne, nici într-o seamă să nu băgăm acele gânduri, ci când îți va aduce diavolul şi va arunca în inima ta nişte gânduri hulitoare ca acelea, să-i zici şi să-i răspunzi în gândul tău aşa: să se întoarcă boala ta pe capul tău şi pe creştetul tău şi hula ta să se pogoare asupra ta, viclene diavole şi duhule necurate! Iar eu, Domnului Dumnezeului meu totdeauna mă închin, Îl laud şi Îl slăvesc şi niciodată nu-L voi huli, căci cum aş putea eu să hulesc şi proslăvesc pe Domnul Dumnezeul meu? Cum aş putea să-L ocărăsc când în toate zilele şi în tot ceasul, cu tot sufletul şi inima mea Îl preamăresc şi Îl rog pe Dânsul? Iar hula ta, viclene diavole, să se întoarcă pe capul tău! Şi în acest chip poți să te izbăveşti de acea ispită diavolească, nesocotindu-le şi nebăgând în seamă acele gânduri ale lui, ci ocărându-l şi batjocorind pe vrăjmaşul diavol, ştiind şi cunoscând noi că de la el şi ale lui sunt acele gânduri hulitoare iar nu de la noi, nici ale noastre. Ci de la noi şi ale noastre sunt alte gânduri şi patimi care se nasc, adică: curvia, preacurvia, îmbuibarea pântecului, beția, zavistia, mânia, pizma, iubirea de argint, clevetirea, învrăjbirea, scumpetea, nemilostivirea, tirania, minciuna şi altele asemenea acestora. Aceste patimi sunt din voia noastră, de le vom face ori de nu le vom face. Şi de le vom gândi ori de nu le vom gândi, în cele ce facem noi

cu voia noastră, vinovați şi greşiți suntem înaintea lui Dumnezeu şi numai de acele patimi şi păcate şi gânduri rele vom fi şi noi cercați şi întrebați, care sunt sub puterea şi stăpânirea şi voia noastră. Iar de cele ce nu sunt în voia şi stăpânirea noastră, nu vom fi cercați, nici întrebați şi gândurile cele hulitoare de Dumnezeu nu sunt în voia şi stăpânirea noastră, ci sunt nişte lucruri străine ale diavolului, pentru care gânduri noi nevinovați suntem. Cade-se a şti că aceste gânduri hulitoare de Dumnezeu, nu le duce diavolul să le arunce în inimile necredincioşilor păgâni şi ereticilor, pentru că spre aceia nu are el zavistie, nici pizmă, nici război fiindcă ei, cu necredința şi eresul lor, nu-i sunt potrivnici, ci îi sunt supuşi. Ci toată silința şi nevoința lui este împotriva dreptmăritorilor creştini, ca să-i împiedice şi să-i smintească din credința lor, să-i scârbească, să-i deznădăjduiască, să-i depărteze şi să-i înstrăineze de Dumnezeu. Că ne spunea un părinte oarecare din Schit, că multă scârbă şi supărare avea de la spurcatele şi hulitoarele de Dumnezeu gânduri diavoleşti. Iar odată neştiind ce să mai facă de mare scârbă şi supărare ce avea din acele gânduri drăceşti, a mers la fericitul Petru, arhiepiscopul Alexandriei şi mucenic şi s-a jeluit lui şi i-a spus toată scârba şi supărarea ce o are din pricina acelor gânduri hulitoare asupra Dumnezeirii şi asupra credinței creştine. Iar fericitul arhiepiscop i-a răspuns, zicând: mergi, fiule şi te îngrijeşte pentru alte greşeli ale tale, iar acel păcat pentru gândurile hulitoare asupra Dumnezeirii şi asupra credinței creştineşti care zici că te supără, să fie asupra mea. Că tot creştinul dreptmăritor, care slujeşte şi se închină lui Dumnezeu cu credință, nu este vinovat de acele diavoleşti gânduri hulitoare de Dumnezeu, ci diavolul le aruncă în inima omului fără voia lui, pentru pizma şi zavistia lui cea mare, ce o are asupra omului creştin. Că şi mie, fiule, odată mi s-a întâmplat de mă supărau gândurile hulitoare şi mergând, m-am jeluit şi i-am spus Sfântului Pafnutie mărturisitorul şi mucenicul. Iar el m-a întărit, zicând aşa: când m-au prins pe mine prigonitorii şi m-au

dus să mă muncească pentru mărturisirea lui Hristos, tocmai atunci, la acea judecată şi muncă, când mă chinuiau şi îmi ardeau trupul pentru Domnul Hristos şi cu cârlige de fier mă strujeau, vicleanul diavol îmi aducea gânduri de hulă către Dumnezeu, iar eu îi răspundeam cu mânie, zicând: o, duh viclean şi necurat, eu sufletul şi trupul şi toată viața mea mi le dau chinurilor şi morții pentru Dumnezeul meu şi tu îmi aduci mie gânduri de hulă către Domnul Dumnezeu? Că de L-aş huli pe Domnul Dumnezeul meu, după vicleanul şi vrăjmăşescul tău sfat, nu mi-aş da trupul şi sângele chinurilor şi focului pentru Dânsul; ci hula să se întoarcă pe capul tău, viclene diavole! Acestea spunându-le fericitul Petru arhiepiscopul, acelui părinte, l-a mângâiat şi l-a întărit. Deci, din aceasta putem noi să cunoaştem, că acele gânduri diavoleşti hulitoare asupra Dumnezeirii, nu se pot goni cu altceva, nici într-alt chip nu se poate izbăvi omul cel supărat de dânsele, fără numai să nu le bage niciodată în seamă. Că nu pot nimic să-ți strice ție acelea, fiindcă acele gânduri nu sunt de la tine, ci de la diavol. Pentru aceea tu n-ai să dai seamă de acele gânduri. Şi prea cuviosul părintele nostru Pamvo, ne spunea nouă, zicând: eu, fiilor, trăind în adâncul pustiului şi rugându-mă lui Dumnezeu pentru iertarea şi îndreptarea vieții mele, odată mi-a adus şi mi-a aruncat diavolul în inimă gânduri hulitoare asupra lui Dumnezeu şi a Sfinților Lui şi foarte tare mă supărau. Iar eu neştiind ce să fac de scârba şi supărarea ce aveam, am început cu osârdie a mă ruga lui Dumnezeu să gonească şi să depărteze de la mine aceste gânduri rele. Şi cu aşa de mare osârdie rugându-mă lui Dumnezeu, am auzit glas de sus grăindu-mi aşa: Pamvo, nu avea nici o grijă de păcatele străine, ci de ale tale îngrijeşte-te că acele gânduri hulitoare sunt ale vicleanului diavol.

*

2) Un frate l-a întrebat pe unul din părinți despre gândul hulei, zicând:

– Se necăjeşte sufletul meu, avvo, de dracul hulii, ci fă milă şi spune-mi, din ce cauză mi se întâmplă şi ce voi face?

Răspuns-a bătrânul:

– Un gând ca acesta ni se întâmplă nouă din clevetire, defăimare şi osândire, dar mai vârtos din mândrie şi dintru a-şi face cineva voile sale şi a se lenevi în rugăciunea sa, şi din mânie şi iuțime care sunt semne ale mândriei, căci aceasta ne aruncă pe noi în patimile ce s-au zis şi de acolo se naşte gândul hulii şi de va zăbovi în suflet, îl dă dracul hulii la cel al curviei şi de multe ori îl aduce până la ieşirea din minți, iar de nu se va deştepta omul, piere.

Cum trebuie ca rugăciunea să fie ajutată de faptă şi care sunt faptele care fac ca rugăciunea să fie neprimită

1) A întrebat un bătrân dacă se folosesc cei ce cer rugăciunile părinţilor, iar ei se lenevesc. Şi i-a răspuns:

– Mult poate rugăciunea dreptului, precum este scris, însă care se face, adică aceea care se ajutorează de cel ce cere rugăciunea, păzindu-se cu toată osârdia şi cu durere în inimă de gânduri şi fapte rele. Că de va petrece cu nebăgare de seamă, de nici un folos nu-i va fi, chiar dacă Sfinţii se vor ruga pentru el. Că unul zidind şi altul surpând, ce au folosit, fără numai osteneli?

La acestea a adăugat şi această istorioară, zicând:

– Era un sfânt părinte al unei chinovii, împodobit cu toată fapta bună, dar mai vârtos cu smerita cugetare, cu blândeţe, cu milostivirea către săraci şi cu dragostea. Acesta se ruga mult lui Dumnezeu, zicând: Doamne, mă ştii pe mine cât sunt de păcătos, dar nădăjduiesc, în îndurările Tale, să mă mântuiesc prin mila Ta. Deci, mă rog bunătăţii Tale, Stăpâne, să nu mă desparţi de obştea mea, ci împreună cu mine şi pe aceia îi învredniceşte împărăţiei Tale, pentru nespusa Ta bunătate. Deci, această rugăciune neîncetat făcând-o, l-a încredinţat iubitorul de oameni, Dumnezeu, în acest chip: trebuia să se săvârşească pomenire de sfinţi la o altă mănăstire, care nu era departe de dânşii, şi îl chemau părinţii acelei mănăstiri pe el împreună cu ucenicii lui. Iar el se lepăda. Dar a auzit în vis, zicându-i-se să meargă şi să trimită întâi pe ucenicii săi, apoi să meargă singur. Deci, ducându-se ucenicii lui, zăcea un înger în

chip de sărac bolnav, în mijlocul drumului. Venind ucenicii la locul acela şi văzându-l văitându-se, l-au întrebat, care e pricina. Iar el a zis: sunt bolnav şi eram călare pe dobitoc, care trântindu-mă a fugit şi iată, nu are cine să-mi ajute. Iar ei au zis: ce putem să-ți facem, avvo? Noi suntem pe jos. Şi lăsându-l, s-au dus. Apoi, după puțin timp a venit şi părintele lor şi l-a aflat zăcând şi suspinând şi înştiințându-se de pricină i-a zis: nu au venit nişte monahi şi nu te-au aflat aşa? Iar el a zis: ba da, au venit, dar neştiințându-se de pricină, au trecut zicând: noi suntem pe jos, ce putem să-ți facem? Zis-a lui avva: poți să umbli puțin şi să mergem? Iar el a zis: nu pot! Atunci avva i-a zis: vino să te iau în spate şi Dumnezeu ne va ajuta şi vom merge. Iar el a zis: cum poți atâta depărtare sa mă duci în spate? Mergi şi te roagă pentru mine! Iar avva a zis: nu te voi lăsa, ci iată piatra aceea, te voi pune pe dânsa şi mă voi apleca şi te voi lua în spate. Şi aşa a făcut. La început îl simțea că este greu, ca un om mare, apoi se făcea mai uşor, tot mai uşor, încât se minuna cel ce îl purta pe spate. Şi deodată s-a făcut nevăzut şi a venit glas către el: pururea te rugai pentru ucenicii tăi să se învrednicească împreună cu tine de Împărăția Cerurilor şi iată ca altele sunt măsurile tale şi altele ale lor. Deci, fă-i pe ei să vină la lucrarea ta şi vei dobândi cererea, căci eu sunt Dreptul Judecător, răsplătind fiecăruia după faptele lui.

*

2) Un frate s-a dus la unul din bătrâni în lavra lui Suca, deasupra Ierihonului, şi i-a zis:

– Cum trăieşti, părinte?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Rău.

Zis-a lui fratele:

– Pentru ce trăieşti rău, părinte?

Iar bătrânul i-a zis:

– Iată, am treizeci de ani de când stau înaintea lui Dumnezeu în toate zilele rugându-mă, şi în rugăciunea mea

uneori mă blestem pe mine, zicând către Dumnezeu: să nu Te milostiveşti spre toți cei ce fac fărădelegea şi blestemați sunt cei ce se abat de la poruncile Tale, de la care eu pururea mă abat, şi fărădelegea o lucrez. Alteori către Dumnezeu iarăşi zic: vei pierde pe toți cei ce grăiesc minciună şi eu în fiecare zi grăiesc minciuna şi în inima mea cugetând rele, zic către Dumnezeu că cugetarea inimii mele înaintea Ta este pururea. Şi neavând post câtuşi de puțin, zic: genunchii mei au slăbit de post. Şi iarăşi dacă am pomenire de rău asupra fratelui meu, zic către Dumnezeu: iartă-ne nouă precum şi noi iertăm! Şi toată grija având la a mânca pâinea mea, zic: am uitat a mânca pâinea mea. Şi dormind până dimineața, cântând la miezul nopții m-am sculat ca să mă mărturisesc Ție. Neavând umilință câtuşi de puțin, zic: ostenit-am întru suspinul meu; sau: făcutu-s-au lacrimile mele mie pâine ziua şi noaptea. Şi cu totul fiind plin de mândrie şi de odihnă trupească, mă batjocoresc pe mine şi cânt: vezi smerenia mea şi osteneala mea şi lasă toate păcatele mele! Negătit fiind, zic: gata este inima mea, Dumnezeule! Pe scurt deci, toată pravila şi rugăciunea mea mi se face mie spre mustrare şi ruşine.

Zis-a fratele:

– Eu socotesc, părinte, că acestea le-a făcut David pentru sine.

Iar bătrânul suspinând, a zis:

– Ce zici, frate? De nu vom păzi cele ce cântăm înaintea lui Dumnezeu, la pierzare vom merge.

*

3) A zis un bătrân:

– În schit era un frate osârduitor la slujba sa, dar leneş la celelalte. Şi într-o zi, se arată satana la unul din bătrâni, şi îi zice: O, minune! Cutare monah mă strânge în brațele sale ca să nu mă duc de la dânsul făcând voile mele şi în tot ceasul zice către Dumnezeu: Doamne, izbăveşte-mă de cel rău!

*

4) Ziceau bătrânii că oglinda călugărului este rugăciunea. Şi iarăşi ziceau ei, că precum este cu neputință a-şi vedea cineva fața sa în apă tulbure aşa şi sufletul nu poate să se roage de nu se va curăți de cele străine.

*

5) A zis un bătrân:

– Când omul se va păzi să nu-l nedreptățească pe aproapele, atunci are îndrăzneală cu gândul său că rugăciunea lui s-a primit la Dumnezeu. Iar dacă cineva îl va nedreptăți pe aproapele, rugăciunea lui este urâtă şi neprimită. Căci suspinul celui nedreptățit nu lasă rugăciunea celui ce l-a nedreptățit să intre.

*

6) Povestit-a unul din părinți:

– La Schit, când făceau Sfânta Liturghie clericii, se pogora ca un vultur peste Jertfa cea de taină şi nimeni nu-l vedea, decât clericii, într-o zi a cerut unul de la diacon ceva. Iar el i-a zis: nu am vreme acum. Apoi venind diaconul la Jertfa cea de taină, nu s-a pogorât asemănarea vulturului după obicei? Şi a zis preotul către diacon: pentru ce nu a venit vulturul după obicei? Negreşit pentru că în mine sau în tine este vreo greşeală care a oprit vulturul. Depărtează-te deci de la mine şi de se va pogorî se va cunoaşte ca pentru tine nu s-a pogorât. Depărtându-se diaconul, îndată s-a pogorât vulturul. Iar după ce s-a sfârşit slujba, a zis preotul către diacon: spune-mi, ce ai făcut? Iar el a zis: nu mă ştiu pe mine să fi greşit, fără numai că venind un frate şi cerându-mi cutare lucru, i-am răspuns că nu am vreme. Şi i-a zis lui: deci pentru tine nu s-a pogorât, fiindcă s-a mâhnit fratele asupra ta. Şi ducându-se diaconul, s-a pocăit înaintea fratelui.

*

7) Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând:

– Oare pentru care păcat nu primeşte Dumnezeu rugăciunea omului?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Pentru pizma şi ținerea de minte a răului precum zice Domnul: de vei aduce darul tău la altar şi acolo îți vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău înaintea altarului şi mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău şi apoi venind, adu darul tău. Iar de ai vreo vrajbă şi pizmă asupra cuiva, atunci să ştii că rugăciunea ta şi jertfa ta nu este primită de Dumnezeu, ci mai vârtos scârbeşti şi mânii pe Dumnezeu în rugăciunea ta.

Cuvinte de învăţătură ale prea cuvioşilor şi purtătorilor de Dumnezeu părinţi, pentru smerenie

1) Zis-a un bătrân:

– De este cineva cinstit şi lăudat de oameni mai mult decât măsura lui, unul ca acela de mult bine se lipseşte. Iar cel ce nu este nici cât de puțin cinstit şi lăudat de oameni aici pe pământ, acela va fi proslăvit de Domnul Dumnezeu în cer.

*

2) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Spune-mi mie, părinte, oare, ce ar face cineva vrând să-şi poată câştiga lui smerenia?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Smerenia, fiule, este cununa de pietre scumpe a călugărului. Şi cel ce va vrea să câştige smerenia, acela pururea să se silească să-şi deprindă firea sa în a-şi vedea numai ale sale greutăți şi păcate şi a le cunoaşte, a se mâhni, a se defăima şi a se îngriji pentru dânsele. Iar păcatele altora să nu le ispitească, nici să osândească pe nimeni din frați.

*

3) Zis-a un bătrân:

– Să nu cumva să gândeşti vreodată în gândul tău că tu eşti mai silitor si mai nevoitor spre faptele cele sufleteşti decât ceilalți frați, şi ca mai mult posteşti şi că te osteneşti, ci smereşte-te cu darul lui Hristos şi cu dragoste nefățarnică la toți frații, ca să nu cazi în duhul mândriei şi aşa să-ți pierzi osteneala. Căci scris este: celui ce i se pare că stă, să se păzească să nu cadă. Ci cu dragostea să fii ca şi cu sare îndulcit pururea către fratele tău.

*

4) De vei porunci ceva fratelui tău cu smerenie şi cu frica lui Dumnezeu să facă vreo treabă oarecare, el se va supune cuvântului tău, celui cu smerenie şi va face ceea ce îi vei zice lui. Iar de vei porunci lui cu stăpânire, ca şi cum l-ai stăpâni pe el, iar nu cu smerenie şi cu frica lui Dumnezeu, atunci, Dumnezeu care vede şi cunoaşte tainele inimilor, nu-i va da lui îndemnare în inimă să te asculte şi să facă cele ce îi porunceşti lui cu stăpânire. De vreme ce arătat este lucrul care se face pentru Dumnezeu, aşişderea şi lucrul care se face cu porunca stăpânitoare. Căci lucrul care este al lui Dumnezeu este cu smerenie, cu rugăminte şi cu blândețe. Iar poruncirea cu stăpânire este plină de mânie, de mâhnire şi de tulburare, fiind lucrul vicleanului.

*

5) Un frate a mers la un bătrân şi l-a întrebat, zicând:

– Părinte, ce voi face, că mă supără mândria şi trufia?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Bine faci, fiule, că doar tu ai făcut cerul şi pământul.

Aceasta auzind fratele, s-a umilit cu inima şi făcând metanie până la pământ bătrânului, a zis:

– Iartă-mă, părinte, că nici una din acestea n-am făcut.

Zis-a lui bătrânul:

– Dacă Cel ce a făcut cerul şi pământul S-a smerit pentru noi, atunci noi, care suntem tină şi țărână, pentru ce să ne trufim?

Şi aşa s-a smerit fratele de cuvintele acelui bătrân, şi cu mult folos a mers la chilia sa, smerindu-se şi umilindu-se în inima lui.

*

6) Un bătrân oarecare a mers la un târg, să-şi vândă lucrul mâinilor lui. Şi mergând el pe drum a întâlnit un om îndrăcit muncindu-se. Apropiindu-se, îndrăcitul l-a lovit pe bătrân cu palma peste obraz, iar bătrânul a întors şi cealaltă parte a obrazului să-l mai lovească. Iar dracul văzând

smerenia bătrânului n-a putut răbda, ci îndată a ieşit din om şi a fugit. Şi omul a rămas sănătos şi a căzut la picioarele bătrânului, mulțumindu-i lui că l-a izbăvit pe el, cu rugăciunea lui, de muncirea cumplitului diavol.

*

7) Zis-a un bătrân:

– Când îți va aduce diavolul în inimă gândul mândriei şi al înălțării şi va începe a-ți ridica şi a-ți înălța inima, socotind în mintea ta că ai împlinit toate poruncile lui Dumnezeu, atunci opreşte-ți acel gând şi începe a-ți da seama cu amănuntul şi a te ispiti, şi vezi, oare aşa este, cum îți zice ție acel gând, sau nu? Adică ispiteşte-ți inima, oare iubeşti pe vrăjmaşii tăi? Oare te bucuri de binele lor? Oare îți pare rău de scârba lor şi de căderea lor? Oare te socoteşti pe tine întru toate ca un ticălos şi netrebnic şi mai păcătos decât toți oamenii? Şi măcar de vei şi plini acestea toate, nici aşa să nu te înalți cumva în gândul tău, pentru că un gând ca acela strică şi risipeşte faptele cele bune, pe care le săvârşeşte omul.

*

8) Şi iar a zis:

– Cel ce este mult cinstit şi slăvit de oameni în lumea aceasta, acela în lumea cea viitoare va fi lipsit de slavă şi de cinste. Pentru că cinstea şi slava sa, şi-a luat-o de la oameni în lumea aceasta. Iar cel ce nu este slăvit nici cinstit de oameni în lumea aceasta, acela va fi cinstit în lumea cea viitoare.

*

9) Zis-a un bătrân:

– În toate supărările şi scârbele ce ți se vor întâmpla, defaimă-te şi te ticăloşeşte, zicând: pentru păcatele mele mi s-a întâmplat această scârbă şi deci mulțumesc Dumnezeului meu.

*

10) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Care este lucrul străinului?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Eu am văzut odată pe un frate străin, care a venit la noi în biserică în vremea slujbei. Iar după sfârşirea slujbei, a mers în trapeză şi a şezut şi el cu frații la masă să mănânce bucate. Iar unii din frați i-au zis: dar tu, frate, fiind străin, de ce faci îndrăzneală ca aceasta, de ai şezut fără blagoslovenie împreună cu noi la masă? Scoală-te de la masă şi ieşi de aici afară! Iar el auzind aceasta, îndată s-a sculat de la masă şi a ieşit afară. Iar alți frați s-au scârbit pentru aceasta şi mergând, iar l-au chemat pe fratele cel străin înăuntru şi i-au zis să şadă iar la masă. Atunci, el îndată a intrat şi a şezut la masă, precum i-au zis lui, nimic îndoindu-se sau mâhnindu-se. Şi după ce a mâncat bucate şi s-a sculat de la masă, l-au întrebat pe el frații, zicând: spune-ne nouă, frate, ce gândeai în inima ta când te-au scos afară de la masă? Credeam că te vei scârbi foarte mult. Răspuns-a lor fratele, zicând: nu m-am scârbit, ci eu am pus în gândul meu să mă asemăn cu un câine, care când îl goneşte cineva afară, el iese şi când îl cheamă, iar vine. Acestea auzindu-le frații, foarte s-au folosit toți de smerenia acelui frate străin.

*

11) Odată au mers nişte oameni mireni în Tebaida la un bătrân, luând cu dânşii un om îndrăcit, ca să-l poftească pe acel bătrân să se roage lui Dumnezeu pentru dânsul şi să-l izbăvească de acea muncă diavolească. Iar bătrânul fiind poftit de dânşii, a început a se ruga cu osârdie lui Dumnezeu pentru dânsul, şi după ce a săvârşit rugăciunea a grăit necuratului duh, care era într-acel om şi a zis:

– Ieşi, duh necurat, din zidirea lui Dumnezeu!

Zis-a lui duhul cel necurat din om:

– Voi ieşi dacă te voi întreba un cuvânt şi îmi vei răspunde.

Zis-a lui bătrânul:

– Întreabă şi zi ce ai de zis!

Şi a zis diavolul:

– Aceasta voi să te întreb şi să-mi spui mie: ce sunt caprele şi ce sunt oile?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Caprele eu sunt, iar oile Dumnezeu le ştie.

Acestea auzind diavolul, a strigat cu glas mare şi a zis:

– Iată, pentru smerenia ta ies!

Şi îndată, în acel ceas a ieşit, iar omul a rămas sănătos şi aşa s-a dus la casa lui mulțumind şi slăvind pe Dumnezeu.

*

12) Zis-a un bătrân:

– Voiesc să fiu biruit şi să am smerenie, decât să fiu biruitor şi să am mândrie.

*

13) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce este smerenia?

Şi i-a zis bătrânul:

– Smerenia este a se socoti omul pe sine mai nevrednic şi mai păcătos decât toți şi tuturor supus.

Şi a zis fratele:

– Cum este aceea, a fi tuturor supus?

Zis-a bătrânul:

– Să nu încerci să vezi păcatele străine, ci ale tale păcate şi răutăți să le vezi şi neîncetat să te rogi lui Dumnezeu pentru iertarea ta.

*

14) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Spune-mi mie, părinte, un cuvânt pe care păzindu-l, să mă mântuiesc!

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– De vei putea răbda cu smerenie toate osândirile şi ocările, de la oricine ți se vor întâmpla ție, te vei mântui, căci acesta este lucru mare şi mai de preț decât toate bunătățile.

*

15) Zis-a un bătrân:

– Nu te sili să ai îndrăzneală multă către cel mai mare şi nu merge adeseori la dânsul, că dintru aceasta începe a se naşte înălțarea şi mândria în inima fratelui şi începe a dori să fie mai mare şi poruncitor altora.

*

16) Un sihastru oarecare trăia în pustie şi avea un frate mirean la țară, într-un sat. Iar după ceva vreme a murit fratele lui, şi i-a rămas un copilaş de trei ani. Iar sihastrul auzind de moartea fratelui său, a mers acolo, a luat pruncul şi l-a dus cu sine în pustie la chilia lui, hrănindu-l cu finice şi cu alte verdețuri din pustie. Şi n-a văzut copilul niciun om, decât pe bătrânul sihastru care îl hrănea – de când l-a dus în pustie –, nici femei, nici sat, nici pâine n-a mâncat, nici n-a ştiut ce este şi cum este viața lumii acesteia. Totdeauna era în pustie cu bătrânul, postind, rugându-se şi lăudând pe Dumnezeu. Şi aşa a petrecut optsprezece ani şi a murit apoi copilul. Iar după îngroparea lui, a început sihastrul a se ruga lui Dumnezeu ca să-i descopere lui pentru acel copil, în care ceată de sfinți este pus? Şi i-a arătat Dumnezeu, căci după multă rugăciune cu osârdie ce a făcut, a adormit şi a văzut în vis un loc întunecat şi plin de toată scârbă şi în mijlocul acelui loc era copilul aruncat, zăcând în mare scârbă şi supărare nespusă. Aceasta văzând bătrânul, s-a mirat şi a început a grăi către Dumnezeu, zicând:

– Doamne, ce este nedreptatea aceasta? Au doară nu era curat acest copil de toate spurcăciunile trupeşti şi necurățiile lumeşti? El, care în toate zilele şi nopțile Te preamărea şi Te lăuda pe Tine, postea, priveghea şi se ostenea şi cu nici un păcat lumesc nu era atins! Dar acum ce este aceasta, de-l văd la acel loc de scârba pedepsit? Iar noi, care suntem născuți, crescuți şi îmbătrâniți în păcate, ce nădejde de mântuire o să avem? O, amar şi vai mie!

Acestea şi mai multe cu plângere şi cu tânguire grăindu-le bătrânul, a stat înaintea lui îngerul Domnului şi a zis:

– Ce plângi aşa, bătrâne şi te tânguieşti pentru acel copil, care cu adevărat de păcatele cele trupeşti şi lumeşti neatins a fost şi l-ai învăţat a posti, a priveghea şi a se ruga? Dar smerenia, adică a se smeri, pentru ce nu l-ai învăţat? Că avea mândrie mare şi înălţare în inima sa, socotindu-se pe sine pentru curăţenia şi viaţa lui cea neatinsă de lume că este om mare şi sfânt, mai vârtos decât toţi cei din lume şi cu acea gândire trufaşă în inimă a şi murit. Deci, să cunoşti că nu este nedreptate la Dumnezeu, căci tot cel ce se înalţă pe sine cu gândul său, necurat este înaintea lui Dumnezeu, precum zice proorocul.

Acestea zicând lui îngerul, s-a făcut nevăzut. Iar bătrânul şi-a venit în fire şi în cunoştinţă şi a tot plâns neîncetat pentru pieirea copilului, până la sfârşitul vieţii sale.

*

17) Zis-a un bătrân:

– Să ştiţi că alt drum către mântuire nu este decât smerenia, după cum scrie Evanghelia vameşului. De va fi cineva neatins de păcate spurcate, să nu cumva sa se înalţe cu gândul său, socotindu-se pe sine fără de păcate, ci unul ca acela mai vârtos să se smerească şi să se păzească, socotindu-se mai păcătos decât toţi oamenii. Iar de se va înălţa cu gândul său, socotindu-se că este neatins de păcate spurcate pentru că n-a căzut în niciun păcat trupesc şi lumesc, ci este curat tot şi pururea gata şi vrednic de împărtăşirea Sfintelor Taine; iar pe altul, pe care îl ştie el că a căzut cândva în vreun păcat, îl socoteşte nevrednic de Sfintele Taine, unul ca acela cu astfel de gând înalt şi fără de smerenie, este nevrednic, necurat şi urât lui Dumnezeu şi în pieire merge şi nu-i va folosi curăţenia lui, neavând smerenie. Că mult mai plăcut şi mai iubit este de Dumnezeu păcătosul smerit, decât dreptul mândru.

*

18) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce este, părinte, că Domnul Hristos zice în Sfânta Evanghelie: fericiți sunt cei ce plâng, că aceia se vor mângâia? Iar Sfântul Apostol Pavel porunceşte în cartea sa, zicând: bucurați-vă pururea şi iarăşi zic, bucurați-vă! Deci, cum şi în ce chip va face omul să plângă şi să se bucure şi cum poate să încapă aceasta şi să fie amândouă împreună: şi plângerea şi bucuria?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Plângerea este grija pentru Dumnezeu şi pentru poruncile Lui, care naşte pocăința, iar pocăința naşte cunoştința, postirea, rugăciunea şi învățătura. Iar bucuria este liniştea în Dumnezeu şi blândețea. Când adică se arată cineva bun şi cinstit la cuvânt, cu dragoste şi cu față veselă către cei ce vin la dânsul, iar în inima lui are plângere şi fața lui este veselă şi cuvântul lui cu dragoste. Şi aşa pot fi şi pot încăpea amândouă şi plângerea şi bucuria.

*

19) Era un sihastru oarecare bătrân, care de mulți ani trăia în pustie. Acestuia i-a venit gând în inimă, socotindu-se, cum că el a săvârşit şi a împlinit toate bunătățile şi poruncile lui Dumnezeu şi a început cu mare osârdie a se ruga lui Dumnezeu, zicând:

– Doamne, Dumnezeul meu, arată-mi mie de mi-a mai rămas ceva nesăvârşit din faptele bune ca să le săvârşesc pe toate!

Iar văzătorul de inimi, Dumnezeu, vrând ca să-i smerească acel gând înalt, i-a descoperit lui în gând şi i-a grăit, zicând:

– Mergi la cutare mănăstire, la arhimandrit şi ce îți va zice ție, aşa să faci!

Iar el deşteptându-se din somn, foarte s-a bucurat de acea vedenie dumnezeiască şi mulțumea lui Dumnezeu. Şi îndată a plecat la acel arhimandrit şi apropiindu-se de acea mănăstire, Dumnezeu i-a descoperit arhimandritului despre venirea lui, zicând:

– Iată cutare sihastru de la cutare pustie, vine la tine ca să te întrebe, să-i spui cuvânt pentru mântuirea sufletească. Deci, dacă va veni, aşa să-i faci tu: să-i dai o prăjină în mână şi să-i încredințezi porcii mănăstirii în seama lui şi să-i porunceşti să-i păzească.

Între timp a sosit şi sihastrul la poarta mănăstirii şi a început a bate la poartă ca să-i deschidă şi auzind portarul, a mers, i-a deschis şi a intrat înăuntru. Şi mergând la arhimandrit, s-au închinat unul altuia şi s-au sărutat după obicei şi au şezut. După aceea l-a întrebat pe el arhimandritul:

– De, unde vii, avvo şi pentru ce este osteneala venirii tale la noi? Ai venit până aici sau mai departe mergi?

Răspuns-a sihastrul şi a zis:

– Eu, cinstite părinte, sunt cutare sihastru de la cutare pustie şi auzind şi înțelegând de folositoarea învățătură a cuvintelor cuvioşiei tale, într-adins numai până aici am venit, la cuvioşia ta, ca să-mi spui şi mie vreun cuvânt de folosul mântuirii sufletului, precum îți va da ție Domnul cuvânt.

Zis-a lui arhimandritul:

– Cu adevărat, avvo, din depărtat loc ai făcut osteneală până aici. Dumnezeu să te blagoslovească şi să-ți răsplătească osteneala ta! Iar dacă îți voi spune ție precum pofteşti cuvânt de folosul mântuirii sufletului, oare vei face după cum îți voi zice?

Răspuns-a sihastrul şi i-a zis:

– Iată, mă făgăduiesc înaintea lui Dumnezeu, că orice-mi vei zice, cu bucurie voi face după cuvântul ce-mi vei spune! Că pentru aceasta mi-am ostenit bătrânețile mele de am călătorit atâta şi am venit la cuvioşia ta, ca să fac după cuvântul ce-mi vei zice.

Atunci arhimandritul sculându-se de pe scaunul său şi luând o prăjină pe care mai înainte de venirea sihastrului i-o gătise pentru acea treabă, i-a dat-o, zicând:

– Iată, frate, acesta este cuvântul pe care voi să ți-l spun pentru mântuirea sufletului tău. Primeşte acest toiag şi mergi

de paşte porcii acestei sfinte mănăstiri! Iată, ți-am spus ce să faci. Mergi şi fă aşa precum ți-am zis!

Şi aceasta zicând, îndată a poruncit de a adus toți porcii mănăstirii şi i-a dat în seama lui şi l-a trimis la câmp să-i pască. Iar el la aceasta n-a îndrăznit să răspundă nimic, ci supunându-se a primit porcii în seama sa şi ieşind cu dânşii la câmp a început a-i paşte. Iar oamenii care îl ştiau, pentru că era foarte vestit şi multora ştiut pentru viața lui cea îmbunătățită, auzind unde este şi că paşte porcii la câmp, se mirau de aceasta şi minunându-se, spuneau unul altuia, zicând:

– Iată, sihastrul cel mare şi vestit de la cutare pustie, a înnebunit şi şi-a ieşit din minte şi a plecat din pustie, de la locul şi chilia lui, iar acum umblă de paşte porcii la câmp.

Acestea vorbind oamenii unii cu alții, de multe ori se întâmpla să audă şi el aceste vorbe. Căci mulți şi din cei ce nu ştiau, nici îl cunoşteau, vorbeau şi spuneau despre dânsul, fiind de față. Iar alții ziceau:

– Sihastrul cel mare s-a îndrăcit şi umblă pe câmp împreună cu porcii.

Iar el auzind, răbda cu smerenie şi aşa, cu multă răbdare şi smerenie, trei ani a păscut porcii acelei mănăstiri. După ce s-au împlinit trei ani păscând porcii, văzând Dumnezeu răbdarea şi smerenia lui, a poruncit arhimandritului să-l cheme şi să-l sloboadă să meargă iarăşi la locul şi chilia lui. Iar arhimandritul, după descoperirea şi porunca lui Dumnezeu, i-a poruncit să dea porcii în seama altui om, pe care l-a trimis să-i pască, iar el să vină la mănăstire, zicând că-i este trebuincios. Şi aşa, după porunca arhimandritului, dând porcii în seama acelui om, a venit la mănăstire. De când i-a dat porcii în seama lui şi l-a trimis la câmp ca să-i pască, de atunci el nu a mai venit pe la mănăstire, nici arhimandritul cu dânsul nu a mai vorbit, ci vara umbla cu porcii la câmp de-i păştea, iar iarna şedea cu ei de-i hrănea în afara metocului sau odaia dobitoacelor, care era la o moşie departe de mănăstire. Iar dacă a mers la arhimandrit,

şi arhimandritul dacă l-a văzut pe el aşa schimonosit şi cu fața schimbată şi stricată de vânturi şi de arsura soarelui, cu barba afumată de multul fum al odăii şi hainele feştelite şi rupte, încât numai se țineau de trup, s-a umilit cu inima şi cu mare plângere a căzut la picioarele lui, zicând:

– Iartă-mă, robule al lui Hristos că te-am necăjit atâta vreme cu acea ascultare osânditoare. Să ştii, frate, că nu de la mine ți-am făcut aceasta, ci după arătarea şi porunca lui Dumnezeu, pentru vreo greşeală ce vei fi făcut înaintea lui Dumnezeu în gândul tău cândva, neluându-ți seama. Pentru că mie mai înainte de a veni la mine, mi-a descoperit Dumnezeu şi mi-a spus de venirea ta şi mi-a poruncit, ca îndată să-ți dau porcii mănăstirii în seamă şi să te trimit cu dânşii la câmp, ca să-i paşti, precum ți-am şi făcut. Iar acum, frate, văzând Dumnezeu răbdarea şi smerenia ta, s-a milostivit şi te-a iertat de acea greşeală ce vei fi făcut şi pentru care te-a trimis la această ispită. Căci acum mi-a poruncit Dumnezeu, să-ți iau porcii din seama ta şi să te slobod să mergi la locul şi chilia ta şi să-ți păzeşti iarăşi rânduiala.

Atunci a răspuns bătrânul cu multă umilință şi lacrimi:

– Adevărat, părinte, eu am greşit Domnului Dumnezeului meu, pentru care pe dreptate mi s-a făcut mie aceasta. Căci eu văzându-mă pe mine de atâția ani trăind în pustie şi în toate zilele şi în toată vremea nevoindu-mă şi silindu-mă după puterea mea să fac cele plăcute lui Dumnezeu şi să împlinesc toate poruncile Lui, mi-a venit în gând, că eu acum am săvârşit toate faptele bune şi poruncile lui Dumnezeu. Şi am început cu mare osârdie a mă ruga lui Dumnezeu să-mi arate de mi-a mai rămas cumva vreo faptă bună nesăvârşită, să o săvârşesc şi pe aceea. Aşa rugându-mă, mi-a arătat Dumnezeu şi mi-a poruncit, să vin la cuvioşia ta şi cele ce-mi vei zice să le fac. Şi aşa eu, cu mare bucurie după porunca lui Dumnezeu, am plecat şi am venit la prea cuvioşia ta, negândind de o întâmplare ca aceasta.

Zis-a arhimandritul:

– Adevărat, frate, mari şi neajunse de mintea omenească şi drepte sunt judecățile lui Dumnezeu şi mare este purtarea Lui de grijă pentru noi! Iar noi de nu ne vom sili să câştigăm smerenia, în zadar ne vor fi osteneala şi faptele noastre, care ne par că sunt bune şi plăcute lui Dumnezeu şi nimic nu ne vor folosi, de nu vor fi acoperite cu smerenia. Căci mulți, cu multe şi mari bunătăți, neavând smerenie, au pierit şi nu i-au folosit pe ei bunătățile şi faptele lor cele bune, cu îngâmfare şi fără de smerenie. Căci bunătățile şi faptele cele bune, de nu vor avea smerenie, îl înalță pe om la mândrie şi-l pierd, precum şi ție, frate, ți s-a întâmplat, pentru că n-ai avut smerenia cu care să-ți fi acoperit bunătățile tale, ca să nu le vadă şi să le ştie vrăjmaşul, însă pe tine, frate, Dumnezeu te-a canonisit, te-a miluit şi te-a iertat. Acum, întoarce-te şi te du iarăşi la locul şi chilia ta şi-ți păzeşte orânduiala şi de acum te păzeşte foarte şi te fereşte de părerea înaltă şi te sileşte cu toată osârdia, de îți este de folos smerenia, că smerenia e acoperământul faptelor bune! Şi de vei şi face vreo faptă bună, îndată să o acoperi pe ea cu smerenia, ca să nu răsufle, căci fapta bună neacoperită cu smerenie răsuflă şi este urâtă de Dumnezeu. Aşa fă, frate şi mă iartă pentru necazul ce ți-am făcut atâta vreme şi mă pomeneşte şi pe mine, nevrednicul, în sfintele tale rugăciuni către Dumnezeu!

Şi i-a dat cele ce-i trebuiau lui şi aşa închinându-se şi sărutându-se cu părintească sărutare, l-a blagoslovit şi l-a slobozit. Şi a plecat şi a mers iar în pustie, la chilia sa, găsind chilia curată şi măturată precum a lăsat-o, ca şi cum ar fi îngrijit-o cineva, neavând mucezeală sau greu miros precum una părăsită, ca în ziua în care a plecat dintr-însa, de care lucru foarte se minuna.

*

20) Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând:

– Părinte, de va voi vreun frate să-mi vorbească şi să-mi spună nişte cuvinte nefolositoare sau glume lumeşti şi vorbe

deşarte, oare mi se cade a-i zice să tacă, să nu vorbească vorbe deşarte şi nefolositoare şi glume lumeşti?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Nu, fiule, nicidecum nu ți se cade să-i zici să tacă, orice va vorbi. Că de-i vei zice să tacă, să nu vorbească vorbă fără de treabă, atunci cu acel cuvânt îl ocărăşti pe fratele tău şi-l ruşinezi, ca şi cum l-ai lovi cu palma peste obraz. Şi peste puțin şi tu însuți vei vorbi vorbe deşarte şi fără de treabă. Şi în zadar, spre păcatul tău, ai ocărât şi ai osândit cu mândrie pe fratele tău, poruncindu-i să tacă. Dar dacă nu îți place a vorbi vorbă fără de treabă, atunci nu vorbi, ci taci cu smerenie şi aşa, cu tăcerea şi smerenia ta, îi vei da lui şi altora chip bun.

*

21) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Avvo, ce este smerenia?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Smerenia este aceasta, fiule, să nu socoteşti cândva întru părerea ta, cum că ai făcut ceva lucru bun şi plăcut lui Dumnezeu. Ci mai vârtos să te socoteşti pururea fără de nici o faptă bună şi plăcută lui Dumnezeu, între oameni fiind, să te socoteşti şi să te vezi mai păcătos şi mai nevrednic decât toți. Celui ce-ți face rău, să te sileşti să-i faci bine, după putința ta. Iată, fiule, ți-am spus ce este smerenia, mergi dar şi fă aşa şi te vei mântui!

*

22) În zilele împăratului Teodosie, care se chema cel Mic, a venit un bătrân din părțile Egiptului şi s-a aşezat în pustie aproape de Țarigrad (Constantinopol) şi era slăvit de toți. Iar odată, trecând împăratul pe drumul acela, aproape de chilia acestui sihastru, a vrut însuşi să meargă să-l vadă. Şi lăsându-şi suita, a mers singur la chilia sihastrului în chipul unui ostaş. Bătând la uşă, i-a deschis bătrânul şi l-a primit cu bucurie, ca pe un ostaş, neştiind că este însuşi împăratul. Şi făcând rugăciune după obicei, au şezut amândoi. Apoi a început împăratul a-l întreba, zicând:

– Cum trăiesc părinții în Egipt?

Zis-a lui bătrânul:

– Bine, cu mila şi darul lui Dumnezeu! Ei se roagă pururea pentru pacea şi mântuirea a toată lumea.

După aceea i-a pus lui bătrânul masa, scoțând dintr-o putinică posmagi uscați, şi muindu-i cu apă a mai pus pe ei, dintr-un ulcior, puțin oțet, untdelemn şi sare şi i-a pus pe masă; asemenea şi un pahar cu apă. Şi-l poftea, zicând:

– Ospătează, fiule, din ce mi-a dat mie Dumnezeu!

Iar împăratul a mâncat cu mare poftă şi a băut şi apă. L-a întrebat pe bătrân oaspetele, zicând:

– Spune-mi mie, părinte, ştii cine sunt eu?

Răspuns-a bătrânul:

– Nu, fiule, nu te cunosc!

Atunci a zis lui împăratul:

– Eu sunt împăratul Teodosie!

Acestea auzind bătrânul, îndată s-a închinat la picioarele lui. Şi i-a zis împăratul:

– Fericiți sunteți voi, părinte, că v-ați ales viață linîştită, fără de gâlceavă şi grijă. Adevărat îți zic ție, părinte, că eu în palat sunt născut şi hrănit şi crescut, dar niciodată n-am mâncat cu aşa poftă, precum am mâncat şi am băut la tine. Deci iarăşi zic: fericiți sunteți voi, părinte şi fericită este viața voastră!

Şi aşa luând blagoslovenie de la bătrânul, a ieşit şi a mers la ostaşii săi, care îl aşteptau în drum. Iar pe bătrânul, după aceea, au început a-l cinsti şi a-l slăvi toți dregătorii şi oamenii. Pustnicul însă, neiubind acea cinste şi slava omenească, a fugit şi a mers iarăşi în Egipt.

*

23) Zis-a un bătrân:

– Să nu nesocoteşti pe cel ce îți slujeşte ție, că tu nu ştii, că poate este mai mult duhul şi darul lui Dumnezeu într-însul decât în tine. Pentru aceea, să nu fim nesocotitori spre cei ce ne slujesc nouă.

*

24) Zis-a un bătrân:

– Cade-se nouă cu toată osârdia, pururea să ne silim să ne câştigăm smerenia, care este acoperământul faptelor bune. De vom face cândva vreo faptă bună, îndată să o acoperim cu smerenia, ca să nu o vedem şi să începem a ne ferici pe noi. Căci pentru acea fericire îşi pierde călugărul plata ostenelilor sale şi sloboade Dumnezeu pe diavolul care ne aduce ispite şi gânduri spurcate. Nouă ni se cade să ne smerim şi să ne osândim pururea. Pentru că noi nu numai că nu facem niciun bine, dar nici datoria noastră, pentru care suntem datori, nu o împlinim.

*

25) Un frate l-a întrebat pe un bătrân iscusit, zicând:

– Avvo, cum zic unii că de multe ori văd arătare îngerească?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Fiule, fericiți sunt cei ce văd păcatele lor, iar nu cei ce văd arătări şi alte lucruri!

*

26) Un frate oarecare avea scârbă asupra altui frate. Iar acel frate, înțelegând cum că cutare frate are scârbă asupra lui, a mers la dânsul, vrând să i se smerească, să-şi ceară iertare şi să se împace cu dânsul. Bătând el la uşa fratelui, acela n-a vrut să-i deschidă şi să-l primească. Acesta, dacă a văzut că nu-i deschide, s-a scârbit şi el. Şi mergând la un bătrân, i-a spus, jeluindu-se cum că are scârbă asupra unui frate şi a mers la dânsul să-şi ceară iertare şi să se împace cu dânsul şi nu l-a primit, nici nu i-a deschis uşa. Bătrânul i-a zis:

– Caută fiule, şi-ți ia seama, că poate ai vreun gând în inima ta, cum că tu nu eşti cu nimic vinovat, nici nu i-ai făcut lui nici un rău, ci el a făcut rău şi el este vinovat! Astfel, pe tine însuți te îndreptezi, iar pe el îl învinovățeşti Pentru aceea nu-i dă Dumnezeu lui îndemnare să-ți deschidă

şi să te primească, pentru că nu cu adevărată pocăință mergi la dânsul, ci cu fățărnicie. Mergi şi pune în inima ta, cum că tu ai greşit şi tu eşti vinovat, iar pe dânsul să-l îndreptățeşti (în inima ta). Şi aşa Dumnezeu îi va da lui îndemnare şi umilință să se smerească şi să se împace cu tine.

Şi i-a spus lui această poveste:

– Erau doi mireni în Egipt, în ținutul Alexandriei şi erau amândoi cu bună cucernicie şi cu viață bună. Aceştia sfătuindu-se, au lăsat lumea şi s-au călugărit amândoi. Şi auzind ei citindu-se cuvântul cel scris în Sfânta Evanghelie, care zice: „unii s-au eunucit pe sine pentru Împărăția cerurilor" şi râvnind acestui cuvânt al Evangheliei, s-au făcut amândoi eunuci. Şi neştiind ei puterea dumnezeieştii Scripturi, li se părea că foarte mare bunătate au făcut cu acel lucru, pentru Împărăția cerurilor. Arhiepiscopul, auzind de acest lucru, i-a despărțit de Sfânta Biserică. Iar ei cârteau asupra arhiepiscopului zicând că din pizmă şi fără dreptate i-a despărțit de Biserică. Şi s-au sfătuit să meargă la arhiepiscopul Ierusalimului, să se jeluiască şi să-şi spună pricina şi acela îi va blagoslovi şi îi va împărtăşi iarăşi Bisericii. Deci, au mers la arhiepiscopul Ierusalimului şi au început a se jelui pentru strâmbătatea ce le-a făcut-o lor arhiepiscopul Alexandriei, de i-a despărțit de Biserică, spunându-i şi pentru ce pricină. Arhiepiscopul Ierusalimului auzind acestea, le-a zis: şi eu vă despart! Ei, auzind aceasta, s-au scârbit foarte şi sfătuindu-se, au zis unul către altul: să mergem, frate, la arhiepiscopul Antiohiei şi acela văzând scârba şi strâmbătatea ce răbdăm, nefiind vinovați, îşi va face milă şi ne va primi! Aşa că au mers la arhiepiscopul Antiohiei şi i-au spus plângerea şi pricina lor, iar arhiepiscopul auzind, le-a zis: şi eu vă despart! Iar ei, în loc de nădejdea pe care o aveau, că îi va bucura acel arhiepiscop, au auzit şi pe ceilalți, zicând: şi eu vă despart! Deci s-au sfătuit să meargă la Roma, la papa, zicând: să mergem noi,

frate, la papa şi el ne va primi şi ne va izbândi. Şi aşa au plecat la Roma, la papa şi s-au jeluit şi au spus papei toată pricina lor şi cum toți arhiepiscopii, necăutându-le dreptatea şi nevinovăția, i-au despărțit de Sfânta Biserică. Papa auzind acestea, le-a zis lor: şi eu vă despart! Auzind ei şi de la papa acelaşi cuvânt pe care l-au auzit de la ceilalți arhiepiscopi, se gândeau în sine, zicând: ce vom face, frate, că aceştia sunt toți uniți la un cuvânt, fiindcă ei se adună la soboare şi se sfătuiesc şi se unesc să țină toți una şi să fie într-un cuvânt! Iar noi frate, să mergem la Sfântul Epifanie, arhiepiscopul Ciprului şi să ne jeluim şi să-i spunem toată pricina noastră. Şi acela fiind om sfânt şi prooroc şi cunoscător, ne va cunoaşte supărarea şi nevinovăția noastră şi scârba ce-o tragem fără de dreptate şi ne va primi. Ieşind din cetatea Romei, au plecat la ostrovul Ciprului şi dacă s-au apropiat de cetatea unde era Sfântul Epifanie, Dumnezeu i-a descoperit lui despre venirea celor doi călugări şi lucrul şi pricina lor. Iar Sfântul Epifanie înştiințându-se, îndată a trimis un cleric al său în întâmpinarea lor să le spună ca în cetatea lui să nu îndrăznească să intre, căci nu-i primeşte. Ei auzind aceasta, s-au umilit cu inimile şi s-au smerit, vorbind unul către altul: cu adevărat, frate, noi am greşit lui Dumnezeu. Pentru ce umblăm zbuciumându-ne, vrând ca să ne îndreptăm? Fie şi cum socoteam noi, adică toți, fără dreptate şi fără nici o vină, unul după altul ne-au despărțit de Sfânta Biserică. Iar acesta, la care încă nici n-am mers să ne jeluim şi să ne spunem pricina noastră şi nici nu ne-a văzut, fiind om sfânt şi prooroc cunoscător, Însuşi Dumnezeu i-a descoperit şi i-a arătat venirea şi greşeala noastră, pentru care, iată că ne-a poruncit nici în cetate să nu intrăm. Pentru aceea, frate, în zadar ne ostenim umblând ca să ne îndreptăm, că noi am greşit lui Dumnezeu şi Dumnezeu i-a arătat greşeala noastră. Şi aşa, nu numai că nici fața nu ne primeşte să i-o vedem, ci nici în cetate nu ne

primeşte. Deci, au început a se umili, a plânge şi a se smeri, cunoscându-şi greşeala şi păcatul. Iar văzătorul de inimi Dumnezeu, văzându-i că şi-au cunoscut greşeala şi şi-au umilit inimile şi se smeresc, căindu-se de păcatul săvârşit, i-a descoperit şi a arătat iarăşi pe dânşii Sfântului Epifanie, cum că şi-au cunoscut păcatul şi se smeresc, căindu-se. I-a poruncit acestuia să trimită să-i cheme şi să-i primească, că şi-au cunoscut greşeala şi acum smerindu-se, se căiesc. Aşa, Sfântul Epifanie a trimis după dânşii şi i-a chemat la sine şi cu multe cuvinte de folos i-a învățat şi i-a mângâiat primindu-i în Sfânta Biserică şi împărtăşindu-i cu Sfintele Taine. Şi a scris pentru dânşii la arhiepiscopul Alexandriei, zicând: primeşte frate, fiii tăi, că adevărat acum s-au smerit! Aşa i-a trimis la locul lor.

Această povestire spunând-o bătrânul fratelui, i-a zis:

– Iată, fiule, aceasta este cu adevărat tămăduirea sufletului, ca în toate lucrurile să ne smerim, defăimându-ne şi ocărându-ne, descoperindu-ne şi vădindu-ne înaintea lui Dumnezeu păcatele noastre iar nu ale fratelui nostru.

Auzind fratele, s-a umilit cu inima şi făgăduindu-se că va face după cuvântul bătrânului, s-a dus iarăşi cu smerenie la acel frate care avea scârbă asupra lui, să se roage să-l ierte. Bătând la uşa chiliei, îndată a auzit acela şi i-a deschis. Dar mai înainte să se închine el şi să-şi ceară iertare acela i s-a închinat lui cu smerenie, zicând:

– Iartă-mă, frate, că te-am scârbit!

Şi aşa, cu dragoste şi din tot sufletul sărutându-se unul cu altul, s-a făcut mare bucurie între dânşii.

*

27) Erau doi frați călugări care de multă vreme trăiau în dragoste împreună la un loc. Iar vrăjmaşul diavol, zavistuindu-le traiul lor cel bun, a vrut să-i despartă pe unul de celălalt. Deci, a făcut între dânşii pricină ca aceasta: fratele cel mai mic a aprins lumânarea şi a pus-o la locul ei. Iar

diavolul făcând pacoste, a doborât lumânarea şi s-a stins. Fratele cel mare scârbindu-se de aceasta, l-a lovit cu mânie pe fratele său peste obraz, iar el cu smerenie i s-a închinat lui până la pământ, zicând:

– Iartă-mă, frate, că te-am scârbit, ci aşteaptă puțin până o voi aprinde iar.

Dar puterea lui Dumnezeu l-a muncit pe acel diavol până ce s-a făcut ziuă. Dacă s-a făcut ziuă, diavolul a mers în capiştea idolească şi se jeluia mai marelui său, spunându-i toată întâmplarea şi ce a făcut celor călugări şi cum s-a smerit călugărul cel mic celui mai mare. Pentru această smerenie l-a muncit pe el puterea lui Dumnezeu până la ziuă. Acestea diavolul spunându-le şi jeluindu-se stăpânului său în capiştea idolească, iar slujitorul templului întâmplându-se în acel ceas acolo şi auzind cele ce se jeluia acel drac, se mira de neputința lor şi umilindu-se la inimă, a mers la o mănăstire şi s-a făcut călugăr iscusit şi smerit. El spunea fraților:

– Smerenia risipeşte puterea vrăjmaşului, căci eu am auzit dracii grăind şi vorbind între dânşii, cum că de vom face oarecare tulburare şi gâlceavă între călugări şi se va întoarce unul dintr-înşii şi smerindu-se se va închina fratelui său, atunci acela toată puterea noastră o risipeşte.

Aceasta auzind noi, fraților, să ne silim să câştigăm smerenia, care risipeşte puterea diavolului. Şi aşa Dumnezeul păcii va fi cu noi şi ne va feri de toate lațurile vrăjmaşului. A Căruia este slava în vecii vecilor. Amin.

*

28) Povestesc unii despre un bătrân oarecare că a petrecut şaptezeci de săptămâni mâncând o dată în săptămână. Deci, se ruga lui Dumnezeu pentru un cuvânt din Scriptură să i-l descopere şi nu-i descoperea lui Dumnezeu. Astfel, a zis în sine: deşi am făcut atâta osteneală, încă nimic n-am câştigat. Voi merge de acum la un frate şi-l voi

întreba. Şi dacă a închis chilia, vrând să plece, a fost trimis îngerul Domnului la dânsul, grăind:

– Şaptezeci de săptămâni ai postit şi nu s-a apropiat rugăciunea ta de Dumnezeu. Iar când te-ai smerit a ieşi la fratele tău, sunt trimis să-ți vestesc ție cuvântul.

Şi acestea spunându-i-le a plecat de la dânsul.

*

29) Zis-a un bătrân:

– Aceasta este vindecarea omului şi aceasta vrea Dumnezeu: să-şi arunce omul greşeala asupra sa înaintea lui Dumnezeu.

*

30) A fost un episcop într-o cetate şi din lucrarea satanei a căzut în curvie. Făcându-se adunare în biserică pentru slujbă şi neştiind nimeni de păcatul lui, el singur a mărturisit înaintea norodului, zicând:

– Eu am căzut în curvie.

Şi a pus omoforul sau pe prestol, zicând:

– De acum nu vă mai pot fi episcop.

Şi a strigat tot norodul cu plângere, zicând:

– Păcatul acesta asupra noastră, numai rămâi în episcopie.

Iar el a zis:

– De voiți să rămân în episcopie, faceți ceea ce vă voi zice.

Şi poruncind să se închidă uşile bisericii, s-a aruncat pe sine la o fereastră cu fața în jos şi a zis:

– Nu are parte de Dumnezeu cel ce ieşind nu va călca pe mine.

Şi au făcut după cuvântul lui şi călcând peste el, ieşeau. Şi când a ieşit cel de pe urmă, s-a făcut glas din cer, zicând:

– Pentru multa lui smerenie i-am iertat păcatul.

*

31) A zis un bătrân:

– Cel ce are smerenie, smereşte pe draci, iar cel ce nu are smerenie, este batjocorit de draci.

*

32) A zis iarăşi:

– Nu numai cu cuvintele să te smereşti, ci şi cu mintea. Căci a te înălța în lucrurile cele după voia lui Dumnezeu, este cu neputință fără smerita cugetare.

*

33) Către un sihastru mare care a zis:

– De ce mă lupți aşa, satano?, i-a răspuns satana, zicând:

– Tu eşti cel ce mă lupți pe mine, prin smerita cugetare.

*

34) S-a întrebat un bătrân:

– Când dobândeşte sufletul smerenie?

Şi şi-a răspuns:

– Când se îngrijeşte de răutățile sale.

*

35) A zis un bătrân:

– Precum pământul niciodată nu cade, aşa nici cel ce se smereşte.

*

36) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Ce este sporirea omului către Dumnezeu?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Sporirea omului este smerenia, căci pe cât se pogoară cineva în smerenie, pe atâta se înalță în sporire.

*

37) A zis un bătrân:

– Dacă, smerindu-te, vei zice cuiva: „iartă-mă”, îi arzi pe draci.

*

38) Un frate era la Chilii şi la atâta smerenie a ajuns, încât acesta se ruga totdeauna:

– Doamne, trimite-mi trăznet, căci fiind sănătos nu Te ascult.

Pentru răbdare

1) Întrebat-a un frate pe un părinte iscusit, zicând:

– Rogu-te, părinte, spune-mi, care faptă este mai folositoare şi mai odihnitoare omului?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Fiule, fapta cea mai folositoare şi mai odihnitoare omului este aceasta: unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu.

Zis-a fratele:

– Spune-mi, părinte, în ce chip şi cum este această unire a voii omului cu voia lui Dumnezeu?

Zis-a lui bătrânul:

– Fiule, unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu este aceasta şi în acest chip: Doamne, iată de acum înainte îmi unesc toată voia mea cu a Ta, ca de acum înainte să nu se mai împotrivească, nici să mai bănuiască voia mea voii Tale, ci orice va vrea şi va fi iubit voii Tale, aceea va vrea şi va iubi voia mea. De va vrea şi va fi plăcut voii Tale să nu-mi vină mie scârbe şi supărări şi neajunsuri, sau boală trupului meu, sau orice alte primejdii, sau pedeapsă, acelea le va vrea şi vor fi plăcute şi bineprimite şi voii mele. Aşişderea, de va vrea şi va fi primit şi bine plăcut voii Tale şi se va porni un frate oarecare asupra mea cu mare ocară şi sudalmă şi defăimare până şi cu bătaie, acestea vor fi plăcute şi bine primite şi voii mele. Toate care vor fi primite, plăcute şi iubite voii Tale, acelea vor fi plăcute, iubite şi primite şi voii mele şi de acum înainte voia mea din voia Ta nu va ieşi, nici nu se va despărţi, ştiind că voia Ta este totdeauna spre binele şi folosul meu şi fără de voia Ta nimic nu se lucrează, nici nu se face în lume. De mi-a făcut mie cineva vreo scârbă sau supărare, voia Ta aşa a vrut şi

voia mea aşa voieşte. Iată, fiule, ți-am spus care faptă e mai folositoare şi mai odihnitoare omului şi ți-am arătat în ce chip este unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu. Deci, mergi şi fă aşa şi vei fi pururea odihnit şi te vei mântui!

*

2) Un frate l-a întrebat pe un părinte oarecare, zicând:

– Dacă se va întâmpla să se pornească un frate asupra mea cu mânie sau cu mândrie şi va începe înaintea oamenilor a mă ocări, a mă defăima şi a mă batjocori, spune-mi, părinte, ce voi face atunci, ca să nu mi se tulbure inima asupra acelui frate, auzind eu atâta ocară, defăimare şi batjocură înaintea atâtor oameni cinstiți?

Răspuns-a bătrânul:

– La o întâmplare ca aceasta ne-a lăsat nouă chip de mare folos, fericitul David, împăratul Ierusalimului, când se ridicase asupra lui cu mare putere Abesalom, feciorul lui şi alerga după el, să-l ajungă şi să-l omoare şi să-i ia împărăția. Şi fugind el şi oştenii şi slujitorii casei lui, mergea pe sub un deal. Iar un om oarecare, ce se chema Şimei, a început să strige în gura mare din acel deal, să-l ocărască şi să-l defaime pe împărat în auzul lui şi al tuturor slugilor lui. Încă şi cu pietre arunca din deal asupra împăratului. Iar oştenii şi slujitorii care erau cu împăratul, nemaiputând suferi ocara şi batjocura acelui om fără de omenie, au grăit împăratului, zicând: împărate, pentru ce taci? Porunceşte să tăiem capul acelui câine rău, că nu mai putem suferi ocări şi batjocură ca acestea asupra stăpânului nostru, de la un câine ca acela! Zis-a lor împăratul: nu, niciun rău să nu-i faceți, că Dumnezeu îi porunceşte să mă ocărască şi să mă blesteme şi să îmi zică acele cuvinte. Deci şi tu, fiule, când se va porni un frate cu mândrie sau cu mânie asupra ta şi te va ocărî şi te va batjocori înaintea oamenilor, atunci socoteşte şi zi în gândul tău aşa: acestui frate, Dumnezeu îi porunceşte să-mi zică mie aceste cuvinte. Şi acestea zicând în gândul tău, îndată se va limpezi şi se va linişti tulburarea inimii tale. Aşa fă, fiule şi vei fi liniştit.

*

3) Zis-a un părinte oarecare:

– Stejarul de nu va fi clătinat de vânturi, nici nu va creşte, nici rădăcină nu va slobozi. Aşa şi călugărul, de nu va pătimi şi nu va răbda, nu poate să fie ostaş al lui Hristos.

*

4) Zis-a un părinte:

– Fiilor, pentru aceasta nu sporim în fapte bune nici nu cunoaştem măsura noastră, pentru că nu avem răbdare în lucrurile pe care le începem. Noi fără osteneală voim să câştigăm bunătățile, umblăm din loc în loc vrând să aflăm loc de odihnă unde nu este diavol, căci călugărul care se sileşte şi se osteneşte câteva zile, apoi se trândăveşte şi slăbeşte şi iar se sileşte şi iar se leneveşte. Unul ca acesta nu sporeşte nimic, nici răbdare nu poate să câştige.

*

5) Un frate oarecare, dacă a venit ziua începerii Sfântului şi Marelui Post, a pus în sine hotărâre şi făgăduință înaintea lui Dumnezeu, că nu va ieşi din chilia lui afară până în ziua Sfintelor Paşti. Şi aşa şi-a gătit în chilia sa toate cele ce-i trebuiau lui în timpul postului până la Paşti. Şi s-a închis tare ca să nu poată intra nimeni la dânsul. Iar vrăjmaşul diavol, neputând răbda hotărârea şi făgăduința acelui frate şi începerea cea bună şi silința lui, a vrut să-l smintească din hotătârea sa, să-l scoată afară din chilie şi să-şi calce făgăduința pe care a făcut-o înaintea lui Dumnezeu. Şi aşa i-a umplut chilia cu păduchi de lemn puturoşi, atât de mulți, încât nu era nicăieri loc în chilie, cât ai pune vârful degetului unde să nu fie păduchi. Peste tot era plin şi nu se vedeau pereții chiliei, nici podelele, nici pâinea, nici apa şi toate vasele erau pline. Iar el văzând atâta urâciune şi grozăvie şi o pedeapsă ca aceea în chilie, se mira foarte. Şi a cunoscut că este ispită diavolească, dar răbda mereu vitejeşte şi se întărea, zicând în cugetul său: măcar de mă va pedepsi Dumnezeu până la moarte, dar eu din

chilie afară până în ziua Paştilor nu voi ieşi. După cum am făgăduit lui Dumnezeu, aşa voi face. Iar Dumnezeu văzând bărbăteasca lui răbdare, când a fost în Duminica a treia a Sfântului Post, a poruncit furnicilor să intre în chilia lui, să-i scoată toți păduchii din chilie. Şi aşa au venit şi au intrat în chilia lui o mulțime de furnici, ca la un război cu mare vitejie şi cu mânie asupra păduchilor de lemn. Şi au acoperit mulțimea furnicilor toți păduchii. Fratele stând, căuta şi se minuna de un lucru ca acesta, că fiecare furnică ieşea din chilie pe ferestre, pe unde intrase, trăgând câte un păduche de lemn afară. Şi aşa, într-un ceas i-au scos şi i-au curățit pe toți din chilie. Pentru aceea, fraților, bună este răbdarea în ispite, pentru că cei ce rabdă cu mulțumire, ajung la bun sfârşit.

*

6) Odată, a venit un om la Schit, având supărare de duh necurat. Petrecând el multă vreme la Schit, n-a simțit nici un folos sau uşurare. Iar unui părinte oarecare făcându-i-se milă, a făcut rugăciune către Dumnezeu pentru dânsul şi l-a însemnat pe față cu semnul Cinstitei Cruci. Iar dracul fiind strâmtorat şi necăjit de acel părinte, i-a grăit, zicând:

– Mă goneşti pe mine din acest om, dar să ştii că dacă mă goneşti, la tine voi veni.

Zis-a lui acest părinte:

– Vino la mine, că eu cu bucurie te voi primi.

Şi aşa ieşind necuratul duh din acel om, a mers şi s-a lipit de părintele. Şi îndată a început a-l îngreuia şi a-l necăji şi aşa, doisprezece ani l-a necăjit cu fel de fel de ispite. Iar bătrânul răbda şi se ruga lui Dumnezeu cu priveghere şi cu mult post, muncind duhul care petrecea cu dânsul. Mâncarea lui era în toate zilele numai câte doisprezece sâmburi de finici. După doisprezece ani nemaiputând necuratul duh să-l sufere pe călugăr, l-a părăsit şi a fugit de la dânsul. Iar bătrânul văzând dracul că a fugit, i-a zis:

– Pentru ce mă părăseşti şi fugi de la mine? Mai întoarce-te şi mai petreci cu mine!

Zis-a lui dracul:

– Dumnezeu să te pedepsească călugăre, că numai Acela va putea să te biruie!

Şi acestea zicând, s-a dus cu ruşine.

*

7) Zis-a un părinte oarecare:

– Ceara de nu se va înfierbânta în foc, să se moaie, nu se va putea tipări pecetea ce vei pune peste dânsa. Aşa şi omul, de nu va fi muiat de fierbințeala focului scârbelor, bolilor, ostenelilor, suferințelor şi a ispitelor, nu se poate tipări într-însul pecetea Sfântului Duh. Că pentru aceasta zice Domnul Sfântului Apostol Pavel: ajungă-ți darul Meu, că puterea Mea întru neputințe se săvârşeşte. Şi însuşi Pavel zice: cu dulceață este mie a mă lăuda pentru neputințele mele, ca să se sălăşluiască în mine puterea lui Hristos. Aşa şi tu, fiule, după putința ta rabdă pentru Domnul cu mulțumire scârbele, necazurile, chinurile, bolile şi ispitele ce-ți vor veni după voia lui Dumnezeu pentru folosul tău; că numai prin răbdarea scârbelor cu mulțumire va intra omul în Împărăția lui Dumnezeu, precum Însuşi Domnul zice: cu multe scârbe se cade a intra în Împărăția cerurilor.

*

8) Un frate l-a întrebat pe un părinte iscusit în înțelegerea Sfintelor Scripturi:

– Ce este, părinte, că toate scrierile Sfinților Părinți învață şi mărturisesc că necazurile şi ispitele sunt darurile cele mai mari şi mai cinstite şi mai iubite lui Dumnezeu? Şi că primirea necazurilor cu bucurie şi răbdarea lor cu mulțumire, este fapta cea mai iubită şi mai plăcută lui Dumnezeu de la fiii oamenilor şi mai folositoare omului decât toate celelalte bunătăți. Deci, acestea fiind darurile lui Dumnezeu cele mai mari, mai iubite şi mai folositoare omului decât toate celelalte bunătăți, pentru ce nu le primesc oamenii cu

bucurie şi nu le rabdă cu mulțumire? Ci de se întâmplă şi vine cuiva cu vrerea lui Dumnezeu, vreo greutate oarecare, sau boală trupească, el îndată tânjeşte şi se mâhneşte şi nu este bucuros omul în toată viața lui să aibă scârbe şi supărare şi ispită sau boală trupească în lumea aceasta?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Aceasta, fiule, este din neadevărata şi neîntreaga şi necurata credință pe care o au oamenii către Dumnezeu. Căci tot creştinul şi mai ales călugărul, care nu primeşte cu bucurie şi nu rabdă cu mulțumire ispitele şi scârbele ori în ce chip, acela să se ştie că nu are credința cea adevărată şi întreagă în Hristos Dumnezeu, ci credința lui este necurată, amestecată cu necredință şi creştinătatea lui este amestecată cu păgânătate şi unuia ca acela să nu i se pară că va câştiga vreun dar de la Dumnezeu, pentru că darurile lui Dumnezeu prin primirea şi răbdarea scârbelor se câştigă, precum Însuşi Dumnezeu zice: prin răbdarea voastră vă veți câştiga sufletele voastre. Iar creştinul, mai ales călugărul, care are adevărată, întreagă, curată şi bună credință către Dumnezeu, acela cu mare bucurie primeşte şi cu mare mulțumire rabdă ispitele şi scârbele ce-i vin după voia şi slobozirea lui Dumnezeu, ştiind şi crezând că ele sunt cununile şi toată cinstea vieții veşnice.

Zis-a lui fratele:

– Adevărat, aşa este părinte, foarte mult m-am folosit de cinstitele tale cuvinte.

*

9) Zis-a un părinte:

– De-ți va trimite Dumnezeu vreo boală a trupului, să nu cumva să te mâhneşti sau să te scârbeşti, ca unul din cei necredincioşi, de vreme ce Stăpânul şi Făcătorul tău vrea să-ți lămurească şi să-ți curățească sufletul cu boala şi pedeapsa trupului, ca un pururea purtător de grijă ce este pentru viața şi mântuirea ta. Tu, făptură fiind, pentru ce să te mâhneşti şi să te scârbeşti asupra Făcătorului tău, Care

te-a făcut din neființă întru ființă şi dintru ce nu erai întru ceea ce eşti? Acela, văzându-ți şi cunoscându-ți stricăciunea şi bolnăvirea sufletului, pe care ai câştigat-o prin păcatele trupului tău, vrea iarăşi să o lămurească şi să o tămăduiască prin boala şi pedeapsa trupului tău, precum Însuşi ştie cum şi ce să facă. Iar tu, frate, cu tot sufletul şi voința, primeşte toate întocmai, cele ce îți vin ție după voia Lui, cele iuți şi amare ca şi cele dulci, căci toate sunt bune şi folositoare care îți vin cu voia lui Dumnezeu. Mulțumeşte bunei Lui voințe şi te roagă Lui să-ți dea răbdare până la sfârşit. Aşa fă, frate, şi te vei mântui.

*

10) Un bătrân oarecare avea un ucenic iscusit şi foarte înțelept. Iar odată mâniindu-se pe el, l-a gonit de la sine. Acela fiind gonit şi ieşind din ograda şi chilia bătrânului său, şedea afară, răbdând bărbăteşte. După aceea, ieşind bătrânul afară din chilie şi văzându-l pe dânsul şezând şi plângând, s-a umilit cu inima şi s-a bucurat foarte de acesta, căci el socotea că dacă l-a gonit se va fi dus şi de aceea nu mai avea nădejde să-l mai vadă vreodată, ştiind că fără nici o vină, cu mânia sa, l-a gonit şi-i părea foarte rău de el. Iar dacă l-a văzut, de bucurie i s-a închinat până la pământ, zicând:

– O, slugă bună şi ucenice al lui Hristos, iată, smerenia şi răbdarea ta a biruit mânia, iuțimea şi neputința mea! Mergi, frate, în chilie şi de acum înainte, tu să-mi fii mie bătrân şi eu voi fi ție ucenic, de vreme ce tu cu smerenia şi răbdarea ta ai întrecut bătrânețile mele.

*

11) Zis-a un părinte oarecare:

– Când vei vedea întărâtarea, tulburarea şi venirea păgânilor asupra creştinilor, atunci fugi şi tu şi te ascunde, pe cât vei putea, dar să nu te dai pe tine în mâinile păgânilor prigonitori, părându-ți că mare lucru vei face de te vei da singur în mâinile lor. Că Dumnezeu nu voieşte cele

ce sunt mai presus de putință, deşi Sfinții mucenici singuri, de bună voia lor s-au dus şi s-au dat în mâinile prigonitorilor, dar prin oarecare descoperire dumnezeiască făceau aceasta. Iar tu, când ți se va întâmpla fără de voia ta să cazi cumva în mâinile păgânilor prigonitori, cu bună nădejdea lui Hristos să rabzi vitejeşte toate ispitele şi muncile ce ți se vor întâmpla, până la moarte. Iar cel ce nu fuge de ispite, ci se dă singur de bună voia sa într-însele, acela să piară într-însele, că noi avem porunca să ne păzim de ispite pe cât vom putea şi să ne rugăm pururea lui Dumnezeu, zicând: Doamne, nu ne duce pe noi întru ispite!

*

12) A fost întrebat un bătrân de către un frate, care zicea:

– Pentru ce mă trândăvesc în chilia mea, şezând?

Şi a răspuns:

– Pentru că încă nu ai văzut nici odihna aceea care se nădăjduieşte, nici munca aceea care va să fie. Că de le-ai fi văzut, chiar de ar fi fost chilia ta plină cu viermi, încât să fii înfundat într-înşii până în gât, ai fi răbdat fără a te trândăvi.

*

13) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Gândurile mele se răspândesc şi eu mă necăjesc.

Răspuns-a lui bătrânul:

– Tu şezi în chilia ta şi ele iarăşi vin. Că precum o măgăriță de va fi legată, iar mânzul ei fiind slobod va alerga încoace şi încolo şi oriunde se va duce, iarăşi la mamă se va întoarce, aşa şi gândurile celui ce rabdă pentru Dumnezeu în chilia sa, deşi puțin se vor răspândi, iarăşi se întorc la el.

*

14) Povestit-a unul din părinți, zicând:

– Fiind eu în Exorinho, au venit frați săraci acolo sâmbătă seara, să ia milostenie şi când dormeam noi, unul dintr-înşii având numai o rogojină din care jumătate era

pe deasupra lui şi jumătate dedesubt, îngheța de frig, căci era ger mult. Deci eu ieşind pentru trebuința udului, l-am auzit când se chinuia şi tremura de frig, cum se mângâia pe sine şi zicând lui Dumnezeu: mulțumesc, Ție, Doamne, pentru toate bunătățile Tale pe care le faci cu mine, căci câți sunt acum în fiare, iar alții cu picioarele băgate în butuc şi nici udul lor nu pot să şi-l facă, iar eu ca un împărat îmi întind picioarele. Eu auzindu-l, am povestit acestea fraților spre zidirea şi folosul lor.

*

15) Un frate fiind în pustie şi liniştindu-se în chilie, era luptat de trândăvie ca să iasă din chilie şi zicea:

– Pentru ce te trândăveşti, ticăloase şi cauți să ieşi din chilie? Au nu-ți este ție de ajuns aceasta, deşi nici un lucru bun nu faci? Pe nimeni nu sminteşti şi nu necăjeşti, şi nici tu singur nu te sminteşti şi te necăjeşti de cineva. Cunoaşte de câte rele te-a izbăvit Domnul. Nu grăieşti cuvinte deşarte, nu auzi cele ce nu sunt de folos, nu vezi cele ce te vatămă. Numai un război ai, al trândăviei şi puternic este Dumnezeu ca şi pe acesta să îl strice, dacă, cu smerenie şi cu zdrobire de inimă neîncetat vei cădea la El şi vei chema ajutorul Lui. Îți cunoaşte Dumnezeu şi neputința ta cea întru toate şi nu sloboade asupra ta să te ispiteşti mai presus de ceea ce poți.

Acestea şi altele ca acestea zicând fratele către sine, multă mângâiere primea prin darul lui Dumnezeu. Această învățătură o avea el de la Sfinții Părinți care îmbătrâniseră în pustie şi din nevoință se îmbogățiseră cu mare apropiere către Dumnezeu.

*

16) A fost întrebat un bătrân:

– Pentru ce niciodată nu te-ai trândăvit?

Şi a răspuns:

– Pentru că în fiecare zi aştept să mor.

*

17) Se povestea despre episcopul Oxirinhului, anume Apfi, că atunci când era în pustie, multe nevoinţe şi grele pătimiri făcea, iar după ce s-a făcut episcop a voit să facă aceleaşi nevoinţe şi grea pătimire şi în lume, dar nu a putut. De aceea s-a aruncat înaintea lui Dumnezeu, zicând:

– Nu cumva pentru episcopie s-a depărtat de la mine darul?

Şi i s-a descoperit cum că nu s-a depărtat, ci că era acolo pustie şi nelocuind vreun om, Dumnezeu îl ajuta; iar aici este lume şi oamenii îl ajută.

*

18) Pe un frate l-a muşcat odată un şarpe şi a intrat într-o cetate ca să caute să se vindece. Iar o femeie evlavioasă şi temătoare de Dumnezeu l-a primit şi îl îngrijea. Deci după ce a simţit puţină uşurare, a început diavolul să-i semene gânduri rele spre ea, iar aceea venind să-l trateze, fratele a apucat-o de mână. Ea, pricepând războiul vrăjmaşului, i-a zis lui:

– Nu aşa, părinte, ai pe Hristos, eşti îmbrăcat întru Hristos, eşti îmbrăcat în chip îngeresc. Adu-ţi deci aminte de scârba şi de căinţa pe care o s-o ai multă vreme şezând în chilie! Adu-ţi aminte de suspinurile şi lacrimile pe care o să le verşi multă vreme şi de altă rea pătimire, pe care o s-o pătimeşti pentru puţină şi rea dulceaţă.

Iar el auzind acestea de la acea înţeleaptă femeie, s-a ruşinat şi nici la faţa ei nu putea să caute şi de aceea voia să fugă. Dar ea, luându-l cu milostivirea lui Hristos, i-a zis:

– Nu te ruşina şi nu te duce, nevindecându-te încă desăvârşit, ci mai aşteaptă puţin că mai ai trebuinţă ca să te cauţi, iar gândurile acelea nu au fost ale sufletului tău cel curat, ci de la vrăjmaşul diavol.

Şi aşa, înduplecându-l să mai aştepte puţin şi vindecându-l, l-a slobozit cu merinde, în pace.

Pentru dragoste

1) Un bătrân s-a bolnăvit la Schit şi poftea să mănânce pâine proaspătă. Auzindu-l unul din fraţii cei nevoitori, a luat cojocul şi în el pâini uscate şi s-a dus în Egipt. Şi schimbând pâinile, le-a dus bătrânului. Văzându-le ei calde s-au minunat. Bătrânul însă nu voia să guste, zicând că sângele fratelui lui este. Şi l-au rugat bătrânii zicând:

– Pentru Domnul mănâncă, să nu se facă jertfa Domnului deşartă!

Şi fiind rugat, a mâncat.

*

2) Un pustnic aflând un om îndrăcit şi care nu putea să postească, s-a rugat lui Dumnezeu să se mute la dânsul dracul şi acela să se slobozească. L-a ascultat deci Dumnezeu şi a intrat dracul în pustnic, depărtându-se de la omul acela. Iar pustnicul fiind îngreuiat de drac, răbda nevoindu-se în post şi rugăciune. După puţine zile, pentru dragostea lui mai mult, a gonit Dumnezeu şi de la dânsul dracul.

*

3) Un monah avea sub ascultare un alt monah, care era într-o chilie departe cu zece mile. Deci, i-a zis lui gândul:

– Cheamă-l pe fratele să vină să ia pâinea.

Şi iarăşi a socotit:

– De ce pentru pâine să supăr eu pe fratele să vină zece mile? Mai vârtos să o duc eu.

Şi luând-o, a plecat la el, dar mergând, s-a lovit cu piciorul de o piatră şi rănindu-i-se degetul, curgea sânge mult. De durere a început să plângă. Atunci îndată a venit la el îngerul, zicând:

– De ce plângi?

Iar el arătându-i rana, a zis:

– Pentru aceasta plâng.

Zis-a îngerul:

– Nu plânge pentru aceasta, că paşii tăi pe care îi faci, pentru Domnul se numără şi spre marea răsplătire înaintea feței lui Dumnezeu se văd.

Atunci mulțumind pustnicul lui Dumnezeu, călătorea bucurându-se. Şi venind la fratele, i-a adus pâinile şi i-a povestit lui iubirea de oameni a lui Dumnezeu şi dându-i pâinea, s-a întors.

A doua zi, luând iarăşi pâine, a plecat la alt monah să o ducă. Şi s-a întâmplat de venea şi acela la el şi s-au întâlnit pe cale amândoi. Astfel, a zis cel ce mergea, către cel ce venea:

– O comoară avem şi ai căutat să mi-o furi?

Şi el a zis lui:

– Au doară uşa cea strâmtă numai pe tine te încape? Lasă-ne şi pe noi să venim împreună cu tine.

Şi îndată vorbind ei, li s-a arătat îngerul Domnului şi le-a zis:

– Prigonirea aceasta a voastră s-a suit la Dumnezeu ca un miros de bună mireasmă!

*

4) Zis-a un bătrân oarecare:

– Mai mare dragoste decât aceasta nu este, a-şi pune cineva viața pentru fratele său. Iar cel ce aude de la cineva din frați cuvinte de ocară asupra lui şi ar putea să-i zică şi el aşa şi nu-i zice, ci se sileşte să-i rabde vitejeşte şi să nu-i răsplătească răul cu rău, unul ca acela îşi pune sufletul şi viața pentru fratele său.

*

5) Un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând:

– Părinte, sunt doi frați şi unul dintr-înşii şade cu tăcere în chilia sa şi posteşte cu mare înfrânare toată săptămâna

şi mult lucru lucrează în toate zilele. Celălalt slujeşte bolnavilor în bolniță cu osârdie şi silință. Deci, al cărui lucru dintre aceşti doi frați este mai iubit şi mai primit de Dumnezeu?

Răspuns-a bătrânul:

– Cel ce şade cu tăcere în chilia lui şi multă rugăciune face şi posteşte şase zile, dar nu are dragoste şi milostenie către frați, şi de s-ar spânzura de nările lui, nu poate să fie asemenea celui ce slujeşte bolnavilor.

*

6) Un frate l-a întrebat pe un părinte oarecare, zicând:

– Pentru ce, părinte, acum frații care se ostenesc prin pustie şi prin mănăstiri, nu pot câştiga darurile lui Dumnezeu precum câştigau părinții cei de demult?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Fiule, părinții cei de demult aveau dragostea frățească cea desăvârşită şi fiecare ridica în sus, spre cer, pe fratele său. Acum, fiindcă s-a stins dragostea între preoți fiecare îl trage în jos pe fratele său, şi pentru aceea nu câştigă frații noştri darul lui Dumnezeu, ca părinții cei de demult.

*

7) Zis-a un bătrân oarecare:

– Părinții noştri cei de demult aveau obiceiul ca cei care erau mai bătrâni să cerceteze pururea pe cei mai tineri; mergeau la chilia lor şi luau seama cum petrec la chilii, cu ce se îndeletnicesc şi cum îşi păzesc pravila, rugăciunea şi datoria lor. Şi luau seama, dacă nu cumva au oarecare mândrie şi părere întru ei, părându-li-se că fac lucruri bune şi plăcute lui Dumnezeu, prin care se socotesc a fi vrednici de toată sfințenia şi darurile lui Dumnezeu. Sau dacă nu cumva li se arată lor ceva vedenie şi năluciri deşarte în visuri sau aievea şi părându-li-se lor că sunt lucruri dumnezeieşti şi îngereşti, se încred acelora, şi se biruiesc de trândăvie şi lenevie şi nu-şi păzesc rânduiala după datoria lor: pravila, rugăciunea, lucrul mâinilor. Sau de sunt

cumva surpați de gânduri rele şi necuvioase, sau de spurcata poftă şi războiul desfrânării. Pentru acestea, părinții cei mai bătrâni pururea cercetau şi ispiteau pe frații cei mai tineri şi-i învățau din Sfintele şi dumnezeieştile Scripturi şi-i întăreau spre buna nevoință. Frații cei mai tineri mergeau adesea la părinții cei mai bătrâni cu cuvioasă smerenie şi plecăciune şi-şi arătau patimile, gândurile şi cugetele lor şi-i întrebau, ce se cade a face ca să fie plăcuți lui Dumnezeu şi să-şi mântuiască sufletele. Iar Domnul, văzând cuvioasa smerenie şi plecăciune ale celor tineri către cei bătrâni şi dragostea celor bătrâni către cei tineri, le da lor îndestulat darul Său în inimile lor şi cuvântul Său în gândurile bătrânilor. Când mergeau frații cei mai tineri la părinții cei mai bătrâni, cu smerenie şi plecăciune se jeluiau de neputințele şi patimile şi supărările lor şi-i întrebau ce vor face pentru folosul şi mântuirea sufletului lor. Atunci, bătrânii deschizându-şi gurile, le da Dumnezeu cuvânt şi îndată ştiau ce vor zice şi ce vor răspunde fraților celor ce îi întrebau, ca să-i folosească şi îndată îi foloseau. Şi de era fratele cât de căzut şi deznădăjduit, dacă mergea la vreun părinte şi îi spunea căderea şi scârba sa, bătrânul îndată îl ridica şi îl mângâia. Şi aşa, unii pe alții se întăreau, se îmbărbătau şi se îndemnau spre nevoința mântuirii. Iar acum a început să se stingă şi să se răcească dragostea dintre frați, căci părinții cei mai bătrâni n-au părintească iubire către frații cei mai tineri, nici purtare de grijă pentru cercetarea, învățătura, îndemnarea şi mântuirea lor, ci fiecare numai pentru sine se îngrijeşte, iar pentru povățuirea şi îndreptarea fratelui său nici nu gândeşte. Frații cei mai tineri n-au cuvioasă smerenie şi plecăciune către părinții cei mai bătrâni, nici nu merg la dânşii să-şi arate lor patimile, neputințele şi supărările şi să-i întrebe cuvânt de folosul mântuirii, ci fiecare se socoteşte pe sine a fi îndestulat cu ştiința, priceperea şi înțelepciunea sa. Pentru aceea, Dumnezeu văzând atâta mândrie, neiubire şi nebăgare de seamă între frați, a început a ridica şi a lua darul Său dintre frați

şi cuvântul Său cel de învățătură folositoare din gurile bătrânilor, atât de mult, încât de ar şi merge cineva la vreun cuvânt pentru folosul mântuirii, el nu ştie ce să răspundă ca să-l folosească pe fratele. Cuvântul lui Dumnezeu s-a luat din gura bătrânilor. Şi aşa, fraților, cei ce voiți să vă folosiți şi să vă mântuiți sufletele cu acest părintesc şi smerit cin călugăresc, pe care l-ați iubit şi l-ați primit şi în care v-ați îmbrăcat, deşteptați-vă şi luați seama, cercați-vă pururea şi vă ispitiți şi vedeți, oare mergeți pe urmele şi calea fraților prea cuvioşilor părinților noştri celor mai dinainte, al căror cin şi orânduială ați primit, sau pe alt drum, într-altă parte rătăciți şi mergeți? Şi cunoscând fiecare rătăcirea sa din urmă şi calea prea cuvioşilor părinți, îndată să vă întoarceți la calea şi obiceiurile prea cuvioşilor şi fericiților părinți. Şi aşa, Dumnezeu iarăşi vă va da îndestulat darul Său în inimile voastre şi cuvântul Său în gurile bătrânilor voştri, asemenea părinților noştri celor dinainte. Şi vă veți învăța şi vă veți îndrepta, povățuindu-vă şi folosindu-vă unul pe altul şi vă veți mântui toți silnici; unul din voi nu va pieri. Iar de nu veți urma prea cuvioşilor părinți celor mai dinainte şi nu veți păzi obiceiurile, rânduiala şi învățăturile lor, să ştiți că în zadar ați primit şi purtați cinul şi orânduiala călugărească şi trăiți prin mănăstiri şi prin pustii, neavând răbdare, smerenie şi dragoste frățească, în zadar este tăcerea voastră şi pravila şi citirea voastră cea multă, în care vă nădăjduiți şi vă pare că vă va mântui, în zadar este rugăciunea voastră cea întru multă vorbă şi postul şi înfrânarea voastră. Acestea nimic nu vă vor folosi vouă, căci cu toate acestea, în pieirea veşnică veți merge de nu veți urma sfinților părinți şi obiceiurilor şi orânduielilor lor cu răbdare, smerenie şi dragoste frățească. Să ştiți, că alt drum şi alt chip nu este călugărului, decât numai drumul sfinților prea cuvioşilor părinți al căror chip şi cin îl purtați.

*

8) Un frate oarecare l-a întrebat pe un părinte, zicând:

– Cum şi în ce chip este, părinte, dragostea de frați? Dar nedragostea?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Dragostea de frați, aceasta este, fiule: să îndemni pururea şi să înveți şi să povățui eşti şi pe fratele tău, mai ales pe cel mai tânăr şi de curând călugărit, la calea mântuirii şi spre faptele cele bune, folositoare şi plăcute lui Dumnezeu şi să mângâi pe cel necăjit, supărat şi deznădăjduit, să cercetezi pe cel bolnav şi să adăposteşti pe cel străin. Aceasta este dragostea frățească şi acestea sunt, fiule, faptele dragostei frățeşti. Iar nedragostea între frați, aceasta este: a nu purta grijă pentru cercetarea, îndemnarea, învățătura şi povățuirea celor mai tineri spre calea mântuirii şi spre faptele cele bune şi folositoare şi plăcute lui Dumnezeu şi a nu mângâia, după putința ta, pe cel scârbit, supărat şi deznădăjduit, a nu odihni pe cel străin, a nu cerceta pe cel bolnav, ci numai de sine şi pentru sine a te îngriji. Cel ce face acestea, este iubitor de sine, nu de frați. Aceasta este, fiule, nedragostea de frați, pentru care Dumnezeu ridică şi ia darul Său de la purtătorii în zadar ai cinului şi numelui călugăresc.

*

9) Zis-a un bătrân oarecare:

– Fiilor, eu niciodată, din tinerețile mele, n-am vrut să mă folosesc numai pe mine, iar pe fratele meu să-l las nefolosit. Totdeauna m-am silit după putința mea, ca să-l folosesc pe fratele meu întâi şi apoi pe mine, ştiind că folosul fratelui meu este roadă a mea.

*

10) Un frate oarecare, foarte cucernic şi iubitor de Dumnezeu, avea mare dragoste către un sihastru iscusit. Odată, mergând după obiceiul său la acel sihastru (precum de multe ori mergea la dânsul pentru cercetarea şi dragostea frățească), l-a aflat pe el mort. Cercetându-i el hainele, a găsit într-însele opt galbeni de aur, pe care văzându-i, se mira şi luându-i, a început să plângă şi să se tânguiască

cu amar, socotind că se va fi mâniat Dumnezeu pe acel bătrân pentru acei bani şi-l va fi pedepsit. Şi aşa plângând şi tânguindu-se, s-a rugat lui Dumnezeu ca să-i descopere şi să-i arate lui un semn. Rugându-se el, i s-a arătat îngerul Domnului şi i-a grăit, zicând:

– Ce-ți este ție de plângi aşa pe acest sihastru?

Zis-a lui fratele:

– Plâng, căci iată, am găsit la dânsul opt galbeni, pentru care mi se pare că se va fi scârbit Dumnezeu de dânsul şi-l va fi trimis la pedeapsă de vreme ce sihaştrilor trăind în pustie, nu li se cade să strângă şi să țină la sine bani, că nu le sunt trebuitori.

Răspuns-a îngerul:

– De voieşti ca să te înştiințez de aceasta, adu-ți aminte de milostivirea lui Dumnezeu şi iubirea Lui de oameni, că de ar fi toți cu totul desăvârşiți, unde s-ar arăta milostivirea lui Dumnezeu şi iubirea Lui?

Acestea zicând îngerul, s-a făcut nevăzut. Iar fratele a cunoscut prin aceasta că a dobândit iertare sihastrul şi s-a mângâiat, mulțumind lui Dumnezeu pentru negrăita iubire de oameni şi aşa, îngropând trupul bătrânului, a mers la chilia sa.

*

11) Ziceau bătrânii că ceea ce este al aproapelui trebuie fiecare să simtă şi să pătimească împreună cu el întru toate, să se bucure împreună şi să plângă împreună. Şi aşa să se afle, ca şi cum ar fi purtat trupul aceluia, precum este scris: un trup suntem întru Hristos. Şi iarăşi: a celor ce au crezut, inima era una singură.

*

12) Povestit-a un bătrân:

– Patru bătrâni s-au prins între dânşii să trăiască într-un suflet împreună în veacul acesta şi iarăşi împreună să se afle în ceruri, crezând cuvântul dumnezeiesc ce zice: dacă doi dintre voi se vor uni pe pământ pentru tot lucrul ce îl

vor cere, va fi lor de la Tatăl Meu Care este în ceruri. Deci trei dintre dânşii petrecând în nevoinţă, se linişteau în pustie. Iar celălalt le slujea la trebuințele lor. S-a întâmplat că doi s-au sfârşit în Hristos şi s-au dus la loc de odihnă, iar doi au rămas pe pământ, slujitorul adică şi unul din cei ce se linişteau. Şi din zavistia vrăjmaşului, slujitorul a căzut în curvie. Şi s-a descoperit unuia din bătrânii cei văzători cu mintea, că cei doi ce s-au săvârşit, se rugau lui Dumnezeu pentru fratele slujitor, zicând: dă ca fratele să fie mâncat de leu, sau altă fiară, ca spălându-se de păcat, să vină în locul acesta în care suntem şi să nu rămână jos unirea noastră. Şi pe când se întorcea fratele de la ascultarea sa, l-a întâlnit un leu şi căuta să-l omoare dar a cunoscut ce s-a întâmplat şi cel ce se liniştea, căci i se descoperise lui. De aceea, sta la rugăciune, rugându-se lui Dumnezeu pentru fratele şi îndată a stat leul. Iar cei doi părinți, care acum se săvârşiseră, se rugau lui Dumnezeu, zicând: rugămu-ne, Ţie, Stăpâne, să fie mâncat de leu şi să vină împreună cu noi în fericirea aceasta şi nu asculta, Sfinte, pe cel ce se roagă Ţie pe pământ! Iar bătrânul cu lacrimi se ruga lui Dumnezeu să fie miluit fratele şi să scape de leu. Şi a ascultat Dumnezeu rugăciunea lui şi a zis celor ce erau în cer: drept este să-l ascult pe el, căci voi aici sunteți întru odihnă, izbăvindu-vă de sudorile şi ostenelile vieții, iar acela, obosit este întru ostenelile trupului şi apoi se luptă cu duhurile răutății. Drept este aceluia să-i dau darul. Deci, îndată s-a depărtat leul de la frate, care venind la chilie l-a aflat pe bătrân încă plângând pentru dânsul. Apoi, i-a povestit lui toate câte i s-au întâmplat şi a mărturisit păcatul pe care l-a făcut şi cunoscând că l-a smerit Dumnezeu, s-a pocăit şi în puțină vreme a venit la măsura cea dintâi, ostenindu-se împreună cu el şi bătrânul. Apoi au adormit şi ei şi s-a descoperit bătrânului celui cu mintea văzător, cum că toți patru s-au aşezat la un loc, după făgăduințele cele nemincinoase ale Domnului nostru Iisus Hristos.

*

13) A venit odinioară un frate la un bătrân şi i-a zis:

– Părinte, fratele meu mă slăbănogeşte, ducându-se aici şi acolo şi mă necăjeşte.

Iar bătrânul l-a rugat, zicând:

– Poartă neputința fratelui tău şi Dumnezeu văzând lucrul răbdării tale, îl va întoarce pe el, că nu este lucru cuviincios să te porți cu cineva cu asprime, căci drac pe drac nu scoate, ci mai vârtos cu bunătatea, fiindcă şi Dumnezeul nostru cu binele îi poartă pe oameni.

Şi a povestit bătrânul, zicând:

– Erau în Tebaida doi frați. Unul luptat fiind de războiul desfrânării şi stăpânit de gânduri, zicea către celălalt: mă duc în lume. Iar celălalt plângând, zicea: nu te las, frate, să mergi în lume şi să-ți pierzi toate ostenelile tale şi fecioria ta. Dar acela nu-l asculta, zicând: nu mă liniştesc, de nu mă voi duce. Deci sau vino cu mine şi iarăşi mă voi întoarce cu tine, sau slobozeşte-mă şi voi rămâne în lume. Nedumerindu-se fratele, s-a dus la un bătrân şi i-a povestit lui acestea. Iar bătrânul i-a zis: du-te cu dânsul şi Dumnezeu pentru osteneala ta nu-l va lăsa să cadă! Şi sculându-se au venit în lume. După ce au ajuns la un sat, văzând Dumnezeu osteneala cea pentru dragostea fratelui, a ridicat războiul de la fratele cel ce se lupta şi uşurându-se acela, i-a zis lui: iată, frate, socoteşte că am păcătuit, dar ce am dobândit din aceasta? Să ne întoarcem la chilie. Şi s-au întors nevătămați amândoi.

*

14) A zis un bătrân că smerenia poate mai mult decât toată nevoința şi a povestit şi un lucru ca acesta:

– Erau doi episcopi aproape unul de altul şi erau odinioară supărați unul asupra celuilalt. Unul era bogat şi puternic, iar celălalt smerit. Şi căuta cel puternic să facă rău celuilalt. Iar cel smerit auzind aceasta, zicea către clerul său: o să-l biruim cu darul lui Dumnezeu. Şi i-au zis clericii: stăpâne, cine poate să-l biruiască? Iar el zicea: răbdați, fiilor şi

veți vedea mila lui Dumnezeu! Aşadar, pândea şi când avea acela un praznic de Sfinții mucenici, a luat clerul, a ieşit şi le-a zis: veniți după mine şi orice mă veți vedea pe mine că fac, faceți şi voi şi o să-l biruim. Deci mergând după dânsul îşi ziceau: oare ce are să facă? Şi după ce au venit, l-au aflat făcând slujbă şi toată cetatea era adunată acolo. Atunci, episcopul a căzut în genunchi la picioarele celui puternic împreună cu clerul său, zicând: iartă-ne pe noi, stăpâne, robii tăi suntem! Acela spăimântându-se de ceea ce a făcut, umilindu-se, căci Dumnezeu schimbase inima lui, l-a prins de picioare, zicând: tu eşti stăpân şi părinte! Şi de atunci s-a făcut mare dragoste între dânşii. Şi zicea cel smerit către clerul său: nu vă ziceam vouă, fiilor, că vom birui prin bunătatea lui Dumnezeu? Deci şi voi când aveți vrajbă cu cineva, aceasta faceți şi veți birui cu darul lui Dumnezeu.

*

15) Un frate slujea unui bătrân bolnav şi s-a întâmplat de s-a slăbănogit trupul bătrânului şi a scos o bubă cu putoare şi îi zicea fratelui gândul:

– Fugi, că nu poți suferi putoarea aceasta.

Iar fratele luând un hârb, lua puroiul bolnavului şi îi zicea lui gândul:

– Fugi!

El răspundea gândului:

– De voi vrea să fug, din acesta voi bea.

Şi iar îi zicea gândul:

– Nici nu fugi, nici nu bei putoarea aceasta!

Iar fratele se ostenea şi răbda slujind bătrânului. Şi văzând Dumnezeu osteneala fratelui, l-a vindecat pe bătrân.

*

16) Nişte frați din Schit au şezut să curețe funii. Unul dintr-înşii bolnav fiind din pricina nevoinței şi tuşind, scuipa şi fără să vrea ajungea scuiparea asupra unui frate şi se supăra acela de gândul său să-i zică bolnavului:

– Încetează să scuipi asupra mea!

Dar tot el se punea împotriva gândului, zicând:

– De voieşti să mănânci din scuipat, zi-i!

Şi gândului zicea:

– Nici nu mânca, nici nu-i zice!

*

17) Doi frați erau la chilii şi cel care era cel mai bătrân, îl ruga pe cel mai tânăr, zicând:

– Să locuim împreună, frate.

Iar el zicea:

– Eu sunt păcătos şi nu pot să mă nevoiesc împreună cu tine, avvo.

Acela îl ruga pe dânsul, zicând:

– Cu adevărat putem.

Şi era bătrânul curat şi nu voia să audă că fratele are gânduri de curvie. Deci i-a zis fratele:

– Lasă-mă o săptămână şi iarăşi vom vorbi!

Şi după o săptămână, vrând cel mai tânăr să-l încerce, i-a zis:

– În mare ispită am căzut, avvo, săptămâna aceasta, că ducându-mă în sat pentru o trebuință, am căzut cu o femeie.

Zis-a lui bătrânul:

– Este pocăință?

Răspuns-a fratele:

– Este, cu adevărat.

Zis-a bătrânul:

– Eu port jumătate din păcat şi tu cealaltă jumătate.

Atunci i-a zis lui fratele:

– Acum putem să fim împreună.

Şi au petrecut împreună până la sfârşitul lor.

*

18) S-au dus odinioară trei frați la seceriş şi şi-au luat lor şaizeci de măsuri de arătură. Unul dintr-înşii s-a îmbolnăvit chiar în ziua dintâi la chilia sa. Şi a zis unul din doi, celuilalt:

– Iată, frate, vezi că s-a îmbolnăvit fratele nostru! Sileşte-ți tu puțin gândul şi eu la rândul meu, şi vom secera partea lui prin rugăciunile sale!

După ce s-a sfârşit lucrul, vrând să meargă şi să-şi ia plata l-a chemat pe fratele, zicând:

– Vino, ia-ți plata ta, frate!

Acela a zis:

– Care plată să iau, nesecerând?

Iar ei au zis:

– Cu rugăciunile tale am făcut şi secerişul tău şi vino, ia-ți plata ta!

El însă nu credea. Deci multă îndoială făcându-se între dânşii, s-au dus să se judece la un bătrân mare. Şi i-a zis fratele:

– Părinte, am mers toți trei să secerăm şi în ziua cea dintâi m-am îmbolnăvit şi mă silesc frații pe mine care nici un ceas nu am secerat, să iau plata pentru secerişul pe care ei l-au secerat.

Şi a mai zis:

– Toți trei am luat şaizeci de măsuri de arătură să le secerăm. Şi de am fi fost toți trei nu am fi putut să le secerăm, iar cu rugăciunile fratelui, amândoi degrabă am săvârşit secerişul. Noi îi zicem lui: ia-ți plata ta dar el nu vrea.

Iar bătrânul auzind, s-a minunat şi a zis fratelui celui ce era împreună cu ei:

– Sună, să se adune toți frații!

Şi după ce au venit toți, le-a zis lor bătrânul:

– Veniți, fraților, auziți astăzi judecată dreaptă! Şi le-a vestit lor toate.

Iar ei l-au obligat pe fratele să-şi ia plata şi să facă cu ea ce va voi. Şi s-a dus fratele plângând şi mâhnit.

Pentru cei săraci de bunăvoia lor, care de bunăvoie lasă şi părăsesc bunătăţile şi bogăţiile lumii acesteia şi primesc sărăcia pentru Împărăţia Cerurilor

1) Fost-a oarecine din cei de frunte, care voia să se lepede de lume şi i-a zis unuia din bătrâni:

– Vreau sa mă călugăresc!

Şi a răspuns bătrânul:

– Nu poți.

Iar el a zis:

– Pot!

Zis-a lui bătrânul:

– De voieşti, mergi de te leapădă de toată averea ta şi venind, şezi în chilie!

Deci, mergând el, a dat tot ce avea, oprind o sută de galbeni şi a venit la bătrânul. Bătrânul i-a zis:

– Mergi de şezi în chilie!

Iar el mergând a şezut. Şi stând el aşa, i-au zis gândurile că poarta este veche şi trebuie schimbată. Deci venind el a zis bătrânului:

– Îmi zic gândurile că poarta este veche şi trebuie schimbată.

I-a răspuns bătrânul:

– Nu te-ai lepădat de lume, ci mergi de te leapădă şi venind şezi aici!

Acesta mergând a împărțit nouăzeci de galbeni şi venind a zis bătrânului:

– De acum m-am lepădat!

Şi a răspuns bătrânul:

– Mergi şi şezi! însă i-au mai zis gândurile: acoperământul este vechi şi mi-ar fi voia să se schimbe.

Şi mergând a zis bătrânului:

– Avvo, îmi zic gândurile că acoperământul este vechi şi mi-ar fi voia să se schimbe.

Zis-a bătrânul:

– Mergi de te mai leapădă de lume!

Iar el a dat şi cei zece galbeni şi mergând a zis bătrânului, că s-a lepădat de acum. Apoi aşezându-se el în chilie, i-au zis gândurile:

– Toate sunt vechi aici şi venind leul mă va mânca.

Şi mergând a spus bătrânului gândurile sale. Şi i-a zis bătrânul:

– Zi şi tu gândurilor: mie mi-ar fi voia să vină toate fiarele asupra mea şi leul, ca să mă mănânce şi degrabă să mă izbăvesc! Însă tu mergi şi şezi în chilia ta şi te roagă lui Dumnezeu pentru păcatele tale şi nu te mai teme!

Şi aşa făcând fratele, s-a odihnit.

*

2) Zis-a un bătrân:

– De doreşti Împărăția cerurilor, eşti dator să nu socoteşti averile, căci nu poți să viețuieşti după Dumnezeu, fiind iubitor de dulceți şi iubitor de argint.

*

3) Povestea cineva din bătrâni că a fost unul din bătrâni care s-a învrednicit de mare dar de la Dumnezeu şi s-a înştiințat pretutindeni numele lui, pentru viața lui cea cu fapte bune. De aceea a ajuns numele lui până la împăratul. Iar împăratul trimițând, l-a chemat şi dacă a luat rugăciune de la dânsul, a vorbit cu el şi folosindu-se mult, i-a dat aur, iar bătrânul luând aurul a mers întru ale sale şi a început a face țarină cu vii şi alte adunături. Deci au adus un îndrăcit la dânsul după obicei şi a zis bătrânul, dracului:

– Ieşi din zidirea lui Dumnezeu!

Iar dracul i-a răspuns:

– Nu te voi asculta!

Zis-a bătrânul:

– Pentru ce nu mă asculți?

Zis-a dracul:

– Fiindcă te-ai făcut şi tu ca unul dintre noi, lăsând aducerea aminte de Dumnezeu, pe care o aveai şi te-ai apucat de grijile cele pământeşti! Pentru aceasta nu te voi asculta, nici nu voi ieşi din om.

*

4) Un pustnic oarecare a fost supărat de iubirea de argint. Acesta a adunat din lucrul mâinilor sale un galben, apoi doi, după aceea trei şi aşa nevoindu-se, a câştigat cinci. După aceea, îndată a căzut la pat şi picioarele i-au putrezit şi a dat doctorului cei cinci galbeni, dar boala nu mai înceta. Venind într-o dimineață doctorul, i-a zis:

– Trebuie să ți se taie un picior; că de nu, va putrezi tot trupul tău.

El însă s-a dat pe sine morții şi dacă a sosit noaptea plângea şi a venit către dânsul îngerul Domnului şi cum zăcea, l-a apucat de picior şi netezindu-i rana, grăia:

– Mai aduna-vei cinci?

Şi îndată tămăduindu-l, s-a făcut nevăzut. Făcându-se ziuă, a venit doctorul şi a bătut la uşa lui, iar el sculându-se, l-a întâmpinat pe acesta. Doctorul când l-a văzut s-a mirat foarte şi înştiințându-se de ceea ce s-a întâmplat, s-a făcut creştin.

*

5) Zis-a un bătrân:

– Omului ce a gustat neaverea, îi este grea şi haina care o poartă şi vasul de apă. Căci se supără de unele ca acestea, fiindcă mintea lui aparte priveşte şi se deprinde.

*

6) Zis-a un bătrân:

– Cel ce n-a urât averea, cum va putea să-şi urască sufletul, după porunca Mântuitorului?

*

7) Întrebat a fost un bătrân de către un frate:

– Spune-mi, avvo, cum mă voi mântui şi mă voi face să fiu plăcut lui Dumnezeu?

Iar bătrânul dezbrăcând levitonul său (cămaşa sa) şi încingând mijlocul său şi ridicând mâinile sale la cer, a zis:

– În acest chip se cade a fi călugărul față de averile lumii: a fi răstignit de patimi şi a fi gata la tot necazul pentru Dumnezeu.

*

8) Un tânăr oarecare căuta să se lepede de lume şi pornindu-se şi ieşind din cetate, să meargă la o mănăstire, îl întorceau iarăşi gândurile încurcându-l cu oarecare lucruri şi griji, ce se păreau de nevoie, căci era bogat. Într-o zi, pornindu-se el asemenea şi ieşind, după ce l-au înconjurat iarăşi gândurile, ridicând asupra sa mult praf şi punându-i înainte pricini oarecare de nevoie ca să-l întoarcă iarăşi şi simțind războiul şi sila gândurilor şi neavând ce să mai facă, dezbrăcându-se deodată de hainele pe care le purta aruncându-le, alerga gol, vrând să meargă la mănăstire. Iar Dumnezeu i-a descoperit unui bătrân către care mergea tânărul, zicând:

– Scoală-te şi primeşte-l pe nevoitorul Meu!

Iar bătrânul sculându-se, a ieşit şi l-a întâmpinat şi înştiințându-se de acel lucru, s-a minunat. Şi primindu-l, îndată l-a învrednicit de chipul călugăresc. Deci, când veneau vreunii la bătrânul să-l întrebe de gânduri, el răspundea, iar dacă vorbeau pentru lepădarea de lume, îi trimitea la acela, zicând:

– Întrebați-l pe fratele!

*

9) Un monah era bolnav şi l-a luat un părinte din chinovie şi îl îngrijea ca pe unul ce nu ar fi avut cele de trebuință şi zicea fraților celor de sub ascultarea sa:

– Siliți-vă puțin ca să-l odihnim pe bolnav!

Iar bolnavul avea o oală plină de aur şi săpând sub aşternutul pe care zăcea, a ascuns-o. Nu după multă vreme, s-a întâmplat de a murit bolnavul. Şi murind, nimic nu a mărturisit despre aur, iar după ce l-au îngropat, părintele a zis fraților:

– Ridicați aşternutul acesta de aici!

Iar ei strângând aşternutul, au aflat aurul îngropat, pentru că se cunoştea din săpătura locului, şi l-au adus la părinte. Părintele, văzând aurul şi înştiințându-se cum s-a aflat, a zis:

– De vreme ce nici trăind el, nici murind, n-a mărturisit despre aur, ci la el îşi avea nădejdea, nu mă ating de el. Mergeți precum este şi îngropați-l cu el.

Deci s-au dus şi l-au pus în mormânt şi întorcându-se, au văzut că s-a pogorât foc din cer şi a căzut peste mormânt şi a ținut multe zile nestingându-se, până ce a mistuit şi pietrele şi țărâna şi toate cele ce erau în mormânt. Şi toți cei ce vedeau se înspăimântau şi se minunau.

Pentru că nu se cade a-şi arăta cineva viaţa şi faptele sale cele bune înaintea oamenilor pentru laudă, ca să-l laude şi să-l fericească pe el oamenii

1) Zis-a un bătrân oarecare:

– Cel ce îşi descoperă şi îşi arată faptele sale cele bune pentru fericirea, lauda şi slava oamenilor, acela este asemenea cu omul care seamănă sămânța sa pe deasupra pământului şi nu umblă cu grapa peste dânsa ca s-o acopere şi venind păsările cerului, mănâncă toată sămânța şi-i rămâne în zadar toată osteneala. Iar cel ce îşi tăinuieşte şi îşi ascunde faptele sale cele bune, acela este asemenea omului care, semănându-şi sămânța sa, îndată o acoperă cu țărână şi ea rămâne, răsare, creşte şi rodeşte.

*

2) Zis-a un părinte:

– Călugărul care se sileşte să fie bine plăcut oamenilor, ca să-l laude, să-l fericească şi să-l slăvească, unul ca acela îşi pierde bunătățile lui şi rămâne fără de roadă şi uscat.

*

3) Odată, fiind la Schit praznicul hramului bisericii, s-au adunat din toate părțile mulțime de părinți, după cum le era obiceiul. Şi după slujba bisericii, au mers în trapeză după obicei şi au şezut toți la masă şi au început a mânca. Iar un bătrân oarecare din cei străini care veniseră la praznic, nu mânca nimic altceva, decât pâine goală. Egumenul luând seama că nu mănâncă, l-a poftit ca să ospăteze, neştiindu-i obiceiul postirii. Acesta răspunzând, a zis egumenului în auzul tuturor părinților:

– Iartă-mă, părinte, că eu nu mănânc niciodată fiertură, decât pâine cu sare.

Şi sculându-se un bătrân, i-a grăit:

– Mai bine ar fi fost de ai fi mâncat totdeauna carne de trei ori pe zi la chilia ta, decât să-ți arăți şi să-ți spui viața şi postirea ta, în vederea şi auzirea a tot soborul, postire care îți este zadarnică.

*

4) Era într-un loc un bătrân oarecare foarte postitor, atât încât pâine nu mânca niciodată. Acesta a mers odată la un oarecare bătrân mare. Iar la acel bătrân se întâmplase în acea vreme de veniseră mulți părinți pentru învățătura şi folosul sufletesc, căci era foarte iscusit în cunoştința şi înțelegerea Sfintelor Scripturi şi în lucrurile duhovniceşti. Deci, văzând el că s-au adunat la dânsul atâți cinstiți părinți şi fiind zilele Praznicului Rusaliilor, care sunt după Paşti, a poruncit ucenicului său să fiarbă bucate şi să le facă lor masă, să-i ospăteze, fiindcă unii dintr-înşii veniseră foarte de departe. Şi dacă s-au gătit bucatele şi au pus masă, i-a poftit pe toți părinții să şadă la masă şi să se ospăteze întru slava lui Dumnezeu. Şi aşa au şezut toți şi au început a mânca. Iar acel bătrân postitor şezând şi el la masă, n-a vrut să mănânce bucate, din care mâncau toți părinții, ci scoțând bob muiat din desagii săi şi-a pus dinainte. După scularea de la masă, l-a chemat pe el bătrânul deoparte şi i-a zis în taină:

– Frate, de vrei să te foloseşti de înfrânarea şi postirea ta, oriunde vei merge şi îți vor pune ție masă, mănâncă cele ce îți vor pune ție dinainte, de nimic îndoindu-te, după cuvântul Domnului Hristos! Dar să nu-ți arăți viața, înfrânarea şi postirea pe care o ai la chilie, părându-ți-se că de vei mânca din acele bucate la masă, îți vei sminti şi-ți vei strica postul. Nu, frate, de vei mânca întru slava lui Dumnezeu, de nimic îndoindu-te, pentru ca să nu te arăți oamenilor că posteşti, atunci nu-ți vei sminti, nici îți vei strica postul tău, ci

mai vârtos îl vei lămuri şi îl vei lumina. Iar de te vei îndoi şi nu vei vrea nicidecum să mănânci şezând cu frații la masă din bucatele ce ți se vor pune înainte şi din care mănâncă şi alți frați şi părinți, atunci, frate, nu ți se cade să ieşi să mergi nicăieri, niciodată de la chilia ta. Ci şezi şi-ți păzeşte obiceiul şi postirea la chilie.

Şi aşa fiind învățat de acel sfânt părinte, s-a smerit şi s-a supus ascultării şi mult s-a folosit de cuvintele lui. Şi de aici înainte, când i se întâmpla să meargă undeva, afară, la lume, şi-i punea cineva masă, atunci el şedea şi primea şi mânca întru slava lui Dumnezeu, fără nici o îndoială, din cele ce i se puneau pe masă. Iar dacă mergea la locul şi chilia lui, iar îşi păzea obiceiul şi postirea. Şi pururea se arăta, mulțumind bătrânului ce l-a îndreptat pe el şi aşa s-a mântuit.

*

5) Un frate oarecare l-a întrebat pe un bătrân mare şi iscusit foarte întru ştiința învățăturilor şi înțelegerea Sfintelor Scripturi, zicând:

– Părinte, ce voi face când mi se va întâmpla să merg undeva, afară la țară, sau la vreo mănăstire şi acolo îmi vor pune mie masă, sau mă vor pofti să şed la masă, să mănânc bucate cu dânşii? Iar bucatele ce mi le vor pune pe masă, vor fi toate de care eu postesc şi nu le mănânc? Deci, părinte, oare bine va fi să poftesc, de vor avea ca să-mi pună mie alte bucate de care mănânc eu, sau mai bine va fi să mă scol şi să ies de la masa lor, ca să nu-mi smintesc şi să-mi stric obiceiul postirii?

Răspuns-a lui bătrânul, zicând:

– Fiule, la aceasta avem noi poruncă şi învățătură din gura însăşi a Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a Purtătorului de grijă pentru tot binele, folosul şi mântuirea noastră, zicând: nicidecum să nu vă arătați oamenilor postind, ci oriunde veți merge şi vă vor pune vouă masă, cele ce se vor pune vouă dinainte, mâncați de nimic îndoindu-vă, şi nu arătați postirea voastră

înaintea oamenilor. Deci, fiule, cine sunt eu ca să te învăţ şi să te sfătuiesc pe tine alt sfat şi altă învăţătură mai bună şi mai de folos ţie, decât cea dată de Domnul Hristos? Ci mai vârtos şi eu, după cuvântul Domnului, aşa îţi zic şi te sfătuiesc: oriunde vei merge şi îţi vor pune ţie masă, mănâncă cele ce ţi se vor pune înainte întru slava lui Dumnezeu, de nimic îndoindu-te. Iar dacă te vei întoarce şi vei merge la chilia ta, atunci îţi păzeşte obiceiul postirii tale, în taină! De nu vei vrea să faci aşa, atunci nu ţi se cade nicidecum să ieşi, ca să mergi undeva afară din chilia ta.

*

6) Un bătrân oarecare, duhovnicesc, dintr-o mănăstire, a văzut odată la fereastra chiliei unui frate doi draci, care stăteau şi ascultau la fereastra fratelui şi ascultând puţin, începeau a sălta; şi iar stând, ascultau şi iar începeau a sălta şi aşa făceau câtva timp. Iar bătrânul văzând, s-a sculat de unde şedea şi privea şi a mers la chilia acelui frate, să vadă pricina de atâta bucurie şi săltare a acelor spurcaţi diavoli. Şi apropiindu-se bătrânul de chilia fratelui, dracii, văzându-l venind asupra lor, ruşinându-se, s-au dat în laturi ca nişte câini, unul într-o parte, altul într-alta şi aşa depărtându-se, au fugit. Iar bătrânul apropiindu-se de fereastra chiliei fratelui unde stau săltând acei draci, l-a auzit pe acela în chilie citindu-şi pravila cu glas mare la fereastră. Şi îndată a priceput şi a cunoscut bătrânul, că pricina bucuriei şi săltării spurcaţilor draci este citirea fratelui cu glas mare şi intrând la dânsul în chilie, l-a găsit stând la fereastră şi citind. Fratele, îndată lăsându-şi citirea, s-a închinat după obicei, cu smerenie. Atunci bătrânul i-a zis:

– Fiule, mai de folos ţi-ar fi ţie de te-ai culca în chilia ta şi să dormi toată ziua decât să citeşti cu aşa sunet în glas, precum citeşti. Căci nu-ţi este de nici un folos, ci este bucurie şi veselie şi săltare dracilor. Acum, iată, am gonit doi draci de la fereastra ta, care se bucurau şi săltau ascultând şi auzind glasul citirii tale şi pe care i-am văzut de la chilia

mea, ascultând şi săltând la fereastră. Dintr-adins am venit la tine, fiule, ca să-ți părăseşti acel sunet de glas în rugăciunea şi citirea ta, şi să-ți citeşti pravila şi rugăciunea călugăreşte, în taină, după cum ne-a poruncit nouă Domnul Hristos şi Sfinții Părinți, iar nu cu sunet de glas întru auzirea oamenilor şi a dracilor.

Zis-a fratele:

– Dar ce să fac, părinte, că eu aşa m-am obişnuit şi m-am deprins a citi şi în alt chip nu pot să citesc? Că de voi citi în taină, îmi pare că nu înțeleg şi nici nu ştiu ce citesc şi de citirea în taină eu nu mă îndulcesc, nici nu simt umilință, sau ceva de folos pentru inima mea.

Zis-a lui bătrânul:

– Dacă nu simți, fiule, umilință în inima ta şi zici că nu te foloseşti de rugăciunea şi citirea ta când te rogi şi citeşti în taină, apoi cum te vei umili şi te vei folosi de rugăciunea şi citirea ta, pe care o faci cu sunet şi cu glas întru auzirea oamenilor şi a dracilor, întru lauda, fericirea şi slăvirea oamenilor şi întru bucuria, mângâierea şi săltarea dracilor? Această citire Dumnezeu nu o iubeşte şi sfinții părinți nu o primesc. Cum şi în ce chip trebuie să ne citim rugăciunea şi pravila, Însuşi Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, ca Cel ce este pururea purtător de grijă pentru binele, folosul şi mântuirea noastră, cu Însăşi gura Sa ne-a învățat pe noi şi pururea ne învață la Sfânta Evanghelie, zicând: când vei vrea să te rogi şi să-ți citeşti pravila, intră în cămara ta şi închide uşa ta. Aşa citeşte şi te roagă în taină Părintelui tău. Şi Părintele tău, care vede şi aude tainele, Acela îți va da ție la arătare mila şi darurile Sale. Şi iarăşi zice: când vă rugați, nu grăiți multe vorbe în rugăciunea voastră, ci în scurtă vorbă şi deasă să fie rugăciunea şi citirea voastră! Deci din citirea şi rugăciunea săvârşită în acest chip, se naşte umilința şi folosul sufletului spre mântuire în acest chip toți Sfinții Părinți îşi citeau pravila şi rugăciunea lor. Şi pentru aceasta toți părinții, când îşi făceau chilia,

îşi făceau şi cămară osebită, să le fie pentru rugăciunea şi pravila lor. Deci, şi tu, fiule, de vrei să te foloseşti şi să-ți fie primită rugăciunea, citirea şi pravila, aşa urmează şi te vei mântui. Iar de nu vei voi să urmezi şi să faci aşa, să ştii că în zadar îți va fi toată zăbava citirii, a pravilei şi a rugăciunii.

*

7) Părinții de la Schit aveau obicei, când se descoperea cuiva vreo faptă bună pe care o avea el în taina sa, acela de aici înainte nu o mai socotea bună de ar fi fost oricât de folositoare, ci o socotea păcat lucru răsuflat şi neplăcut lui Dumnezeu. Aşa îşi acopereau şi îşi ascundeau lucrurile lor cele bune, de slava omenească.

*

8) Zis-a un bătrân:

– Plăcerea omenească, toată măduva omului o pierde şi îl lasă sec.

*

9) Zis-au iarăşi:

– Ori fugind să fugi de oameni, sau râzând, râzi de lume şi de oameni, făcându-te pe tine de mai multe ori nebun.

*

10) A zis iarăşi:

– Cel ce-şi arată lucrurile cele bune ale sale, este asemenea cu cel ce seamănă sămânța pe pământ şi venind păsările cerului o mănâncă. Iar cel ce îşi ascunde petrecerea sa, este întocmai cu cel ce seamănă pe brazde în pământ şi care va strânge roadă multă.

*

11) Un stareț avea mare slavă de la oameni şi era părinte peste două sute de călugări. La chinovia acestora a venit Hristos în chipul unui bătrân sărac, cunoscut lui mai înainte şi-l ruga pe portar să spună părintelui că este cutare frate. Iar portarul abia înduplecându-se, a intrat să-l vestească dar l-a aflat pe părintele vorbind cu oarecari străini

şi aşteptând puțin, i-a spus despre acel bătrân sărac. Starețul i-a răspuns cu mânie, zicând:

– Nu vezi că vorbesc cu oamenii? Lasă acum!

Şi sfiindu-se portarul, s-a dat în lături şi întorcându-se, a spus celui ce se părea că este bătrân sărac cuvântul proestosului. Iar Domnul Cel îndelung răbdător a petrecut şezând la poartă.

Iar pe la al cincelea ceas a venit la chinovie un bogat, pe care degrabă ascultându-l portarul, i-a deschis şi a vestit starețului despre el. Iar el ieşind, cu osârdie l-a întâmpinat la uşă. Şi văzându-l pe el Cel bogat întru milă Dumnezeu, care venise în chip de bătrân sărac, Îl ruga, zicând:

– Voiesc să vorbesc cu tine, părinte!

Iar el, de nici un răspuns învrednicindu-l, a intrat împreună cu bogatul, sârguindu-se să-i gătească masă. După ce a prânzit bogatul, l-a petrecut părintele până la uşă şi s-a întors înapoi, fiind robit de multele griji şi a uitat rugăciunea bătrânului sărac şi fără de răutate. Făcându-se seară, după ce nimeni nu l-a chemat pe acel blagoslovit sărac, apropiindu-se iarăşi de portar i-a poruncit să spună acestea proestosului:

– De vreme ce voieşti slava oamenilor, Eu pentru osteneala ta cea de mai înainte şi multele tale nevoințe, îți voi trimite vizitatori din cele patru părți ale lumii. Dar din bunătățile Împărăției Mele nu vei gusta.

Şi din acele cuvinte s-a cunoscut Săracul Cel Atotțiitor.

Pentru ca să ne păzim, să nu judecăm niciodată

1) Fost-a un bătrân oarecare, ce mânca în toată ziua câte trei posmagi (pesmeți). Cândva, a venit la el un frate şi şezând ei să mănânce pâine, au pus fratelui trei posmagi şi văzând bătrânul, că încă îi mai trebuie, i-a adus alți trei posmagi. Iar dacă s-a săturat, s-au sculat. Deci, l-a judecat bătrânul pe fratele şi i-a zis:

– Nu trebuie frate, să slujim trupului!

Iar fratele cerând iertare de la bătrânul, a plecat.

A doua zi a venit vremea să mănânce bătrânul şi s-au pus pe masă trei posmagi după obicei şi iarăşi îi era foame dar s-a înfrânat. A doua zi la fel a pătimit. Deci, a început a slăbi şi a priceput bătrânul că i s-a întâmplat depărtarea lui Dumnezeu şi s-a aruncat înaintea Domnului Dumnezeu cu lacrimi. Şi se ruga pentru depărtarea ce i s-a întâmplat şi îndată a văzut un înger care îi zicea:

– Pentru că l-ai judecat pe fratele ți s-a întâmplat aceasta. Să ştii dar, că cel ce poate să se înfrâneze pe sine, sau altă faptă bună oarecare face, nu de voia sa le face, ci darul lui Dumnezeu este cel care îl întăreşte pe om.

*

2) La un sihastru oarecare obişnuia un preot să meargă pentru aducerea Sfintelor Taine, fiindcă el nu ieşea afară. Deci a venit cineva la sihastru şi l-a pârât pe preot grăind nenumărate necuviințe asupra lui. Când preotul a venit, după obicei, pentru aducerea Sfintelor Taine, nu i-a deschis sihastrul, fiind scârbit. Atunci preotul s-a întors înapoi. Şi iată glas către sihastru, grăind:

– Au luat oamenii judecata Mea.

Şi odată cu glasul a avut o vedenie: a văzut un puț de aur şi o găleată de aur şi funia de aur şi apa foarte bună şi limpede şi a văzut un oarecare bubos ce scotea şi turna. Vrând sihastrul să bea din apă, s-a sfiit şi nu a băut, căci era bubos cel ce scotea apă. Şi iată glas către dânsul iarăşi zicând:

– Pentru ce nu bei din apă, ce pricină are bubosul ce scoate apă, că scoate şi toarnă?

Venindu-şi întru sine sihastrul şi înțelegând tâlcul vedeniei, l-a chemat pe preot şi l-a convins pe el să-i slujească în continuare.

*

3) Au fost doi frați mari într-o mănăstire de obşte şi s-au învrednicit a vedea un dar oarecare unul către altul. Odată, a ieşit unul într-o zi de vineri afară din mănăstire şi a văzut pe cineva mâncând de dimineață şi i-a zis:

– Cum de mănânci, frate, aşa devreme, căci este vineri?

Iar de dimineață a fost Sfânta Liturghie după obicei şi căutând fratele asupra lui, a văzut darul depărtat de la dânsul şi s-a întristat şi dacă a venit la chilie, i-a zis:

– Ce-ai făcut, frate, că n-am văzut darul lui Dumnezeu peste tine?

Iar el i-a răspuns:

– Eu nu mă ştiu pe mine nici cu lucrul, nici cu gândul să fi făcut ceva rău.

I-a răspuns fratele:

– Nu cumva ai zis cuiva vreun cuvânt?

Şi aducându-şi aminte, a zis:

– Ieri l-am văzut pe un frate mâncând afară din chilie dimineață şi i-am zis: într-acest ceas mănânci vinerea? Acesta este păcatul meu, ci te osteneşte cu mine două săptămâni şi să rugăm pe Dumnezeu să-mi ierte păcatele!

Şi aşa au făcut şi după două săptămâni a văzut fratele darul lui Dumnezeu venit peste fratele său şi s-a mântuit mulțumind Domnului.

*

4) Un bărbat sfânt a văzut pe cineva păcătuind şi lăcrimând cu amar şi a zis:

– Acesta astăzi a greşit, iar eu mâine voi greşi negreşit. Şi acesta se va pocăi negreşit, iar eu nu mă voi pocăi negreşit.

*

5) Un frate l-a întrebat pe cineva din bătrâni:

– Iată, mi se întâmplă să văd un om făcând o faptă şi o spun altuia. Oare nu este aceasta clevetire?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– De grăieşti cu gând de iubire de clevetire, ca şi cum ai avea ceva asupra lui, clevetire este, iar de nu este după patimă, eşti slobod, însă, de nu este clevetire, ca să nu răsară răul, mai bine este să taci.

Deci a zis fratele:

– De voi veni către vreun bătrân şi îl voi întreba dacă pot să mă aşez la cutare şi ştie că nu-mi este de folos, ce o să-mi răspundă? De-mi va zice să nu merg, oare nu judecă cu gândul? Această istețime nu o au mulți. Că de va avea vreo patimă, şi cu patimă va grăi, urând şi prihănind, acela pe sine se vatămă şi nici nu are cuvântul său vreo putere. De folos era să zică, nu ştiu, şi să se izbăvească pe sine de patimă. De este slobod de patimă, nu osândeşte pe nimeni ci pe sine învinuindu-se, zice: cu adevărat, eu sunt neştiutor şi poate nu îți este de folos şi de va fi cel ce întreabă priceput, nu va merge la bărbatul acela pentru care a întrebat, fiindcă nu a zis bătrânul din răutate, ci ca să nu crească răul, adică purtând grijă de mântuirea celui ce a întrebat. Pentru aceea, puternic este cuvântul să-l încredințeze pe ascultător, dacă şi acela cu pricepere fiind, îl va primi cu credință.

*

6) Auzit-a oarecare dintre cei sfințiți, că a căzut un frate în desfrânare şi a zis:

– O, rău a făcut!

Iar după puține zile a răposat fratele. Şi a venit îngerul cu sufletul fratelui către bătrânul zicând:

– Iată-l pe cel pe care l-ai judecat, s-a mutat! Unde porunceşti să-l aşezăm, în Împărăție sau la chinuri?

Şi a petrecut bătrânul până la moartea sa rugându-se lui Dumnezeu să câştige iertare de aceasta, plângând şi foarte mult ostenindu-se.

*

7) Zis-a oarecare dintre sfinți:

– Nu este poruncă mai mare decât aceasta: să nu judeci pe fratele tău şi pentru aceasta nu vei fi judecat. Iar de-l vezi pe fratele tău greşind şi nu-i vei zice să-şi recunoască greşelile, din mâinile tale se va cere sângele lui. Iar de va auzi şi nu se va întoarce de la păcatele sale, el va da seamă pentru greşelile sale. Deci bine este a înfrunta cu dragoste, iar nu a cleveti şi a-l ocărî ca pe un vrăjmaş.

*

8) Un oarecare bătrân mare şedea în Siria, între hotarele Antiohiei şi avea un frate, care era gata să judece de vedea pe vreun frate greşind. Deci, de multe ori îl învăța pe dânsul bătrânul, grăind:

– Cu adevărat, fiule, te înşeli şi-ți pierzi sufletul, de vreme ce nu ştie nimeni ce este în om, decât duhul care este într-însul. Căci de multe ori înaintea oamenilor fac fapte rele, iar în taină se pocăiesc înaintea lui Dumnezeu. Păcatul îl vedem, dar pocăința şi faptele cele bune ce le-au făcut, numai Dumnezeu le ştie. Pentru aceasta şi cu ochii de vei vedea pe om păcătuind, nici cât de puțin nu-l judeca pe el, că numai unul Dumnezeu este Judecător. Că tot omul ce judecă pe altcineva, se află ca un antihrist față de Hristos, de vreme ce i-a răpit dregătoria şi stăpânirea ce i-a dat Tatăl, făcându-se el judecător mai înainte decât Dânsul.

*

9) Aproape de un bătrân trăia un frate care era puțin mai trândav în nevoință. Lângă acesta, când trăgea să moară, şedeau unii din frați şi văzând bătrânul că se duce din trup vesel şi cu bucurie, vrând să-i zidească pe frații care şedeau aproape, i-a zis:

– Frate, noi toți ştim că nu erai prea osârdnic la nevoință şi de unde aşa cu bucurie te duci?

Şi i-a răspuns fratele:

– Crede, părinte, adevărul îl grăieşti, însă de când m-am făcut monah, nu ştiu să fi judecat om, sau să fi ținut pomenire de rău asupra cuiva, ci de s-a întâmplat cândva vreo prigonire cu cineva, în acel ceas m-am împăcat cu el. Deci vreau să zic lui Dumnezeu: Stăpâne, Tu ai zis, nu judecați, şi nu veți fi judecați, ci, iertați şi vi se va ierta vouă!

Deci i-a zis bătrânul:

– Pace ție, fiule, că şi fără osteneală te-ai mântuit!

*

10) Povestit-a un bătrân:

– Şezând eu odinioară într-o pustie adâncă, a venit un frate de la chinovie să mă caute. Şi eu l-am întrebat: cum se află părinții? Iar el mi-a zis: bine, cu rugăciunile tale. Apoi l-am întrebat şi despre un frate care avea nume rău şi mi-a zis: crede, părinte, că încă nu s-a izbăvit de acel nume. Iar eu, cum am auzit, am zis: of! Şi îndată ce am zis aceasta, mi-a venit somn şi am fost răpit, şi m-am văzut că stau înaintea sfântului loc al Căpățânii şi înaintea Domnului nostru Iisus Hristos ce era răstignit între cei doi tâlhari şi m-am pornit să mă închin. Iar dacă am mers aproape, a poruncit sfinților îngeri, care stăteau lângă El, cu glas mare zicând: scoateți-l afară, că antihrist îmi este, deoarece mai înainte de a judeca Eu, el l-a judecat pe fratele său. Deci gonit fiind eu, am dat să ies şi mi-am apucat haina de uşa ce s-a închis degrabă şi lăsând-o acolo, am ieşit şi îndată m-am deşteptat. Socotind cele văzute, am zis fratelui celui ce

venise: rea este ziua aceasta pentru mine. Iar el a zis: pentru ce, părinte? Atunci i-am povestit cele ce am văzut. Şi am zis: haina aceea a mea, era acoperământul lui Dumnezeu, care era peste mine şi de care m-am lipsit. După aceea am făcut şapte ani rătăcind prin pustie, nici pâine gustând, nici sub acoperământ intrând, nici cu om vorbind, până ce iarăşi L-am văzut pe Domnul meu tot la locul Căpăţânii, poruncind să mi se dea haina.

*

11) A zis un bătrân:

– Douăzeci de ani am petrecut luptându-mă cu un gând şi rugându-mă lui Dumnezeu ca pe toţi oamenii să-i văd ca unul.

*

12) A zis un bătrân:

– De vei vedea pe cineva râzând sau mâncând prea mult, să nu-l judeci, ci mai vârtos să zici: fericit este acesta, neavând păcate şi pentru aceasta se bucură sufletul lui.

*

13) A zis un bătrân:

– De vei vedea cu ochii tăi pe cineva căzând, îndată zi: anatema ţie, satano, că acesta vină nu are! Şi întăreşte-ţi inima să nu-l judeci pe fratele tău, că se duce Duhul Sfânt de la tine. Zi iarăşi către tine: precum acesta a fost biruit, aşa şi eu, şi plângi, şi cere ajutorul lui Dumnezeu. Pătimeşte împreună cu Cel ce a pătimit fără de voie, că nimeni nu voieşte să greşească lui Dumnezeu, ci toţi ne amăgim.

*

14) A zis un bătrân:

– Nu-l judeca pe cel desfrânat, dacă eşti tu curat, căci de asemenea calci legea. Căci Cel ce a zis: să nu desfrânezi, a zis şi să nu judeci!

Pentru primirea de străini

1) Un monah antiohian, de neam cucernic, de la mănăstirea lui Casian, a mers la Sfintele Locuri pentru rugăciuni şi zăbovind el acolo a sfârşit cele ce avea de trebuinţă, dar nu ştia ce să facă. Şi şezând în biserică se scârbea de aceasta. Plecând, a adormit puţin şi l-a văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos grăindu-i:

– Du-te la iconomul Sfintei Învieri şi să-i zici lui: m-a trimis Hristos la tine, să-mi dai pentru Dânsul un galben şi-ţi voi da zapis la mână, şi când va veni Hristos ţi-l va da!

Deşteptându-se monahul şi rugându-se, a crezut cuvântului, şi mergând l-a aflat pe iconom căruia i-a zis precum i-a poruncit lui. Şi a zis iconomul:

– Dar când are să vină Hristos să mi-l dea?

Iar monahul a răspuns:

– Eu precum am auzit, ţi-am spus, tu cum ştii, aşa să faci.

Atunci a zis iconomul:

– Fă-ţi zapisul!

Şi a şezut monahul de a scris aşa:

– Eu, Ion călugărul de la Antiohia Siriei, mărturisesc că am luat un galben de la tine, Ştefan preotul, iubitorul de Dumnezeu, iconomul Sfintei Învieri, trebuindu-mi! Şi pentru încredinţare am făcut acest zapis al meu şi când va veni Iisus Hristos, ţi-l va da.

Apoi, luând galbenul, a plecat. Iar în noaptea următoare, a văzut iconomul în vis pe cineva grăindu-i:

– Ia-ţi galbenul şi să-mi întorci zapisul monahului!

El însă nu voia, grăind:

– Acela a zis că Hristos va veni şi-mi va plăti.

Iarăşi a zis:

– Eu sunt Hristos, ia-ți dar galbenul şi-mi dă zapisul călugărului. Sau vrei să iei mai mult? Iată, este al tău!

Şi deşteptându-se, a trimis nişte oameni după monah, zicându-le:

– Oriunde îl veți afla pe acel monah, să-l aduceți la mine!

Şi aflându-l, i-a zis:

– Mergi, că te cheamă iconomul!

Acesta, temându-se, zicea întru sine, că s-a căit şi vrea să-i ia galbenul. De aceea, mergea cu sfială, iar acela văzându-l, i-a zis:

– Părinte, mai ia şi alți galbeni, câți vei voi, şi-mi fă zapis!

Părintele i-a răspuns:

– Iartă-mă, dar mai mulți nu-mi trebuie, destul îmi este acesta, că nu mi-a zis Domnul să iau mai mult de un galben.

Iar cei ce au auzit, s-au mirat şi au proslăvit făgăduințele Domnului cele nemincinoase.

*

2) Povestesc unii despre un bătrân, că viețuia în Siria, lângă calea pustiului şi acesta era lucrarea lui: în ce ceas venea vreun călugăr din pustie, cu bună nădejde îi făcea odihna.

Deci, a venit oarecând un sihastru la dânsul şi i-a făcut lui odihnă, dar acela nu voia, zicând, că posteşte astăzi. Şi, i-a zis lui:

– Nu trece cu vederea pe robul tău, rogu-mă ție, să pleci aşa, ci vino să ne rugăm şi iată aici un copac, care se va apleca, plecându-ne noi genunchii.

Plecându-şi dar sihastrul genunchii la rugăciune, nimic nu s-a întâmplat! Deci şi-a plecat şi primitorul de străini genunchii şi îndată s-a aplecat şi copacul cu dânsul şi încredințându-se, a mulțumit lui Dumnezeu.

*

3) Un monah tebeu, avea darul slujbei de la Dumnezeu, ca pe fiecare, să-l socotească cu cele ce-i trebuiesc. Şi s-a

întâmplat odinioară într-un sat a da milostenie şi iată a venit o femeie la dânsul să ia milostenie, purtând haine vechi. Văzând-o cu vechituri îmbrăcată, a băgat mâna să-i dea mult şi s-a zgârcit mâna de a scos puțin. Apoi a venit alta către el, îmbrăcată în haine bune şi văzându-i hainele, a băgat mâna vrând a-i scoate puțin şi a întins mâna de a scos mult. Şi a întrebat pentru amândouă şi a primit răspuns:

– Cea care poartă haine bune este de neam mare şi a sărăcit şi numai pentru curăție a câştigat hainele. Iar cealaltă, pentru ca să ia milostenie, s-a îmbrăcat în vechituri.

*

4) Mers-au oarecând doi frați la un bătrân, iar obiceiul bătrânului era de nu mânca toată ziua. Dacă i-a văzut pe frați i-a părut bine şi a zis că şi postul are plată, iar cel ce mănâncă pentru dragoste, două porunci împlineşte, pentru că şi-a lăsat voia sa şi porunca lui Dumnezeu a săvârşit-o şi aşa i-a odihnit pe frați.

*

5) Era careva din sfinți viețuind în Egipt, în loc pustiu. Era şi altul, mai departe de dânsul şi acela era preot maniheist. Şi odată mergând să viziteze pe cineva din neamul lui, a înserat unde era sihastrul cel dreptcredincios şi era în necaz, căci se temea de bătrânul să intre şi să rămână la dânsul, ştiind că îl va cunoaşte că este maniheist. Însă, primejduindu-se şi neavând unde merge, a bătut la uşă, iar bătrânul deschizând l-a şi cunoscut. Deci l-a primit de bună voie şi l-a silit să facă rugăciune şi odihnindu-l, au adormit. Iar maniheul venindu-şi în sine noaptea, gândea mirân-du-se, cum n-a luat nici o îndoire asupra lui şi a zis:

– Cu adevărat robul lui Dumnezeu este.

Apoi a căzut la picioarele lui, grăind:

– Avvo şi eu sunt dreptcredincios!

Şi aşa a petrecut cu dânsul, după aceea, cealaltă vreme a vieții sale.

*

6) Un frate a mers la un sihastru şi plecând de la dânsul, i-a zis:

– Iartă-mă, avvo, că te-am smintit de la rugăciunea ta!

Celălalt răspunzând, i-a zis:

– Rugăciunea mea este să te odihnesc pe tine şi să te petrec cu dragoste.

*

7) Un sihastru oarecare şedea lângă Nicopole, făcând multe fapte bune. Deci s-a întâmplat de au venit câțiva frați din chinovie şi l-au nevoit mai înainte de vreme să mănânce. Apoi au zis frații:

– Nu te-ai scârbit astăzi, avvo?

Iar el le-a răspuns, zicând:

– Scârba mea este dacă voi face voia mea.

*

8) Povestit-a cineva din părinți, că un oarecare filosof însemnat din Cetatea lui Dumnezeu, bărbat cucernic, a venit la un sihastru, şi-l ruga să-l primească şi călugăr să-l facă. Şi i-a zis bătrânul:

– De pofteşti să te primesc, mergi şi vinde averea ta cea după poruncă, şi o dă lipsiților şi te voi primi!

Şi mergând, a făcut după cuvântul bătrânului. După aceea i-a dat o altă poruncă:

– Să te păzeşti a nu vorbi cu nimeni!

Iar el s-a făgăduit să nu grăiască şi doi ani n-a grăit. Au început după aceea oamenii să-l laude şi i-a zis bătrânul:

– Nu-ți este de folos să stai aici, ci te trimit la o mănăstire de obşte.

Şi l-a trimis. Dar trimițându-l, nu i-a zis să grăiască, sau să nu grăiască. Deci, acela păzind porunca ce i s-a dat, a petrecut negrăind. Vrând a-l ispiti egumenul cu fapta când l-a primit, de este mut, sau se preface, l-a trimis cu o trebuință, în vremea revărsării apei râului, ca nevoind să grăiască, să poată zice că n-a putut trece apa. Şi a trimis după

dânsul în taină, să vadă ce va face. Acela, dacă a ajuns la râu şi a văzut că nu poate trece, a plecat genunchii spre rugăciune şi venind un crocodil l-a luat în spinare şi l-a trecut în cealaltă parte a apei. După împlinirea poruncii, a venit iarăşi la apă şi iarăşi l-a luat în spate crocodilul şi l-a trecut dincoace. Deci, venind fratele cel trimis după dânsul, a spus bătrânului şi fraţilor şi s-au mirat. Nu după multă vreme a murit călugărul. Şi a trimis egumenul la bătrânul lui, grăind:

– Mut de ar fi fost, însă îngerul Domnului a fost.

Atunci a vestit sihastrului că n-a fost mut, ci mult vorbitor, dar păzind porunca ce i-a dat dintru început, a petrecut negrăind. Şi s-au mirat toţi şi L-au proslăvit pe Dumnezeu.

*

9) Un bătrân oarecare avea un ucenic şi vrând a-l ţine cu sine, l-a făcut să aibă ascultare desăvârşită. Deci, i-a zis bătrânul: aprinzându-se cuptorul foarte, mergi de ia cartea din care citim în biserică şi o aruncă în cuptor. Iar el mergând, a şi făcut fără de nici o cârtire şi fiind aruncată cartea, s-a stins focul. Deci, aceasta este puterea ascultării celei cu înţelegere, căci ascultarea este scara cea cerească.

*

10) Un om, după ce a ieşit din lume, s-a dus într-o chinovie, având pe fiul său cu sine. Şi i-a zis egumenul:

– Mi-e voia să nu vorbeşti cu fiul tău, ci să-ţi fie ca un străin.

Iar acela i-a răspuns:

– Aşa voi face, după cuvântul tău, avvo!

Şi a petrecut mulţi ani şi n-a vorbit cu copilul său. Iar când i-a venit chemarea fiului său şi urma să moară, a zis egumenul:

– Mergi de acum şi vorbeşte cu fiul tău!

Şi răspunzând, i-a zis:

– De porunceşti, păzim porunca până în sfârşit.

Şi a răposat fiul lui şi n-a grăit cu dânsul şi s-au mirat toți, cum a primit cu bucurie porunca şi a păzit-o până la sfârşit.

*

11) Un frate cuprins de întristare, îl supăra pe bătrânul, grăind:

– Ce voi face, că mă supără gândurile grăindu-mi: fără de vreme te-ai lepădat de lume şi nu poți să te mântuieşti.

I-a răspuns bătrânul:

– Chiar de nu vom putea să intrăm în Pământul Făgăduinței, mai bine este să cadă oasele noastre în pustie, decât să ne întoarcem în Egipt.

*

12) Un bătrân a venit la o apă şi aflând acolo papură, a şezut. Şi smulgând frunze de pe mal, împletea coşnițe şi le da pe apă. În acest chip se nevoia până când au venit oamenii şi l-au văzut şi atunci s-a sculat şi a plecat. Căci nu pentru trebuință lucra, ci pentru osteneala şi liniştea sa.

*

13) Povestit-a oarecare din bătrâni că un frate ce petrecea în Egipt, mergea pe drum şi sosind noaptea, a intrat într-un mormânt să se adăpostească de frig. Trecând nişte draci pe acolo, au grăit unul către altul:

– Vedeți câtă îndrăzneală are acest călugăr de doarme în mormânt? Hai să-l îngrozim!

Şi a răspuns altul:

– Ce să-l mai înspăimântăm, că acesta este al nostru, făcându-ne voia noastră: mâncând, bând, clevetind şi negrijind de slujba sa. Ci mai vârtos până când va zăbovi el întru aceasta, să mergem şi să-i necăjim pe cei ce ne necăjesc pe noi şi cu rugăciunea ne luptă ziua şi noaptea.

*

14) A zis un bătrân:

– De vor veni la tine vreunii şi îi vei vedea de departe că vin, mai înainte de a se apropia, să stai la rugăciune şi

să zici: Doamne, Iisuse Hristoase, izbăveşte-ne pe noi de clevetire şi de ocară! Şi cu pace trimite-i din locul acesta.

*

15) A zis un bătrân:

– De va veni la tine vreun frate, ridică plânsul de pe fața ta şi-l ascunde în inimă până când va pleca fratele şi apoi iarăşi pune plânsul pe față. Că fug dracii văzând plânsul acesta cu tine.

*

16) Un bătrân mergând la Schit, a călătorit împreună cu el un frate. Deci, vrând să se despartă unul de altul, i-a zis bătrânul:

– Să gustăm împreună, frate!

Şi era dimineață şi începutul săptămânii. Deci, au mâncat şi sculându-se s-au dus. Iar după ce au trecut celelalte zile şi a venit sâmbăta, sculându-se de dimineață bătrânul, s-a dus la fratele acela şi a zis:

– Oare ai flămânzit, frate, de când am mâncat?

Răspuns-a fratele:

– Nu! Căci în fiecare zi mâncând, nu flămânzesc.

Zis-a lui bătrânul:

– Cu adevărat, fiule, de atunci nu am mâncat. Iar fratele auzind, s-a umilit şi s-a folosit.

*

17) Un episcop, iubitor de Dumnezeu, se ducea în fiecare an la Schit, la părinți. Acolo, l-a întâlnit un frate şi l-a dus la chilia sa punându-i înainte pâine şi sare, şi zicând:

– Iartă-mă, că nimic altceva nu am să-ți pun înainte!

Şi i-a răspuns lui episcopul:

– Voiesc ca la anul, venind, să nu aflu aici nici sare.

*

18) A zis un bătrân:

– Dacă încă eşti tânăr, fugi de vin ca de şarpe şi de vei fi silit la adunare să bei, puțin bând, încetează! Şi măcar de te vor jura cei ce te-au chemat, să nu iei aminte de jurămintele

lor! Căci de multe ori satana îi sileşte pe monahi; chiar şi pe bătrâni, să-i silească pe cei mai tineri la băutură de vin şi la mâncare multă. Ci tu să nu te pleci lor, căci vinul şi femeile îi despart pe călugări de Dumnezeu.

*

19) Odinioară la Chilii, făcându-se praznic, mâncau frații la biserică. Şi era acolo un frate şi a zis celui ce slujea:

– Nu mânca fiertură, ci sare!

Şi a chemat acela un alt frate înaintea norodului, zicând:

– Cutare nu mănâncă fiertură: adu-i sare!

Atunci s-a sculat unul din bătrâni zicând:

– Mai de folos îți era astăzi la chilia ta să mănânci carne, decât să aud acest cuvânt înaintea norodului.

*

20) Un frate de la Schit nemâncând pâine, s-a dus la un bătrân mare, dar s-a întâmplat să fie acolo şi alți străini. Şi a făcut bătrânul puțină fiertură pentru dânşii şi după ce au şezut să mănânce, pustnicul şi-a pus lui numai năut muiat să mănânce. După ce s-au sculat ei de la masă, luându-l bătrânul deoparte, i-a zis:

– Frate, când te duci la cineva, nu-ți arăta petrecerea ta! Iar de voieşti să ții nevoința ta, şezi în chilia ta şi nicăieri nu ieşi!

Iar el, înțelepțindu-se de cuvântul bătrânului, s-a făcut iconomicos întru întâmpinarea fraților.

*

21) Zis-a un bătrân:

– Când te vei duce undeva, să nu-ți arăți petrecerea ta, sau cum că nu mănânci untdelemn, sau peşte, sau fiertură! Ci numai la vin să nu dezlegi, de te temi de război. Şi de te vor prihăni vreunii, să nu ai nici o grijă.

*

22) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– De mă voi afla la masă cu părinții, ce să fac?

Răspuns-a bătrânul:

– În loc de post înfinge rugăciune fără măsură, cu smerenie.

Zis-a fratele:

– Şi cum pot să mănânc şi auzind pe unii vorbind, să mă rog?

Zis-a lui bătrânul:

– Truda toate le poate şi de voieşti să fii monah, aceasta pururea ţine, că cel ce nu o are pe aceasta, nu este monah.

*

23) Un bătrân şedea cu un frate şi avea viaţă de obşte; iar bătrânul era milostiv. Făcându-se foamete, au început unii să vină la uşa lui, să ia milostenie, că bătrânul da tuturor celor ce veneau. Văzând fratele ce se întâmplă, a zis bătrânului:

– Dă-mi partea de pâine, iar cu partea ta fă cum voieşti!

Atunci a împărţit bătrânul pâinile şi făcea milostenie din partea sa. Şi mulţi alergau la bătrânul, auzind că tuturor dă. Iar Dumnezeu văzându-i voinţa cea bună, i-a blagoslovit pâinile şi pe cât da el, pe atât se înmulţeau pâinile. Iar fratele mâncându-şi pâinile sale, a zis bătrânului:

– Fiindcă mai am puţin din acele pâini, părinte, ia-mă iarăşi de obşte!

Şi a zis bătrânul:

– Precum voieşti, fac.

Aşa au şezut iarăşi împreună. Şi fiind mulţi cei ce veneau şi neîntorcându-se nici unul deşert, a văzut fratele că i-au lipsit pâinile. Iar după întâmplare a venit un sărac bătrân şi i-a zis:

– Mergi şi caută cu de-amănuntul.

Deci intrând fratele, a aflat vasele în care se punea pâinea, pline de pâine. Aceasta văzând, s-a spăimântat. Şi luând a dat săracului. Apoi minunându-se de credinţa şi fapta cea bună a bătrânului, a proslăvit pe Dumnezeu.

Pentru milostenie şi pentru neaverea la care s-a făgăduit monahul

1) Unul a adus bani unui bătrân şi-l ruga să-i ia, să-i aibă spre a sa trebuinţă. Bătrânul însă nu i-a primit, zicând că se îndestulează cu lucrul mâinilor sale. Iar acesta, rugându-l să-i primească măcar pentru trebuinţa săracilor, a răspuns bătrânul:

– Acest lucru este o îndoită ruşine, frate, că cele ce nu-mi trebuiesc primesc şi cele străine dând, mă mândresc în deşert.

*

2) Zis-a un bătrân:

– De vei da milostenie şi se va necăji gândul tău că ai dat mult, să nu iei aminte la gând, că este de la satana! Însă, pe cât poţi, cu sărăcie şi cu smerenie petrece-ţi viaţa, ca tu mai vârtos să ai trebuinţă a lua milostenie totdeauna. Că cel ce dă se bucură, socotind că bun lucru face, iar cel ce nu are ci petrece întru sărăcie, la mare smerenie ajunge socotind că nici un bine nu face, nici nu dă cuiva ceva, ci mai vârtos el are trebuinţă de milostenie. Aşa au trăit părinţii noştri, aşa L-a aflat pe Dumnezeu părintele nostru Arsenice.

*

3) A venit odinioară la Rait un om bogat, străin, şi a dat fraţilor milostenie câte un ban. Asemenea a trimis şi unui sihastru, care şedea într-o chilie. Şi în noaptea aceea a văzut bătrânul o ţarină plină de mărăcini şi pe unul care îi zicea:

– Ieşi, seceră în ţarina celui ce ţi-a dat milostenie!

Dimineaţa a trimis sihastrul de l-a chemat pe iubitorul de Hristos, cel ce i-a trimis banul şi i l-a dat înapoi, zicând:

– Primeşte-ţi, frate, banul că nu pot să secer mărăcini străini! O, de aş fi putut să-i smulg pe ai mei!

*

4) A zis un bătrân:

– Nevoitorii cei desăvârşiți nu primesc degrabă lucru de la cineva, iar cei de mijloc nu zic cuiva să le dea lor ceva. Dacă cineva singur le va da, primesc cele trimise, ca de la Dumnezeu. Iar dacă vreunul este foarte bolnav, să ceară trebuința sa cu multă smerenie, osândindu-se însă pe sine totdeauna.

*

5) Am auzit despre un frate sărac şi lipsit, că de îi aducea cineva bucatele de trebuință, le primea. Iar după aceea, de s-ar fi întâmplat şi altul să-i aducă ceva, nu primea, zicându-i:

– Acum m-a hrănit Domnul meu!

*

6) A venit un străin, aducând cu sine mult aur la Schit şi-l ruga pe preot, să-l dea fraților. Iar preotul a zis:

– Nu au frații trebuință.

Şi mult fiind silit, a pus aurul într-o coşniță şi l-a pus la uşa bisericii. Deci venind frații, le-a zis lor preotul:

– Cel ce are trebuință, să ia!

Dar nimeni nu s-a atins. Iar unii nici n-au privit la aur. Şi zicea preotul către cel ce a adus aurul:

– Dumnezeu a primit dragostea ta. Ia-l şi mergi de-l dă săracilor!

Şi folosindu-se omul, s-a dus.

*

7) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Voieşti ca să țin la mine doi bani sub cuvânt de boală trupească?

Şi a răspuns bătrânul:

– Nu este bine să ții mai mult decât este trebuința. Deci, de vei ține aceşti doi bani, va sta nădejdea ta în ei. Şi de se vor pierde, doar Dumnezeu poartă grijă de tine. Să aruncăm deci la Dânsul grija noastră, că El va purta grijă de noi.

*

8) Au venit unii din elini la Ostrachin, să dea milostenie şi au luat cu dânşii pe iconomi, să le arate pe cei ce au trebuință. Astfel, i-au dus la un bubos şi i-au dat lui, însă el nu a luat, zicând:

– Iată, ostenindu-mă împletesc aceste câteva smicele de finic şi mănânc pâinea mea, agonisind-o dintr-însele şi de mai mult nu am trebuință.

Şi iarăşi s-au dus la chilia unei văduve, care avea o fată şi bătând în uşă, a auzit fata, fiind înăuntru şi care purta o haină ruptă ce abia îi acoperea părțile cele de nevoie ale trupului. Deci, văzând-o ieşind afară, i-au dat haine şi bani. Dar ea nu a primit zicând:

– Mi-a spus maica astăzi că a găsit de lucru şi cu voia lui Dumnezeu, avem hrana noastră.

Mama ei era spălătoreasă şi se dusese să lucreze. Când a venit de la lucru, au rugat-o să ia dar şi ea n-a vrut zicând:

– Eu purtător de grijă Îl am pe Dumnezeu şi voiți să-L luați de la mine?

Şi auzind, au proslăvit pe Dumnezeu.

*

9) Zis-a un bătrân:

– Să nu ai în chilia ta haină spânzurată netrebuincioasă, că moarte îți este. Căci mulți tremură, poate mai drepți fiind decât tine. Şi tu păcătos fiind, pentru ce să ai de prisos?

*

10) Zis-a iarăşi:

– Să nu dobândeşti vas de prisos, aflându-se fără treabă, căci atunci nu mai poartă grijă de tine Dumnezeu! Dacă îți va cădea ție de undeva aur, de ai trebuință de el pentru nevoia ta, adică pentru hrană sau pentru haină, îndată cumpără-le! Dar de nu ai trebuință, să nu doarmă împreună cu tine, adică să nu stea la tine, ci dă-l săracilor, mai înainte de a se însera!

*

11) Zis-a iarăşi:

– Vas de argint sau de aur, să nu pipăie mâinile tale în chilia ta, până la cel mai mic! Adică, nu numai să cugeți a nu dobândi nimic şi trimis de va fi de la cineva pentru vreo trebuință, către tine, un vas ca acesta să nu-l pipăi!

*

12) Zis-a iarăşi:

– Cuțit la brâul tău să nu atârni, că acestea toate opresc de la tine umilința şi plânsul. Toate: aşternutul tău şi vasele tale, încălțămintea şi brâul, să fie în aşa fel, încât de vor unii să le fure să nu le placă lor să ia ceva din toate acestea şi din cele ce sunt în chilia ta.

*

13) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Spune-mi, părinte, cum mă voi mântui?

Şi dezbrăcându-se bătrânul de haină şi încingându-se peste mijloc şi spânzurându-şi mâinile sale, a zis:

– Aşa este dator monahul să fie, gol de materia lumii şi răstignit în ispite.

*

14) Zis-a un bătrân:

– Iubeşte sărăcia foarte şi să nu voieşti să ai lucruri fine în chilia ta! Căci, când caută sufletul vreun lucru şi nu-l află, suspină şi se smereşte şi atunci îl mângâie Dumnezeu şi îi dă umilință. Iar sufletul de va gusta dulceața lui Dumnezeu, urăşte până şi însuşi trupul său. Că de nu va urî omul trupul său, socotindu-l ca pe un vrăjmaş potrivnic şi cu nimic făcându-i mângâierea lui, afară de trebuința cea de nevoie, nu va putea cândva să se izbăvească de cursa diavolului.

*

15) Povestit-a cineva din părinți, că era un magistrat trimis cu o solie împărătească şi pe cale a găsit un mort sărac, zăcând gol şi făcându-i-se milă, a zis slugii sale:

– Ia calul şi mergi puțin mai-nainte!

Acela pogorându-se s-a dezbrăcat de una din hainele sale şi a pus-o peste mort şi s-a dus. Apoi, după puțin, trimis fiind tot cu o solie şi ieşind afară din cetate, a căzut de pe cale şi i s-a frânt piciorul. Şi ducându-l la casa sa, se lupta cu mari chinuri şi doctorii încercau să-l vindece. După ce au trecut cinci zile, i s-a înnegrit piciorul. Şi aceasta văzând doctorii, au hotărât să-i taie a doua zi piciorul, să nu putrezească şi trupul. De aceasta înştiințându-se magistratul s-a supărat şi plângea de acea primejdie şi de mâhnire nici nu putea să doarmă, ci în noaptea aceea a rămas treaz. Deci luminând candela, a văzut la miezul nopții că se pogoară un om pe fereastra cea de sus şi vine la dânsul, şi stând lângă dânsul, i-a zis:

– De ce plângi, de ce te scârbeşti?

Iar el a răspuns:

– Doamne, cum să nu plâng, că mi s-a frânt piciorul şi mâine vin doctorii să-l taie?

Iar el a zis:

– Arată-mi piciorul tău!

Şi arătându-l, l-a uns cel ce s-a arătat şi i-a zis:

– Scoală-te şi umblă.

Bolnavul însă zicea:

– Doamne, nu pot că este frânt.

Iar el a zis către dânsul:

– Sprijineşte-te de mine!

Şi sprijinindu-se, s-a sculat şi a mers sănătos. Apoi a zis iarăşi cel ce s-a arătat:

– Iată, te-ai făcut sănătos! Deci culcându-te, odihneşte-te şi nu te scârbi!

Vorbindu-i şi despre milostenie i-a spus înainte câteva cuvinte, zicând, că a zis Domnul: fericiți cei milostivi că aceia se vor milui! Şi fără de milă este judecata la cel ce nu a făcut milă. Şi altele ca acestea. Apoi i-a mai zis:

– Mântuieşte-te!

Magistratul l-a întrebat:

– Te duci?

Zis-a lui acela:

– Ce mai voieşti, dacă te-ai vindecat?

Şi iarăşi magistratul:

– Pentru Dumnezeu Care te-a trimis, spune-mi cine eşti?

Răspuns-a cel ce s-a arătat:

– Caută la mine!

Şi după ce l-a privit i-a zis:

– Cunoşti haina aceasta, pe care o port?

I s-a răspuns:

– Da, Doamne, a mea este!

Şi iarăşi a zis acela:

– Eu sunt cel pe care l-ai văzut mort, aruncat în drum, şi mi-ai aruncat haina ta şi acum m-a trimis Dumnezeu să te vindec. Mulțumeşte deci totdeauna lui Dumnezeu!

Şi acestea zicând, a ieşit prin fereastra prin care a intrat. Iar bolnavul vindecat nu a încetat să mulțumească lui Dumnezeu, dând săracilor din cele ce avea.

*

16) A adus cineva la un bătrân bani, zicând:

– Ia-i spre cheltuiala ta, căci ai îmbătrânit şi eşti bolnav! Că era bubos.

Răspuns-a lui bătrânul:

– Şaizeci de ani am în boala aceasta şi de nimic nu am fost lipsit, fiindcă Dumnezeu îmi dă şi mă hrăneşte, şi tu acum ai venit să-L ridici pe Hrănitorul meu?

Şi nu a primit banii.

*

17) Povestit-au părinții despre un grădinar, că lucra şi toată osteneala lui o da milostenie, ținând numai pentru cheltuială. Mai pe urmă însă, i-a pus în minte satana, zicând:

– Strânge-ți nişte bani, nu cumva când vei îmbătrâni şi te vei îmbolnăvi să nu ai de cheltuială!

Şi a adunat şi a umplut un borcan cu bani după care s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit şi i-a putrezit piciorul şi a cheltuit

banii la doctori dar nu i-a folosit. Mai pe urmă a venit un doctor iscusit şi i-a zis:

– De nu ţi se va tăia piciorul, tot trupul o să putrezească.

Şi s-a hotărât să i se taie piciorul a doua zi. În noaptea aceea venind grădinarul întru sine şi căindu-se pentru ceea ce a făcut strângând bani şi nădăjduind mai mult în ei decât în Dumnezeu Care ocârmuieşte toate şi le hrăneşte, a suspinat şi a zis:

– Adu-ţi aminte Doamne, de lucrurile mele cele proaste de mai dinainte, pe care le făceam lucrând şi dând fraţilor mei, dar mai vârtos mai-nainte de acestea, adu-ţi aminte de bunătatea Ta şi de îndurările Tale cele nenumărate şi mă miluieşte după mare şi bogată mila Ta!

Şi acestea zicând el, a stătut înaintea lui îngerul Domnului şi i-a zis:

– Unde sunt banii, pe care i-ai strâns? Unde este sfatul, pe care l-ai primit!

Iar el umilindu-se foarte şi lăcrimând, a zis:

– Greşit-am, Doamne, iartă-mă, că de acum nu voi mai face aceasta!

Atunci s-a atins îngerul de piciorul lui şi îndată s-a vindecat. Şi sculându-se dimineaţa s-a dus să lucreze. Iar după puţin timp a venit doctorul să-i taie piciorul, după cum hotărâse şi neaflându-l, întreba de dânsul. Şi i-au spus lui:

– Azi dimineaţă s-a dus să lucreze la ţarină.

Iar doctorul s-a dus la ţarina aceea în care lucra, vrând să-l vadă. Şi văzându-l săpând pământul, l-a proslăvit pe Dumnezeu, Cel ce l-a vindecat cu proslăvire.

*

18) Un pustnic luptându-se cu iubirea de argint, lucra mult ostenindu-se foarte şi din lucrul mâinilor sale a adunat un galben, apoi al doilea, apoi al treilea, apoi s-a silit de a făcut cinci. Şi după ce i-a adunat, îndată a căzut în boală trupească şi umflându-i-se piciorul, s-a umplut de răni. Iar el chemând pe doctori, a cheltuit acei cinci galbeni. Şi nevindecându-se patima, ci şi mai rea făcându-se, piciorul

lui desăvârşit putrezind, a venit doctorul şi i-a zis că trebuie să-i taie piciorul, căci tot trupul său o să putrezească. Iar el de nevoie s-a plecat la tăiere şi s-a hotărât a doua zi să i se taie piciorul. Noaptea plângând şi rugându-se lui Dumnezeu, a venit îngerul la el şi i-a zis:

– Mai faci cinci galbeni?

Şi ca prin minune, l-a apucat îngerul de picior şi cu mâna ştergând rana, îndată l-a vindecat şi s-a făcut nevăzut. Atunci bolnavul, venindu-şi întru sine şi cunoscând că s-a vindecat, a mulţumit lui Dumnezeu. Deci, dimineaţa când a venit doctorul, după hotărâre, a bătut în uşă. Iar el sculându-se, l-a întâmpinat. Şi văzându-l doctorul că umblă, s-a minunat şi înştiinţându-se de ceea ce s-a petrecut, s-a făcut creştin, căci era elin.

*

19) Zis-a un bătrân:

– Sfinţii având pe Dumnezeu întru sine şi pe cele de aici le moştenesc, adică nepătimirea şi pe cele de dincolo, căci şi acestea şi acelea sunt ale lui Hristos. Iar cei ce Îl au pe El, au şi cele ale Lui. Iar cel ce are lumea, adică patimile, deşi are lumea, nimic nu are, fără numai patimile ce-l stăpânesc.

*

20) Zis-a un iubitor de Hristos, că dator este cel ce dă milostenie, aşa să dea, ca şi cum el ar lua. Că o milostenie ca aceasta îl apropie de Dumnezeu.

*

21) Un iubitor de Hristos mergând pentru o trebuinţă, a întâlnit pe cale un sărac gol şi făcându-i-se milă de dânsul, i-a dăruit lui haina sa. Iar săracul ducându-se, a vândut-o. Iar acela, înştiinţându-se de ceea ce făcuse săracul, s-a întristat, în noaptea următoare Hristos a stat înaintea lui, în vis, purtând acea haină şi arătând-o a zis:

– Nu te scârbi, că iată, port ceea ce Mi-ai dat!

*

22) Un frate foarte cucernic avea mamă săracă. Făcându-se foamete mare, a luat pâini şi mergea să le ducă mamei sale. Şi iată un glas s-a făcut către dânsul, zicând:

– Tu îngrijeşti de maica ta, sau Eu să îngrijesc?

Fratele cunoscând puterea glasului, s-a aruncat cu fața la pământ rugându-se şi zicând:

– Tu, Doamne, poartă de grijă de noi!

Şi sculându-se s-a întors la chilia sa. Iar a treia zi a venit mama la el, zicând:

– Cutare monah mi-a dat puțin grâu. Ia-l şi fă-ne câteva pâini să ne hrănim!

Iar fratele auzind acestea, L-a slăvit pe Dumnezeu şi cu nădejde întărindu-se, sporea cu darul Lui la toată fapta bună.

*

23) Era un monah care avea un frate mirean sărac şi orice lucra monahul îi da lui şi cu cât îi da cu atât mai mult sărăcea cel ce lua. Iar monahul mergând, a vestit unui bătrân lucrul acesta. Bătrânul i-a zis:

– De vrei să mă asculți, să nu-i mai dai, ci zi-i: frate, când aveam, îți dam ție. Deci şi tu, ceea ce poți, din cele ce lucrezi, adu-mi mie! Şi orice va aduce, ia de la dânsul! Şi unde ştii străin, sau bătrân sărac, dă-le şi roagă-i să facă rugăciune pentru dânsul!

Iar fratele mergând, a făcut aşa. Şi venind mireanul, i-a grăit lui după cuvântul bătrânului şi auzind acela s-a scârbit, însă în ziua dintâi, luând din osteneala lui câteva verdețuri, le-a adus monahului. Acela luându-le, le-a dat bătrânilor şi i-a rugat să se roage pentru el. Apoi blagoslovindu-se s-a întors la casa sa. După puțin timp iarăşi a venit la monah şi i-a adus verdețuri şi trei pâini. Şi luându-le pe acestea monahul, a făcut ca şi mai înainte şi blagoslovindu-se mireanul de bătrâni, s-a dus. Apoi a venit a treia oară şi i-a adus multe bunătăți, vin şi peşte. Şi văzând monahul, s-a minunat şi i-a chemat pe săraci şi i-a odihnit. Apoi i-a zis mireanului:

– Nu cumva ai trebuință de puțină pâine?

Iar el a răspuns:

– Nu! Când luam de la tine ceva, ca focul intra în casa mea şi mistuia şi lucrul cel mai mic pe care îl aveam. Iar de când nu mai iau de la tine, mă blagosloveşte Dumnezeu.

Deci mergând fratele, a vestit bătrânului toate cele ce s-au întâmplat. Şi i-a zis lui bătrânul:

– Au nu ştii că lucrul monahului este foc şi oriunde intră arde? Însă aceasta îi este mai de folos lui. Să facă milostenie din osteneala sa şi să ia rugăciune de la sfinți şi aşa se blagosloveşte.

*

24) Povestit-a unul din părinți că a fost un bătrân care se învrednicise de mari daruri de la Dumnezeu şi era vestit pentru viața lui cea cu fapte bune. Şi a ajuns numele lui până la împărat şi a trimis împăratul de l-a chemat ca să se învrednicească de rugăciunile lui. Deci vorbind cu el şi folosindu-se, i-a adus aur iar el l-a primit şi întorcându-se la ale sale, a început a agonisi țarină şi altă avere. Tot aşa, după obicei i-au adus lui un îndrăcit şi a zis dracului bătrânul:

– Ieşi din zidirea lui Dumnezeu!

Iar dracul a zis:

– Nu te ascult pe tine!

Zis-a bătrânul:

– Pentru ce?

Dracul i-a răspuns:

– Pentru că te-ai făcut ca unul din noi, lăsând grija cea către Dumnezeu şi îndeletnicindu-te cu grija pământească.

Pentru îndelunga răbdare şi nepomenirea de rău

1) Un sihastru s-a făcut episcop. Acesta, pentru evlavie şi linişte nu certa pe nimeni, suferind cu îndelungă răbdare greşelile fiecăruia. Dar iconomul lui nu ocârmuia lucrurile bisericeşti cum se cădea. Şi i-au zis unii episcopului:

– Pentru ce nu-l cerţi pe iconom căci se poartă cu aşa nesocotinţă?

Iar acela a lăsat certarea pe a doua zi.

În ziua următoare au venit la dânsul cei ce l-au pârât pe iconom. Iar episcopul aflând, s-a ascuns într-un loc. După ce l-au căutat mult, abia l-au aflat şi i-au zis:

– Pentru ce te-ai ascuns de noi?

Iar el a zis:

– Pentru că cele ce am săvârşit în şaizeci de ani, rugându-mă lui Dumnezeu, voi voiţi să le jefuiţi în două zile.

*

2) A zis un bătrân:

– Patimile de care sunt cuprinşi oamenii afară de fire, elinii le făceau dumnezei şi li se închinau lor, iar pe cei ce nu voiau să se închine, îi chinuiau, îi omorau şi îi făceau fără voie, mucenici. Deci şi noi dacă ne supunem patimilor, cu nimic nu ne deosebim de închinătorii la idoli. Căci cel ce este biruit de iuţeală şi de mânie şi nu-şi taie turbarea patimii, se leapădă de Iisus şi are întru sine pe Marte ca dumnezeu şi se închină idolului turbării, ca şi elinii. Iar iubitorul de argint, cel ce-şi închide milostivirea sa spre fratele său şi nu-l miluieşte pe vecinul, este tot închinător la idoli, cinstind idolul lui Mercur şi slujeşte făpturii, iar nu Făcătorului.

Aceasta se întâmplă şi la celelalte patimi, căci de orice patimă este biruit, el se face rob, după cuvântul Apostolului, care a numit iubirea de argint a doua închinare la idoli. Iar cel ce a biruit acestea şi le-a gonit de la sine sau s-a înfrânat dumnezeilor celor mulți, s-a şi făcut mucenic fără sânge.

*

3) Povestit-au unii din părinți despre un bătrân mare că de venea cineva să-l întrebe vreun cuvânt, îi zicea:

– Iată, eu iau fața lui Dumnezeu şi şed pe scaunul Judecății! Ce voieşti dar să-ți fac? De vei zice: miluieşte-mă, îți zice ție Dumnezeu: miluieşte şi tu pe fratele tău! Iar de vei zice: iartă-mă, îți zice ție: iartă şi tu vecinului tău! Este oare nedreptate la Dumnezeu? Să nu fie! Deci, de voim să ne mântuim, de noi atârnă mântuirea noastră.

*

4) Un frate din Libia a venit la avva Siluan în muntele Panefo şi i-a zis:

– Părinte, am un vrăjmaş care mi-a făcut multe rele, că şi țarina mea, când eram în lume, mi-a răpit-o şi de multe ori m-a vrăjmăşit. Iar acum a pornit şi oameni otrăvitori, să mă omoare şi aş vrea să-l dau în judecată.

Zis-a lui bătrânul:

– Precum te împaci, fiule, fă!

Zis-a fratele:

– Cu adevărat, părinte, de va fi pedepsit, îi va fi de folos sufletului.

Răspuns-a bătrânul:

– Cum socoteşti, fiule, fă!

Şi a zis fratele:

– Scoală-te, părinte, să facem rugăciune şi voi merge la dregător!

Deci, sculându-se şi rugându-se amândoi, când a venit să zică: şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiților noştri, a zis bătrânul:

– Şi nu ne ierta nouă greşalele noastre căci nici noi nu iertăm greşiților noştri!

Apoi a zis bătrânului fratele:

– Nu aşa, părinte!

Iar bătrânul a zis:

– Ba aşa, fiule! Căci cu adevărat de vei voi să mergi la dregător, să-ți facă ție dreptate, Siluan altă rugăciune nu-ți va face ție.

Şi punând fratele metanie, l-a iertat pe vrăjmaşul său.

*

5) Unul văzând pe un iubitor de osteneli purtând un mort pe pat, i-a zis:

– Pe cei morți îi porți? Mergi de poartă pe cei vii!

*

6) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Voiesc să mărturisesc pentru Dumnezeu.

Şi i-a zis lui bătrânul:

– Dacă în vreme de nevoie, îşi va suferi cineva vecinul, este întocmai cu cuptorul celor trei tineri din Babilon.

*

7) Zis-a un bătrân:

– De se va întâmpla între tine şi altul cuvânt de scârbă şi va tăgădui cuvântul, nu-l ațâța zicând că ai spus. Fiindcă se întoarce şi zice: aşa am zis şi ce? Şi se face mare vrajbă. Ci şi tu lasă cuvântul şi se face mare pace.

*

8) Zis-a fericitul Zosima:

– Ce lucru greu este acesta, adică lăsând cineva împătimirea pentru lucrurile veacului acestuia şi cearta cu oamenii pentru dânsele, să se îmbogățească numai în Dumnezeu şi să nădăjduiască la Cel ce l-a făcut şi îl ocârmuieşte şi să poftească împărăția Lui. Acesta nu are nicio greutate, că obişnuim şi de frica mării, sau de năvălirea tâlharilor, pe toate cele ce le avem să le defăimăm şi lucrurile noastre fără de preget să le aruncăm, ca să ne scăpăm această puțină viață, pe care după puțin şi nevrând noi, o va risipi moartea. Şi spre întărirea celor zise, povestea o istorisire ca aceasta,

pe care o auzise de la alții. Deci a zis: odinioară, un lucrător de pietre, un giuvaiergiu, având pietre scumpe şi mărgăritare, s-a suit într-o corabie cu copiii săi, vrând să se ducă la un târg să neguțătorească. Deci, s-a întâmplat să aibă el prieten pe un tânăr din oamenii corabiei, care îi slujea la trebuințele cele de nevoie şi mânca cu el la masă. Într-una din zile i-a auzit tânărul acela pe corăbieri şoptind între dânşii şi vrând să-l arunce pe giuvaiergiu în mare şi să-i ia pietrele şi toate câte avea. Şi auzind, s-a întristat. Deci, venind tânărul să facă obişnuita slujbă şi văzându-l giuvaiergiul trist şi mâhnit, l-a întrebat de pricina posomorârii. Atunci, el la început nimic nu i-a răspuns, păzind să-i spună în altă vreme ceea ce a auzit. Dar fiindcă acela sta cerând să-i arate pricina mâhnirii, tânărul suspinând şi lăcrimând, i-a vestit lui sfatul pe care îl cunoscuse, cum adică se sfătuiseră corăbierii pentru dânsul. Iar el gândindu-se puțin, chemă copiii şi le-a poruncit să facă fără preget cele ce le va porunci, întinzând un cearceaf le-a poruncit să aducă vasele în care erau pietrele şi mărgăritarele. Şi aducându-le, le-a deschis, a scos toate pietrele şi mărgăritarele şi le-a întins pe cearceaf zicând: pentru acestea mă lupt eu cu marea, primejduindu-mă şi duc o astfel de viață. După puțin murind eu, am să le las în lumea aceasta şi nimic nu iau cu mine. Aruncați-le în mare! Şi îndată apucând el de cearceaf împreună cu copiii, le-a aruncat pe toate în noian. Iar corăbierii văzând s-au spăimântat şi au stricat sfatul plănuit asupra lui. Să socotim dar, fraților, că atunci când s-a pornit gândul lui, măcar că era om prost şi mirean, îndată a stricat împătimirea şi s-a făcut filosof în lucru şi în cuvinte şi aceasta ca să dobândească această puțină şi vremelnică viață. Povestit-a acelaşi părinte, că odată a poruncit unui copist bun, să-i scrie nişte cărți. După ce le-a săvârşit, trimițând i-a spus că sunt gata şi orice va socoti, va trimite să le ia. Iar un frate înştiințându-se de aceasta, mergând ca din partea sa către acel copist şi dând plata ce a socotit, a luat cărțile. Eu însă neştiind ce s-a făcut, a zis bătrânul, am

trimis un frate din cei ce erau cu mine, cu scrisori şi cu plata ca să le ia. După ce a mers fratele şi a înțeles copistul că l-a înşelat cel ce a luat cărțile, tulburându-se a zis: cu adevărat voi merge şi-l voi scârbi pentru că m-a înşelat şi a luat cele ce nu erau ale lui. Iar eu aceasta auzind, trimițând i-am vestit: ştii, fratele meu, cărțile pentru aceasta le dobândim, ca să învățăm dintr-însele: dragoste, smerenie, blândețe. Iar dacă începutul dobândirii cărților este vrajba, atunci nu voiesc să dobândesc carte, să nu mă cert, căci zice Apostolul: sluga Domnului nu trebuie să se certe.

*

9) Zis-a un bătrân că cel ce se nedreptățeşte de bună voie şi îl iartă pe aproapele, fireşte că este al lui Iisus. Iar cel ce nici nu nedreptățeşte, nici se nedreptățeşte, fireşte că este al lui Adam. Iar cel ce nedreptățeşte, sau dobânzi cere, sau înşeală, fireşte că este al diavolului.

*

10) Au venit odată la un bătrân tâlharii şi i-au zis:

– Am venit să luăm toate cele ce se află în chilia ta.

Iar el le-a răspuns:

– Cât vă place, fiilor, luați!

Şi au luat toate câte au aflat în chilie şi s-au dus. Dar au uitat un săculeț care era spânzurat într-un colț. Atunci bătrânul luând săculețul a alergat după ei strigând şi zicând:

– Fiilor, luați ce ați uitat în chilia voastră!

Iar aceia spăimântându-se pentru neräutatea bătrânului, i-au adus înapoi în chilie toate câte au luat. Şi s-au pocăit, zicând între dânşii:

– Cu adevărat, omul lui Dumnezeu este acesta.

*

11) Alt bătrân având trebuință de o haină, s-a dus în târg şi a cumpărat una, care costa puțini bani. Luând el haina, a pus-o şi a şezut pe ea. Şi dând prețul vânzătorului, număra banii pe lespedea ce era acolo. Iar cineva

venind prin spatele lui, trăgea haina, vrând să o ia pe sub ascuns. Simțind bătrânul că oarecine trage haina, s-a ridicat, întinzându-se spre locul acela unde număra banii, astfel că cel ce trăgea haina, a luat-o şi s-a dus. Şi aşa bătrânul plătind tot prețul s-a dus neluând nimic.

*

12) Doi monahi locuiau într-un loc şi s-a dus la dânşii un bătrân, ca să-i cerce şi a luat un toiag şi a început a sfărâma verdețurile unuia. Fratele văzând, s-a ascuns până ce le-a sfărâmat pe toate. După ce a rămas o rădăcină, i-a zis bătrânului:

– Părinte, de voieşti, las-o pe aceasta să o fierb şi să gustăm împreună.

Atunci a pus bătrânul metanie fratelui, zicând:

– Pentru nerăutatea ta, se odihneşte Duhul Sfânt peste tine, frate.

*

13) Un frate a făcut o cheie şi deschidea chilia unuia din bătrâni şi îi lua bănişorii. Iar bătrânul a scris o hârtie, zicând:

– Iubite frate, oricare vei fi, fii bun şi-mi lasă jumătate spre trebuința mea!

Şi făcând bănişorii două părți, a pus hârtia. Iar acela iarăşi intrând şi rupând hârtia, a luat tot.

După doi ani îmbolnăvindu-se el şi apropiindu-se de moarte, îi sta sufletul muncindu-se şi neieşind. Astfel trimițând l-a chemat pe bătrân şi i-a zis:

– Roagă-te pentru mine, părinte, că eu am fost cel ce îți furasem bănişorii!

Şi i-a zis bătrânul:

– Pentru ce nu ai spus mai degrabă?

Şi rugându-se el, îndată şi-a dat acela duhul.

*

14) Spuneau părinții despre un frate care locuia lângă un mare bătrân, că intrând în chilia bătrânului, fura. Iar bătrânul vedea şi nu-l mustra, ci lucra mai mult, zicând că

poate fratele are trebuință. Şi avea bătrânul multă strâmtorare, cu greu câştigându-şi pâinea. Când a fost să moară bătrânul, l-au înconjurat frații şi văzându-l pe cel ce-l fura, i-a zis:

– Apropie-te de mine!

Şi i-a sărutat mâinile zicând:

– Mulțumesc mâinilor acestora, că printr-însele mă duc în Împărăția cerurilor!

Iar acela, umilindu-se şi pocăindu-se, s-a făcut şi el monah iscusit, din faptele pe care le-a văzut la acel mare bătrân.

*

15) A fost un bătrân iubitor de frați şi plin de multă dragoste, nesocotind niciodată răul. Iar un frate furând vase, le-a dus şi le-a pus la dânsul, neştiind nimic bătrânul despre acel lucru. După vreo câteva zile, s-au găsit vasele acelea şi pârât fiind bătrânul, a pus metanie, zicând:

– Iartă-mă, că mă pocăiesc!

După puțin timp a venit fratele care furase vasele şi le pusese la el şi i-a făcut vorbă zicând bătrânului:

– Tu ai furat vasele?

Şi bătrânul punea metanie fratelui, zicând:

– Iartă-mă!

Încă şi altul din frați, de greşea cândva şi tăgăduia, el punea metanie, zicând:

– Iertați-mă!

Atâta era de cucernic şi de smerit cuviosul, încât nici cu cuvântul nu a rănit cândva pe cineva.

*

16) Povestit-a unul din bătrâni, că era un bătrân bețiv şi lucra o rogojină în fiecare zi pe care o vindea în sat şi bea prețul ei. Mai pe urmă a venit un frate la dânsul şi a rămas, petrecând cu el şi lucra şi el în fiecare zi o rogojină, iar bătrânul o lua şi pe aceea şi vânzând-o, bea prețul amândurora, fratelui aducându-i pâine seara. Trei ani făcând aceasta, nimic nu-i zicea lui fratele. După aceea însă a zis fratele întru sine:

– Iată gol sunt şi pâinea mea cu lipsă o mănânc! Mă voi scula şi mă voi duce de aici.

Dar iarăşi a socotit întru sine, zicând:

– Unde să mă duc să şed iarăşi, căci eu pentru Dumnezeu şed împreună.

Şi îndată i s-a arătat lui îngerul, zicând:

– Nicăieri să nu te duci, că vin mâine la tine.

A doua zi l-a rugat fratele pe bătrânul, zicând:

– Părinte, astăzi să nu mergi nicăieri, că vin ai mei să mă ia!

După ce a venit ceasul în care se ducea bătrânul, i-a zis lui:

– Nu vin astăzi, fiule, că au zăbovit.

Iar el a zis:

– Cu adevărat, părinte, negreşit vin.

Şi vorbind cu bătrânul, a adormit. Bătrânul văzând, a început a plânge, zicând:

– Vai mie, fiule, că mulți ani am petrecut întru lenevire, iar tu în puțină vreme ți-ai mântuit sufletul tău cu răbdare! Şi de atunci s-a înțelepțit şi el şi s-a făcut iscusit.

*

17) Un bătrân locuia la chiliile pustniceşti, afară de Alexandria şi era bătrânul foarte iute la mânie, puțin la suflet şi nerăbdător. Deci, auzind despre dânsul un frate mai tânăr, a făcut aşezământ cu Dumnezeu, zicând:

– Doamne, pentru toate păcatele pe care le-am făcut în lume voi merge şi voi petrece cu bătrânul şi-i voi sluji şi-l voi odihni.

Deci, îl ocăra bătrânul ca pe un câine în toate zilele. Dumnezeu, văzând smerenia şi răbdarea fratelui, după şase ani de supunere către bătrânul, i-a arătat în somn pe cineva care ținea o hârtie mare, jumătate ştearsă şi jumătate scrisă. Şi îi arăta fratelui hârtia zicând:

– Iată, jumătate din datoriile tale le-a curățit Stăpânul Dumnezeu, sileşte-te şi pentru celelalte!

Şi era alt bătrân duhovnicesc locuind aproape de el, care ştia cele despre fratele şi auzea totdeauna cum îl ocăra bătrânul şi-l necăjea cu nedreptate şi cum acesta îi punea lui metanie iar bătrânul nu făcea pace cu el. Întâlnindu-l pe fratele, acest duhovnic bătrân l-a întrebat:

– Ce este, fiule, cum a trecut ziua de astăzi? Oare am dobândit ceva, oare am şters de pe hârtie ceva?

Şi dacă uneori trecea vreo zi în care nu ar fi fost ocărât, sau n-ar fi fost scuipat, sau n-ar fi fost izgonit de bătrân, se ducea seara la bătrânul cel de aproape şi zicea, plângând:

– Vai mie, părinte, că rea mi s-a făcut mie ziua de astăzi, căci nu am dobândit nimic, ci în odihnă am petrecut-o.

După alți şase ani, a adormit fratele şi mărturisea bătrânul cel duhovnicesc, că l-a văzut pe el stând împreună cu mucenicii şi rugându-se lui Dumnezeu pentru bătrânul lui, cu multă îndrăzneală şi zicând:

– Doamne, precum m-ai miluit pe mine prin acela, miluieşte-l şi pe el pentru îndurările Tale cele multe şi pentru mine robul Tău!

Şi după patruzeci de zile l-a luat la Sine şi pe bătrânul în locul cel de odihnă.

Iată ce fel de îndrăzneală dobândesc cei ce pentru Dumnezeu suferă necazurile.

*

18) Un iubitor de Hristos fiind dat la mucenicie de slujnica sa, când era dus să se săvârşească, a văzut-o pe slujnica cea care îl dăduse şi îl vânduse. Şi luând inelul de aur pe care îl purta, i l-a dat ei zicând:

– Mulțumescu-ți ție, că de astfel de bunătăți mântuitoare mi te-ai făcut mie.

*

19) Doi frați oarecare, în vremea prigoanei fiind prinşi, au fost duşi ca să mărturisească şi chinuindu-i, i-au pus în temniță. Dar din ispita diavolească s-a făcut între dânşii oarecare prigonire şi ceartă. Astfel, unul căindu-se, îndată a pus metanie fratelui, zicând:

– Poate să se întâmple ca mâine să ne săvârşim. Să lăsăm vrajba ce-o avem unul asupra celuilalt şi să facem binele.

Iar celălalt nu se înmuia. Deci, a doua zi aduşi fiind iarăşi la divan, au fost puşi la chin. Şi cel ce nu a primit pocăință, din cea dintâi bântuială s-a biruit. Deci, i-a zis lui dregătorul:

– Pentru ce ieri, atâta fiind chinuit, nu te-ai plecat?

Iar el răspunzând, a zis:

– Pentru că ieri aveam iubire față de fratele meu şi darul lui Dumnezeu mă întărea. Acum țin pomenire de rău către dânsul şi pentru aceasta m-am golit de mângâierea şi acoperământul lui Dumnezeu.

*

20) Zis-a un bătrân:

– De vei auzi despre cineva că te urăşte şi te ocărăşte, trimite-i sau dă-i lui puțină blagoslovenie după puterea ta, ca să ai îndrăzneală să zici în ceasul judecății: iartă-ne nouă, Stăpâne, greşelile noastre, precum şi noi am iertat greşiților noştri!

*

21) Un frate călătorind şi rătăcindu-se, a întrebat pe nişte oameni să-l înştiințeze să cunoască drumul, iar aceia fiind tâlhari l-au rătăcit în locuri pustii. Şi mergând unul după dânsul să-l jefuiască şi poruncindu-i să treacă un şanț, acolo unde treceau ei, a năpădit un crocodil asupra tâlharului. Iar fratele văzând fiara că s-a pornit asupra omului, nu a trecut cu vederea, ci a strigat către tâlhar, arătându-i pornirea fiarei. Fugind acela, a mulțumit fratelui, minunându-se de dragostea lui.

*

22) Zis-a un bătrân:

– De-ți vei aduce aminte de cel ce te-a necăjit sau te-a necinstit sau te-a păgubit, dator eşti să-ți aduci aminte de el ca de un doctor trimis de Hristos şi să-l ai pe el ca un făcător de bine, că însuşi necazul tău dovedeşte că-ți boleşte

sufletul. Că de nu boleai, nu pătimeai. Deci, dator ești să mulțumești fratelui și să te rogi pentru dânsul, că prin el cunoști boala ta și vei primi cele de la el ca pe niște doctorii trimise de la Iisus. Iar de te scârbești asupra fratelui, zici ca și lui Iisus: nu voiesc să primesc doctoriile Tale, ci voiesc să putrezesc întru rănile mele. Deci, cel ce voiește să se vindece de rănile cele sufletești, dator este să sufere cele ce sunt aduse de doctor, în orice chip ar fi. Căci nici celui ce bolește trupește nu-i pare bine să se taie sau să se ardă, sau să aibă curățenie, ci cu greață își aduce aminte de acestea, însă încredințat fiind, că este cu neputință în alt chip a se izbăvi el de boală, decât prin acestea, le suferă cu vitejie, mulțumind doctorului și știind că prin greață se va izbăvi din îndelungata boală. Fier arzător de bolnavi al lui Iisus este cel ce te necinstește sau te ocărăște, dar te izbăvește de slava deșartă. Curățenie a lui Iisus este cel ce îți aduce ție pagubă sau ocară, dar te izbăvește de lăcomie. De fugi de ispită folositoare, fugi de viața veșnică. Căci cine a dăruit Sfântului Ștefan atâta slavă, pricinuită lui de cei ce l-au împroșcat cu pietre, dacă nu răbdarea?

*

23) A zis un bătrân:

– Cel ce fură sau cel ce minte sau cel ce face alt păcat, de multe ori îndată după ce a săvârșit păcatul, suspină și se osândește pe sine și vine întru pocăință. Cel ce are în suflet pomenire de rău, ori mănâncă, ori doarme, ori umblă, ca de rugină este ros. Și păcatul totdeauna nedespărțit îl are și rugăciunea lui devine blestem. Toată osteneala lui este neprimită, chiar de își va vărsa sângele său pentru Hristos.

*

24) Un frate supărat fiind de cineva, s-a dus la un bătrân la chilie și i-a zis:

– Părinte, un frate m-a necăjit și mă supără dracul ca să-i răsplătesc și eu lui.

Zis-a lui bătrânul:

– Ascultă-mă fiule, şi mergi la chilia ta şi linişteşte-te, rugându-te lui Dumnezeu cu hotărâre pentru fratele cel ce te-a nedreptățit şi degrabă te vei izbăvi de patimă.

Deci a făcut fratele precum l-a sfătuit bătrânul. Şi într-o săptămână a şters Dumnezeu iuțimea de la dânsul, pentru nevoința la care s-a silit pe sine şi pentru ascultarea pe care a arătat-o către bătrânul.

*

25) A zis unul din părinți:

– De te va ocărî pe tine cineva, blagosloveşte-l! Şi de va primi, bine va fi amândurora, iar de nu va primi, el va lua de la Dumnezeu ocară şi tu blagoslovenie.

*

26) Zis-a un bătrân:

– Crucea lui Hristos o vedem şi Patimile Lui le cinstim. Atunci pentru ce nu suferim măcar ocară?

*

27) Doi bătrâni aveau supărare între dânşii şi s-a întâmplat de s-a îmbolnăvit unul dintre ei. Deci, a venit la dânsul un frate să-l viziteze şi l-a rugat bătrânul pe frate, zicând:

– Supărare avem, eu şi cutare bătrân şi voim ca să-l rogi să ne împăcăm.

Răspuns-a fratele:

– Cum ai poruncit, părinte, eu îl voi ruga.

Şi ieşind fratele, socotea întru sine cum să economisească lucrul, căci se temea, ca nu cumva să nu primească bătrânul rugăciunea, sau şi mai mare ură se va face. Şi după iconomia lui Dumnezeu, unul din frați i-a adus lui cinci smochine şi câteva dude şi luându-le, fratele le-a dus în chilia sa. Alegând o smochină şi câteva dude, le-a dus la bătrânul către care avea să meargă şi a zis:

– Avvo, acestea le-a adus unul la cutare bătrân ce este bolnav şi întâmpinându-mă acolo mi-a zis: primeşte acestea şi dă-le cutărui bătrân, iar eu le-am adus la tine.

Bătrânul auzind, a stat uimit multă vreme şi a zis:

– Acestea mie mi le-a trimis?

A răspuns fratele:

– Da.

Şi le-a luat bătrânul zicând:

– Bine ai venit!

Apoi întorcându-se fratele la chilia sa, a luat din smochine două şi din dude câteva şi le-a dus şi celuilalt bătrân care era bolnav. Şi făcând metanie lui, a zis:

– Primeşte acestea, părinte, căci ți le-a trimis cutare bătrân.

Iar el bucurându-se a zis:

– Ne-am împăcat.

Fratele a zis:

– Da, părinte, cu rugăciunile tale.

Şi a zis bătrânul:

– Slavă lui Dumnezeu!

Şi s-au împăcat bătrânii cu darul lui Dumnezeu şi cu înțelepciunea fratelui, care i-a unit pe ei cu pace, cu trei smochine şi câteva dude şi nu au cunoscut bătrânii ce a făcut fratele.

*

28) Era un sihastru cu mare socoteală şi dorea să petreacă la chilii şi nu afla chilie. Alt bătrân înştiințându-se despre sihastru şi având acolo o chilie goală l-a rugat pe acela să şadă în acea chilie, până când se va afla alta. Acela mergând, a şezut într-însa. Iar unii din cei ce viețuiau în locul acela veneau la dânsul ca la un străin, aducându-i ceea ce putea fiecare şi el luându-le, îi primea pe dânşii. Iar bătrânul cel ce îi dăduse chilia, a început a-l zavistui, a-l grăi de rău şi a zice:

– Eu câți ani am aici de multă nevoință şi nimeni nu vine la mine, iar acesta puține zile are şi câți vin la dânsul!

Şi a zis ucenicului său:

– Mergi şi îi zi: du-te de aici, că îmi trebuie chilia!

Iar ucenicul venind la el, a zis:

– Întreabă părintele meu, cum te afli?

El a zis:

– Să se roage pentru mine, că mi s-a îngreuiat stomacul.

Şi întorcându-se la cel ce l-a trimis, a spus:

– Bătrânul iată, caută altă chilie şi se duce.

După două zile, a zis iarăşi ucenicului:

– Du-te şi îi zi lui, că de nu se va duce, vin eu şi îl scot cu toiagul!

Iar fratele mergând iar, a zis către sihastru:

– A auzit părintele meu că eşti bolnav şi iarăşi se mâh-neşte şi m-a trimis să te cercetez.

Răspuns-a acela:

– Spune-i că, cu rugăciunile lui sunt sănătos!

Deci a venit la bătrânul său şi i-a zis:

– A spus că până duminică iese cu voia lui Dumnezeu.

Iar după ce a venit duminica şi nu a ieşit sihastrul din chilie, luând bătrânul un toiag s-a dus să-l bată şi să-l gonească. La plecare, i-a zis ucenicul:

– Merg eu mai înainte, nu cumva să fie acolo vreunii şi se vor sminti.

Iar bătrânul i-a dat voie. Şi apucând fratele mai înainte, a zis către sihastru:

– Părintele meu vine să te mângâie şi să te ia la chilie.

Acesta cum a auzit dragostea bătrânului, a ieşit în întâmpinarea lui şi i-a pus metanie de departe, zicând:

– Eu vin la Sfinția ta, nu te supăra, părinte!

Iar Dumnezeu văzând lucrarea tânărului, l-a umilit pe bătrânul şi aruncând toiagul a alergat spre închinarea lui şi i s-a închinat aducându-l la chilia sa ca pe unul care nu ar fi auzit nimic din cele ce i-a zis el. Şi a zis către ucenic:

– Nimic nu i-ai spus din cele ce ți-am spus ție?

Acesta a răspuns:

– Nimic.

Auzind bătrânul, foarte s-a bucurat şi a cunoscut că era zavistia vrăjmaşului. Apoi l-a odihnit pe bătrânul, după care i s-a închinat ucenicului, zicând:

– Tu să-mi fii mie părinte şi eu ție ucenic, căci prin lucrarea ta s-au mântuit sufletele amândurora.

Pentru pocăinţă

1) Un frate şedea într-o chilie din Egipt, în multă smerenie petrecând. Şi avea acesta o soră care se desfrâna în cetate pricinuind pierzare la multe suflete. De multe ori supărându-l bătrânii, mai pe urmă trimiţându-l pe fratele la dânsa, doar sfătuind-o poate se va strica păcatul cel ce se lucra printr-însa. După ce a ajuns el la locul acela, văzându-l unul din cunoscuţi, a alergat mai înainte şi a vestit surorii lui, zicând:

– Iată, fratele tău este lângă uşă.

Atunci ea renunţând la cele dinăuntru şi lăsând pe ibovnicii cărora le slujea, a ieşit cu capul gol în întâmpinarea fratelui său. Dând să-l îmbrăţişeze, i-a zis fratele:

– Sora mea cea adevărată, fie-ţi milă de sufletul tău, că mulţi pier din cauza ta! Cum vei putea suferi munca cea veşnică şi amară?

Iar ea cutremurându-se, i-a zis:

– Crezi că mai este mântuire pentru mine de acum?

Răspuns-a fratele:

– De vei voi, este mântuire.

Ea aruncându-se la picioarele fratelui său, îl ruga să o ia în pustie, împreună cu el. El i-a zis:

– Pune-ţi acoperământul pe cap şi vino după mine!

Atunci ea i-a zis:

– Să mergem, că mai de folos îmi este să fac această necuviinţă să merg cu capul gol decât să intru în cursa fărădelegii.

Şi mergând ei, o sfătuia fratele său la pocăinţă. Când vedea pe unii venind înspre ei, îi spunea:

– De vreme ce nu toți știu că ești sora mea, dă-te într-o parte puțin din cale, până ce vor trece cei ce vin.

Iar ea s-a abătut.

După aceea i-a zis:

– Să mergem, soro, în calea noastră!

Dar ea nu i-a răspuns. Și apropiindu-se el de dânsa, a găsit-o moartă. A văzut și tălpile picioarelor ei însângerate, căci era desculță. Și fratele vestind bătrânilor cele ce s-au întâmplat și iscându-se neînțelegere între dânșii, s-a descoperit unuia din bătrâni despre dânsa, că de vreme ce nu a purtat grijă de nici un lucru trupesc, ci și-a defăimat și trupul, nesuspinând întru atâta rană, pentru aceasta i s-a primit pocăința.

De la Sfântul Amfilohie

2) Un frate, biruindu-se de desfrânare, în toate zilele se afla săvârșind păcatul și în toate zilele îl îmblânzea pe Stăpânul său cu lacrimi și cu rugăciuni. Și așa făcând, amăgindu-se de obiceiul cel rău, săvârșea păcatul. Apoi iarăși, după săvârșirea păcatului, se ducea la biserică. Și văzând Cinstitul Chip al Domnului nostru Iisus Hristos, se arunca înaintea lui cu amare lacrimi, zicând:

– Miluiește-mă, Doamne, și ridică de la mine această vicleană ispită, că mă trudește cumplit și mă rănește cu amărăciunea dezmierdărilor! Că nu am obraz, Stăpâne, a căuta și a vedea Chipul Tău cel Sfânt și mai strălucit decât soarele, ca să se îndulcească inima mea și să se veselească.

Acestea zicând și ieșind din biserică, cădea în noroi, dar nu se deznădăjduia de mântuirea sa. Căci de la păcat întorcându-se la biserică, striga către Iubitorul de oameni, Dumnezeu, zicând:

– Pe Tine, Doamne, Te pun chezaș de acum că nu voi mai face păcatul acesta! Numai iartă-mi mie, Prea Bunule, cele ce dintru început și până în ceasul acesta Ți-am greșit!

Şi după ce făcea el aceste înfricoşate făgăduințe, iarăşi se afla întru acel păcat rău. Şi se vedea iubirea de oameni a lui Dumnezeu, cea prea dulce şi nemărginita Lui bunătate, că suferea în toate zilele călcarea şi necunoştința fratelui cea neîndreptată şi rea. Din multă milă căuta şi aştepta pocăința şi întoarcerea lui. Că nu un an a făcut aceasta, nici doi, nici trei, ci zece ani şi mai mult. Vedeți, fraților, răbdarea cea nemăsurată şi iubirea de oameni cea nemărginită a Stăpânului, cum totdeauna îndelung rabdă, suferind fărădelegile şi păcatele noastre cele cumplite! Că de acest lucru trebuie să ne înspăimântăm şi să ne minunăm: de îndurările cele bogate ale lui Dumnezeu, că făgăduindu-se fratele că nu va mai face altădată păcatul, se afla mincinos.

Deci, într-una din zile, făcând fratele păcatul, a alergat la biserică, plângând, suspinând, tânguindu-se şi silind îndurările Prea Bunului Stăpân ca să se milostivească spre dânsul să scape de noroiul înverşunării. Şi cum Îl ruga el pe Iubitorul de oameni, Dumnezeu, văzând începătorul răutății şi pierzătorul sufletelor noastre, diavolul, că nimic nu foloseşte, ci cele ce el prin păcat alcătuia, fratele prin pocăință le risipea neruşinându-se, i s-a arătat de față, căutând în obrazul lui şi strigând către cinstita icoană a Domnului nostru Iisus Hristos:

– O, ce-mi este mie şi Ție Iisuse Hristoase? Milostivirea Ta cea nemărginită mă biruieşte şi mă surpă, căci primeşte pe acest desfrânat, care în toate zilele, minte înaintea Ta, defăimând stăpânirea Ta! Pentru ce nu-l arzi, ci îndelung rabzi şi suferi? Căci Tu vei judeca pe desfrânați şi preadesfrânați şi pe toți păcătoşii o să-i pierzi. Cu adevărat, nu eşti Drept Judecător, ci unde vrea stăpânirea Ta, treci cu vederea şi pe mine pentru o mică încălcare a trufiei, din ceruri m-ai aruncat jos iar acestuia, mincinos fiind şi desfrânat, fiindcă, zace înaintea Feței Tale, uşor îi dăruieşti blândețea Ta. Pentru ce, dar, Te numesc pe Tine Judecător Drept? Precum văd şi Tu primeşti făpturi din multa Ta bunătate şi treci cu vederea dreptatea.

Şi acestea zicea diavolul iuțindu-se de multă amărăciune şi pară de foc scoțând din nări, apoi a tăcut. Şi s-a făcut glas ca de la jertfelnic, zicând:

– O, balaure prea viclean şi pierzătorule, nu te-ai săturat de socoteala ta cea rea, că ai sorbit lumea, iar pe cel ce a venit la mila cea nespusă te sileşti să-l hrăneşti şi să-l sorbi? Ai atâtea greşeli ca să pui şi să tragă întocmai cu Sângele cel scump, pe care l-am vărsat pe Cruce pentru dânsul? Iată Junghierea Mea şi Moartea Mea a afundat fărădelegile lui. Când păcătuieşte, nu îl goneşti, ci îl primeşti cu bucurie şi nu-l opreşti, nădăjduind să-l dobândeşti. Iar Eu, Cel atât de Milostiv şi Iubitor de oameni, Care am poruncit verhovnicului Meu, lui Petru Apostolul, să ierte celui ce greşeşte în fiecare zi până la şaptezeci de ori câte şapte, oare nu îl voi ierta pe el, oare nu-l voi milui? Aşadar, cu adevărat, de vreme ce aleargă la Mine, nu Mă voi întoarce de la el, până ce îl voi moşteni. Căci pentru păcătoşi M-am răstignit şi preacuratele Mele palme pentru dânşii le-am întins, ca cel ce va voi să se mântuiască, să alerge şi să se mântuiască. De la nimeni nu Mă întorc, pe nimeni nu alung, măcar de va greşi de nenumărate ori într-o zi şi de tot atâtea ori va veni către Mine, nu va ieşi afară scârbit. Căci nu am venit să chem pe cei drepți, ci pe cei păcătoşi la pocăință.

Şi auzindu-se glasul acesta, diavolul sta tremurând şi neputând să fugă. Apoi iarăşi s-a făcut glas, zicând:

– Ascultă, amăgitorule, pentru ce zici că sunt nedrept? Căci Eu cu toți sunt drept, în ceea ce aflu pe cineva, în aceea îl judec. Iată deci, pe acesta l-am aflat stând înaintea picioarelor Mele şi biruitor peste tine arătându-se îl voi lua şi-i voi mântui sufletul, fiindcă n-a deznădăjduit de mântuire. Iar tu, vezi cinstea lui şi crapă de zavistie şi ruşinează-te.

Fratele stând cu fața în jos şi tânguindu-se, şi-a dat duhul. Şi îndată urgie mare, ca focul a căzut peste satana şi l-a mistuit. De aici să cunoaştem, fraților, milostivirea şi iubirea de oameni cea nemăsurată a lui Dumnezeu şi niciodată să nu deznădăjduim de mântuirea noastră.

*

3) Alt frate, iarăşi, după ce s-a pocăit, s-a liniştit. Dar s-a întâmplat că el îndată s-a lovit de-o piatră şi şi-a rănit piciorul şi din acea rană a curs atâta sânge încât a leşinat şi şi-a dat sufletul. Apoi au venit dracii să-i ia sufletul. Dar le-au zis îngerii:

– Căutați la acea piatră şi vedeți sângele lui, pe care l-a vărsat pentru Domnul.

Aceasta zicând îngerii, i s-a izbăvit sufletul.

*

4) La un frate care căzuse în păcat, s-a arătat satana şi i-a zis:

– Nu eşti creştin?

Iar fratele i-a răspuns:

– Orice sunt, tot sunt mai bun decât tine.

Iar satana iarăşi a zis:

– Îți spun ție, că te duci la chinuri.

Şi a zis fratele:

– Nu eşti tu judecătorul meu, nici Dumnezeul meu.

Şi nimic isprăvind satana, s-a dus, în timp ce fratele s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu în chip curat şi s-a făcut iscusit.

*

5) Un frate fiind stăpânit de mâhnire, l-a întrebat pe un bătrân:

– Ce voi face, că-mi zic gândurile că fără de vreme m-am lepădat de lume şi nu pot să mă mântuiesc.

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Deşi nu putem să intrăm în Pământul Făgăduinței, mai de folos ne este să ne rămână oasele în pustie, decât să ne întoarcem în Egipt.

*

6) Alt frate l-a întrebat pe acelaşi bătrân, zicând:

– Părinte, ce vrea să înțeleagă proorocul când zice: nu este mântuire în Dumnezeul lui?

Şi i-a zis bătrânul:

– Vrea să înțeleagă gândurile deznădăjduirii, care vin de la draci la cel ce greşeşte şi-i zic: de acum nu mai găseşti mântuire în Dumnezeu şi se ispitesc să-l arunce în deznădejde. Cu aceştia trebuie să se lupte, zicând: Domnul este scăparea mea şi El va scoate din cursă picioarele mele.

*

7) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– De se va întâmpla ca cineva, din lucrarea diavolului, să cadă în curvie, ce se întâmplă cu cei ce s-au smintit?

Şi a povestit bătrânul, zicând:

– Un diacon era vestit într-o chinovie a Egiptului, iar un om din cetate fiind gonit de judecător a venit cu toată casa sa la acea chinovie. Şi din ispita diavolului, a căzut diaconul cu o femeie din cele ce veniseră cu omul şi a făcut tuturor ruşine, fiindcă s-a cunoscut lucrul. Iar el s-a dus la un bătrân prețuit al său şi i-a vestit ceea ce s-a întâmplat. Şi avea bătrânul înăuntrul chiliei sale o ascunzătoare, pe care o ştia şi diaconul. Şi l-a rugat să intre acolo, să se îngroape ca şi de viu, neştiind nimeni altul ceea ce se făcuse, numai bătrânul acela. Şi s-a plecat bătrânul. Deci intrând diaconul în întunericul acela, s-a pocăit înaintea lui Dumnezeu, plângându-şi păcatul totdeauna şi nehrănindu-se decât cu pâine, şi cu apă, pe care i le da bătrânul la o vreme. Apoi, trecând un timp, n-a crescut apa râului ca de obicei. Şi toți făcând litanie şi rugându-se lui Dumnezeu cu deadinsul, s-a descoperit unuia din sfinți, ca de nu va veni cutare diacon, care este ascuns la cutare monah, apa râului nu creşte. Acela primind răspunsul, a povestit tuturor cele ce i s-au făcut lui cunoscute de la Dumnezeu. Şi auzind cei de față s-au minunat şi venind l-au scos din locul în care era ascuns, silindu-l să se roage. Şi rugându-se, îndată a crescut apa! Astfel cei ce s-au smintit mai înainte, cu mult mai mult s-au folosit de pocăința lui şi L-au proslăvit pe Dumnezeu.

*

8) Un frate s-a luptat de dracul desfrânării şi s-a întâmplat să treacă printr-un sat al Egiptului unde a văzut o

femeie frumoasă, care era fata preotului elinilor. Văzând-o, s-a îndrăgostit de dânsa. Apoi mergând a zis tatălui ei:

– Dă-mi-o de soție!

Iar el răspunzând, i-a zis:

– Nu pot să ți-o dau, de nu mă voi înştiința mai întâi de la dumnezeul meu.

Şi mergând către drac, l-a întrebat zicând:

– Iată un monah a venit şi o cere pe fiica mea. Oare, să i-o dau?

Şi a răspuns dracul:

– Întreabă-l pe el dacă se leapădă de Dumnezeul lui, de botez şi de cinul călugăresc!

Şi întorcându-se slujitorul păgân către fratele, i-a zis:

– Te lepezi de Dumnezeul tău, de botez şi de cinul călugăresc?

Iar el s-a făgăduit. Şi îndată a văzut că i-a ieşit din gură un porumbel şi a zburat la cer. Deci s-a dus slujitorul la drac şi i-a spus:

– Iată, s-a făgăduit.

Atunci i-a zis lui dracul:

– Nu-i da fata de soție că Dumnezeul lui nu s-a depărtat de la dânsul, ci încă îl ajută.

Reîntorcându-se spurcatul slujitor, i-a zis fratelui:

– Nu pot să ți-o dau pentru că Dumnezeul tău cu tine este şi încă îți ajută.

Iar fratele auzind s-a smerit şi şi-a zis:

– Dacă eu, ticălosul de atâtea bunătăți învrednicindu-mă de la Dumnezeu numai pentru bunătatea Lui, m-am lepădat de Dânsul, de botez şi de cinul călugăresc, iar El încă îmi ajută şi nu s-a depărtat de mine, cum să nu fiu dator să alerg la Domnul şi să nădăjduiesc în bunătatea Lui cea nemărginită?

Deci, revenind în sine, a ieşit în pustie şi mergând la un bătrân, i-a povestit acestuia întâmplarea. Şi i-a zis bătrânul:

– Şezi cu mine în peştera aceasta şi posteşte trei săptămâni, adică câte două zile şi a treia zi dezleagă. Şi mă voi ruga lui Dumnezeu şi eu pentru tine.

Şi s-a ostenit bătrânul pentru fratele şi L-a rugat pe Dumnezeu, zicând:

– Mă rog, Doamne, dăruieşte-mi sufletul acesta şi primeşte pocăința lui.

Şi l-a ascultat pe el Dumnezeu. După ce s-a împlinit o săptămână, a venit bătrânul la frate şi l-a întrebat:

– Văzut-ai ceva?

Iar el a răspuns:

– Da, am văzut porumbelul sus, la înălțimea cerului, în dreptul capului meu.

Şi i-a zis bătrânul:

– Ia aminte de tine şi roagă-te lui Dumnezeu cu deadinsul!

Apoi s-a dus. După ce a trecut şi a doua săptămână, a mers iarăşi bătrânul la fratele şi l-a întrebat zicând:

– Văzut-ai ceva?

Şi i-a răspuns:

– Am văzut porumbelul aproape de capul meu.

Poruncindu-i iarăşi bătrânul să fie treaz şi să se roage, s-a dus de la el. Apoi, după ce s-a împlinit şi săptămâna a treia, venind la el bătrânul, i-a zis:

– Nu cumva ai văzut ceva mai mult?

Iar el a răspuns:

– Am văzut porumbelul că a venit şi a stătut deasupra capului meu şi am întins mâna să-l prind, iar el a intrat în gura mea.

Şi auzind bătrânul a mulțumit lui Dumnezeu, spunând fratelui:

– Iată, Dumnezeu a primit pocăința ta! De acum, ia aminte de tine!

Iar el a zis:

– De acum voi fi cu tine, părinte şi nu mă voi despărți de tine până la moarte.

Şi a petrecut după aceea fratele cu bătrânul nedespărțiți.

*

9) Spuneau părinții despre un bătrân, că îi ziceau lui gândurile:

– Lasă astăzi că mâine te vei pocăi!

El le răspundea:

– Nu! Astăzi mă voi pocăi şi mâine fie voia lui Dumnezeu.

*

10) Doi frați după trup s-au lepădat de lume. Unul, şezând în muntele Eleonului, într-una din zile aprinzându-se tare la inimă, de umilință s-a pogorât în Sfânta Cetate. Şi mergând la judecător i-a mărturisit păcatele sale spunând:

– Pedepseşte-mă după pravilă!

Judecătorul minunându-se, a socotit în sine şi i-a zis fratelui:

– Cu adevărat, omule, de vreme ce tu singur ai mărturisit, nu îndrăznesc să te judec mai înainte de Dumnezeu, căci poate că El te-a şi iertat.

Şi mergând fratele şi-a pus fiare la picioare şi la gât şi s-a încuiat într-o chilie. Dacă mergea cineva şi-l întreba cine i-a pus acele fiare, răspundea:

– Judecătorul.

Mai înainte de moartea lui cu o zi, venind îngerul la el au căzut fiarele de pe el numaidecât. A doua zi venind slujitorul şi întrebându-l cine i-a dezlegat fiarele a răspuns fratele:

– Cel ce mi-a dezlegat păcatele. Căci mi s-a arătat ieri zicându-mi: pentru răbdarea ta dezlegatu-s-au toate păcatele tale. Şi s-a atins cu degetul de fiare şi îndată au căzut.

Acestea zicând fratele degrabă a adormit.

*

11) Alt frate şedea singur, aparte, în Mănăstirea Monidriilor zicând această rugăciune neîncetat către Dumnezeu:

– Doamne, nu mă tem de Tine! Pentru aceasta, trimite-mi săgeată de fulger, sau alt chin, sau boală, sau drac, ca aşa măcar sufletul meu cel împietrit să capete frică!

Rugându-se iarăşi, zicea:

– Ştiu că multe am greşit Ție, Stăpâne, şi nenumărate sunt greşelile mele. Pentru aceea nu îndrăznesc să zic să mă ierți, ci de se poate, pentru îndurările Tale, iartă-mă! Iar de nu se poate, pedepseşte-mă aici şi nu mă pedepsi acolo! Dacă şi aceasta este cu neputință, răsplăteşte-mi aici o parte din chin şi acolo îmi fă mai uşor chinul! Numai să începi de acum să mă pedepseşti, însă cu milă şi nu cu mânia Ta, Stăpâne!

Aşa, un an întreg pocăindu-se şi acestea cu lacrimi fierbinți din tot sufletul cerând şi zdrobindu-şi trupul cu post şi cu priveghere şi în cealaltă rea pătimire şi sufletul său smerindu-şi, într-o zi sta el jos şi plângea după obicei, tare tânguindu-se. Din multa supărare i-a venit lui somn şi a adormit. Atunci a apărut de față Hristos, zicând cu glas blând:

– Ce ai omule? De ce plângi aşa?

Iar el cunoscându-L pe Iisus cine este, a răspuns înspăimântat:

– Am greşit, Doamne!

Iisus i-a zis:

– Scoală-te!

Cel ce plângea răspunde:

– Nu pot, Stăpâne, de nu-mi vei da mâna.

Şi întinzând mâna şi apucându-l Iisus, l-a sculat. Dar sculându-se, foarte tare plângea. I-a zis iarăşi Cel Ce s-a arătat tot cu glas lin şi blând:

– De ce plângi, omule? De ce te mâhneşti?

Răspuns-a fratele:

– Nu vrei, Doamne, să plâng şi să mă mâhnesc, căci cu atâtea Te-am supărat, eu cel ce am dobândit de la Tine atâtea bunătăți?

Iar Acela întinzându-şi din nou mâna a pus-o pe capul fratelui şi i-a zis:

– De acum nu te mai întrista, că de vreme ce tu te-ai întristat pentru Mine, nu mă voi mai supăra asupra ta! Căci dacă Sângele Meu L-am dat pentru tine, cu mult mai vârtos

îți voi da iertare și ție și la tot sufletul care se pocăiește curat.

Venindu-și în sine fratele, din acea vedenie și-a aflat inima plină de toată bucuria. Așa s-a încredințat că a făcut Dumnezeu milă cu dânsul. De atunci a petrecut totdeauna în multă smerenie, mulțumindu-i Lui.

*

12) Zis-a un bătrân:

– De vei cădea în păcat și îl vei părăsi și vei veni la scârbă și pocăință, vezi să nu încetezi a te scârbi și a suspina către Domnul până la ziua morții tale, de vreme ce iarăși, degrabă vei cădea în aceeași groapă. Căci întristarea către Dumnezeu este zăbală a sufletului și nu-l lasă să cadă.

*

13) Un frate căzând în ispită, din întristare a pierdut rânduiala călugărească. Și vrând să pună început, din cauza mâhnirii se oprea, zicându-și:

– Când am să mai fiu cum am fost odată?

Și pregetând, nu putea să facă început de lucru călugăresc. De aceea, a venit la un bătrân, și i-a povestit cele despre sine. Auzind bătrânul scârba lui, i-a povestit o pildă ca aceasta:

– Un om avea o țarină și din lenea lui s-a înțelenit și s-a umplut de spini și de ciulini. Iar mai pe urmă a socotit să o lucreze. Și a zis fiului său: mergi de curățește țarina! Fiul său mergând să o curețe, a văzut mulțimea spinilor și s-a împuținat, zicându-și: când voi putea să smulg eu toate acestea și să curățesc țarina? Și culcându-se, a adormit. Apoi s-a deșteptat și căutând din nou la mulțimea spinilor și trândăvindu-se, a petrecut zăcând. Uneori se culca, alteori întorcându-se ici și colo, ca ușa în țâțână, precum zice Scriptura, a cheltuit fără lucru multe zile. După acestea a venit tatăl lui, să vadă ce-a făcut. Și l-a găsit că nimic n-a lucrat și i-a zis: pentru ce n-ai lucrat nimic până acum? Iar el i-a spus: tată, cum veneam să lucrez, văzând mulțimea spinilor, mă

slăbănogeam şi de scârbă mă culcam şi dormeam. De aceea nimic n-am lucrat. Atunci i-a zis lui tatăl: fiule, atâta cât ține aşternutul tău, fă în toate zilele. Şi aşa sporeşte-ți lucrul şi nu slăbi. Iar tânărul a făcut aşa. Şi în puțină vreme a curățit țarina. Aşadar şi tu frate, câte puțin lucrează şi nu te împuțina. Căci Dumnezeu cu darul Său iarăşi te aşează la rânduiala cea dintâi. Iar fratele auzind, şezând cu răbdare, făcea cum l-a învățat bătrânul. Şi cu darul lui Dumnezeu a aflat odihnă.

*

14) Era un sihastru prin părțile Iordanului, nevoindu-se mulți ani şi care, acoperit de Dumnezeu, nu primea bântuieli de la vrăjmaş, ci de neînvins era. Aşadar, pentru toți cei ce veneau la dânsul pentru folos, el defăima pe satana şi-l ocăra, zicând, că nimic nu este şi că nu are nici o putere asupra nevoitorilor de nu va afla pe cei asemenea lui spurcați, robiți totdeauna păcatului, care fără să simtă îi slăbănogeşte. Iar acestea le zicea neştiind darul Celui de sus, care nu lasă pe satana să-l robească. Şi când i s-a apropiat sfârşitul, după slobozirea lui Dumnezeu, a venit diavolul adevărat şi i-a zis:

– Ce am cu tine, părinte? De ce mă ocărăşti? Au, te-am supărat vreodată cu ceva?

Iar el scuipând asupra lui, iarăşi zicea aceleaşi cuvinte:

– Mergi înapoia mea, satano, că nimic nu poți asupra robilor lui Hristos!

Şi satana i-a răspuns:

– Aşa! Aşa! Alți patruzeci de ani să trăieşti şi nici un ceas în atâția ani nu voi încerca să-ți pun piedică.

Şi aceasta zicând, s-a făcut nevăzut. Iar monahul a început îndată să se lupte cu gândurile şi să zică în sine:

– Am atâția ani ticăloşindu-mă aici şi încă alți patruzeci de ani voieşte Dumnezeu ca să trăiesc. Mă voi duce dar în lume şi voi vedea rudeniile mele şi voi petrece cu dânsele vreo câțiva ani şi iarăşi mă voi întoarce şi mă voi apuca de nevoința mea.

Deci, socotind el acestea, le împlinea cu fapta şi ieşind afară din chilie, s-a apucat de drum. Dar nu departe mergând el, Iubitorul de oameni, Dumnezeu, miluindu-l şi nevrând a i se pierde ostenelile i-a trimis un înger spre ajutor. Şi întâmpinându-l, îngerul i-a zis:

– Unde mergi, părinte?

El i-a răspuns:

– În cetate.

Iar îngerul a zis din nou:

– Întoarce-te la chilie.

Iar revenindu-şi în sine, s-a întors la chilia sa şi mai trăind trei zile s-a săvârşit.

*

15) Zis-a un bătrân:

– În vremea când lucrez, cobor andreaua şi pun moartea înaintea ochilor mei, mai înainte de a ridica andreaua.

*

16) Tot acesta a zis:

– Omul care are moartea înaintea ochilor, în tot ceasul biruieşte împuținarea de suflet.

*

17) Zis-a un bătrân:

– La tot lucrul pe care vrei să-l faci, să zici: de mă va certa Dumnezeu acum ce va fi? Vezi ce răspunde gândul. Şi de te va osândi, lasă-l îndată şi aruncă lucrul pe care-l ții şi ia altul, ca să ai nădejde la el. Căci trebuie lucrătorul să fie gata în tot ceasul să meargă pe calea sa. Şi la lucru de vei şedea, chiar de vei umbla pe drum, aceasta zi-o totdeauna: de ne va chema Dumnezeu acum, cum va fi? Şi vezi ce-ți răspunde conştiința. Şi grăbeşte de fă orice îți zice. Iar de voieşti să cunoşti dacă s-a făcut milă cu tine, întreabă-ți conştiința! Şi nu înceta să faci aceasta, până ce se va încredința inima ta şi conştiința îți va zice: credem în îndurările lui Dumnezeu, că negreşit va face milă cu noi. Însă, ia aminte la inima ta, nu cumva să spună acest cuvânt din

îndoială. Iar de se va îndoi în credință până la un fir de păr, departe este de tine mila.

*

18) Zis-a un bătrân:

– De ar fi fost cu putință la venirea lui Hristos după înviere să iasă iarăşi sufletele oamenilor din trupuri, toată lumea ar fi murit de frică, de cutremur şi de spaimă. Căci cum va suferi cineva să vadă cerurile deschizându-se şi pe Dumnezeu descoperindu-se cu urgie şi cu mânie iar oştile cele nenumărate ale puterilor cereşti împreună cu El pogorându-se şi toată omenirea la un loc adunându-se? Deci acestea pururea socotindu-le, să trăim ca cei ce vrem să stăm înaintea unui astfel de Judecător şi divan înfricoşat şi să răspundem pentru lucrurile ce le-am lucrat în viață.

*

19) Un bătrân s-a dus la unul din părinții ce şedeau în Rait şi i-a zis:

– Avvo, când îl slobozesc pe fratele cel ce şade împreună cu mine la vreo slujbă, mă necăjesc mai tare dacă va zăbovi.

Răspuns-a acela:

– Eu când îl trimit pe slujitorul meu pentru vreo treabă, stau aproape de uşă şi privesc. Şi când îmi zice mie gândul: oare când va veni fratele? zic şi eu către gând: apoi de va apuca mai înainte alt frate, adică îngerul de va veni să mă ia la Domnul, ce va fi? Şi aşa, în toate zilele stau privind la uşă, purtând grija, plângându-mi păcatele şi zicând: oare, ce frate va apuca mai înainte şi va venii: cel de sus, sau cel de jos?

Şi umilindu-se bătrânul, s-a dus şi ținea aşa lucrarea aceluia.

*

20) Un bătrân şedea în Rait şi avea acest fel de lucrare: şezând pururea în chilia sa, era îngrijorat cu mintea, plecat la pământ şi clătinându-şi capul, zicea cu suspin:

– Oare ce va fi?

Şi tăcea puțin. Şi iarăşi zicea acelaşi cuvânt, făcând la fel şi lucrând funia de coşniță. Astfel şi-a petrecut zilele sale, îngrijindu-se pentru ieşirea din trup.

*

21) Pe unul din părinți îl rugau frații să înceteze ostenelile cele mari. Iar el a răspuns:

– Vă spun, fiilor, că Avraam are să se căiască, văzând darurile cele mari, pentru că nu s-a nevoit mai mult.

*

22) Un bătrân s-a dus odată într-o cetate să-şi vândă vasele şi după întâmplare a şezut la poarta unui bogat, care stătea să moară. Şi şezând, lua aminte şi vedea nişte bărbați negri, înfricoşători, călări pe cai negri, şi având în mâinile lor tobe de foc. Ajungând la poartă, au lăsat caii afară, iar ei au intrat înăuntru şi văzându-i bolnavul, a strigat cu glas mare:

– Doamne, miluieşte-mă şi îmi ajută!

Au zis lui aceia:

– Acum când a apus soarele, ți-ai adus aminte de Dumnezeu? Pentru ce, când strălucea ziua, nu L-ai căutat? Acum nu mai ai nădejde de mântuire, nici mângâiere.

Şi aşa, cu sila smulgându-i sufletul, s-au dus.

*

23) Povestit-a un bătrân, că era o fecioară bătrână, foarte sporită în frica lui Dumnezeu, care întrebată fiind de mine, pentru pricina depărtării sale de lume, a povestit aşa:

– Eu, o, minunatule, copilă fiind, aveam un tată foarte blând şi liniştit cu obiceiul, dar bolnav şi neputincios cu trupul, încât cea mai multă vreme a vieții lui o cheltuia zăcând pe pat. Şi aşa trăia, încât abia rar şi cândva se întâlnea cu cineva. Cu lucrul pământului se îndeletnicea când se întâmpla de era sănătos şi acolo viața petrecându-şi, roadele le aducea în casă şi atâta tăcere avea, încât se părea celor

ce nu-l ştiau, că ar fi mut. Însă maica era cu totul împotriva tatălui. Ea iscodea şi cele peste patria noastră şi atât era de limbută cu toți, încât niciodată nu o vedeam câtuşi de puțin tăcând, ci uneori certându-se, iar alteori grăind lucruri necuviincioase şi fără rânduială. Chiar şi de beții cu bărbați desfrânați mai mult petrecea şi ca o desfrânată era mult cheltuitoare şi rău ocârmuia cele din casă, încât averile deşi nu erau puține, nu erau cu putință a ne ajunge. Căci ei i se încredințase de la tatăl meu iconomia celor din casă. Şi aşa viețuind ea, nu i s-a întâmplat vreodată vreo boală trupească, nu a simțit vreo durere cât de mică, ci în toată viața ei era sănătoasă cu trupul şi întreagă. Deci topindu-se tatăl de îndelungată boală, s-a întâmplat de a murit şi îndată s-a pornit aerul şi s-au făcut tunete şi fulgere dese şi ploaie atât de multă şi aşa de necurmată se pogora de sus, încât nici puțin măcar a ieşi noi din casă nu puteam până la trei zile, timp în care şi tatăl sta neîngropat în casă. Iar oamenii satului văzând aceasta multe grăiau asupra răposatului zicând: cu adevărat vrăjmaş al lui Dumnezeu a fost acesta. Pentru aceasta nici nu îl lasă să se îngroape, însă noi, ca să nu se împută trupul înăuntru şi să ne facă neumblată casa, scoțându-l afară, deşi ploaia era foarte mare, l-am îngropat cum am putut. Iar mama, luând mai multă slobozenie, mai fără de ruşine s-a dat la desfrânare şi făcând casa de ruşine, cheltuia averea în desfătări, încât mai de toate eram lipsiți. După multă vreme, sosindu-i moartea, aşa îngropare a dobândit, încât se părea că şi aerul ajuta la îngroparea ei. Deci, după îngroparea mamei, eu trecând de vârsta copilărească şi poftele trupului sculându-se asupră-mi şi zădărnicindu-mă, într-o seară mi-a venit o socoteală: oare viața tatălui meu să aleg şi în blândețe, cinste şi păzire să viețuiesc? Dar acela nici un bine nu a dobândit, aşa petrecând, ci totdeauna de boli şi de necazuri topindu-se, s-a dus de aici, nici ca ceilalți oameni putând fi îngropat. Deci, de i-ar fi plăcut lui Dumnezeu această petrecere, pentru ce a pătimit atâtea rele?

Dar viața mamei care era? Oare nu pururea petrecea în desfrânări şi dezmierdări şi s-a dus din viața aceasta sănătoasă şi fără nici o pătimire? Aşadar, trebuie şi eu să viețuiesc. Că mai bine este a crede ochilor mei, decât cuvintelor altora. După ce am socotit eu, ticăloasa să urmez urmele maicii, a sosit noaptea şi eu adormind, a venit asupra mea un bărbat mare la trup şi înfricoşat la vedere şi căutând spre mine sălbatic şi cu mânie, mă întreba cu glas aspru zicând: spune-mi, care sunt gândurile inimii tale? Eu cu totul înspăimântată fiind, nici nu îndrăzneam a căuta la dânsul. Iar acela iarăşi, cu glas groaznic a grăit: vesteşte-mi mie, care sunt socotelile tale? Şi văzându-mă că de frică eram cu totul slăbănogită şi din minți ieşită, îmi aduceam aminte de toate câte cugetam în mintea mea. Dar venindu-mi în fire, nu puteam să le tăgăduiesc, ci spre rugăminte m-am întors şi mă rugam, să mă învrednicească de iertăciune. Iar el luându-mă, mi-a zis: vino să vezi pe tatăl tău şi pe mama ta şi după aceea, oricare viață vei voi, alege-ți!

Aşadar, scoțându-mă m-a dus într-un loc şes cu livadă, în care erau pomi de multe feluri, care biruiesc descrierea frumuseții, încărcați cu tot felul de roade. Acolo împreună cu el umblând eu, m-a întâlnit tatăl meu şi cuprinzându-mă m-a sărutat, numindu-mă fiică dorită, iar eu îmbrățişându-l, îl rugam să petrec împreună cu dânsul. El însă a zis: acum nu este cu putință să se facă aceasta. Dar de vei urma urmele mele, nu după multă vreme vei veni aici. Eu încă mai rugându-mă să rămân împreună cu el, m-a tras îngerul de mână, zicându-mi: vino să vezi şi pe mama ta, ca să cunoşti din lucruri, la care viață este de folos să te pleci. Ducându-mă la o casă foarte întunecoasă, plină de scrâşnire şi de tulburare, mi-a arătat un cuptor arzând cu foc şi vâlvâind şi pe câțiva înfricoşători stând lângă cuptor. Iar eu căutând în cuptor, o văd pe mama mea până la gât afundată în foc şi mulțime nenumărată de viermi din toate părțile mâncând-o, iar ea de usturime scrâşnind cu dinții şi

clănțănind. Văzându-mă şi ea pe mine, plângând mă chema: vai mie, fiica mea, pentru durerile cele nesuferite! Vai mie, pentru muncile cele fără de sfârşit! Vai mie ticăloasei, că pentru puțină dezmierdare, ce chinuri mi-am pricinuit! Vai mie, ticăloasei, că în locul dezmierdărilor celor vremelnice, veşnic mă chinui! Miluieşte-mă, fiica mea, pe mine, maica ta, că ard şi mă topesc! Adu-ți aminte de hrana care ai dobândit de la mine, şi mă miluieşte, şi-mi dă mâna şi mă scoate de aici! Iar eu, lepădându-mă de acei cumpliți, care stăteau aproape, fără a mă apropia, mama iarăşi cu lacrimi striga: fiica mea, ajută-mă şi nu trece cu vederea tânguirile maicii tale, nu trece cu vederea pe cea care aşa cumplit în gheena focului se chinuie şi de viermele cel neadormit este roasă! Iar eu, milostivindu-mă cu sufletul de dânsa, am întins mâna să o trag. Focul însă, atingându-se puțin de mâna mea, mare usturime am simțit şi am început a urla şi a suspina cu plâns. Cei ce erau în casă, deşteptându-se de vaiete şi sculându-se şi aprinzând focul, alergau la mine şi mă întrebau adeseori de pricina vaietelor. Eu în sine-mi venind, cele ce am văzut le-am povestit lor şi de atunci am urmat vieții tatălui şi mă rog să-l dobândesc pe el şi partea cea împreună cu dânsul, încredințându-mă cu darul lui Dumnezeu, ce fel de cinste şi slavă sunt gătite celor ce aleg a vieţui cu dreptate şi în bună credință. De asemenea, ce fel de munci primesc cei ce îşi cheltuiesc viața în pofte şi dezmierdări.

*

24) Odată, doi frați s-au hotărât şi s-au făcut călugări. După ce au isprăvit faptele cele bune, au socotit să-şi zidească chilii depărtate şi fiecare din ei s-au dus deosebi pentru linişte. Mulți ani nu s-au văzut unul cu altul, pentru că nu ieşeau din chilii. S-a întâmplat însă ca unul dintre dânşii să se îmbolnăvească şi au venit părinții să-l cerceteze şi l-au văzut uneori uimindu-se, alteori trezindu-se. Şi l-au întrebat zicând:

– Ce ai văzut?

Iar el le-a zis:

– Îngerii lui Dumnezeu i-am văzut venind. Ei m-au luat pe mine şi pe fratele meu şi ne-au dus la cer şi ne-au întâmpinat puterile cele potrivnice, nenumărate şi înfricoşătoare la vedere şi mult ostenindu-se ele, n-au putut asupra noastră. După ce le-am trecut, au început a striga: mare îndrăzneală este curățenia.

Acestea zicând fratele, a adormit. Iar părinții văzând, au trimis un frate să vestească fratelui său că a adormit. Mergând ei l-au aflat şi pe el aşa. Şi s-au minunat toți, slăvind pe Dumnezeu.

Pentru lepădarea de lume şi cum că cel ce se leapădă de lume trebuie să se înstrăineze, şi care este înstrăinarea cea adevărată

1) Zis-a un bătrân:

– De ştie monahul vreun loc care are sporire şi pentru trebuinţele trupului nu se duce acolo, unul ca acesta nu crede că există Dumnezeu.

*

2) Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând:

– Cum, părinte, neamul nostru nu poate să aibă nevoinţa părinţilor?

Şi a răspuns bătrânul:

– Pentru că nu-L iubeşte pe Dumnezeu, nici nu fuge de oameni, nici nu urăşte materia lumii. La omul ce fuge de oameni şi de materie, de la sine îi vine pocăinţă şi nevoinţă. Căci precum cel ce voieşte să stingă focul care s-a aprins în holda sa, de nu va apuca mai înainte să taie partea cea din faţa focului, nu poate să-l stingă, aşa şi omul, de nu se va duce la loc unde cu osteneală să-şi afle pâinea sa, nu poate să dobândească nevoinţa. Căci sufletul de nu va vedea, nu va pofti degrabă.

*

3) Un frate l-a întrebat pe un bătrân zicând:

– Care este lucrul înstrăinării?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Ştiu un frate străin, care s-a aflat la biserică şi întâmplător s-a făcut agapă şi a şezut să mănânce cu fraţii la

masă. Iar unul a zis: cine l-a poftit pe acesta? Şi i-au spus fratelui: scoală-te şi du-te afară! Şi el sculându-se, a ieşit, iar alții mâhnindu-se, s-au dus şi l-au adus înăuntru. După aceea l-au întrebat: oare, ce este în inima ta, că ai fost scos afară şi iarăşi ai fost adus înăuntru? Iar el le-a răspuns: m-am gândit în inima mea, că sunt întocmai ca un câine care, când este alungat se duce şi când este chemat, vine.

*

4) Povestit-a unul din părinți:

– Erau doi frați aproape de el, unul străin şi altul cunoscut. Şi cel străin era puțin mai lenevos, iar cel cunoscut foarte osârduitor. Şi s-a întâmplat de a murit mai înainte cel străin. Bătrânul, fiind văzător cu mintea, a văzut mulțime de îngeri, cum îi povățuiau sufletul. Şi dacă au ajuns la cer şi era aproape să intre, s-a făcut cercetare pentru dânsul şi a venit glas de sus zicând: vădit este că era puțin trândav, dar pentru înstrăinarea lui, deschideți-i! Apoi a adormit şi cel cunoscut, adică cel de loc şi în vremea morții au venit toate rudeniile lui. Şi a văzut bătrânul, că nu este niciun înger nicăieri şi s-a minunat. Atunci, a căzut cu fața la pământ înaintea lui Dumnezeu zicând: Doamne, cum cel străin fiind trândav, a dobândit astfel de slavă, iar osârduitorul acesta nu s-a învrednicit de nimic de acest fel? Şi i-a venit glas către el, zicând: osârduitorul când era să moară, a deschis ochii săi şi şi-a văzut rudeniile plângând şi i s-a mângâiat sufletul. Dar cel străin, deşi era trândav, pe nimeni dintre ai săi n-a văzut şi suspinând a plâns iar Dumnezeu l-a mângâiat pe el.

*

5) Un frate înstrăinându-se, l-a întrebat pe un bătrân:

– Vreau să mă duc la ai mei.

Şi i-a zis lui bătrânul:

– Aceasta s-o ştii, frate, că venind din lume aici, aveai pe Domnul care te povățuia. Dar, de te vei întoarce, nu-L vei mai avea.

*

6) Un frate cerea binecuvântare de la un bătrân, silindu-se să meargă în cetate. Iar bătrânul a zis către el:

– Nu te sili să mergi în cetate, ci sileşte-te să fugi de cetate şi aşa te vei mântui.

*

7) Doi fraţi trupeşti s-au dus să locuiască într-o mănăstire, dintre care unul pustnic, iar celălalt cu ascultarea şi orice îi zicea lui părintele, fără iscodire făcea. Astfel, îi zicea de multe ori:

– Mănâncă de dimineaţă, şi mânca.

Şi iarăşi:

– Nu mânca până seara, şi nu mânca şi altele asemenea.

Orice îi poruncea, cu bucurie împlinea. Pentru ascultarea lui, era slăvit de toţi în mănăstire. Fratele lui însă, pustnicul, zavistuindu-l, a zis întru sine:

– Să-l încerce pe el de are ascultare.

Şi mergând la părintele, i-a zis:

– Trimite-l pe fratele împreună cu mine, să mergem pentru o trebuinţă.

Şi l-a slobozit pe el avva. Deci, după ce au venit ei la râu, în care era mulţime multă de crocodili, a zis fratelui pustnicul:

– Pogoară-te în râu şi treci.

Şi s-a pogorât şi venind crocodilii îi lingeau trupul şi nu l-au vătămat. Iar pustnicul văzând i-a zis:

– Ieşi din râu, şi a ieşit nevătămat.

Aşa, călătorind ei au găsit un trup aruncat pe cale. Şi a zis pustnicul:

– De am fi avut vreo haină veche am fi pus peste dânsul.

Răspuns-a fratele:

– Mai vârtos să ne rugăm, poate va învia.

Şi au stat la rugăciune şi rugându-se ei a înviat mortul. Şi se mândrea pustnicul zicând:

– Pentru pustnicia mea a înviat mortul.

Iar Dumnezeu a descoperit părintelui mănăstirii toate. Şi întorcându-se ei, a zis părintele către pustnic:

– Fiindcă l-ai ispitit aşa pe fratele tău la râu, pentru ascultarea lui a înviat mortul.

*

8) Zis-a un bătrân:

– Deşi s-au ostenit aici sfinții, au luat de acum şi partea la odihnă. Aceasta o zicea pentru că erau slobozi de grija lumii.

*

9) Zis-a un bătrân:

– Monahul cel ce după ce s-a lepădat de lume, se dă pe sine iarăşi la răspândirea şi osteneala acestei ticăloase vieți, la a da şi a lua, este asemenea cu un sărac ticălos şi lipsit de hrana cea de nevoie. Că acesta, neaflând cum să se hrănească şi să se îmbrace, din multa lenevire se da la somn şi se vedea în vis bogat, dezbrăcat de hainele cele întinate şi îmbrăcat în haine strălucite şi de bucurie deşteptându-se, afla sărăcia cea de față. Aşa şi monahul care nu se trezeşte, ci îşi cheltuie zilele în răspândire, batjocorit este de gânduri şi înşelat de dracii care îşi bat joc de el. Ei îi pun in minte că pentru Dumnezeu este răspândirea şi osteneala lui şi pentru aceasta va avea plata; unul ca acesta în ceasul depărtării sufletului de trup, se află pe sine gol, sărac şi lipsit de toată fapta bună. Abia atunci va înțelege de câte bunătăți pricinuitoare este trezvia şi luarea-aminte de sine, şi de câte munci este aducătoare risipirea vieții acesteia.

*

10) Zis-a un bătrân:

– Mai bine este a locui cu trei care se tem de Domnul decât cu mulți care nu au frică de Dumnezeu. Căci în zilele cele mai de pe urmă la chinovii, dintr-o sută abia de se vor afla câțiva care se mântuiesc. Iar între cincizeci nu ştiu de se vor afla. Căci toți se vor abate, iubind mesele, îmbuibarea pântecelui şi iubirea de argint. Aşadar, mulți sunt chemați, dar puțini aleşi.

*

11) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– De voi vedea pe vreunii din cei ce petrec cu mine că se întorc la lume, cum pot să nu mă smintesc?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Trebuie să iei aminte la câinii care vânează iepuri: precum acolo unul din câini văzând iepurii, aleargă neoprindu-se până îi va ajunge, pe când ceilalți nu pe iepure, ci numai pe câinele ce aleargă văzându-l aleargă şi ei până la un loc. Pe urmă, înțelegând, se întorc înapoi, însă cel ce a văzut iepurele, aleargă după el şi nu încetează din alergare până ce îl va ajunge. El nu caută la cei ce s-au întors înapoi, nici nu se sperie de prăpăstii şi de mărăcini. Ci numai la acela căutând, după care aleargă. Aşa şi cel ce-L caută pe Stăpânul Iisus Hristos şi se sileşte să-L ajungă, la Cruce neîncetat luând aminte, toate le trece cu vederea şi păşeşte peste smintelile pe care le întâmpină, până va ajunge pe Cel răstignit şi-L va apuca viu şi aşteptându-l pe alergător.

*

12) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Cum cei ce viețuiesc în lume, trecând cu vederea postul şi defăimând rugăciunea, depărtându-se de priveghieri şi de toată mâncarea săturându-se şi după poftele lor făcând de a da şi a lua, între dânşii mâncându-se şi în jurăminte cea mai mare parte a zilei cheltuind-o, nu cad, nici nu zic că au greşit, şi nici de la Împărtăşanie nu se depărtează? Iar noi, monahii, de-a pururi suntem în posturi şi în priveghieri, la culcatul pe jos şi la mâncarea uscată pironiți, de toată trupeasca odihnă lipsiți, plângem, ne căim şi zicem că ne-am prăpădit şi suntem vinovați de gheenă.

Atunci bătrânul suspinând, a zis:

– Frate, nu cad mirenii. După ce au căzut cu cădere straşnică şi cumplită, nu se pot scula, nici n-au unde să cadă, căci în căderea cea dintâi petrecând ei pentru multa neştiință, nici nu ştiu că au căzut. Şi ce grijă are diavolul să se

lupte cu cei ce totdeauna zac? Iar monahii arătați, împotrivindu-se vrăjmaşului, de-a pururi se luptă cu satana. Pentru aceea şi biruiesc uneori, iar alteori sînt biruiți şi nu încetează să cadă şi să se scoale, să necăjească şi să fie necăjiți, să lovească şi să fie loviți, până ce cu darul lui Dumnezeu îl vor birui şi slab şi neputincios pentru dânşii îl vor face. Abia atunci desăvârşit împăcându-se cu Dumnezeu şi dobândind alinarea şi bucuria Lui înăuntrul lor, totdeauna se odihnesc.

*

13) Zis-a un bătrân:

– Un frate era ispitit de un gând nouă ani şi din evlavie se osândea zicând: mi-am pierdut sufletul. Şi aceasta o zicea fiindcă se socotea pe sine pricinuitor al ispitei. Mai pe urmă îngreuindu-se şi deznădăjduindu-se, precum nu se cuvenea de mântuirea sa, a zis: mă voi duce în lume, de vreme ce m-am prăpădit. Iar după ce a dat să se ducă, i-a venit un glas pe cale, zicând: cei nouă ani, în care ai fost ispitit, cununi ți-au pricinuit ție. Pentru aceea, întoarce-te la locul tău şi te vei uşura de gânduri. Şi întorcându-se fratele a aflat odihnă. De unde înțelegem că războaiele pricinuiesc cununile.

*

14) Zis-a un bătrân:

– La începutul lepădării monahului de lume nu se slobod dracii să-l ispitească pe om cu silnicie, ca nu spăimântându-se de acest lucru să se întoarcă la lume degrabă. Iar dacă va spori cu vremea şi cu lucrul monahul, atunci se slobod asupra-i războaiele poftelor trupeşti şi ale celorlalte dezmierdări, poate şi al mâniei, al urâciunii şi al celorlalte patimi. Atunci are nevoie omul să se smerească şi să plângă, osândindu-se şi prihănindu-se numai pe sine. Şi aşa, prin ispite, se învață răbdarea iscusită şi dreapta socoteală, apoi aleargă la Dumnezeu cu lacrimi. Iar unii tulburându-se de lucrul acesta şi îngreuindu-se de scârbă nesuferită, au căzut în adâncul deznădăjduirii şi s-au întors iarăşi cu inima în

lume, iar unii şi cu trupul. Noi însă fraților, niciodată să nu deznădăjduim sau să ne împuținăm, ci vitejeşte şi cu îndelungă răbdare să suferim ispitele, mulțumind lui Dumnezeu pentru toate câte ni se întâmplă nouă. Căci mulțumirea către Dumnezeu risipeşte toate meşteşugurile vrăjmaşului.

*

15) Zis-a un bătrân:

– Dacă atunci când facem noi cele rele ne iartă Dumnezeu, îndelung răbdând, oare nu mult mai mult ne va ajuta nouă când vom voi să facem cele bune?

*

16) Au venit odată şapte frați din Alexandria, la avva Macarie, ispitindu-l şi i-au zis:

– Spune-ne nouă, părinte, cum să ne mântuim?

Iar bătrânul suspinând le-a zis:

– O, fraților, fiecare din noi ştie cum să se mântuiască, dar nu vrem să ne mântuim.

Atunci ei au zis către dânsul:

– Mult dorim să ne mântuim, dar nu ne lasă gândurile cele rele. Ce vom face?

Iar bătrânul le-a răspuns:

– De sunteți monahi (adică singuratici), ce căutați cu mirenii, sau pentru ce vă duceți unde petrec mirenii? Cei ce s-au lepădat de lume şi s-au îmbrăcat în cinul cel sfânt dar petrec între mireni, se amăgesc. Căci, în zadar le este toată osteneala şi departe sunt de frica lui Dumnezeu. De la mirean nimic nu dobândim, decât odihnă trupească. Şi unde este odihnă trupească, acolo frica lui Dumnezeu nu poate locui şi mai ales în monah. Monahul pentru aceasta se cheamă monah, adică singuratic, pentru că noaptea şi ziua vorbeşte cu Dumnezeu şi cugetă numai cele ce sunt ale Lui, nimic având pe pământ. Iar monahul cel ce petrece cu mirenii şi zăboveşte cu dânşii vreodată mai mult decât o zi, sau cel mult două, şi asta pentru trebuința cea de nevoie şi pentru că nu poate să trăiască altfel (adică să-şi

vândă lucrul mâinilor sale şi să cumpere cele spre trebuința sa), trebuie să se întoarcă degrabă şi să se întoarcă înaintea lui Dumnezeu curat, pentru acele una sau două zile, pe care le-a făcut în lume pentru nevoia firii. Deci, cel ce nu face aşa, ci adeseori merge la mireni, nesilindu-l vreo nevoie, sau zăboveşte împreună cu ei, nu este cu adevărat monah, nici nu se va folosi cândva, ci necazuri va dobândi din petrecerea cu mirenii. La început, când se apropie de ei, îşi înfrânează limba, posteşte şi se smereşte până ce se va face cunoscut şi-i va ieşi vestea cum că cutare monah este robul lui Dumnezeu, îndată satana pune în mintea mirenilor să-i aducă toată trebuința de vin şi de untdelemn, de aur şi de tot felul, zicând despre dânsul: Sfântul! Sfântul! Iar el auzind cuvântul acela, se trufeşte şi începe să şadă cu ei, mâncând şi bând, odihnindu-se şi la cântarea de psalmi sculându-se unde îşi înalță glasul ca să zică mirenii că cutare monah cântă şi priveghează şi să-l laude. Primind laude, mai mult se trufeşte şi se înalță. Astfel pleacă de la el cu totul smerenia. Deci, de îi va zice cineva vreun cuvânt aspru, el răspunde mai aspru. Şi aşa mânia ajutorându-se de slava deşartă, creşte în el. Încă şi pofta mai tare se aprinde în el văzând adeseori femei şi copii sau auzind cuvinte lumeşti. Pentru aceea şi preacurveşte în toate zilele şi nu simte, căci se zice: tot cel ce caută la femeie spre a o pofti a preacurvit cu ea în inima sa. Se mai ispiteşte să adune cele de trebuință peste an, pentru sine şi pentru cei ce vin la el, după care le îndoieşte spre mai multă părută odihnă a celor ce vin la el. Şi din aceasta pricină adună aur şi argint. Deci nu încetează a adăuga la răutățile sale, până ce dracii îl vor amăgi desăvârşit, depărtându-l de la Dumnezeu şi aruncându-l în prăpastia iubirii de argint. Căci iubirea de argint este rădăcină a tuturor răutăților, precum a zis Apostolul. Şi pe cât este departe cerul de pământ, atât de departe este de slava lui Dumnezeu, monahul cel iubitor de argint. Şi nu este răutate mai presus decât răutatea

monahului iubitor de argint. Monahul cel ce întâmpină vorbe lumeşti, are trebuință de multe rugăciuni ale Sfinților Părinți căci de nu vor putea ceva puțin să-l folosească pe el, ca celui ce se aruncă pe sine la moarte, cine îl va ajuta? Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume! De iubeşte cineva lumea, dragostea lui Dumnezeu nu este cu el. Şi Iacov, fratele Domnului grăieşte: de se pare cineva că este prieten lumii, vrăjmaş lui Dumnezeu se face, căci dragostea lumii acesteia este vrajbă către Dumnezeu. Deci, să fugim fraților de lume, precum fuge cineva de şarpe, că cel ce este muşcat de şarpe, sau moare, sau abia se face sănătos. De folos ne este nouă să avem un război iar nu multe şi nenumărate. Spuneți, fraților, părinții noştri unde au dobândit fapta cea bună? În lume sau în pustie? Ştim că în pustia cea neumblată de mireni. Iar noi de suntem în lume, cum vom putea să dobândim fapta cea bună? Căci de nu vom flămânzi şi nu vom înseta şi nu vom pătimi de frig şi de nu ne vom depărta de materiile lumii şi nu vom muri voilor trupului, cum vom fi vii cu sufletul? Cum vom dobândi Împărăția cerurilor? Ostaşul de nu va lupta în război şi să biruie (după care va lua şi bani), nu se învredniceşte de cinste. Iar noi, mâncând şi bând şi între mireni petrecând, între care am fost şi mai înainte, cum ne vom învrednici de Împărăția cerurilor? Monahul cel ce are aur, argint, sau materie, nu crede că poate Dumnezeu să-l hrănească, Cel ce hrăneşte şi fiarele şi peştii mării. Şi dacă nu poate să ne dea nouă pâine, nici Împărăția Lui nu poate să ne-o dea. Aşadar, la ce ne ostenim? Spuneți-mi fraților! Îngerii în cer, aur şi argint doresc sau slava lui Dumnezeu? Şi noi, pentru ce ne-am lepădat de lume? Ca iarăşi bani şi materie să adunăm, sau să ne facem îngeri? Oare nu ştiți că ceata care a căzut din cer se împlineşte cu monahi? Căci aceasta înseamnă chipul nostru îngeresc, după cum zic toți.

*

17) Zis-a un bătrân:

– Trebuie să fugim de toți cei ce lucrează fărădelegea, chiar prieteni sau rude de ne vor fi, dregătorie preoțească sau împărătească de vor avea. Căci depărtarea de cei ce lucrează fărădelegea ne dăruieşte nouă dragostea şi îndrăzneala către Dumnezeu.

*

18) Tot acesta a zis:

– Nu este de folos să se lipească cineva de călcătorii de lege, nici în biserică, nici în târg, nici la alt lucru, ci trebuie să se depărteze de prietenia lor. Tot călcătorul de lege este vrednic să fie ocolit, fiind părtaş muncii celei veşnice.

*

19) Zis-a un bătrân:

– Să nu locuieşti în locul unde vezi pe vreunii că au zavistie asupra ta fiindcă tu sporeşti.

Cum că nu se cuvine ca cineva să se mute lesne, căci părinţii nici din chilie nu se strămutau cu înlesnire

1) Zis-a un bătrân:

– Dacă în locul unde este cineva se va strădui să facă vreun bine şi nu va putea, să nu socotească că în alt loc va putea să-l facă.

*

2) Un frate şezând la chinovie, era supărat de gânduri să se mute. Deci, într-o zi luând o hârtie şi şezând, a scris pe ea toate pricinile pentru care îi ziceau lui gândurile să se mute din chinovie. Şi după ce le-a numărat pe toate, mai pe urmă s-a scris şi pe el întrebând:

– Suferi toate?

Apoi a adăugat, ca şi cum ar fi răspuns:

– Aşa, cu adevărat, întru numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, sufăr!

Şi învelind hârtia, a legat-o la brâul său. Deci, când i se pornea vreo pricină pentru care i se da război şi mai înainte năvăleau asupra lui gândurile mutării, mergând deoparte, lua hârtia şi o citea până afla acel cuvânt: întru numele lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu rabd, şi zicea către sine:

– Vezi ticăloase? Nu vreunui om, ci lui Dumnezeu te-ai făgăduit.

Şi îndată se odihnea şi aşa totdeauna făcea fratele. Când se ivea vreo tulburare, petrecea netulburat şi în celelalte pricini. Deci, ceilalţi fraţi cunoscând ceea ce făcea fratele şi

cum petrecea citind hârtia, în timp ce ei de multe ori se tulburau de zavistie, din ispita diavolului, se porneau cu urâciuni asupra fratelui. Şi mergând la părintele lor, ziceau:

– Fratele acela este vrăjitor şi în brâu are fermecătorie. Pentru aceasta noi nu putem să petrecem împreună cu el. Deci, sau pe el sau pe noi, slobozeşte-ne de aici!

Părintele, cunoscând vicleşugul vrăjmaşului, (căci ştia smerenia şi evlavia fratelui) le-a zis lor:

– Mergeți de vă rugați şi mă voi ruga şi eu şi după trei zile vă voi da răspuns.

Iar noaptea, când dormea fratele, mergând părintele încetişor, i-a dezlegat brâul şi citind hârtia, l-a încins pe el iar şi s-a dus. După ce au trecut cele trei zile, au venit frații la părintele pentru răspuns. Părintele, chemându-l pe frate, i-a zis:

– Pentru ce sminteşti frații?

Iar el îndată căzând la pământ, a zis:

– Am greşit, iartă-mă şi vă rugați pentru mine!

Şi a zis părintele către frați:

– Ce ați zis despre fratele acesta?

Răspunzând ei, au zis:

– Este vrăjitor şi vrăjitoria lui este în brâu.

Iar părintele:

– Scoateți fermecătoriile lui.

Atunci ei s-au pornit să-i dezlege brâul şi nu-i lăsa fratele. Dar avva le-a spus:

– Tăiați-i brâul!

Şi tăindu-l, au aflat într-însul hârtia, pe care au dat-o la unul din diaconi, poruncindu-i să stea la un loc înalt şi să o citească, ca şi vicleanul cel ce a semănat această prihană, mai mult să se ruşineze. După ce s-au citit cele de pe hârtie precum şi cuvântul acela: „întru numele lui Iisus Hristos rabd”, auzind frații, de ruşine nu aveau ce să se facă. Şi au pus metanie părintelui lor, zicând:

– Am greşit!

Iar el le-a zis:

– Nu-mi puneți mie metanie, ci lui Dumnezeu şi fratelui asupra căruia ați mințit, ca să vă ierte.

Atunci ei au făcut aşa. Şi i-au zis părintelui:

– Să ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-i ierte!

Şi s-au rugat pentru dânşii.

*

3) Zis-a un bătrân:

– Cei vechi nu degrabă se mutau din locul lor, fără numai când li se întâmpla una din aceste trei lucruri, adică: de va avea cineva vreun vecin scârbit asupra lui din zavistie, adică pomenitor de rău şi toate cele spre vindecarea lui făcând, nu va putea să-l schimbe. Sau de vor merge mulți la dânsul şi îi vor aduce multe lucruri pe care să le primească şi îl vor slăvi prea mult. Sau de i se va întâmpla să cadă în ispita curviei, locuind adică femei pe aproape. Dacă cineva din aceste trei pricini se va muta din acel loc nu va fi mutarea lui fără de cuvânt. Iar acestea nu se potrivesc celor ce petrec în viața de obşte, ci celor ce locuiesc singuri şi se liniştesc.

*

4) Ziceau părinții:

– De ți se va întâmpla ispită în locul în care locuieşti, să nu laşi locul în vremea ispitei! Iar de nu, oriunde vei merge vei afla înaintea ta lucrul de care fugi. Ci rabdă până va trece ispita, ca fără sminteală sa se facă ducerea ta şi în vremea păcii să nu pricinuiască despărțirea ta vreo mâhnire la cei ce locuiesc în locul acela.

*

5) Zis-a un bătrân:

– Precum pomul răsădindu-se de mai multe ori nu poate să facă roade, aşa şi monahul mutându-se din loc în loc, nu poate săvârşi vreo faptă bună.

*

6) Un frate şezând în chinovie şi supărat fiind de gândurile mutării, i-a vestit părintelui său. Dar acela i-a zis:

– Mergi şi şezi in chilia ta, dându-ți trupul zălog peretelui chiliei şi să nu ieşi de acolo cu trupul! Iar gândul lasă-l să gândească ce voieşte!

*

7) Zis-a un bătrân:

– Chilia monahului este cuptorul Babilonului, unde cei trei tineri L-au aflat pe Fiul lui Dumnezeu. Şi stâlpul de nor, de unde Dumnezeu grăia cu Moise.

*

8) Un frate a petrecut nouă ani, ispitindu-se să iasă din viața de obşte şi în fiecare zi îşi pregătea cojocul să iasă. Şi când se făcea seară, zicea întru sine:

– Mâine mă voi duce de aici.

Şi dimineața îi zicea gândului:

– Să ne silim să răbdăm şi astăzi pentru Domnul!

După ce s-au împlinit nouă ani, aşa făcând, a uşurat Dumnezeu toată ispita de la dânsul.

*

9) Un bătrân şedea în pustie, departe de apă ca la douăsprezece mile. Şi mergând într-o zi să aducă apă, s-a supărat şi a zis:

– De ce este nevoie de osteneala aceasta? Voi veni şi voi petrece aproape de apă.

Aceasta zicând, a simțit pe cineva venind după dânsul. Şi întorcându-se, l-a văzut pe cel ce venea după el, că îi număra paşii. Şi l-a întrebat bătrânul:

– Cine eşti?

Iar el i-a zis:

– Îngerul Domnului sunt şi sunt trimis să număr paşii tăi şi să-ți dau plata.

Aceasta auzind bătrânul, întărindu-se cu sufletul, s-a făcut mai osârduitor. Şi a mai adăugat încă cinci mile, adică a locuit mai înăuntrul pustiei, departe de apă şaptesprezece mile.

*

10) Zis-a un bătrân:

– Şederea cea bună în chilie umple pe monah de tot binele.

*

11) Zis-a tot acesta:

– Dator este monahul, dacă vreodată i se va întâmpla vreo vătămare trupească, să o defaime şi printr-însa să-şi cumpere liniştea sa.

*

12) Un frate a mers la un bătrân iscusit şi i-a zis:

– Pătimesc, părinte.

I-a răspuns bătrânul:

– Şezi în chilia ta şi Dumnezeu îți va da ție uşurare!

*

13) Un stareț l-a întrebat pe cel întru Sfinți părintele nostru Chiril, patriarhul Alexandriei:

– Cine este mai mare întru viețuire, noi cei ce avem frați sub noi şi cu multe chipuri pe fiecare îl povățuim spre mântuire, sau cei ce se mântuiesc numai pe sine în pustie?

Răspuns-a patriarhul:

– Între Mie şi Moise nu se poate face deosebire, căci amândoi au plăcut lui Dumnezeu.

*

14) Zis-a un bătrân:

– Eu cred că nu este nedrept Dumnezeu, ca să ia din temniță şi să bage în temniță.

*

15) Zis-a un bătrân:

– Spre tăcere nevoieşte-te, de nimic nu purta grijă! Ia aminte de cugetarea ta, culcându-te şi sculându-te cu frica lui Dumnezeu şi de năvălirile păgânilor nu te vei teme!

*

16) Doi prieteni s-au făcut călugări şi mare nevoință şi viață înaltă au arătat. Dar s-a întâmplat de s-a făcut unul

începător de viață de obşte. Celălalt, petrecând în sihăstrie şi desăvârşit nevoindu-se, făcea multe şi mari minuni. El vindeca îndrăciți, tămăduia bolnavi şi spunea mai înainte cele ce erau să fie. Deci, starețul auzind că prietenul său s-a învrednicit de atâtea daruri, separându-se de oameni, de trei săptămâni se ruga lui Dumnezeu, cu dinadinsul, sa-i descopere, cum acela face minuni şi este cinstit de Dumnezeu, iar el de nimic din acestea nu s-a învrednicit. Şi s-a arătat lui îngerul Domnului, zicând:

– Acela stă suspinând către Dumnezeu şi plângând ziua şi noaptea, flămânzind şi însetând pentru Domnul. Iar tu pentru multe îngrijindu-te, ai cercetarea celor mulți şi de ajuns îți este ție mângâierea oamenilor.

*

17) Zicea un bătrân:

– Nu trebuie ca cineva să poarte grijă de nimic, decât de frica de Dumnezeu. Că eu deşi am fost silit să mă îngrijesc de trebuință trupească, niciodată, mai înainte de vreme nu am gândit la dânsa.

*

18) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Cum trebuie să se liniştească cineva în chilie?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Să nu aibă pomenirea vreunui om nicidecum, când şade în chilie.

Zis-a fratele:

– Şi care lucrare trebuie sa o aibă inima pentru ca să se îndeletnicească cu ea?

Zis-a bătrânul:

– Aceasta este lucrarea cea desăvârşită a monahului: să ia aminte la Dumnezeu totdeauna fără răspândire.

*

19) Un frate era la o chinovie şi era în mare nevoință. Auzind frații de la Schit despre dânsul, au venit să-l vadă, intrând la locul unde el lucra. Atunci, el sculându-se, li s-a

închinat lor şi întorcându-se, a început iar să lucreze. Văzând frații ceea ce a făcut, i-au zis:

– Ioane, cine ți-a pus chipul călugăresc şi te-a făcut călugăr şi nu te-a învățat când va veni la tine vreun frate, să-l întâmpini, să-i iei cojocul şi să-i zici să se roage, sau să şadă?

Iar el a zis:

– Păcătosul Ioan nu se îndeletniceşte cu aceasta.

*

20) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Ce fel de gânduri trebuie să am în inima mea?

Răspuns-a lui bătrânul:

– Toate câte gândeşte omul de la cer în jos, sunt deşertăciuni. Iar cel ce stăruieşte la pomenirea lui Iisus, acesta în adevăr este.

*

21) Tot acest bătrân a fost întrebat: cum trebuie să fie monahul? Şi a răspuns:

– După mine, fiecare monah să-L aibă pe Dumnezeu pururea în mintea lui. Că precum strugurele zăcând la pământ se face netrebuincios, tot aşa şi gândul celui ce se linişteşte dacă se smulge de la cele cereşti.

*

22) Câțiva Sfinți sihaştri, trei la număr, întâlnindu-se la un loc, au cerut unul de la altul să spună fiecare ce lucrare a minții are în chilia sa. Şi a zis cel dintâi dintre dânşii:

– Eu, fraților, de când am început a mă linişti, cu totul m-am răstignit pe mine față de lucrurile celor din afară, punând în minte ceea ce este scris: să rupem legăturile lor şi să lepădăm de la noi jugul lor. Şi făcând zid între sufletul meu şi cele trupeşti, am zis în cugetul meu că precum cel dinăuntru de zid nu vede pe cel ce stă afară, aşa nici tu să nu voieşti să vezi lucrurile cele din afară. Ci, ia aminte la tine, aşteptând in fiecare zi nădejdea lui Dumnezeu! Să fii ca un străin şi nemernic şi că mâine o să te izbăveşti. Pune în minte şi îngerii cei ce în tot ceasul se suie şi

pogoară la chemarea sufletelor. Şi totdeauna aşteptând sfârşitul, zic: gata este inima mea, Dumnezeule şi privesc şi îngerul cel ce stăruieşte lângă mine, că stă aproape de mine. Pe acesta văzându-l totdeauna înaintea mea, mă păzesc pe sine-mi, temându-mă de el ca de cel ce îmi pândeşte căile mele. Căci îl văd în fiecare zi suindu-se la Dumnezeu şi arătând lucrurile mele şi cuvintele şi gândurile.

Al doilea a zis:

– Eu adunarea puterilor celor din gând pururea o privesc şi pe Domnul slavei în mijlocul ei strălucind mai presus de toți. Şi când mă trândăvesc, mă întorc şi socotesc frumusețile cele minunate ale îngerilor şi a laudelor pe care ei le înalță neîncetat către Dumnezeu şi mă uimesc de glasurile şi versul lor iar toate cele de pe pământ le socotesc gunoaie.

Al treilea a zis:

– Eu de dimineață mă îndrept către Domnul meu şi închinându-mă Lui, mă arunc cu fața în jos, mărturisindu-mi greşelile. Apoi pogorându-mă, mă închin îngerilor Lui, rugându-i să se roage pentru mine lui Dumnezeu şi pentru toată zidirea. După ce fac aceasta, mă pogor în adânc şi înconjor chinurile privind mădularele mele care se muncesc şi plâng împreună cu ele, socotind că şi eu o să mă osândesc împreună cu ele. Şi văd acolo țipete şi lacrimi neîncetate şi nepotrivite şi mare de foc clocotind şi vâlvâind cumplit şi valuri de foc ridicându-se într-însa, mai presus de munții cei prea înalți şi înlăuntrul ei oameni nenumărați aruncați şi păziți de îngeri sălbateci şi cruzi şi ca nişte vreascuri arzând toți şi nemistuindu-se, în foc pururea petrecând şi cu dinții scrâşnind şi tare plângând şi văitându-se. Apoi îndurările lui Dumnezeu le văd întoarse de la dânşii pentru fărădelegile şi păcatele lor. Împreună cu acestea tânguindu-mă, țin plânsul în inima mea încât, după cum este scris, pâine îmi sunt lacrimile, ziua şi noaptea.

*

23) Spuneau părinții despre un bătrân care era la chilii, că era închis şi îşi avea viața cu totul retrasă, nici la biserică venind. El avea un frate trupesc care şedea în altă chilie. Şi îmbolnăvindu-se, a trimis la bătrânul, să vină să-l vadă mai înainte de a ieşi din trup. Iar el a răspuns către cel trimis:

– Nu pot veni, căci frate trupesc îmi este!

Iar acela iar a trimis zicând:

– Măcar noaptea vino, să te văd.

Şi i-a răspuns iarăşi bătrânul:

– Nu pot, că de te voi vedea, nu voi avea inima curată către Dumnezeu.

Şi s-a stins cel bolnav şi nu s-au văzut unul cu altul.

*

24) Pe un frate îl lupta gândul, zicându-i:

– Trebuie să mergi şi să-l cercetezi pe cutare bătrân.

Iar el amâna zi după zi, zicând că mâine se va duce. Şi aşa, trei ani s-a luptat cu gândul. Iar mai pe urmă şi-a zis:

– Iată, socoteşti că te-ai dus la bătrânul.

Şi a zis, ca şi cum ar fi vorbit către bătrânul acela:

– Cum te afli, părinte, eşti sănătos? De câtă vreme doream să te văd!

Apoi adăugă ca din partea bătrânului:

– Bine ai venit, frate! Iartă-mă, că pentru mine te-ai ostenit. Domnul să-ți dea plata.

Şi punând lighean s-a spălat. Apoi făcând fiertură a mâncat şi a băut de ajuns. Şi îndată s-a dus războiul de la dânsul.

*

25) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Ce voi face, că mă înconjoară gândurile cu pricină să merg pe la bătrâni.

Iar bătrânul i-a răspuns:

– De vei vedea gândurile tale că pentru strâmtorare voiesc să te scoată din chilia ta, fă-ți mângâiere în chilie şi

să nu ieşi afară. Iar dacă pentru folosul sufletului voieşti să te duci, încearcă gândul tău şi ieşi. Căci am auzit despre un bătrân, că atunci când îl supărau gândurile să meargă la cineva, se scula şi-şi lua cojocul său şi ieşea şi înconjura chilia sa, apoi intra şi îşi făcea mângâiere de străini şi se odihnea de sila gândurilor.

*

26) Un bătrân avea un ucenic care mulți ani petrecea cu folos în ascultare. Dar încă nefiind desăvârşit, dorea să se liniştească, şi într-o zi venind către bătrânul, a pus metanie, zicând:

– Fă-mă părinte, monah, să locuiesc singur, aparte!

Şi i-a zis bătrânul:

– Caută loc îndemânatic şi-ți voi face chilie!

Iar el mergând depărtare de un semn, a aflat loc şi venind a vestit bătrânului şi i-a făcut chilie. A zis bătrânul către frate:

– Iată, ceea ce ai cerut! Şezi în chilie şi când ai trebuință, mănâncă, bea, dormi, numai din chilia ta să nu ieşi până sâmbătă! Abia atunci vino la mine.

Şi acestea poruncindu-i bătrânul, s-a dus. Iar fratele a făcut două zile după poruncă, şi în a treia zi trândăvindu-se, a zis către sine:

– De ce mi-a făcut mie aceasta bătrânul?

Şi sculându-se, a cântat mulți psalmi şi a mâncat, după ce a apus soarele. Şi rugându-se, s-a dus să se culce pe rogojină. Atunci a văzut un arap stând jos şi scrâşnind cu dinții asupra lui. Şi fratele degrabă lăsând chilia, a ieşit şi s-a dus la bătrânul şi bătând în uşă, a zis:

– Părinte, miluieşte-mă şi deschide!

Iar bătrânul nu i-a răspuns până dimineață. Dimineața deschizând bătrânul uşa l-a văzut rugându-se şi zicând cu lacrimi:

– Miluieşte-mă, rogu-te şi primeşte-mă să petrec aproape de tine, căci am văzut un arap scrâşnind cu dinții asupra

mea, şezând pe rogojină când m-am dus să mă culc şi nu mai pot locui acolo!

Iar bătrânului făcându-i-se milă, l-a băgat înăuntru şi l-a învățat după puterea lui celelalte ale vieții călugăreşti; şi câte puțin acesta s-a făcut monah iscusit.

*

27) Zis-a un bătrân că este câte un om care face o sută de ani în chilie şi nu învață cum trebuie să şadă în chilie.

Pentru rugăciune

1) Povestit-a unul din părinți că un călugăr iubitor de osteneli lua aminte de sine, dar s-a întâmplat că s-a lenevit puțin. Şi pe când se lenevea, osândindu-se zicea:

– Suflete, până când te lenevești de mântuirea ta şi nu te temi de judecata lui Dumnezeu? Vezi, nu cumva să fi apucat în lenevirea aceasta şi să te dai chinurilor celor veşnice!

Acestea zicând întru sine, se ridica la lucrul lui Dumnezeu. Într-una din zile însă, făcându-şi pravila, au venit dracii şi l-au tulburat. Iar el a zis către ei:

– Până când mă necăjiți? Nu vă îndestulați cu lenevirea vremii celei trecute?

Zis-au lui dracii:

– Când erai în lenevire nici noi nu aveam grijă de tine. După ce te-ai sculat asupra noastră şi noi ne-am sculat asupra ta.

Aceasta auzind fratele, se îndemna pe sine la lucrul lui Dumnezeu şi sporea cu darul lui Hristos.

*

2) Zis-a un bătrân:

– De voieşti să trăieşti după legea lui Dumnezeu, omule, vei avea ajutor pe Făcătorul Legii. Iar de voieşti să nu asculți poruncile lui Dumnezeu, vei afla ajutor pe diavolul la căderea ta.

A zis iarăşi:

– Dă voință şi primeşti putere.

*

3) Un frate, ispitindu-se de draci, s-a dus la un bătrân şi i-a vestit ispitele pe care le pătimea. Şi i-a zis bătrânul:

– Frate, să nu te înspăimânte pe tine ispitele cele ce ți se întâmplă! Căci cu cât văd vrăjmașii sufletul înălțându-se și unindu-se cu Dumnezeu, cu atât se scârbesc, topindu-se de zavistie. Dar cu neputință este, când se ispitește omul, să nu fie de față Dumnezeu și îngerii Lui și să-i dea mână de ajutor. Deci, nu înceta să te îndrepți către El și să-L chemi cu smerenie spre ajutor, încă în vremea ispitei, pune în minte puterea Lui cea nebiruită și neputința noastră și cruzimea vrăjmașului nostru și vei dobândi degrabă ajutorul lui Dumnezeu.

*

4) Zis-a un bătrân:

– De vei lucra lucrul mâinilor tale în chilia ta și va sosi ceasul rugăciunii tale, să nu zici: să sfârșesc aceste puține smicele de finic și așa mă voi scula. Ci scoală-te la fiecare ceas și dă-i lui Dumnezeu datoria. Fiindcă de vreme ce câte puțin te obișnuiești să te lenevești la rugăciune și la pravilă, sufletul tău se face pustiu de tot lucrul trupesc și duhovnicesc. Căci de dimineață se vede osârdia ta.

*

5) Zis-a un bătrân:

– Dacă monahul, când stă la rugăciune, numai atunci se roagă, unul ca acesta nicidecum nu se roagă.

*

6) Povestit-au niște frați, zicând:

– Odată am mers la un bătrân și după obicei, făcându-se rugăciune, după ce ne-am închinat între noi, am șezut. Și după ce am vorbit, vrând să ne ducem, am cerut să se facă rugăciune. Iar unul din părinți a zis către noi: de ce? Dar nu v-ați rugat? Și-am zis: când am intrat, părinte, s-a făcut rugăciune și am vorbit până acum. Zis-a bătrânul: iertați, fraților, că șezând cu voi un frate și vorbind, a făcut o sută și trei rugăciuni. După ce a zis el aceasta, a făcut rugăciune și i-a slobozit.

*

7) Zis-a un bătrân:

– Omul are trebuință să se teamă de judecata lui Dumnezeu, să urască păcatul, să iubească fapta bună şi să se roage lui Dumnezeu totdeauna.

*

8) Pe un frate care sta la rugăciune, l-a muşcat un scorpion la picior şi atât s-a atins durerea de inima lui, încât puțin a fost să nu-şi dea sufletul. Dar deşi se afla aşa şi suferea dureri, nu s-a îndepărtat până ce nu şi-a împlinit rugăciunea.

*

9) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Pentru ce, când stau la rugăciune, mai mult mă trage gândul la alte griji?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Diavolul dintru început nevrând să se închine Dumnezeului tuturor, s-a lepădat din ceruri şi străin s-a făcut de Împărăția lui Dumnezeu. Pentru aceasta se sileşte şi pe noi să ne tragă de la rugăciune la alte zăbăvi, vrând să lucreze şi în noi ceea ce a pătimit el.

*

10) Un monah, care petrecea singur, nu lucra nimic, ci neîncetat se ruga. Iar seara intra în chilia sa şi-şi afla pâinea sa şi o mânca. Deci, într-una din zile a venit un frate având smicele de finic şi l-a făcut de a lucrat. Făcându-se seară, a intrat să mănânce după obicei şi nu a aflat nimic. Atunci, s-a culcat mâhnit şi i s-a descoperit lui de sus:

– Zăbovindu-te împreună cu Mine, te hrăneam. Dar după ce ai început să lucrezi, caută-ți hrana din lucrul mâinilor tale.

*

11) Era cândva un bătrân în muntele Sinai şi ieşind de acolo l-a întâmpinat un frate, care suspinând i-a zis bătrânului:

– Părinte, ne mâhnim pentru lipsa ploii.

Iar el i-a răspuns:

– Pentru ce nu vă rugați lui Dumnezeu, ca să plouă?

Zis-a fratele:

– Ne rugăm şi facem litanie, dar nu plouă.

Atunci a zis bătrânul:

– Cu adevărat, nu vă rugați cu dinadinsul. Dacă voieşti să cunoşti că aşa este, să stăm la rugăciune. Şi întinzând mâinile către cer, s-a rugat.

Şi îndată s-a pogorât ploaia. Iar fratele văzând, s-a înfricoşat şi căzând s-a închinat. Apoi bătrânul a plecat îndată de acolo.

*

12) Un frate, supărându-se de gândurile rele, cu multă smerenie zicea că acestea gândind, nu are măsură de mântuire. Deci, mergând la un bătrân iscusit, l-a rugat să se roage să i se uşureze gândurile. Şi a zis bătrânul către el:

– Nu-ți este de folos, fiule!

Dar el sta silindu-l pe bătrân şi rugându-se bătrânul, a ridicat Dumnezeu războiul de la frate. Şi îndată a căzut în înaltă cugetare şi mândrie. De aceea, mergând, l-a rugat pe bătrân să-i vină iarăşi gândurile şi smerenia pe care le-a avut mai înainte.

*

13) Zis-a un bătrân:

– Sunt unii care îşi petrec zilele în lenevie şi cu cuvântul şi cu gândul caută să se mântuiască, dar cu lucrul nu se ispitesc, ci Viețile Sfinților le citesc. Smerenia acestora şi neagoniseala, înfrânarea şi privegherea, rugăciunea şi plecarea genunchilor, culcarea pe jos, liniştea şi celelalte nevoințe, nu le lucrează. Ci cu lenevirea şi părerea lor fac mincinoase Viețile Sfinților, zicând că nu este cu putință vreunui om să sufere unele ca acestea, nesocotind ei, că unde va locui Dumnezeu prin darul botezului şi prin lucrarea poruncilor, acolo se fac lucruri şi daruri mai presus de fire.

*

14) Un bătrân petrecea într-o capişte de idoli şi venind dracii îi ziceau:

– Du-te din locul nostru!

Iar el le-a zis:

– Voi nu aveți loc nicăieri.

Şi au început ei să împrăştie toate smicelele de finic ale bătrânului. Bătrânul sta şi le aduna. Apoi dracul apucându-l de mână l-a tras afară. Ajungând bătrânul la uşă, cu cealaltă mână ținea uşa strigând:

– Iisuse, ajută-mi!

Şi îndată a fugit dracul lăsându-l, iar bătrânul a început a plânge. Şi i-a venit lui glas de sus, zicând:

– De ce plângi?

Răspuns-a bătrânul:

– Fiindcă îndrăznesc ei să-l apuce pe om şi să facă aşa!

Glasul iarăşi i-a zis:

– Tu te-ai lenevit, căci atunci când M-ai căutat, văzut-ai cum M-am aflat la tine îndată.

Şi mulțumind bătrânul, se ținea de lucrarea cea după Dumnezeu.

*

15) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Ce sunt, părinte, nălucirile cele de noapte?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Precum ziua ne trage pe noi diavolul la gânduri străine să nu ne îndeletnicim cu rugăciunea şi cu cugetările cele bune tot aşa şi noaptea ne tulbură mintea cu năluciri mari şi de multe feluri, ca să facă netrebnică şi rugăciunea cea de noapte, pizmaşul oamenilor. Pentru aceea nu trebuie să luăm aminte la el nicidecum.

*

16) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Care este plugăria sufletului, ca să rodească?

I-a răspuns bătrânul:

– Plugăria sufletului este liniştea trupului, rugăciunea trupească cea multă şi neluarea aminte la greşelile oamenilor, ci numai la ale tale. De va petrece omul întru acestea, nu va zăbovi să-i rodească sufletul.

*

17) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Ce lucrare trebuie să aibă inima, ca să se îndeletnicească cu dânsa?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Aceasta este lucrarea cea desăvârşită a monahului: să ia aminte la Dumnezeu fără răspândire.

Zis-a fratele:

– Dar gândurile cele rele nu lasă mintea să ia aminte la Dumnezeu pururea. Cum trebuie să le gonească?

Şi a zis bătrânul:

– Nu poate mintea de la sine să facă aceasta, că nu are o astfel de putere, ci când vor bântui gândurile, trebuie degrabă să alerge la Dumnezeu şi Acela le va topi ca ceara, căci Dumnezeul nostru este foc mistuitor.

Zis-a fratele:

– Cum dar părinții Schitului întrebuințau gândul cel împotrivă grăitor?

Raspuns-a bătrânul:

– Şi lucrarea aceea este mare şi bună, dar are osteneală şi nu este cu folos pentru toți.

Zis-a fratele:

– Cum nu este cu folos pentru toți?

Zis-a bătrânul:

– Când gândul va veni asupra sufletului şi va putea sufletul prin nevoință să-l gonească, altul năpădind îl va cuprinde. Şi aşa toată ziua grăind împotriva mişcărilor gândurilor, niciodată nu se va îndeletnici la privirea lui Dumnezeu.

Întrebat-a fratele:

– Cu ce meşteşug aleargă dânsul la Dumnezeu?

Zis-a bătrânul:

– De va veni la tine gândul desfrânării, îndată smulgând mintea, înalț-o cu osârdie către Dumnezeu şi nu zăbovi.

Zis-a fratele:

– Dar de va veni gândul slavei deşarte, nu trebuie să grăiesc împotriva gândului?

Răspuns-a bătrânul:

– În oricare ceas va grăi împotrivă cineva, mai tare se face gândul acela şi mai puternic. Căci va grăi împotriva mai multe decât tine, şi nici Duhul Sfânt nu îți va ajuta ție atât. Căci te afli ca şi cum te-ai mândri şi socoteşti că eşti în stare să te lupți cu patimile. Atunci mai vârtos trebuie să alergi către Dumnezeu. Căci precum cel ce are părinte duhovnicesc, părintelui lasă toate şi el este fără de grijă. Aşa şi tu, dându-te lui Dumnezeu, nu trebuie să ai grijă nicidecum de gând, să-i grăieşti împotrivă, sau să-l laşi să intre. Dacă va intra, du-l sus către părintele şi zi-i: eu nu am nimic. Iată, părintele meu, el ştie! Şi ducându-l în mijlocul căii, lăsându-te, va fugi. Căci nu poate să meargă cu tine la acela, nici să stea înaintea altuia. Deoarece ca această lucrare, nu este mai mare şi mai fără de grijă în toată Biserica.

*

18) Un bătrân povestea:

– Un episcop s-a dus într-un sat într-o duminică şi a zis diaconilor săi: căutați-l pe preotul satului, să ne facă mâine Sfânta Jertfă a Sfintelor Taine! Şi căutându-l l-au aflat pe preot, om sătean şi fără vicleşug şi l-au dus la episcop. Apoi l-a îndemnat episcopul să facă Sfânta Liturghie. Când preotul intra în Sfântul altar, l-a văzut episopul că îndată ce a stat în fața Sfintei Mese era tot un foc şi nu ardea. După ce s-a sfârşit Sfânta Liturghie, l-a chemat episcopul pe preot în veştmântărie şi a zis către dânsul: blagosloveşte-mă vrednicule rob al lui Dumnezeu! Iar preotul a zis: cum este cu putință să fie blagoslovit episcopul de către preot, care este hirotonit de acesta? Ci tu blagosloveşte-mă, părinte! Iar episcopul a răspuns: nu pot blagoslovi pe cel ce stă în foc şi aduce Sfintele Daruri lui Dumnezeu. Căci totdeauna cel

mai mic se blagosloveşte de cel mai mare. Şi preotul a zis: se poate, Sfinţite stăpâne, ca vreun episcop sau preot să stăruie la Sfintele Taine, şi să nu stea în dumnezeiescul foc? Aceasta auzind episcopul, s-a minunat de curăţenia preotului şi de nerăutatea lui şi folosindu-se s-a dus.

*

19) Povestesc unii despre un bătrân că a petrecut patru luni umblând la un frate oarecare la Schit şi niciodată nu l-a aflat fără îndeletnicire. Iar mai târziu venind odată şi stând în afara uşilor, l-a auzit plângând şi grăind singur:

– Doamne, de când mă ostenesc atâta, rugându-mă Ţie să mă miluieşti! Urechile Tale oare să nu prindă de veste, când strig să mă miluieşti?

*

20) Spunea cineva din bătrâni, că a mers dracul la un bătrân, în chip de monah şi bătând la uşă i-a deschis bătrânul şi a zis:

– Fă rugăciune!

Iar dracul i-a zis:

– Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Şi iar a zis bătrânul:

– Roagă-te şi zi: Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh şi acum şi pururea şi în vecii vecilor!

Iar dracul, fiind ars ca de foc, a fugit.

*

21) Zis-a un bătrân:

– Odinioară m-am sculat să-mi fac pravila şi când am început, am auzit trâmbiţe de război şi m-am mâhnit. Apoi am zis în mine: oare război să fie acesta? Şi a răspuns dracul: război este şi zarvă. Iar de-ţi este voia să nu fi luptat, nu purta război ci mănâncă, bea, dormi şi nu mă voi lupta cu tine!

*

22) Zis-au bătrânii:

– Oglinda călugărului este rugăciunea.

*

23) Zis-a oarecare din bătrâni, că precum nu este cu putință a-şi vedea cineva fața în apă tulbure, aşa şi sufletul, de nu se va curăți de gândurile străine, nu poate să se roage cu mintea.

*

24) Ziceau bătrânii despre un frate, că niciodată nu şi-a lăsat lucrul mâinilor sale şi rugăciunea lui neîncetat urca la Dumnezeu. Şi era foarte smerit şi cucernic.

*

25) Zis-a un bătrân:

– Când se păzeşte omul să nu-l asuprească pe aproapele, atunci îndrăzneşte cu gândul, căci rugăciunea lui este primită la Dumnezeu, iar de va asupri cineva pe aproapele său, rugăciunea lui este urâtă şi neprimită, căci suspinul celui asuprit nu lasă rugăciunea celui ce l-a asuprit să intre şi să stea înaintea lui Dumnezeu.

*

26) Zis-a iarăşi:

– De vei auzi despre cineva că te-a ocărât şi va veni la tine, să nu-i arăți că ştii ceva, ci vorbeşte cu dragoste cu el şi arată-ți fața veselă către el, ca să ai îndrăzneală la rugăciune.

*

27) Un bătrân oarecare rugându-se, îi sta mult împotrivă diavolul, căci atunci când îşi ridica el mâinile, se prefăcea dracul în chip de leu şi apucându-l cu labele cele dinainte îşi înfigea unghiile în amândouă părțile în coapsele nevoitorului şi nu-l lăsa până ce nu îşi slobozea mâinile. Sfântul nu slăbea deloc însă până ce îşi împlinea rugăciunile sale obişnuite.

*

28) Un bătrân sfânt rugându-se în pustie au venit dracii şi o săptămână l-au trântit şi l-au scuturat, ridicându-l în sus cu rogojina dar n-au putut să-i pogoare mintea de la rugăciunea cea fierbinte.

*

29) Alt bătrân, tot iubitor de Dumnezeu, având pentru rugăciune purtarea de grijă şi prin pustie umblând, au venit doi îngeri la dânsul şi alături de dânsul, mergeau de amândouă părțile. El însă câtuşi de puțin n-a căutat la ei, ca să nu-şi piardă comoara cea de mare preț. Căci îşi aducea aminte de cuvântul Apostolului care zice: nici îngerii, nici începătoriile, nici puterile nu vor putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Iisus Hristos.

*

30) Zis-a un bătrân:

– Precum este mai mare vederea decât toate simțurile, aşa şi rugăciunea este mai mare decât toate faptele bune.

*

31) Zis-a un bătrân:

– Roagă-te blând şi cântă lin după rânduială şi cu înțelegere şi vei fi ca un pui de vultur, purtându-te în slavă!

*

32) Un bătrân se ducea să-şi vândă coşnițele. Dar diavolul, întâmpinându-l, i le-a răpit şi le-a făcut nevăzute. Atunci bătrânul, întorcându-se la rugăciune, zicea:

– Dumnezeule, mulțumescu-ți Ție că m-ai izbăvit de osteneală!

Şi nesuferind diavolul mulțumirea bătrânului, a strigat, zicând:

– Iată-ți coşnițele, bătrâne!

Iar bătrânul luându-le, le-a vândut.

*

33) Monahul cel ce este gata să sufere vitejeşte cele ce se întâmplă, puțin se va mâhni în vremea ispitei. Iar cel ce nu primeşte ispita, mai mult se va scârbi. Gălețile cu apă se aduc în clipa incendiului şi lacrimile în vremea ispitei. Apa stinge flacăra cea aprinsă pe casă şi lacrimile, la rugăciune, poftele cele rele.

*

34) Povestit-a un ucenic despre stareţul său că timp de douăzeci de ani nu a dormit pe coaste, ci pe scaunul la care lucra, şezând, dormea. Şi în toţi anii aceştia mânca la două zile o dată, sau la patru, sau la cinci. Iar când mânca, avea o mână întinsă la rugăciune, iar cu cealaltă mânca. Şi întrebându-l eu – zice mucenicul – pentru ce făcea aceasta, a răspuns bătrânul:

– Judecata lui Dumnezeu am pus-o înaintea ochilor mei şi nu o pot suporta.

Odată ieşind bătrânul şi aflându-mă în curte dormind, a stat deasupra mea şi a plâns şi tânguindu-se zicea:

– Oare, unde este gândul acestuia, că doarme fără de grijă!

*

35) Un bătrân şedea în chinovia Sfântului Teodosie chinoviarul, care timp de treizeci de ani acest canon păzea: în fiecare săptămână o singură dată gusta pâine şi apă şi lucra neîncetat iar din biserică niciodată nu ieşea.

*

36) Un bătrân avea un îngrijitor care locuia la sat şi s-a întâmplat că odată zăbovind îngrijitorul i-au lipsit cele de trebuinţă bătrânului. Şi încă zăbovind, i-au lipsit cu totul cele de trebuinţă şi lucrul mâinilor lui, pe care îl lucra la chilie. Şi se necăjea, fiindcă nici nu putea lucra, nici cele trebuincioase nu avea. Şi a zis ucenicului său:

– Te duci până în sat?

Iar el a zis:

– Cum voieşti, aşa voi face, căci se temea şi fratele să se apropie de sat, pentru sminteală.

Dar ca să nu se arate neascultător către părintele său, s-a hotărât să meargă.

Şi i-a zis lui bătrânul:

– Mergi şi cred că Dumnezeu te va acoperi de toată ispita!

Şi făcând rugăciune, l-a trimis. Iar fratele venind în sat şi aflând casa îngrijitorului, stând lângă uşă, a bătut. Dar s-a întâmplat atunci, că îngrijitorul şi toți ai casei lui se duseseră afară din sat la o pomenire. Acasă a rămas o fecioară a lui, care cum l-a văzut pe fratele, i-a deschis. Şi văzându-l şi aflând ce voieşte, îl îndemna să intre înăuntru. El însă nu voia. Dar mult silindu-l l-a biruit şi l-a tras la dânsa. Ucenicul cum s-a cunoscut înconjurat de gânduri, suspinând din adânc, a zis către Dumnezeu:

– Doamne, pentru rugăciunile părintelui meu, mântuieşte-mă în ceasul acesta!

Şi aceasta zicând, îndată s-a aflat la râu, urcând spre munte şi a ajuns fără de vătămare la părintele său.

*

37) Ucenicul unui stareț mare, luptat fiind spre desfrânare, s-a dus în lume şi s-a logodit. Iar bătrânul scârbindu-se, s-a rugat lui Dumnezeu, zicând:

– Doamne, Iisuse Hristoase, nu-l slobozi pe robul Tău să se spurce!

Deci, culcându-se fratele cu logodnica şi-a dat duhul, nespurcându-se.

Pentru aceasta, că totdeauna se cade să fim cu luare aminte

1) Povestesc unii despre un bătrân, că şezând în chilie, a venit la dânsul noaptea un frate şi l-a auzit înăuntru sfătuindu-se cu cineva şi zicând:

– O, răule, până când? Du-te de la mine! Vino încoace, iubite!

Intrând fratele, i-a zis:

– Părinte, cu cine grăiai?

Şi i-a răspuns:

– Gândurile cele rele le goneam, iar pe cele bune le chemam.

*

2) Zis-a un bătrân:

– Omul cel ce are în tot ceasul înaintea sa moartea, biruieşte slăbirea sufletului.

*

3) Zis-a iarăşi:

– Aurul sau argintul de îl va pierde cineva, poate în locul lui să afle altul. Dar vremea pierzând-o, alta nu va mai putea afla în locul ei.

*

4) Venit-a odinioară un bătrân la alt bătrân. Şi vorbind ei, a zis unul:

– Eu am murit lumii.

I-a răspuns celălalt:

– Să nu nădăjduieşti în tine, frate, până când vei ieşi din trup, că deşi zici tu că ai murit lumii, diavolul este viu.

*

5) Zis-a un bătrân:

– Ostaşul sau vânătorul ieşind la război nu se mai îngrijeşte de nimic, dacă se va răni sau va scăpa, ci amândoi numai de sine se îngrijesc. Aşa se cade şi călugărului să fie.

*

6) Zis-a un bătrân:

– Precum nimeni nu poate nedreptăți pe cel ce şade aproape de împărat, aşa şi satana nu poate să ne strice nimic nouă, de va fi sufletul nostru aproape de Dumnezeu. Căci Dumnezeu zice: apropiați-vă de Mine şi Eu mă voi apropia de voi! Când ne răspândim cu mintea totdeauna, lesne răpeşte vrăjmaşul sufletul nostru cel ticălos şi îl pogoară în patimile necurăției.

*

7) Grăiau bătrânii:

– Trei puteri ale satanei sunt care merg înaintea a tot păcatul: uitarea, neîngrijirea şi pofta. Dacă vine uitarea, se naşte neîngrijirea şi negrija naşte pofta. Cel ce nu este în uitare, nu cade în negrijă, iar cel ce nu cade în negrijă, nu ajunge la poftă şi cel ce nu pofteşte, nu cade niciodată de la darul lui Hristos.

*

8) Zis-a un bătrân:

– Deprinde-te cu tăcerea şi nu te îngriji de nimic! Ia aminte la învățătura ta, culcându-te şi sculându-te cu frica lui Dumnezeu şi nu te vei teme de năravurile tale cele necurate!

*

9) Zis-a un bătrân către un frate:

– Diavolul este vrăjmaşul, iar tu eşti casa. Deci, vrăjmaşul nu încetează să arunce în casa ta orice află, toată răutatea turnând-o. Însă tu să nu te leneveşti ci să mături afară tot. Dar de te vei lenevi, se va umple casa ta de toată necurăția şi după aceea nu vei mai putea intra în ea. Ci, îndată ce aruncă el, mătură şi va fi casa ta curată, cu darul lui Hristos.

*

10) Zicea unul din bătrâni:

– Când se acoperă ochii boului, atunci el se suceşte şi umblă în rânduială, iar de nu îi acoperi ochii, nu se supune. Aşa şi diavolul: de va apuca să închidă ochii omului, îl duce la tot păcatul, iar de se vor lumina ochii lui, lesne va putea scăpa de meşteşugurile vicleanului.

*

11) Povestit-au unii că în muntele lui Antonie şedeau şapte frați şi pe vremea curmalelor păzeau pe rând, să alunge păsările. Şi era acolo un bătrân, care când îi venea ziua, striga:

– Fugiți de aici, gândurile mele cele dinăuntru şi păsările cele din afară.

*

12) Povestesc unii despre un bătrân, că trăgea să moară în Schit şi i-au înconjurat frații patul şi iertându-l, au început să plângă. Iar el deschizându-şi ochii, a râs şi iarăşi a râs. A râs şi a treia oară. Şi l-au rugat frații, grăind:

– Ce este, părinte, că noi plângem şi tu râzi?

El le-a răspuns:

– Râdeam pentru că vă temeți toți de moarte şi am mai râs pentru că nu sunteți gata. A treia oară am râs că de la osteneală merg la odihnă. Şi îndată a adormit bătrânul.

*

13) Spunea ucenicul unui bătrân iscusit:

– Cândva mergând noi se cam oprea bătrânul şi i-am zis: părinte, mai mergi măcar un pic. Şi mi-a răspuns: oare, nu auzi că îngerii cântă în ceruri? Iar noi nu ne trezim. Pentru că a zis părintele Antonie: nu se cade monahului să se îngrijească de nimic, decât pentru mântuirea sufletului său.

*

14) Zis-a un bătrân:

– De la mic până la mare, tot ce facem, să privim la roada lor ce o vor naşte: ori cu gândul, ori cu lucrul.

*

15) Doi filosofi au mers la un bătrân şi l-au rugat să le spună un cuvânt de folos. Dar bătrânul tăcea. Iarăşi i-au zis filosofii:

– Nu ne spui, părinte, nimic?

Atunci le-a răspuns bătrânul:

– Că sunteți iubitori de vorbă, iar nu filosofi adevărați, ştiu şi vă spun până când vă veți învăța a vorbi, neştiind ce grăiți. Aceasta să vă fie filosofia: să vă deprindeți pentru cele de moarte şi pentru linişte şi să vă păziți pe voi cu tăcere.

*

16) Un bătrân oarecare şedea la Tebaida într-o peşteră şi avea un ucenic iscusit. Şi avea obicei bătrânul, seara, să-l sfătuiască cele de folos şi după sfătuire făcea rugăciune şi-l slobozea să doarmă. Odată însă, nişte mireni cucernici, care ştiau nevoința cea multă a bătrânului, s-au întâmplat de au venit la el şi i-au făcut mângâieri. Şi după ce s-au dus, a şezut iarăşi bătrânul seara după obicei, sfătuindu-l pe frate şi în timp ce vorbea cu el, a adormit. Iar fratele a aşteptat să se trezească bătrânul şi să-i facă rugăciune. Dar, mult şezând şi nedeşteptându-se bătrânul, s-a supărat şi nu s-a dus. Şi a suferit aşa de şapte ori la rând, supărându-se şi împotrivindu-se şi nu s-a dus apoi, trecând o vreme din noapte, s-a deşteptat bătrânul şi văzându-l pe ucenic şezând, i-a zis:

– Nu te-ai dus până acum?

Iar el a zis:

– Nu, că nu m-ai slobozit, părinte.

Şi a zis bătrânul:

– Pentru ce nu m-ai deşteptat?

I-a răspuns fratele:

– Nu am îndrăznit să te mişc, ca să nu îți stric somnul.

Aşa, au citit pravila cea de dimineață şi după sfârşitul ei, l-a slobozit bătrânul pe frate şi şedea singur. Atunci a fost răpit şi iată cineva îi arată lui un loc slăvit, cu un scaun strălucit în el şi deasupra scaunului şapte cununi strălucitoare. Iar el l-a întrebat pe cel ce i le arăta:

– Ale cui sunt acestea?

Şi i-a răspuns acela:

– Ale ucenicului tău. Şi locul şi scaunul i le-a dăruit Dumnezeu pentru ascultarea lui, iar cele şapte cununi în noaptea aceasta le-a luat.

Deci, venindu-şi în sine bătrânul, l-a chemat pe frate şi i-a zis:

– Spune-mi, ce-ai făcut în noaptea aceasta?

Iar el a răspuns:

– Iartă-mă, părinte, dar nimic n-am făcut!

Bătrânul, socotind că smerindu-se nu mărturiseşte, i-a zis:

– Nu te slobozesc de nu-mi vei spune ce-ai făcut, sau ce-ai gândit în noaptea aceasta!

Fratele, nimic ştiind să fi făcut, nu avea ce să-i zică. Şi i-a zis părintelui:

– Părinte, nimic nu am făcut decât aceasta: că supărat fiind de gânduri de şapte ori, să mă duc fără de slobozenia ta, nu m-am dus.

Iar bătrânul auzind, a înțeles că de câte ori s-a luptat împotriva gândului, a primit cunună de la Dumnezeu. Şi fratelui nimic din cele ce a văzut nu i-a spus. Dar pentru folos le-a povestit acestea la bărbați duhovniceşti, ca să cunoaştem că şi pentru mici osteneli ne dăruieşte nouă Dumnezeu cununi strălucite. Să ne mai învățăm şi a cere cu osârdie rugăciunile părinților şi să nu îndrăznim să facem ceva, sau câtuşi de puțin să ne despărțim de ei, fără blagoslovenie.

Cum trebuie să prăznuiască iubitorii de Dumnezeu şi care este ospătarea părinţilor la praznice

1) Zis-a un bătrân:

– De îți va zice ție gândul să faci multe feluri de bucate la praznic, să nu-l asculți pentru că necreştineşte prăznuiți, căci aceia aşa gătesc, iar hrana cea mai bună a monahului este plânsul şi lacrimile.

*

2) Zis-a unul din părinți:

– Ştiu un frate la chilii, care a postit săptămâna Paştilor. Şi cum s-au adunat seara, a fugit să nu mănânce la masă. Şi-a făcut doar puține sfecle fierte şi le-a mâncat fără de pâine.

*

3) Zis-a un bătrân:

– Cu cuvinte dumnezeieşti să ne desfătăm şi cu viețile Sfinților Părinți să prăznuim, nu cu pântecele desfătându-ne, ci duhovniceşte veselindu-ne!

*

4) Un monah lucra de ziua unui mucenic. Văzându-l alt monah, i-a zis:

– Oare ți se cade să lucrezi astăzi?

Iar el a răspuns:

– Astăzi a fost schingiuit robul lui Dumnezeu, muncit, pedepsit, dar eu să nu mă ostenesc cu puțină osteneală astăzi?

*

5) Ne-a povestit nouă avva Pavel capadocianul acestea:

– În vremea când s-a făcut pustiirea perşilor, am fugit şi noi de la mănăstirea noastră şi ne-am risipit. Deci intrând eu în Constantinopol, am aflat după întâmplare o corabie care trebuia să meargă la Alexandria. Şi dându-i plata, am intrat într-însa. Şi în puține zile am ajuns la Alexandria. Aflând eu acolo monahi din muntele Nitriei, am călătorit împreună cu ei. Când am ajuns la munte, am locuit împreună cu unul din bătrâni. Şi petrecând cu dânsul un an şi trei luni, m-am dus la egumenul muntelui şi i-am zis: fă milă, avvo şi dă-mi o chilie, ca să mă odihnesc, că nu pot să trăiesc împreună cu un bătrân care nu păzeşte pravila monahilor, ci a mirenilor! Acesta mă sileşte să postesc duminica, în celelalte sărbători şi în cele cincizeci de zile. Iar ce este mai rău, că nici nu mă lasă să cânt canoanele şi troparele, pe care toți le cântă, în zilele Sfântului Post, afară de sâmbătă şi de duminică, nici pâine, nici vin, nici untdelemn nu gustăm, ci cu poame ne îndestulăm, la două zile. Şi a răspuns egumenul muntelui: întoarce-te, frate şi locuieşte împreună cu bătrânul de voieşti să te mântuieşti! Că cel ce pofteşte mântuirea, nici în praznic, nici în ziua duminicii nu trebuie să petreacă fără preamărirea lui Dumnezeu, care cu post şi priveghere se întăreşte şi se păzeşte. Căci precum peştele fără apă nu poate trăi, tot aşa, nici monahul fără rugăciune neîncetată, fără post şi priveghere, nu poate să trăiască şi să petreacă după Dumnezeu, încă îndoite zile de post, numai sihaştrilor li se cuvin. La fel, poame să guste, iar de pâine să se depărteze nu este lucru de folos, nici lăudat, căci are semn de slavă deşartă. Iar patruzeci de zile de înfrânare în Sfântul şi Marele Post, cu dezlegare şi odihnă de la Paşti până la Pogorârea Duhului Sfânt, mirenilor şi bogaților li se cuvine, nu monahilor. Troparele şi canoanele de cântat şi glasurile, preoților celor din lume şi celorlalți li se cuvin. Căci pentru aceasta şi norodul obişnuieşte în biserică să se adune. Iar monahilor care petrec departe de tulburările lumii, un lucru ca acesta nu doar că nu le

este folositor, dar de multe ori şi pricinuitor de vătămare. Căci precum pescarul cu undita şi cu viermele vânează peştele, aşa şi diavolul cu aceste tropare şi cu cântarea, cufundă monahul în slavă deşartă, în veselia oamenilor, în iubirea de dulceaţă şi poate chiar şi în desfrânare. În depărtarea de cântare se află mântuirea pentru monahul cel ce cu adevărat voieşte să se mântuiască.

Pentru socotinţă

1) Un frate a zis unui bătrân:

– Nu văd nici un bine înaintea mea.

I-a răspuns bătrânul:

– Tu eşti cu patru uşi iar cel ce voieşte va intra şi va ieşi prin tine şi tu nu pricepi, însă de te vei scula şi vei închide uşile şi nu vei lăsa să intre prin ele gândurile cele rele, atunci le vei vedea afară stând şi luptându-se cu tine.

*

2) Şi iarăşi a fost întrebat:

– Pentru ce mă trândăvesc adeseori?

Şi i-a răspuns:

– Pentru că n-ai înştiinţat încă starea ta.

*

3) Şi iarăşi l-a întrebat:

– Ce se cade călugărului să facă?

Şi i-a răspuns:

– Toată fapta bună să o facă şi de la tot răul să se depărteze.

*

4) Zis-au părinţii:

– La tot gândul ce îţi vine, să îi zici: al nostru eşti sau al vrăjmaşilor noştri? Şi ştiu că îţi va spune ţie.

*

5) Şi iarăşi a zis:

– Sufletul este asemenea izvorului: de-l vei curăţi, va izvorî, iar de îl vei astupa, va pieri.

*

6) Şi iarăşi a zis:

– Socotinţa este mai mare decât toate faptele cele bune.

*

7) Au zis bătrânii:

– De vei vedea pe cel tânăr, de voia sa suindu-se la ceruri, apucă-l de picior şi trage-l, căci nu îi este de folos.

*

8) Zis-a un bătrân:

– Neamul acesta nu caută ziua de astăzi, ci ziua de mâine.

*

9) Iarăşi a zis:

– Îndrăzneala şi râsul sunt asemenea focului care arde paiele.

*

10) Iarăşi a zis:

– Omul care se nevoieşte pentru Dumnezeu, asemenea este mucenicului.

*

11) Iarăşi:

– De se va face cineva nebun pentru Dumnezeu, îl va înțelepți pe el Dumnezeu.

*

12) Şi iarăşi:

– Acestea le cere Dumnezeu de la om: mintea, cuvântul şi lucrul.

*

13) Şi iarăşi:

– Acestea este dator omul să facă: să se teamă de judecata lui Dumnezeu, să urască păcatul, să iubească faptele cele bune şi să se roage totdeauna lui Dumnezeu.

*

14) Un frate l-a întrebat pe unul din părinți, dacă îşi spurcă cineva mintea cu gândurile cele spurcate. Şi s-a pus întrebarea aceasta mai multora şi unii ziceau că se spurcă, iar alții că nu. Dacă nu, nu putem să ne mântuim cei proşti. Ci mai degrabă aceasta este: să nu faci cu trupul păcat. Iar

fratele mergând la un bătrân iscusit, l-a întrebat şi i-a răspuns bătrânul:

– După măsura fiecăruia este întrebat fiecare.

Deci, se ruga fratele, bătrânului, zicând:

– Tâlcuieşte-mi acest cuvânt!

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Iată un vas poftit! Şi au intrat doi frați, unul având poftă mare, iar celălalt mai mică. Şi de va zice gândul celui desăvârşit: aş vrea să am acest vas şi nu va zăbovi în aceasta, ci o va tăia de la sine, nu s-a spurcat, neajungând la măsură mare. Iar de va pofti şi va zăbovi gândind şi nu-şi va scoate gândul, s-a spurcat pe sine.

*

15) Zis-a un bătrân:

– Nu vom fi judecați atât pentru gândurile cele dinăuntrul nostru, cât mai ales pentru gândurile primite dinafară. Că se întâmplă uneori a se prăpădi din gânduri şi alteori a se încununa din gânduri.

*

16) Zis-a un bătrân:

– Proorocii au făcut cărțile şi venind părinții, au trăit după Scriptură. Cei de după dânşii le-au învățat pe de rost şi le-au şi scris pe când cei de pe urmă, le-au pus deşarte pe ferestre.

*

17) Nişte frați ieşind din chinovie, au mers în pustie la un sihastru. Acesta i-a primit cu părere de bine şi precum este obiceiul sihaştrilor, văzându-i osteniți, le-a pus masa mai înainte de vreme şi din cele ce avea le-a pus dinainte şi i-a odihnit. Iar dacă s-a făcut seară, au cântat cei doisprezece psalmi. La fel şi noaptea. Iar bătrânul priveghea singur şi i-a auzit pe amândoi, grăind unul către altul:

– Sihaştrii cei din pustie se odihnesc mai mult decât noi, la mănăstirile cele mari.

Dimineața, vrând ei să plece la un bătrân aproape de sihastru, le-a zis:

– Închinați-vă bătrânului din partea mea şi să-i ziceți să nu ude buruienile.

Şi au făcut aşa. Iar acela auzind, a priceput cuvântul bătrânului şi i-a ținut până seara nemâncați. Dacă s-a făcut seară, au făcut slujbă mare şi după aceea le-a zis:

– Să mai odihnim, pentru voi, de vreme ce sunteți osteniți.

Şi le-au pus dinainte pâine uscată şi sare, grăind că se cade a prăznui pentru ei şi a turnat puțin oțet în sare. Apoi, sculându-se, au făcut priveghere până la ziuă şi le-a zis:

– Nu putem săvârşi pentru voi pravila toată, de aceea, odihniți-vă, de vreme ce sunteți călători!

Şi făcându-se ziuă, voiau să fugă, dar el îi ruga:

– Mai şedeți puțin la noi, măcar trei zile, după obiceiul pustiului.

Ei însă, n-au vrut să şadă, dar văzând că nu-i lasă, au fugit fără ştirea bătrânului.

*

18) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– De mi se va întâmpla să mă îngreuiez de somn şi va trece vremea pravilei mele şi nu vreau să mai încep de supărare slujba, ce să fac?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– De ți se va întâmpla să dormi până dimineața, sculându-te, închide uşa şi ferestrele şi fă-ți slujba, pentru că scris este: a Ta este ziua şi a Ta este noaptea, căci în toată vremea este slăvit Dumnezeu.

*

19) Zis-a un bătrân:

– Este un om care mănâncă mult şi încă nu se satură şi este altul care mănâncă puțin şi se satură. Deci, cel ce mănâncă mult şi încă i-ar mai trebui, are mai mare plată decât cel ce mănâncă puțin şi se satură.

*

20) Un frate l-a întrebat pe un călugăr mic:

– Oare, bine este să taci, sau să grăieşti?

Şi i-a răspuns:

– De sunt cuvinte deşarte, lasă-le, iar de sunt bune, dă-le loc bun şi grăieşte-le! Însă şi bune de sunt, să nu zăboveşti cu ele, ci îndată să le tai de la tine şi te vei odihni.

*

21) Ieşit-au oarecând nişte călugări din Egipt la Schit. Şi văzând cei de la oraş pe cei de la Schit mâncând degrabă, s-au smintit. Înştiințându-se de aceasta preotul, a vrut să-i mângâie şi a propovăduit în biserică, zicând poporului:

– Postiți şi lungiți rânduiala postului vostru, fraților!

Atunci au dat să plece egiptenii care veniseră dar au fost opriți şi dacă n-au mâncat în ziua cea dintâi, s-au îngreuiat. Aşa că i-au făcut să mănânce tot a doua zi. Cei de la Schit însă n-au mâncat toată săptămâna. Iar dacă a venit sâmbăta, au şezut egiptenii cu bătrânii să mănânce. Şi fiindcă egiptenii se temeau să mănânce, unul din bătrâni l-a apucat pe un egiptean de mână şi i-a zis:

– Mănâncă cu socoteală, ca un călugăr!

Acela şi-a smucit mâna, zicând:

– Lasă-mă, că mor de foame în această săptămână, nemâncând fiertură!

Şi i-a zis bătrânul:

– Dacă pieriți mâncând a doua zi, cum de vă smințiți de cei ce postesc totdeauna câte o săptămână?

Iar ei cerând iertare, au plecat bucurându-se.

*

22) Zis-a un bătrân:

– Dacă va petrece cineva într-un loc şi nu se va asemăna locului, însuşi locul îl goneşte pe acesta, căci nu face fapta locului.

*

23) Zis-a un bătrân:

– De face cineva lucrul lui Dumnezeu, aşa fiindu-i voia, nu este pentru Dumnezeu lucrul lui. De este cu neştiință, ştiu că va veni la calea lui Dumnezeu, neumblând la cei mai bătrâni să asculte, ci ca şi cum ar şti însuşi se socoteşte pe sine, cu anevoie va veni la calea lui Dumnezeu.

*

24) Iarăşi a zis:

– De va petrece lucrătorul la locul unde nu sunt lucrători, nu va spori, însă poate să se nevoiască ca să nu se pogoare. Iar cel ce nu lucrează, dacă va petrece cu lucrătorii, şi se va trezi, va spori, iar de nu, nici în jos nu se va pogorî.

*

25) Iarăşi a zis:

– Sufletul de va avea cuvânt iar fapte nu va avea, este asemenea cu pomul ce are numai frunze, iar roade nu are. Căci precum pomului, care este încărcat de roadă şi frunză, îi şade bine, aşa se aseamănă cuvântul sufletului care are lucruri bune.

*

26) Au mers odinioară trei frați la Schit, la un bătrân sfânt şi a zis unul:

– Am învățat, părinte, Vechiul Testament pe de rost.

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Ai umplut văzduhul de cuvinte.

Al doilea a zis:

– Eu mi-am şi scris Testamentul Vechi şi cel Nou.

Şi i-a zis bătrânul:

– Tu ai umplut ferestrele de hârtii.

Iar cel de al treilea a zis:

– Mie mi-au crescut buruieni pe vatra focului.

Şi i-a zis bătrânul:

– Tu ai gonit iubirea de străini de la tine.

*

27) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Pentru ce slăbesc cu sufletul făcând slujba mea cea puțină?

Iar bătrânul răspunzând, i-a zis:

– Aşa se înțelege dragostea către Dumnezeu, când face cineva cu toată inima lucrul lui Dumnezeu, cu umilință şi cu gând alinat.

*

28) Un frate oarecare, fugind din mănăstire şi luând chipul cel călugăresc, s-a închis zicând că este sihastru. Auzind părinții, au venit să-l izgonească şi i-au dat canon să umble pe la chiliile monahilor şi să facă metanie, zicând:

– Iertați-mă, că nu sunt sihastru, ci nou începător!

*

29) Au mers cândva cinci frați la Schit, la un bătrân sfânt şi a zis bătrânul celui dintâi:

– Ce lucrezi, frate?

Iar el a răspuns:

– Împletesc, avvo.

Deci, i-a zis bătrânul:

– Dumnezeu să-ți împletească cunună, frate!

L-a întrebat pe al doilea:

– Tu ce lucrezi?

Iar el i-a răspuns:

– Rogojini fac.

I-a zis:

– Dumnezeu să te întărească, fiule!

Apoi pe al treilea:

– Tu ce lucrezi?

Iar el i-a răspuns:

– Ciure fac.

Deci, i-a zis şi aceluia:

– Dumnezeu să te păzească, fiule!

Celui de al patrulea:

– Dar tu ce lucrezi?

El a zis:

– Eu sunt scriitor bun.

Lui i-a răspuns bătrânul:

– Tu ştii!

Zis-a şi celui de al cincelea:

– Ce lucrezi?

Iar el a răspuns:

– Sunt țesător.

Deci, i-a zis bătrânul:

– Nu-i cu folos!

A zis pe urmă bătrânul:

– Cel ce împleteşte de îşi va păzi mintea (adică de va avea trezvie) cu Dumnezeu este şi-şi împleteşte lui cunună. La rogojină trebuie virtute, fiindcă este cu osteneală. Celui ce face ciure, îi trebuie pază, de vreme ce le vinde în sate. Iar scriitorul cel bun trebuie să-şi smerească inima, căci lucrează cu înălțarea minții. Iar din țesătura pânzei nu iese folosul (sufletului), pentru că face negustorie. Când va vedea cineva de departe pe cineva purtând coşnițe, sau rogojini, sau ciure, va zice: iată, călugări sunt. Dar de va vedea pe cineva vânzând pânza, va zice: iată, au venit negustorii! Căci acest meşteşug este al mirenilor şi călugărilor nu este de folos.

*

30) Zis-a un bătrân:

– Glasul care strigă către om, până la răsuflarea cea de pe urmă acesta este: astăzi, îndreptați-vă!

*

31) Iarăşi a zis:

– Iosif cel din Arimateea a luat Trupul lui Iisus, l-a înfăşurat în giulgiu curat, şi l-a pus în mormânt nou, adică în om. Să se silească dar fiecare cu dinadinsul să nu greşească, ca să nu defaime pe Dumnezeu Cel Care viețuieşte în el şi să-L alunge din sufletul lui. Fiindcă lui Israel i-a fost dată mană în pustie să mănânce, iar lui Israel cel adevărat, Trupul lui Iisus Hristos i s-a dat.

*

32) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Părinte, umblu la bătrâni şi îmi spun de mântuirea sufletului meu şi nimic nu pricep din cuvintele lor! Ce să fac? Oare să nu merg să mai întreb, de vreme ce nu fac nimic şi sunt cu totul în necurăție?

Şi avea bătrânul două vase goale şi i-a zis:

– Mergi de adu un vas din acelea şi toarnă untdelemn şi clătinîndu-l varsă-l şi pune-l la loc!

Dacă a făcut aşa, de două ori, i-a zis:

– Adu-le pe amândouă acum şi vezi, care este mai curat!

I-a răspuns fratele:

– Mai curat este cel în care am turnat untdelemn.

I-a zis bătrânul:

– Aşa este şi sufletul! Chiar de nu va ține minte nimic din cele ce întreabă, tot mai mult se curățeşte decât cel ce nu întreabă nimic.

*

33) Întrebat a fost un bătrân, despre cei ce umblă şi cer rugăciuni altora, iar singuri fiind, petrec în lene. Şi răspunzând a zis:

– Mult poate rugăciunea dreptului, care se face, adică împreună, ajutând şi nevoindu-se cel ce cere acea rugăciune. Pentru că de va viețui fără socoteală, nu va avea nici un folos de vor fi şi sfinți cei ce se vor ruga pentru el. Că unul zidind, iar altul risipind, amândoi, nu dobândesc decât osteneli!

*

34) Povestesc unii despre un sfânt, că pe vremea prigoanei a mărturisit şi a fost chinuit, încât l-au pus să şadă pe un scaun de aramă înfierbântat. Atunci ajungând împărat fericitul Constantin, au fost sloboziți creştinii cei închişi şi tămăduindu-se sfântul acesta, s-a întors la chilia sa. Şi când a văzut-o, de departe, a zis:

– Amar mie, că spre multe osteneli vin, gândind la luptele şi nevoințele dracilor.

*

35) Zis-a un bătrân:

– De vei vedea pe cineva căzut în apă şi poți să-l ajuți, dă-i bățul şi-l trage la mal, iar de nu poți să-l tragi, lasă-i brațul tău. Dacă-ți întinde mâna şi nu poți să-l tragi, te va trage el în jos şi veți muri. Aceasta a zis-o pentru cei ce se aruncă în ispite, să ajute altora mai presus de puterea lor.

*

36) Unui călugăr care petrecea în Schit i-a fost pârât feciorul lui la stăpânire şi l-au prins. Deci, i-a dat de ştire maica tânărului, grăind:

– Să scrii stăpânului să-l slobozească.

Călugărul i-a răspuns:

– De îl va slobozi pe el, nu va prinde pe altul în locul lui?

Iar trimisul i-a răspuns:

– Aşa este, va prinde pe altul.

Deci, răspunzând monahul, a zis:

– Ce folos am eu, dacă îl va lăsa pe acela, aducând bucurie în inima maicii sale şi luând întristarea de la ea o va arunca în inima altei mame?

*

37) Acelaşi părinte lucra rucodelie multă şi lăsa o mică parte pentru nevoia sa, iar cealaltă o împărțea lipsiților. Dar fiind foamete, a trimis o maică pe fiul ei la dânsul să le dea câteva pâini. Auzind aceasta bătrânul, a zis către fiu:

– Mai sunt şi alții în oraş să le trebuie ca şi vouă?

Iar el a răspuns:

– Sunt mulți.

Şi a închis uşa după el şi lăcrimând, a zis:

– Mergi, fiule! Cel ce are purtarea de grijă pentru toți, Acela să facă şi pentru voi.

Deci, l-a întrebat un frate, zicându-i:

– Dar nu ți-a fost milă de l-ai lăsat aşa pe fiul tău?

Bătrânul i-a răspuns:

– De nu se va nevoi omul pentru tot lucrul, plată nu va avea.

*

38) Zis-a un bătrân:

– Tot vicleşugul care nu este deplin vicleşug, acela nu este vicleşug şi toată dreptatea care nu este deplină, nu este dreptate. Căci se aseamănă omul care nu are nici gânduri bune nici gânduri rele, pământului din Sodoma şi Gomora, care de vreme ce este sărat nu face nici roadă, nici neghină. Pe când pământul cel bun răsare şi grâu şi neghină.

*

39) Iarăşi a zis:

– Copilul cel ce îşi rosteşte cuvântul între cei mai mari ai săi, este asemenea cu omul ce vâră foc în sânul fratelui său.

*

40) Un bătrân a fost întrebat:

– Ce înseamnă: pentru cuvântul cel deşert să dăm seamă?

Răspuns-a bătrânul:

– Orice cuvânt s-ar grăi despre pricina trupului, vorbă deşartă este. Numai ce se grăieşte despre mântuirea sufletului nu este vorbă deşartă. Mai bine este însă decât toate să tăcem. Dacă începi a grăi de bine, la mijloc vine vorbă deşartă.

*

41) Zis-a un bătrân:

– Cel ce fură şi cleveteşte sau alt păcat face şi după săvârşirea păcatului suspină şi se defaimă pe sine, vine la pocăință. Dar cel ce are ură în inima sa, ori mănâncă, ori bea, ori doarme, ori umblă, îl mănâncă pe el ca un venin. De unde se vede că nedespărțit are cu sine păcatul iar rugăciunea i se face spre blestem şi toată osteneala îi este neprimită, chiar de şi-ar vărsa sângele său pentru Hristos.

*

42) Zis-a un bătrân:

– Eu urăsc slava deşartă a tinerilor, de vreme ce se ostenesc şi plată nu au, căutând spre slava omenească.

Iar alt bătrân mai iscusit i-a zis:

– Eu le-o iubesc, că mai bine este şi mai de folos celui tânăr a se slăvi iar nu a se lenevi. Căci am văzut mărindu-se, înfrânându-se, priveghind, gol umblând şi dragoste câştigând şi necazuri suferind pentru laudele cele omeneşti. Dar viețuind aşa, îi vine darul lui Dumnezeu şi îi zice: de ce nu te osteneşti pentru tine, ci pentru oameni? Atunci nu mai râvneşte să caute spre slava omenească, ci spre slava lui Dumnezeu.

Şi auzind bătrânul cel dintâi, a zis:

– Aşa este, cu adevărat.

*

43) Un bătrân a fost întrebat:

– Oare, bine este să înveți dumnezeiasca Scriptură?

Iar el a răspuns:

– Oile primesc păşunea cea bună de la păstor şi se îndulcesc să mănânce, iar de mănâncă şi lucruri din pustie şi când le prinde jig de spinii pustietății, rumegă acea păşune şi li se îndulcesc gurile şi se astâmpără jigul de spini. Aşa şi pentru om, bună este deprinderea Sfintelor Scripturi spre pizmuirile dracilor.

*

44) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, grăind:

– Care este fapta sufletului care să facă roadă?

Şi i-a răspuns bătrânul:

– Fapta sufletului este liniştea trupului, rugăciunea cea multă a trupului, să nu vezi greşelile străine, ci numai pe ale tale. Şi de va suferi omul acestea, nu va zăbovi să aducă roadă sufletului.

*

45) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Cum au unii descoperiri şi arătări îngereşti?

I-a răspuns bătrânul:

– Fericit este cel ce îşi vede păcatele sale totdeauna, căci acesta totdeauna se ține treaz.

Şi i-a zis fratele:

– Eu am văzut un frate izgonind dracii din alt frate.

Şi i-a zis bătrânul:

– Eu nu voiesc să izgonesc draci şi să tămăduiesc neputințe, ci doresc şi-L rog pe Dumnezeu să mă urască pe mine diavolul şi să mă curățesc de gândurile cele spurcate şi aşa voi fi mare. De îşi va curăți cineva inima şi-şi va face fără lene slujba ştiut este, că împreună cu părinții cei purtători de minuni se va învrednici Împărăției celei cereşti.

*

46) Zis-a un bătrân:

– Minciuna este omul cel vechi, care se strică după poftele înşelăciunii, iar adevărul este omul cel nou care s-a zidit după Dumnezeu.

Zis-a iarăşi:

– Rădăcina lucrurilor bune este adevărul iar minciuna este moartea acestora.

*

47) Zis-a un bătrân:

– Şezând eu cândva aproape de alt bătrân, a venit la dânsul o fecioară, grăind: părinte, am postit doi ani, doar a şasea zi mâncând pâine şi am învățat pe de rost Testamentul cel Vechi şi cel Nou. Ce-mi mai lipseşte să fac? I-a răspuns bătrânul: şi care este roada acestora la tine? Făcutu-ți-s-a ocara ca cinstea? Zis-a aceea: nu! Paguba ta o socoteşti ca pe o dobândă, sau pe străini ca pe rudeniile cele după trup, sau lipsa ca îndestularea? Iar ea i-a zis: nicidecum! I-a răspuns bătrânul: nici n-ai postit câte şase zile, nici n-ai învățat de rost Testamentul Vechi şi Nou, ci te înşeli pe tine însuți. Mergi de acum şi începe a lucra, că nimic nu ai dobândit!

*

48) A zis unul din părinți despre smerita cugetare, o pildă, cum că cedrii au zis trestiilor:

– Cum voi, slabe şi neputincioase fiind, nu vă frângeți în vremea vijeliei, iar noi atât de mari fiind, ne sfărâmăm? Uneori şi din rădăcină suntem scoşi.

Şi au răspuns trestiile:

– Noi, când vine vijelia şi suflă vânturile, ne aplecăm împreună cu vânturile într-o parte şi în alta şi pentru aceasta nu ne rupem. Iar voi, împotrivindu-vă vânturilor, vă primejduiți.

Şi a zis bătrânul:

– Trebuie să ne dăm în lături când se întâmplă cuvânt de ocară şi să dăm loc mâniei ca să nu ne împotrivim şi să cădem în necuviincioase gânduri, cuvinte şi lucruri.

*

49) Doi bătrâni, de mulți ani şedeau împreună şi niciodată nu a fost ceartă între dânşii. Şi a zis unul către celălalt:

– Să ne certăm şi noi ca oamenii.

Iar celălalt a zis:

– Nu ştiu cum se face cearta.

Al doilea a zis:

– Iată, pun o cărămidă în mijloc şi zic că este a mea. Tu zici nu, că este a ta. Şi de aici se face începutul.

Deci, au pus în mijloc cărămida şi a zis unul către celălalt:

– Aceasta este a mea!

Şi a primit răspuns:

– Nu, că este a mea!

Şi i s-a spus:

– Dacă este a ta ia-o şi mergi.

Şi s-au dus, neputând să se certe între dânşii.

*

50) A zis un bătrân:

– Cearta îl dă pe om mâniei, mânia îl dă orbirii, şi orbirea îl face de lucrează tot răul.

*

51) Un frate l-a întrebat pe un bătrân, zicând:

– Cum se cuvine să săvârşesc măsura postului?

Şi i-a zis bătrânul:

– Nimic să nu faci mai mult decât ceea ce este rânduit. Căci mulți vrând să se ridice mai presus de alții, pe urmă câtuşi de puțin n-au putut săvârşi.

*

52) S-a întrebat un bătrân:

– Care este lucrul monahului?

Şi şi-a zis:

– Dreapta socoteală.

*

53) Zis-a un bătrân:

– Mintea când rătăceşte, o face de stă citirea, priveghe-rea şi rugăciunea. Pofta când se prinde, o veştejeşte foamea, osteneala şi sihăstria. Mânia când se tulbură, o încetează cântarea de psalmi, îndelunga răbdare şi mila. Acestea dacă se vor face în cuviincioase vremi şi măsuri. Căci cele fără de vreme şi măsură țin puțin. Iar cele ce țin puțin, sunt mai mult vătămătoare şi nefolositoare.

*

54) Zis-a un bătrân:

– Să nu faci ceva înainte de a cerceta inima ta, dacă se face după Dumnezeu ceea ce vrei să faci.

*

55) Zis-a un bătrân:

– Toate cele peste măsură sunt de la draci.

*

56) Ziceau bătrânii:

– Precum focul arde lemnele, aşa lucrul călugărului trebuie să ardă patimile.

*

57) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Spune-mi un cuvânt, să mă mântuiesc!

Iar el a zis:

– Să ne silim să lucrăm câte puțin şi vom fi vii!

*

58) Era un monah în Tebaida care avea mare nevoință şi petrecere. Şi acesta se îndeletnicea neîncetat cu priveghери şi rugăciuni arătând neagoniseală în chip desăvârşit. El lua aminte la post, încât, o dată pe săptămână, duminica spre seară, se hrănea, mângâindu-şi neputința firii cu legumele ce se întâmplau, sau cu verdețuri sălbatice. Şi multă vreme a petrecut aşa.

Dar aflătorul răutății, diavolul, zavistuindu-l pentru fapta lui cea bună, s-a silit să-l surpe cu păcatul mândriei în care şi el a căzut. Deci, i-a pus în minte gândurile puterii, zicându-i că face prea multă nevoință pe care nimeni altul nu poate s-o facă.

– Trebuie să faci şi minuni – a zis diavolul – ca şi spre nevoință mai osârduitor să te faci şi pe oameni să-i zideşti, ca văzând ei minunea lui Dumnezeu să slăvească pe Tatăl nostru cel din ceruri. Să cerem lucrarea minunilor, căci Însuşi Mântuitorul a zis: cereți şi vi se va da vouă! Deci această rugăciune cu neîncetată cerere trebuie să o aduci lui Dumnezeu.

Iubitorul de oameni, Dumnezeu, Cel ce voieşte ca toți oamenii să se mântuiască, văzând înşelăciunea lui şi aducându-şi aminte de osteneala şi nevoința sa, nu l-a lăsat să fie biruit de vrăjmaş. Aşa i-a venit lui în minte şi a socotit, că zice Apostolul: „Nu suntem din destul a socoti ceva de la sine".

– Deci, dacă unul ca acesta a zis: „nu sunt din destul", cu cât mai vârtos am eu trebuință de învățătură! Mă voi duce dar la cutare sihastru şi ceea ce îmi va zice şi mă va sfătui, ca de la Dumnezeu voi primi povățuire spre mântuire.

Şi era părintele la care avea să meargă, mare şi vestit, sporit în privirea minții şi mult i-a folosit pe cei ce mergeau la dânsul.

Deci, ieşind din chilie a venit la el. Când a intrat fratele înăuntru, a văzut părintele două maimuțe şezând pe umerii fratelui şi cu lanț de fier legându-i gâtul şi la sine fiecare

trăgându-l. Bătrânul a cunoscut că aceştia sunt draci, cel al slavei deşarte şi cel al mândriei, căci era bătrânul de Dumnezeu învățat. Deci, suspinând, a lăcrimat în ascuns. Şi după rugăciune şi după sărutarea frățească, a şezut tăcând un ceas, fiindcă acesta era obiceiul la părinții de acolo. Apoi a zis călugărul care mersese:

– Părinte, foloseşte-mă şi dă-mi sfaturi ale căii de mântuire!

Bătrânul i-a răspuns:

– Nu mă pricep, fiule, la aceasta, căci şi eu am nevoie de îndreptare.

Iar el a zis:

– Nu te feri avvo, să mă foloseşti că am încredere în tine şi m-am hotărât să primesc sfatul tău!

Iar el iarăşi nu se pleca, zicând:

– Nu mă vei asculta şi pentru aceasta mă opun.

Celălalt sta şi îl încredința, zicând:

– Orice îmi vei zice, te voi asculta ca pe îngerul Domnului.

Atunci i-a zis lui bătrânul:

– Ia banul acesta şi mergi în cetate şi cumpără zece pâini, zece măsuri de vin, zece ocale de carne şi adu-le aici!

Fratele auzind, s-a întristat, însă primind, s-a dus. Pe cale multe gânduri îi veneau şi nedumeridu-se, îşi zicea în sine:

– Ce a socotit bătrânul cu aceasta? Şi cum voi cumpăra bunurile? Că se vor sminti mirenii, când le voi lua.

Deci, plângând şi ruşinându-se, s-a dus în cetate şi prin altcineva a cumpărat pâinea, prin altcineva vinul, dar pentru carne nu se lămurea, zicând:

– Vai mie ticălosul, cum voi cumpăra eu carnea, singur, sau prin altul?

Însă, găsind un mirean i-a dat acestuia un ban şi cumpărând, i-a adus carne călugărului. Acela luând carnea şi celelalte, le-a dus la bătrânul. Atunci, i-a zis bătrânul:

– Ştii că mi-ai dat cuvânt, că orice îți voi zice asculți! Ia, dar, aceasta şi după rugăciune, mănâncă o pâine şi câte o

oca de carne şi bea câte o măsură de vin în fiecare zi şi, după zece zile, vino iarăşi la mine!

Dar el auzind şi neîndrăznind a se împotrivi, luându-le, s-a dus plângând şi zicând întru sine:

– Vai mie, din ce fel de post, la ce am ajuns! Oare voi face, sau nu? De nu voi face, voi fi călcător de făgăduință către Dumnezeu. Că mi-am dat cuvântul că orice îmi va cere bătrânul, am să fac, primind ca de la Dumnezeu şi acum, Doamne, caută spre ticăloşia mea şi mă miluieşte, iertându-mi păcatele, că iată, sunt silit să fac peste voia şi socoteala pe care am avut-o pentru înfrânarea mea!

Şi aşa plângând, a venit la chilie. Şi precum i-a poruncit bătrânul, aşa a făcut. Când trebuia să mănânce, uda bucatele cu lacrimi, zicând către Dumnezeu:

– Pentru ce m-ai părăsit?

Şi a petrecut aşa cele zece zile, plângând, tânguindu-se şi pe sine socotindu-se nevrednic de călugărie. Dumnezeu luând aminte la smerenia lui, i-a dat mângâiere în inimă şi a cunoscut pentru ce i s-a întâmplat să fie nebăgat în seamă, după cum se socotea. Mulțumind Iubitorului de oameni, Dumnezeu, a zis întru sine:

– Cu adevărat, toată dreptatea omului este ca o cârpă lepădată. Şi iarăşi: de nu va zidi Domnul casa şi nu va păzi cetatea, în zadar priveghează cel ce o zideşte, sau cel ce o păzeşte.

Deci s-a întors la bătrânul, trudit cu trupul mai mult decât când se nevoia, nemâncând în celelalte săptămâni. Şi văzându-l bătrânul aşa smerit şi maimuțele făcute nevăzute, s-a veselit şi bucurându-se, l-a primit. Şi făcând ei rugăciune, au şezut tăcând. Apoi a zis bătrânul:

– Fiule, Iubitorul de oameni, Dumnezeu, te-a certat şi nu l-a lăsat pe vrăjmaşul să te stăpânească. Căci obişnuieşte vicleanul, ca pe cei ce se nevoiesc, când nu va putea să-i împiedice de la nevoință, să-i îndemne la cele peste măsură, ca prin aceasta să-i cufunde în groapa mândriei. Şi nu este un lucru mai urât de Dumnezeu decât patima

aceasta. Deci, tu călătoreşte, precum zice Scriptura, pe calea împărătească şi nu te abate în dreapta sau în stânga, ci măsura cea din mijloc întrebuințând-o la mâncare, cu măsură mănâncă în fiecare seară. Iar de-ți va veni ție nevoie, pentru vreo patimă, sau pentru altă pricină, să strici ceasul cel rânduit, sau iarăşi peste o zi să mănânci şi să nu te îndoieşti. Că nu suntem sub lege, ci sub dar. Însă când mănânci, să nu te saturi, ci ține-te în înfrânare, mai vârtos pentru bucatele cele poftitoare şi îndemnătoare spre lăcomie. Cele proaste iubeşte-le totdeauna şi inima ta păzeşte-o în tot chipul, căutând la smerenie. „Că jertfa lui Dumnezeu, precum zice proorocul, duhul umilit, inima înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi". Şi iarăşi: „smeritu-m-am şi m-a mântuit Domnul". Deci, toată nădejdea ta, fiule, aruncând-o spre Dumnezeu, mergi cu pace pe calea ta! El va scoate ca o lumină dreptatea ta şi judecata ta ca miază-zi.

Deci, aşa folosindu-l pe frate şi întărindu-l, l-a slobozit. Iar fratele se bucura, mulțumea Domnului şi zicea:

– „Să mă întoarcă pe mine cei ce se tem de Tine şi cei ce ştiu mărturiile Tale, Doamne". Şi: „certându-mă, m-a certat Domnul dar morții nu m-a dat". Şi: „certa-mă-va Dreptul cu milă şi mă va mustra". Şi către sine: „întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ți-a făcut bine ție!", şi celelalte.

Şi aşa intrând in chilie, a viețuit după sfaturile bătrânului şi a ajuns monah iscusit.

*

59) Zis-a un bătrân:

– Credeți-mi mie, fiilor, că pe cât e de mare lauda şi slava unui împărat ce se leapădă şi se face monah, pe atât este de mare ruşinea unui monah care lasă călugăria şi se face împărat. Pentru că cele ce se înțeleg de către gând şi de către minte, sunt mult mai cinstite decât cele simțitoare.

*

60) Fost-a un bătrân mare văzător cu mintea şi învăța aşa:

– Puterea pe care am văzut-o stând la lumânare, aceeaşi am văzut-o şi la îmbrăcămintea monahului când este primit în mănăstire.

*

61) Un frate de la Schit mergând la seceriş, s-a dus la un bătrân şi i-a zis:

– Spune-mi, părinte, ce să fac la seceriş?

Zis-a lui bătrânul:

– De îți voi zice, mă vei asculta?

Răspuns-a fratele:

– Da, te voi asculta!

Zis-a bătrânul:

– De mă asculți, lasă-te de secerişul acesta şi întorcându-te în chilie, fă cele cincizeci de zile, mâncând seara pâine uscată cu sare şi după aceea vino şi-ți voi vesti ce trebuie să faci!

Iar fratele mergând şi făcând cum i-a poruncit, după cincizeci de zile a venit iarăşi la bătrân. Bătrânul cunoscând că este lucrător, i-a spus cum trebuie să şadă în chilie. Aşa că, s-a aruncat la pământ cu fața în jos trei zile, plângând înaintea lui Dumnezeu. Apoi i-au zis gândurile:

– Te-ai înălțat, te-ai făcut mare.

Iar el îşi aducea neajunsurile lui înaintea sa, zicând:

– Unde sunt toate greşelile mele? Şi apoi le număra.

Deci, i-au zis iarăşi gândurile, schimbându-se:

– Multe greşeli ai făcut şi nu poți să te mântuieşti.

Dar se împotrivea şi el:

– Voi face slujbe lui Dumnezeu şi cred că în bunătatea Lui cea nespusă, va avea milă de mine.

Deci, aşa luptându-se, într-o vreme biruite fiind duhurile, au stat înaintea lui simțitor grăind:

– Ne-am tulburat de tine.

Iar el le-a zis:

– Pentru ce?

Răspuns-au acelea:

– Când te înălțăm, alergi la smerenie, iar când te smerim, te înalți.

Şi certându-le, acelea s-au făcut nevăzute.

*

62) Un om avea trei copii şi lăsându-i în cetate, s-a dus la o mănăstire. Petrecând în mănăstire trei ani, au început să-l supere gândurile, care îi puneau în minte aducerea aminte şi dorința de copii şi el se mâhnea pentru dânşii. Nu vestise însă stareţului dintru început că are copii. Aşadar, văzându-l pe el părintele mâhnit, i-a zis:

– Ce ai de eşti mâhnit?

Şi i-a povestit părintelui că are trei copii în cetate şi voieşte să-i aducă pe ei la mănăstire. Şi i-a dat voie părintele.

Deci, mergând fratele, a aflat că doi dintr-înşii muriseră, iar unul trăia. Luând copilul, s-a întors la mănăstire şi căutându-l pe stareț, l-a aflat în pităria şi i-a adus copilul. Părintele, luând copilul, l-a îmbrățişat şi l-a sărutat. Apoi a zis tatălui:

– Îl iubeşti?

Acesta i-a răspuns:

– Da!

Atunci a zis părintele:

– Ia-l şi-l aruncă în cuptor, aşa cum arde!

Şi luând acela fiul cu mâinile sale, l-a aruncat în cuptor. Şi s-a făcut îndată văpaia ca rouă şi nu a ars copilul. Iar tatăl lui a primit slavă ca patriarhul Avraam.

*

63) Zis-a un bătrân:

– Obişnuieşte-ți inima câte puțin să zică către fiecare din frați: acesta mă întrece în râvnă pentru Dumnezeu. Şi iarăşi: acesta este mai osârduitor decât mine. Şi aşa ajungi să fii dedesubtul tuturor şi locuieşte în tine Duhul lui Dumnezeu. Iar de vei defăima vreun om, se depărtează darul lui Dumnezeu de la tine şi te dă întinăciunilor trupeşti şi ți se împietreşte inima şi nici o umilință nu se află în tine.

*

64) Un bătrân şi-a trimis ucenicul în Egipt să aducă o cămilă să-şi ducă coşnițele. Iar după ce a adus fratele cămila la Schit, l-a întâmpinat alt bătrân şi i-a zis:

– De ştiam că te duci în Egipt ți-aş fi zis să-mi aduci şi mie o cămilă.

Şi mergând fratele a spus părintelui său cuvântul bătrânului. Iar el auzind, i-a zis fratelui:

– Ia cămila şi du-o la el, şi zi-i: iată, nu ne-am terminat coşnițele! Ia cămila şi fă-ți treaba şi mergi împreună cu el în Egipt. Apoi adu iarăşi cămila, ca să luăm şi vasele noastre.

Şi mergând fratele, a încărcat cămila cu coşnițele bătrânului, şi s-au dus împreună în Egipt. După ce a descărcat cămila, luând-o, i-a zis bătrânului:

– Roagă-te pentru mine!

Iar acesta i-a zis:

– Unde te duci?

Zis-a fratele:

– La Schit, ca să aduc coşnițele noastre.

Bătrânul auzind aceasta s-a smerit şi a pus metanie plângând şi zicând:

– Iertați-mă, că dragostea voastră cea multă mi-a luat roada!

*

65) Se povestea despre un frate, că făcând coşnițe şi punându-le toarte, l-a auzit pe vecinul lui, zicând:

– Ce să fac, că târgul este aproape şi nu am toarte să pun la coşnițele mele?

Şi mergând acela a dezlegat toartele coşnițelor lui şi lea adus la frate, zicând:

– Iată, acestea îmi prisosesc, pune-le la coşnițele tale!

Şi a făcut de a sporit lucrul fratelui, iar pe al său l-a lăsat.

*

66) Un frate mergând pe drum, a găsit un lemn care căzuse de la o cămilă încărcată cu lemne şi luându-l, l-a adus în chilie. Starețul văzând lemnul, i-a zis fratelui:

– Unde l-ai găsit?

Iar fratele a zis:

– Pe drum.

Zis-a lui bătrânul:

– Dacă nu cumva era aruncat de vânt, dacă nimeni nu l-a pierdut, ci vântul din întâmplare luându-l din pădure, adu-l înăuntru! Dacă nu, mergi şi-l pune la locul lui!

Şi întorcându-se fratele, l-a aruncat iarăşi în drum.

*

67) Zis-a un bătrân:

– Satana este împletitor de funii; pe cât îi dai şuvițe, împleteşte. Iar aceasta o zic despre gânduri. Pe cât le primeşti, pe atât se înmulțesc şi asupra ta se întăresc.

*

68) Un frate l-a întrebat pe un bătrân:

– Cum trebuie să alunge mintea gândurile cele rele?

Şi i-a răspuns:

– Nu poate de la sine nicidecum să facă aceasta, căci nu are o putere ca aceasta. Ci când năpădesc asupra sufletului, îndată trebuie să alerge cu rugăciune către Cel ce l-a făcut pe el şi Acela le topeşte ca ceara.

*

69) Zis-a un bătrân:

– Este unul care face lucruri bune şi vicleanul îi pune în minte preț mare la un lucru mic, ca să piardă plata tuturor bunătăților pe care le face. Şezând eu odată în Oxirinh, la un preot ce făcea milostenie, a venit o văduvă cerând puțin grâu. Şi i-a zis ei: adu o pânză şi-ți voi da. Iar ea a adus şi apucând haina cu mâna şi căutând-o, a zis: mare este! Şi a ruşinat-o pe văduvă. Deci, i-am zis lui: avvo, oare ai vândut grâul? Răspuns-a acela: nu, ci cu milostenie i l-am dat. Atunci eu iarăşi am zis: dacă l-ai dat ei cu milostenie, de ce te scumpeai la măsură şi ai ruşinat-o?

*

70) Un frate se lupta cu gândul mândriei, zicând:

– Acum, suflete, ai isprăvit faptele bune.

Şi vrând fratele să-l biruiască, şi-a apropiat mâna sub cazanul unde ardea foc şi a zis către sine:

– Iată te arzi, nu te mai înălța cu cugetul! Că cei trei tineri în mijlocul văpăii fiind şi nearzându-se, nu s-au înălțat cu inima, ci cu multă smerenie lăudându-L pe Dumnezeu în mijlocul cuptorului, ziceau: cu suflete umilite şi cu duhuri plecate să fim primit înaintea Ta. Iar tu la odihnă stând, cugeți înalt.

Şi cu aceasta a biruit dracul mândriei.

*

71) Zis-a un bătrân:

– De se va osteni omul să se mustre totdeauna şi să-şi defaime sufletul în ascuns, îl încredințează că este mai necinstit decât câinii şi decât fiarele. Că acelea n-au mâniat pe Făcătorul lor şi nu vin la judecată, decât să mă scoale şi să mă muncească veşnic.

*

72) Zis-a un bătrân:

– De şezi în pustie liniştindu-te, să nu socoteşti că faci vreun lucru mare, ci mai vârtos să te socoteşti câine izgonit de oameni şi legat, pentru că muşti şi sari asupra lor.

*

73) Zis-a un bătrân:

– De vei locui în pustie şi vei vedea că poartă Dumnezeu grijă de tine, să nu ți se înalțe inima, căci ridică Dumnezeu ajutorul Său de la tine. Ci mai vârtos zi că pentru supărarea şi neputința ta face Dumnezeu milă cu tine, ca să rabzi şi să nu te trândăveşti.

*

74) Zis-a un bătrân:

– De vei auzi despre viețuirile cele mari ale Sfinților Părinți şi aprinzându-te, vei voi să le urmezi, apucă-te şi tu, chemând numele Domnului, ca să te întărească pentru lucrul pe care l-ai ales. Şi dacă cu ajutorul lui Dumnezeu vei săvârşi, mulțumeşte Celui ce ți-a ajutat! Iar de nu vei putea

să săvârşeşti, cunoaşte-ți neputința şi slăbiciunea şi defăimându-te, smereşte-ți gândul până la moarte, socotindu-te nevrednic, sărac şi nerăbdător! Astfel mustră-ți sufletul totdeauna, ca unul care ai început şi nu ai săvârşit! Şi aşa poți şi tu să te mântuieşti.

*

75) Era un frate la o viață de obşte şi toate greutățile fraților le purta şi până la desfrânare se prihănea, cum că el a făcut. Iar unii din frați neştiind lucrarea lui, au început să cârtească asupra lui zicând:

– Câte răutăți face acesta şi nimic nu lucrează.

Iar avva ştiind lucrarea lui, le zicea fraților:

– Mai bine o rogojină a lui cu smerenie, decât toate ale voastre cu mândrie. Dacă vreți, chiar de la Dumnezeu am să vă încredințez.

Deci, a poruncit să se aprindă foc şi aducându-se cele trei rogojini ale acelora şi rogojina fratelui, a poruncit să fie aruncate în foc. După ce le-au aruncat, îndată au ars toate şi a rămas numai a fratelui. Şi văzând cei ce mai înainte l-au prihănit pe el, s-au înfricoşat şi i-au pus metanie. Aşa l-au cinstit de aici înainte, ca pe un părinte.

*

76) Un monah întâlnind pe nişte călugărițe, s-a ferit din calea lor. Văzând stareța lucrul făcut de fratele, a zis căutând la dânsul:

– Bine ai făcut, fiule, pentru neputința ta! De erai monah desăvârşit, nu ai fi luat aminte la noi ca la nişte femei.

*

77) Zis-a un bătrân:

– Oriunde vei merge, ia aminte de tine totdeauna, că lăcaşul Erodiului povățuieşte mai înainte de ele (sau de el). Adică, monahul se aseamănă cu Erodiul pentru neaverea de lucru şi iubirea de pustie. Oriunde va merge, lăcaşul său îl are mai înainte de dânsul, povățuind şi tot locul îi este lăcaş. Sileşte-te, ca în orice loc te vei afla, să-ți faci

canonul şi să nu te leneveşti la rugăciunile cele rânduite! Poartă grijă încă şi de gânduri, pe cât poți, şi tot necazul să-l ai înaintea ochilor tăi. Iar acestea nu se pot isprăvi fără de luare aminte şi multă osteneală.

*

78) Se povestea despre avva Macarie, că mergând odată la biserică să citească pravila, a văzut în afara chiliei unuia dintre frați, mulțime de draci, din care unii se închipuiau în muieri ce rosteau cuvinte necuviincioase, alții în copilandri ce vorbeau cuvinte de ocară, alții jucau, iar alții se schimbau în multe forme. Bătrânul, fiind văzător cu mintea, a cunoscut pricina. Şi suspinând, şi-a zis:

– Negreşit, fratele petrece în lenevire şi pentru aceasta duhurile cele viclene îi înconjoară chilia.

După ce a isprăvit pravila, a intrat în chilia fratelui şi i-a zis:

– Sunt necăjit frate şi cred că de te vei ruga pentru mine, cu adevărat mă va uşura Dumnezeu de necazul acesta.

El punând metanie bătrânului, i-a zis:

– Avvo, nu sunt vrednic să mă rog pentru tine.

Însă bătrânul sta rugându-l pe frate şi zicând:

– Nu mă duc, de nu-mi vei da cuvânt că vei face pentru mine câte o rugăciune în fiecare seară.

Aşa, a ascultat fratele porunca bătrânului. Acest lucru l-a făcut bătrânul, vrând să-i dea pricină să se roage noaptea. Şi sculându-se fratele în noaptea viitoare, a făcut o rugăciune pentru bătrânul. Apoi umilindu-se, a zis:

– Ticălosule suflete, pentru un bătrân ca acesta te-ai rugat, dar pentru tine nu te rogi?

Deci, a făcut şi pentru sine o rugăciune. Apoi aşa făcând el în fiecare noapte şi săvârşind cele două rugăciuni, în duminica următoare, bătrânul ducându-se la biserică, i-a văzut pe draci, stând afară din chilia fratelui, ca şi mai înainte, dar trişti şi posomorâți. Şi a cunoscut că pentru rugăciunea fratelui s-au întristat dracii. Astfel, bucurându-se, a intrat la fratele şi a zis:

– Rogu-te mai fă pentru mine încă o rugăciune!

El a ascultat şi făcând pentru bătrânul două rugăciuni, iarăşi s-a umilit şi şi-a zis:

– O, ticălosule suflete, adaugă şi pentru tine o rugăciune!

Deci, aşa petrecând el şi săptămâna aceea şi făcând în fiecare noapte câte patru rugăciuni, duminică iarăşi venind bătrânul, i-a văzut pe draci mai întristați şi tăcând. Şi mulțumind lui Dumnezeu, când s-a întors, a intrat iarăşi la frate şi l-a rugat să mai adauge pentru dânsul încă o rugăciune. Acesta primind şi adăugând şi pentru sine încă o rugăciune făcea în fiecare noapte şase rugăciuni. Când a trecut bătrânul, duminică i-a văzut pe draci, stând departe de chilia lui. Dar cum l-au văzut intrând la frate, l-au ocărât, mâhnindu-se pentru mântuirea fratelui. Iar bătrânul, proslăvind pe Dumnezeu, a intrat la frate şi l-a sfătuit să nu se lenevească, ci neîncetat să se roage. Şi aşa, făcându-se fratele osârduitor la rugăciuni, cu darul lui Dumnezeu, s-au dus dracii cu totul de la dânsul.

Pentru răbdarea în boli

1) Un bătrân adeseori pătimea şi se îmbolnăvea. Şi s-a întâmplat într-un an să nu se îmbolnăvească şi s-a întristat cumplit şi plângea, zicând:

– M-a părăsit Dumnezeu şi nu m-a cercetat.

*

2) Un bătrân oarecare şezând deosebi la chilie, s-a îmbolnăvit. Neavând cine să-i slujească, sculându-se mânca orice găsea în chilie. Şi aşa a făcut multe zile, fiindcă nu a venit nimeni să-l caute. După ce au trecut treizeci de zile, de vreme ce nu venise nimeni la el, a trimis Dumnezeu un înger să-i slujească şi a petrecut cu el şapte zile. Apoi şi-au adus aminte fraţii şi au venit să-l caute. Bătând ei la uşă, s-a dus îngerul. Iar bătrânul striga dinăuntru:

– Duceţi-vă de aici fraţilor.

Dar ei stricând uşa, au intrat şi l-au întrebat, pentru ce striga. El le-a răspuns:

– Treizeci de zile am pătimit şi nimeni nu m-a cercetat şi iată, şapte zile sunt de când a trimis Dumnezeu un înger care îmi slujea şi cum aţi intrat voi, s-a depărtat de la mine.

Acestea zicând, a adormit, iar fraţii minunându-se, au proslăvit pe Dumnezeu.

*

3) Zis-a un bătrân:

– De-ţi va veni boală, să nu te scârbeşti! Căci dacă vrea Stăpânul să pătimeşti cu trupul, tu cine eşti să te necăjeşti? Oare nu El poartă grijă de tine în toate? Sau fără Dânsul trăieşti? Rabdă, şi roagă-L pe El, să-ţi dea cele de folos! Aceasta

este voia Lui şi deci şezi cu îndelungată răbdare şi mănâncă din milostenie!

*

4) Un monah nevoindu-se împotriva satanei, s-a împuns la ochi din greşeală dar nu s-a rugat să mai vadă, ci răbda şi pentru răbdarea lui i-a dăruit Dumnezeu vederea şi iarăşi a văzut.

Cum că darul lui Dumnezeu la cei desăvârşiţi se face toate: şi hrană şi băutură şi haină

1) S-a dus unul din părinți la alt părinte. Şi venind ceasul al şaselea, bătrânul care l-a primit, a zis ucenicului său:

– Fă-ne puțină linte şi udă pesmeții!

Şi a făcut ucenicul aşa. Iar bătrânul a petrecut vorbind despre lucruri duhovniceşti, de la ceasul al şaselea până a doua zi la acelaşi ceas şi nu şi-a adus aminte de hrană. Atunci iarăşi a zis bătrânul ucenicului:

– Fă-ne nouă puțină linte, fiule!

Şi i s-a răspuns:

– De ieri am făcut-o, avvo.

Şi aşa au mâncat bătrânii.

*

2) Alt bătrân oarecare s-a dus la unul din părinți, iar acela fierbând puțină linte, fiindcă sosise seara, a zis celui ce venise:

– Să citim puțin din pravilă!

Astfel unul a sfârşit toată Psaltirea, iar celălalt, a rostit din minte cei doi prooroci mari. Şi făcându-se dimineață, închinându-i-se, s-a dus. Aşa că, pentru rugăciune, au uitat şi hrana.

*

3) Povestit-a ucenicul unui bătrân iscusit, despre părintele său, că odată venind ceasul al nouălea, a voit să guste ceva. Şi punând masa, a stat împreună cu el la rugăciune. După ce au cântat doi psalmi, a început bătrânul a grăi pe

de rost, adică fiind în răpire, grăia cuvinte potrivite răpirii. Şi a petrecut aşa până a doua zi. La al nouălea ceas, a doua zi a încetat, căci mintea îi privea sus, spre tainele cereşti.

*

4) Teodor, cel ce a fost episcop la Rossu, povestea:

– Un bătrân cunoscut de mine a venit odată la mine la lavra Pirghiilor, aproape de Iordan, unde şedeam eu. Şi mi-a zis: frate Teodore, fii bun şi vino cu mine la muntele Sinai. Eu, neputând să calc cuvântul bătrânului, i-am zis: să mergem! După ce am trecut Iordanul, mi-a zis bătrânul: frate Teodore, vino să punem metanie, ca până la muntele Sinai nici unul din noi să nu mănânce. Răspuns-am: cu adevărat, părinte, eu nu pot să fac aceasta. Auzind bătrânul, depărtându-se puțin de mine, a pus metanie rugându-se lui Dumnezeu. Apoi sculându-se, am călătorit mai departe şi până la Sfântul munte Sinai, nimic n-a gustat. Iar acolo, la Sinai, cum am ajuns, împărtăşindu-se cu Sfintele Taine, a luat şi a mâncat. Şi iarăşi de la Sinai ne-am dus la Sfântul Mina, în Alexandria. Când a sfârşit bătrânul şi drumul acesta, postind şi acolo, împărtăşindu-se, iarăşi a mâncat. Apoi am venit îndărăt la Sfânta Cetate (Ierusalim) şi bătrânul n-a mâncat nimic pe cale. Ci împărtăşindu-se asemenea cu Sfintele Taine, la Sfânta înviere a lui Hristos, Dumnezeul nostru, a luat şi hrană, în toată călătoria aceasta, atât de îndelungată, nu a mâncat bătrânul decât de trei ori, fiindcă avea darul lui Dumnezeu, care îl întărea.

Adaus (de la Paladie)
Cum că la sfârşitul vieţii, mai tare năpădesc dracii asupra omului, pentru care trebuie foarte a lua aminte

1) Un oarecare Evloghie, scolastic alexandrin, fiind rănit de dragoste dumnezeiască, lepădându-se de lume şi risipind cele ale sale, afară de puține ce şi-a lăsat spre chiverniseală şi neputând lucra, a socotit cum să pună în rânduială cele pentru sine. Că nici în sobor de părinți nu îndrăznea să intre, nici singur să petreacă nu voia. Deci aşa aflându-se, a găsit un bubos, lepădat în târg care nu avea nici mâini, nici picioare, decât limba întreagă şi milă aştepta de la oricine trecea pe lângă dânsul. Văzându-l Evloghie, şi umilindu-se la inimă, s-a rugat lui Dumnezeu şi a făcut făgăduință Domnului, zicând:

– Doamne, pentru numele Tău iau acest bubos şi îl odihnesc, până la ziua morții lui, ca şi eu printr-însul, să mă mântuiesc. Dăruieşte-mi dar. Doamne, răbdare de a-i sluji!

Apoi, apropiindu-se de bubos, i-a zis:

– Voieşti, să te iau în casa mea şi să te odihnesc?

Zis-a acela:

– Măcar de ai vrea, dar eu sunt nevrednic.

Şi i-a zis Evloghie:

– Mă duc să aduc un măgar şi te iau acolo.

Deci s-a învoit acela cu multă bucurie. Şi aducând măgarul, l-a ridicat şi l-a dus la gazda sa. Şi îngrijea de dânsul cu toate cele de trebuință, spălându-l, ungându-l, purtându-l şi cu osârdie întru toate slujindu-i, cincisprezece ani.

Apoi a năpădit diavolul asupra bubosului şi sălbăticindu-l fără socoteală împotriva lui Evloghie, l-a întărâtat spre ocări şi vorbe rele. Acela a început să-l ocărască pe Evloghie, zicând:

– Mâncătoru-le de stăpân, ai furat bani străini şi poate rob fiind, l-ai prădat pe stăpânul tău şi cu neputința mea vrei să tăinuieşti ca şi cu o facere de bine şi m-ai luat la casa ta ca prin mine să te mântuieşti.

Iar Evloghie i se ruga, zicând:

– Nu! Nu-mi zice astfel de cuvinte! Spune-mi cu ce te-am mâhnit şi mă îndreptez!

Iar el zicea:

– Nu-ți voiesc aceste momeli, du-mă şi mă leapădă în târg! Mai bun îmi este mie târgul acela decât odihna ta.

Evloghie zicea:

– Mă rog, odihneşte-te, de orice te mâhneşti.

Iar el mai vârtos sălbăticindu-se de mânie, strigând zicea:

– Nu doresc să fiu cu tine singur! Gloate voiesc!

I-a zis Evloghie:

– Eu îți aduc acum mulțime de frați.

Iar el necăjindu-se iarăşi, i-a zis:

– Vai mie, ticălosului! Fața ta nu vreau s-o văd şi nici să-mi aduci pe cei asemenea ție mâncători în zadar!

Şi scuturându-se, iarăşi a strigat:

– Nu voiesc, nu voiesc! În târg voiesc! O, silă! Aruncă-mă unde m-ai găsit!

Dacă ar fi avut mâini, n-ar fi pregetat să se spânzure, sau cu sabie să se omoare, într-atâta l-a sălbăticit dracul. Atunci Evloghie, nepricepând ce să facă, luând sfatul pustnicilor cei aproape de dânsul, a hotărât să meargă la marele Antonie cu bubosul şi să-i spună pricina şi cum va zice acela, aşa să facă. Momindu-l şi punându-l în luntre l-a dus la mănăstirea ucenicilor marelui Antonie, unde se zicea că vine

Sfântul din munte, uneori, la zece zile, alteori la douăzeci, spre folosul celor adunați. S-a întâmplat că după ce a venit Evloghie, a doua zi a venit şi marele Antonie, seara târziu, îmbrăcat cu o haină de piele (precum Cronie mi-a povestit, care atunci era de față).

Binecuvântându-i pe toți cei ce erau acolo şi şezând, întâi pe Evloghie l-a chemat pe nume, cu toate că niciodată nici nu l-a văzut, nici despre dânsul n-a auzit ceva. Evloghie, cu toate că de trei ori a fost chemat de marele Antonie pe nume, n-a răspuns, socotind că altcineva este chemat de Antonie, cu numele acesta. Iar el iarăşi a zis:

– Ție îți zic, celui ce ai venit din Alexandria!

Atunci i-a răspuns Evloghie:

– Ce porunceşti, rogu-te?

I-a zis lui Antonie:

– De ce ai venit aici?

A răspuns Evloghie:

– Cel ce ți-a descoperit numele meu şi toate cele despre mine ți-a descoperit.

Zis-a Sfântul:

– Ştiu pentru ce ai venit! Dar înaintea tuturor fraților spune, ca să ştie şi ei!

Atunci a spus Evloghie înaintea tuturor, de față fiind şi bubosul:

– Omule al lui Dumnezeu, pe acest bubos l-am găsit în târg lepădat şi trecut cu vederea. Fiindu-mi milă de dânsul, m-am rugat lui Dumnezeu să-mi dea răbdare pentru dânsul şi m-am făgăduit lui Hristos Dumnezeu, ca până în sfârşit să-l caut ca pe un bolnav, şi el să odihnească prin mine iar eu să mă mântuiesc printr-însul. Aşadar, l-am luat la casa mea şi iată, de cincisprezece ani, după putința mea, îi slujesc! Şi acum, după atâta vreme, nu ştiu ce rău a pătimit de la mine, că tare mă tulbură. Şi am socotit să-l lepăd, fiindcă mă sileşte la aceasta. De aceea am venit la Sfinția ta, să mă

sfătuieşti ce trebuie să fac şi să te rogi pentru mine, că tare mă tulbură.

Atunci i-a zis Antonie cu glas apăsat şi aspru:

– Îl lepezi, Evloghie? Dar Cel ce l-a făcut nu-l leapădă. Tu îl lepezi pe el? Ridică Dumnezeu pe cel mai bun decât tine, şi îl adună.

Iar Evloghie acestea auzind, s-a sfiit şi s-a speriat. Apoi întorcându-se Sfântul către bubos, a început cu vorba a-l bate ca şi cu un bici:

– Bubosule, nevrednicule de pământ şi de cer, nu încetezi luptându-te cu Dumnezeu şi întărâtându-l pe frate? Nu ştii că Hristos este Cel ce îți slujeşte ție? Cum îndrăzneşti asupra lui Hristos unele ca acestea a grăi? Oare nu pentru Hristos s-a robit spre slujba ta?

Astfel bătându-l pe bubos cu cuvinte usturătoare, lăsându-i, a vorbit cu ceilalți frați cele spre trebuința fiecăruia. Apoi iarăşi luând cuvântul către Evloghie şi către bubos a zis:

– Duceți-vă, fiilor, cu pace şi nu vă despărțiți unul de altul, ci lepădând toată mâhnirea pe care dracul a băgat-o în voi, cu curată dragoste întoarceți-vă la chilia în care ați zăbovit! Că ispita aceasta v-a venit de la satana. Fiindcă a văzut, că amândoi sunteți spre sfârşit şi de cununi vă veți învrednici de la Dumnezeu, el prin tine şi tu prin el. Deci nu cugetați altceva, nu cumva venind îngerul, pe care acum Dumnezeu vi-l trimite, să nu vă afle împreună la un loc şi să vă lipsiți de cununi.

Grăbindu-se bărbații, s-au întors la locul lor cu desăvârşită dragoste. Peste trei zile s-a săvârşit fericitul Evloghie, şi după alte treizeci şi şapte, s-a dus către Domnul şi cel la trup bubos, iar la suflet sănătos.

Deci Cronic, zăbovind la locurile Tebaidei, s-a pogorât după patruzeci de zile la mănăstirile Alexandriei şi s-a întâmplat

în aceeaşi zi a i se face de către frați, lui Evloghie, pomenirea cea de patruzeci de zile, iar bubosului cea de trei zile. Aflând Cronic s-a înspăimântat. Şi a povestit părinților, ceea ce mai înainte a zis pentru ei Antonie. Că acesta a fost atunci tălmaci cuvintelor şi celor ce a spus Evloghie către Antonie, grăind elineşte şi celor ce a răspuns Antonie către Evlaghie şi către bubosul, vorbind în limba egipteană, în care tuturor le vorbea cuviosul, neştiind altă limbă.

ADAUS

1) În lavra numită a lui Eptastomu, şi care era departe de lavra Cuviosului Sava, cam de şapte stadii, era un sihastru minunat, cu numele Ioan şi avea şi un ucenic care răbdând răutățile ce i se făceau de către perşi în Sfânta Cetate a lui Dumnezeu, îl ruga pe bătrânul să-i spună, dacă va fi luată cetatea de către vrăjmaşi. Iar el întâi se lepăda, zicând:

– De unde să ştiu eu despre aceasta, fiind om păcătos?

Dar de vreme ce tânărul sta şi se ruga, vrând să ştie, i-a zis bătrânul lăcrimând:

– Fiindcă te văd, o fiule, că voieşti mult să ştii despre aceasta, îți voi spune câte mi-a arătat Dumnezeu. Mai-nainte de aceste cinci zile, mă gândeam la aceasta şi rugându-mă m-am văzut răpit înaintea Sfântului loc al Golgotei şi tot norodul împreună cu clerul striga: Doamne miluieşte! Căutând eu, L-am văzut pe Domnul nostru Iisus Hristos pironit pe Cruce şi pe Prea Sfânta Născătoare de Dumnezeu, Stăpâna lumii, rugându-se pentru norod. Iar El se întorcea de la norod, zicând: nu-i voi asculta, căci Mi-au spurcat Jertfelnicul! Deci, aşa strigând noi cu suspine: Doamne miluieşte!, am venit la biserica Sfântului Constantin. Eu ducându-mă să mă închin la locul în care s-au aflat cinstitele lemne ale Cinstitei şi de viață făcătoarei Cruci, am văzut că

ieşea din locul acela noroi şi curgea în biserică, iar doi oameni încuviințați stăteau acolo. Acestora le-am zis: nu vă temeți de Dumnezeu, că nu putem nici să ne rugăm din pricina noroiului? De unde este aici atâta putoare? Şi ei a răspuns: din fărădelegile clericilor locului acestuia. Atunci am zis către dânşii: nu puteți curăți noroiul, ca să fim slobozi să ne rugăm? Au răspuns: crede, frate, că nu se vor curăți cele de aici în alt chip, decât prin foc.

Acestea zicând, bătrânul a lăcrimat. Şi i-a zis iarăşi ucenicului:

– Îți spun, fiule: s-a hotărât să mi se taie capul şi mult m-am rugat să fiu iertat şi mi s-a descoperit că este hotărâre şi trebuie negreşit să se îndeplinească.

Pe când încă vorbea bătrânul acestea, au venit barbarii asupra lui şi ucenicul speriindu-se a fugit, iar bătrânul prins fiind i s-a tăiat capul. După ce s-au dus barbarii, întorcându-se ucenicul şi aflându-l pe bătrân mort, a plâns cu amar şi luându-l, l-a îngropat împreună cu părinții.

*

2) Erau doi frați mireni în Constantinopol, foarte evlavioşi şi care posteau mult. Deci unul venind la Rait, s-a lepădat de toate şi s-a făcut monah. După câtva timp a venit şi fratele lui cel mirean, în Rait, ca să-l vadă. Şi zăbovind la dânsul, l-a văzut pe fratele său monahul, mâncând la al nouălea ceas. Şi smintindu-se i-a zis:

– Când erai mirean, nu mâncai înainte de a apune soarele.

Atunci i-a zis lui monahul:

– Cu adevărat, frate, când eram în lume, mă hrăneam din urechile mele, căci slava deşartă şi lauda oamenilor mult mă hrăneau şi-mi uşurau osteneala nevoinței.

*

3) Zis-a unul din frații sfinți:

– Când ne rugăm către Domnul, zicând: „nu ne duce pe noi în ispită”, nu zicem ca să nu ne ispitim, căci acest lucru este cu neputință, ci ca să nu fim înghițiți de ispită, făcând ceva neplăcut lui Dumnezeu, căci aceasta este a nu intra în ispită. Sfinții mucenici ispitindu-se prin chinuri şi nebiruindu-se, nu au intrat în ispită. După cum nici cel ce se luptă cu vreo fiară până când nu va fi mâncat de ea, nu cade în ispită. După ce va fi mâncat, atunci va intra în ispită.

SFÂRŞIT
şi lui Dumnezeu slavă!

Redactor: Pr. Sever Negrescu
Tehnoredactor: Gabriela Radu
Corectură: Corina Bărbuică, Dragoș Dâscă
Design copertă: Ana Maria Chiribuță
Prepress: Mariana Enache
DTP: Leonard Lunguleac

Bun de tipar: 2009. Apărut: 2009
Editura DOXOLOGIA, Cuza Vodă 51, 700038, IAȘI
Tiparul executat la Tipografia TRINITAS
Tel: (0232)216693; Fax(0232)212284